

ודור יקום וחי

וְדָוָר וְיָקוּם וְהָיָה

שיחות לחיזוק רוח הלחימה בעת מלחמה

שי הירש

תשרי ה'תשפ"ו

במלאת שנתיים למלחמת שמיני עצרת

ודור יקום וחי

שיחות לחיזוק רוח הלחימה בעת מלחמה

מקורות ומחקר תורני:
תודעה יהודית – הרב שי הירש

הוצאה לאור:
מכון מחקר תורני 'תורת-שלמה' – ע"ש הרב שלמה גורן זצ"ל

עיצוב ועימוד:
אברהם רחמים

עיצוב עטיפה:
זהבה ולדמן

תמונת כריכה קדמית:
רענן כהן

הפקה:
דוב ליברמן – מילה טובה

©

כל הזכויות שמורות למחבר הרב שי הירש.
ניתן לצלם ולהעתיק חלקים מספר זה לצורך לימודי ולצורך זיכוי הרבים בלבד.
שימוש מסחרי מכל סוג שהוא אסור בהחלט אלא בקבלת רשות מפורשת בכתב.

לפניות בכל ענייני הספה, להזמנת הרצאות ולרכישת יתר ספרי מיזם "תודעה יהודית"

נא לפנות אל: תודעה יהודית – הרב שי הירש
נריה, הר אפרים. 052-8836373
Todahayehudit@gmail.com

תוכן העניינים

מבוא והקדמה.....	ז
"משיב הרוח".....	1
מ"מלחמת ירח האיתנים" ל"מלחמת שמחת תורה".....	17
"אורו של משיח".....	35
"את אחי אנוכי מבקש".....	61
"ממלכת כהנים וגוי קדוש" – מי מפחד ממדינה יהודית!?!.....	79
"הגאולה נמשכת היא והולכת".....	91
"קול דודי דופק" – מבט אמוני על "מלחמת שמיני עצרת".....	103
"חרבות ברזל" כנגד שנאת חנם.....	123
"קול מבשה, מבשר ואומר" – במלאת שנה למלחמה.....	131
"היסוד הכללי" בחבלי משיח.....	151
לסמוך גאולה לגאולה – גאולת פורים, פסח וגאולת דורנו.....	165
"הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא" – מבצע "עם כלביא".....	175

נספחים

א. שאלות ותשובות בני נוער ותלמידי ישיבות צעירים.....	187
ב. פרקים אישיים וכלל-ישראליים.....	201

מבוא והקדמה

יום השבת ותרעש הארץ. בבוקר יום שבת קודש, כ"ב תשרי תשפ"ד, חג שמיני עצרת ויום שמחת תורה, לקראת השעה 6.30 בבוקר, החלה מתקפת פתע רחבת היקף שביצע ארגון הטרור חמאס יחד עם שאר ארגוני הטרור ברצועת עזה. בחסות שיגור אלפי רקטות לעבר יישובי ישראל, חדרו לישראל כ-6,000 מחבלים שביצעו מעשי טבח ואונס ברברי ופשעים מחרידים נגד האנושות. המחבלים המרושעים הללו רצחו כ-1,200 איש וחטפו כ-250 חיילים ואזרחים לשטח ישות הטרור העזתית. כך החלה המלחמה שאנו נתונים בה מזה כשנתיים ימים.

מתוך מרירות הזעזועים של חבלי משיח המבשמים את העולם כולו במכאוביהם (אורות התחיה, מד), כלל ישראל עבר בשנתיים אלו טלטלות גדולות. "ההעדר הקודם להויה" שטרם ביאת המשיח (ראה נצח־ישראל למהר"ל, פרק לה) נוכח בחיינו באופן מוחשי; ולמתבונן במתרחש ללא מבט אמוני וללא "כיוון עין של מטה לעין של מעלה", נראה כביכול כאילו ליקוי מאורות יש כאן. ברם, לאמיתו של דבר, אנחנו חווים התגלות גדולה בהיותנו עדים לפעולתה של יד ה', גלויה ונסתרת כאחת, כאשר בפרק זמן קצר כל כך התרחשו מאורעות כבירים אשר שינו את מציאות חיינו באופן מהותי, וקידמו את מהלך הגאולה המתרחש באופן פלאי מול עינינו.

עוד לא הגיעה העת והיכולת להתבונן בעומק העצה האלוקית הנעלמה שאנו חווים כעת. לשם כך יש צורך בפרספקטיבות היסטוריות ארוכות יותר, משום שהמהלך האלוקי עדיין בעיצומו. כל שאנו יכולים לעשות הוא להציץ מן החרכים ולבטוח בקב"ה אשר "דיבר טוב על ישראל", ש"ממכה עצמה יתקן רטייה" ונוכה לראות "עין בעין בשוב ה' ציון" במהרה בימינו.

”אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלוקים, אין עוד מלבדו”

הגילויים הגדולים והמשמעותיים שניתן לראות לאחר כ”ד חודשי לחימה, בבחינת ”גדול קידוש השם מחילול השם” (ירושלמי קידושין, ד, א): בראש ובראשונה, **השבת כבוד ישראל למקומו וקידוש השם לעיני כל אפסי ארץ**. עוצמתו של עם ישראל הקם כלביא ומתנשא כארי, הכתה בתדהמה את כל העולם כולו. המבצעים הנועזים ומסמרי השיער, חיסול ראשי האויבים ומנהיגיהם בכל מקום שהם, ביחד עם עוצמת ההרס האדירה שנגרמה לאויב, החזירה את כבוד ישראל וגרמה לכל מדינות העולם להתפעל מ”גור אריה יהודה השב אל נחלתו, אל גאון יעקב אשר אהב סלה” (ע”פ אגרות הראי”ה, אגרת תקע”א), ”אבינו מלכנו, הרם קרן ישראל עמך”.

ביצור ביטחון העם היהודי בארצו – חיסול ”ציר הרשע” וטבעת האש האיראנית שהקיפה את מדינת ישראל, ”ספוני כדבורים דעכו כָּאֵשׁ קוֹצִים” (תהילים קיח, ב) (עזה, יו”ש, לבנון, סוריה, עיראק, תימן, איראן), ובעקבות כך, מתחולל שינוי טקטוני של המזרח התיכון כולו. מדינת ישראל הופכת להיות מעצמה אזורית חזקה, בעלת בריתות אסטרטגיות עם מעצמות תבל, ומבצרת את בטחון העם היהודי בארצו לדורות.

מבחינה רוחנית – נמשכת ההכנה לקראת הגעה למצב של ”רוב יושביה עליה” תוך שנים ספורות, וזריעת הזרעים שיביאו להחלפת ההגמוניה המנהיגותית של מדינת ישראל וצמיחת מנהיגות אמונית הפועלת מתוך נאמנות לייעודו וזהותו הרוחנית של העם. כמו כן, מתנוצצת תנועת תשובה לאומית ומורגשת כמיהה לחיזוק אופייה היהודי של מדינת ישראל. ”ולבבו יבין – ושב ורפא לו” (ישעיהו ה, י).

מבחינת ירושת הארץ – ב”ה, זכינו לישועות גדולות ואויבינו הוכו מכה קשה. בדרום הארץ – ישות הטרור העזתית הושמדה, ערי אויב שלמות הוחרבו ונוצרו תנאים טובים להשבת העיר עזה ובנותיה לבעלותו של עם ישראל. גם ביהודה ושומרון התעצמה מאוד תנופת הבינוי והפיתוח, והוסרה חרפת ”ההתנתקות” בצפון השומרון. כעת, הכול כבר מוכן לקראת החלת ריבונות ישראל, פירוק הרשעות הפלשתינית וביטול הסכמי אוסלו. ”ולא יִנָּתְשׁוּ עוֹד מֵעַל אֲדַמְתָּם” (עמוס ט, טו).

בצפון הארץ – הוסר האיום הגדול שהעיק על יישובי הצפון במשך יותר משנות דור, ואף התבררה עוצמת הסכנה הגדולה שהיו נתונים בה גם שאר יושבי הארץ כולה נוכח היקפי התחמושת האדירה שהתגלתה והושמדה, ותוכניות האויב לכיבוש הגליל שנמצאו במוצביו שנכבשו. גם בסיסי צה”ל החדשים, שנוסדו עם התפוררות שלטון הרשע בסוריה, בכתר החרמון ובמקומות נוספים, מקנים עומק אסטרטגי לישראל ומחזקים את ההתיישבות בגולן ובצפון הארץ.

הקפות מלחמה - "אנא ה' הושיעא נא, אנא ה' הצליחה נא"

"לכל מלחמה יש שם" – ואפילו יותר משם אחד. טרם ניתן השם ההולם למלחמה הנוכחית שאנו נמצאים בתוכה. מספר שמות שגורים בפיות עמך ישראל, ולכל אחד מהם משמעות אחרת. ננסה לבאר מעט את המשמעויות השונות העולות משמות המלחמה השונים לאור פנימיות התורה, לאור לשונות השגורות בפי בני אדם, ולאור סדר ההקפות שאנו מקיפים את התיבה בשמחת תורה.

הקפה ראשונה – "יְהִי חֶסֶדְךָ ה' עָלֵינוּ" – "מלחמת התקומה" – שם זה מבטא את קוממיות ישראל בדורנו, ואת ממד החסד האלוקי השורה עלינו מאז ימי התחדשות היישוב היהודי בארץ כנגד כל הסיכויים, דרך מלחמת העצמאות והקמת המדינה בניסים גדולים המלובשים בדרך הטבע, ועד המערכה הנוכחית, שאף בה זכינו לניסים גדולים שקשה לתארם. בהתבוננות אמונית בדרך זו על מאורעות הדורות האחרונים, ניתן לראות את החסד האלוקי על עמו ישראל ואת העובדה שבכל דורות התחייה זרוע ה' נגלתה על עמו ישראל, והיא פועלת בחוזקה ורישומה ניכר בהיסטוריה, כאמור בדרשת חז"ל (ברכות ד, ב) "נפלה לא תוסיף – קום בתולת ישראל". והתבאר ביתר ביאור בזוה"ק (ח"ג, דף ו) שבגלות האחרונה כנסת ישראל לא תקום מעצמה כבשאר הגלויות, אלא הקב"ה יקים לה בעצמו ותהיה זאת תקומת עולם. (חסד)

הקפה שנייה – "עוֹרְרָה אֶת גְּבוּרָתֶיךָ", "מלחמת חרבות ברזל" – בשם זה נפתחה המערכה, והיא מבטאת נחישות של ברזל וגבורת לחימה. מבין שש המתכות המוזכרות במקרא, הברזל היא המתכת המרכזית. המספר האטומי של הברזל (היינו כמות הפרוטונים בגרעין של אטום ברזל) הינו 26, כמניין שם הוי"ה, המבטא את היותה המתכת המרכזית בטבע. שם זה מכוון לגבורתם של ישראל המביאה ניצחונות של ישראל על הגויים המקיפים אותם, על פי האמור בספר תהילים במזמור המדבר אודות מלחמות גוג ומגוג בימות המשיח (מדרש שוחר טוב ב, ג): "לָמָּה רָגַשׁוּ גוֹיִם וּלְאֻמִּים יִהְיֶה רִיק... תְּרַעַם בְּשֶׁבֶט בְּרִזָּל כְּכִלֵי יוֹצֵר תִּנְפְּצֵם" (תהילים ב, א, ט). גבורת הלוחמים במערכה זו קובעת פרק מקודש בתולדות עמנו, ונחקקה בעט ברזל בלבה של כנסת ישראל. (גבורה)

הקפה שלישית – "יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר" (ישעיהו מט, ג), "מלחמת שמחת תורה" – המלחמה פרצה ביום שמחת תורה בארץ ישראל, יום שבו עם ישראל מתייחד עם התורה הקדושה ושמח בשמחתה, "והתפארת – זו מתן תורה" (ברכות נח, א). זעזועי

המלחמה גרמו להתעוררות רוחנית בקרב ציבורים רבים, ולהבנה שביסוד הניצחון במלחמה עומדת הדבקות שלנו בתורה, בדרכי אבות ובהיותנו נאמנים לייסוד האלוהי שלנו. התעוררות רוחנית זו מצאה את ביטוייה במיוחד במערכה זו, בהכנסת ספרי תורה ובייסוד בתי כנסת בכל שטח ובכל מוצב חדש שנוסד ברצועת עזה ובכתר החרמון, ובריבוי והתחזקות בהנחת תפילין, הנקראים "פאר" (מועד קטן טו, א), על ידי חיילי צה"ל. שם זה של המלחמה מתעלה מעל הרובד הקיומי אל עבר בקשת המשמעות העמוקה והפנימית של זהותנו היהודית, הנותנת כוח להתמודד עם שנאת עולם לעם עולם, מכוח התורה הקדושה. (תפארת)

הקפה רביעית – "נְעִימוֹת בְּיַמֵּינֶךָ נִצַּח" (תהילים טז, יא), "מלחמת משיב הרוח". ביום שמחת תורה אנו מתחילים להזכיר בתפילת מוסף את גבורות הגשמים, "משיב הרוח ומוריד הגשם". ביום זה, החלה לנשב במערכות צבאות ישראל רוח חדשה, רוח של ניצחון וגבורה, הנובעת מעומק רוח ישראל לדורותיו. רבבות אלפי ישראל יצאו למערכה על ייחוד ה', מלחמת מגן ומצוה גם יחד, עד הניצחון! והכול יודעים בעומק לבם, שגם אם ארוכה הדרך – אנו ננצח בזכות נצח ישראל (שמואל א' טו, כט). (נצח)

הקפה חמישית – "אֵלֹהֵי נֹדָא הוּד" (איוב לו, כב). "מלחמת השביעי לאוקטובר" – זהו שם המבטא את הכישלון והמפלה בראשית המלחמה. משום כך הוא גם בלועזית, המבטאת את שפלות הרוח הישראלית המקורית. ערב המלחמה הייתה המדינה היהודית בסכנת התפוררות פנימית, ונביקת הרוח הכללית (ישעיהו יט, ג) הייתה מורגשת מאוד. העם היושב בציון היה קרוע ומטולטל בין מחנות ניצים זה לזה, והנגע הפרוגרסיבי אשר פשה במוסדות המדינה היהודית איים לכלות כל חלקה טובה. הזעזוע הנפשי ועוצמת ההלם התרבותי אשר נגרמו על ידי הטבח המזוויע, ביחד עם ההכרה בכישלון הממסד הביטחוני לדורותיו, החזירו את תודעת הכלל, הלאומיות, הזהות היהודית ומוסד המשפחה לקדמת הבימה, וההוד אשר נהפך למשחית – ילך וישוב להודו והדרו, במהרה בימינו בקרוב. (הוד)

הקפה שישית – "לְנִטְעַ שְׁמַיִם וְלִיסַד אֶרֶץ" (ישעיהו נא, טז), "מלחמת עזה". בראשית ימי ישראל נאמר: "ולא נחם אלוקים דרך ארץ פלישתים" (שמות יג, יז) – טרם הגיעה העת להוריש את יושביה, אך כעת, באחרית הימים, נסגר המעגל ההיסטורי. "וְשִׁלַּחְתִּי אֶשׁ בְּחֹמַת עֵזָה וְאֶכְלָה אֶרְמֹנֶיהָ" (עמוס א, ז), "כִּי עֵזָה עֲזוּבָה תִהְיֶה" (צפניה ב, ד). המלחמה מביאה להרחבה גדולה של ירושת הארץ, הן בחבל עזה והן ביהודה ושומרון ובמקומות

נוספים. חבלי ארצנו האהובה חוזרים אלינו, וגם בני ציון היקרים חוזרים לארצם, וכתוצאה ישירה מהמלחמה גל עלייה גדול ניצב לפתחנו, ואנו קרובים מאוד להגעה למדרגת "רוב יושביה עליה". התעצמות קיבוץ הגלויות וידושת הארץ בזכות פעולת משיח בן יוסף בעקבות המלחמה העזה על חבל עזה. (יסוד)

הקפה שביעית – "וְהִיְתָה לָהּ הַמְּלוּכָה", "מלחמת שמיני עצרת" – כתב רבנו בחיי בפירושו לתורה (במדבר כט, לה): "'עצרת', זו כנסת ישראל, כי שם נעצר הכל. והוא לשון מלכות, כמו (שמ"א, ט) 'זה יעצור בעמי', וכן (שופטים יח) 'יורש עצר'. ולכך יום שמיני רגל בפני עצמו".

ובזוה"ק כתב על מעלת היום (פר' נח, דף סד ע"א-ע"ב): "ועל דא כתיב (במדבר כט) 'ביום השמיני עצרת תהיה לכם', מאי 'עצרת' כתרגומו כנישו, כל מה דכנישו מאינון ברכאן עלאין – לא ינקין מניה עמין אחרנין בר ישראל בלחודייהו. ובגין כך כתיב 'עצרת תהיה לכם', 'לכם' ולא לשאר עמין, 'לכם' ולא לשאר ממנן [...]. ועל ההוא יומא כתיב 'דודי לי ואני לו', דלא אתערב אחרא בהדן" (=שלא מתערבות אומות אחרות עמנו).

פרוץ המלחמה ביום המיוחד לחיבור כנסת ישראל עם דודה, מסמל את המדרגה העליונה שאליה אנו עתידים לעלות מכוח הבריור שגורמת המערכה הנוכחית. לכל אורך המערכה ניתן לראות בחוש את בדידותו ואת ייחודו של עם ישראל גם יחד. מלכות ה' מופיעה על עמו ישראל לכל אורך המלחמה, "על ישראל מלכותו", ומכוח הופעת המלכות האלוקית מתגברת גאולתם של ישראל. "ותמלוך אתה ה' לבדך... שמחה לארצך וששון לעירך, וצמיחת קרן לדוד עבדך ועריכת נר לבן ישי משיחך, במהרה בימינו". (מלכות)

"ודור יקום וחיי"

כתב מרן הראי"ה קוק בשירו "לחשי ההויה" (אורות הראי"ה, עמ' נו):

"ודור יקום וחיי, ישיר ליופי וחיים, ועדנה בלי די, יינק מטל שמים. ומהדר כרמל ושרון שפעת רזי ההויה תקשיב אוזן עם חי, ומעדן שירה ויפי חיים אור קודש ימלא..."

זיכנו הקב"ה לשרת בקודש בעת המלחמה במערך המילואים כרב חטיבת "חיצי האש" (551) בצבא קודשנו, ללוות את היוצאים לערכי המלחמה, לחזות ב"מעונות אריות והררי נמרים", ויחד עם זאת, להמשיך לעמול בחזית הנחלת התורה וללמד לנערי ישראל ובחוריו המסולאים בפז, "אורה זו תורה", מאירה ומשיבת נפש. ללחום ולחלום יחדיו, בפועל ממש ובצפייה לישועה, בשוב ה' את שיבת ציון, "על ידינו, מתוכנו", כמטבע

הלשון של מו"ר הגה"צ הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל, שלאור נתיבותיו פסענו בדרך הקודש הזאת.

לבקשת חברים מקשיבים ורעים אהובים, קיבצנו בחוברת זו תריסר שיחות לחיזוק רוח הלחימה ובירורים באמונה שזכינו לברר בעת מלחמת שמיני עצרת בישיבות גבוהות וישיבות "הסדר", ובקרב בני נוער ובחורי ישיבות צעירים. אופי השיחות משתנה בהתאם לסגנון של ציבור השומעים, אולם המסר הרוחני זהה – **"דודר יקום וחי"**.

סדר שיבוץ השיחות בספר הוא כרונולוגי, והקורא מוזמן לצאת עמנו למסע אמוני לאורך ימי המלחמה. ניתן ללמוד מהן רבות על אופי המערכה הרוחנית שהתקיימה במקביל למערכה הפיזית בשדה הקרב.

שְׁלוֹשׁ השיחות הראשונות עוסקות בחיזוק רוח הלחימה והגברת החוסן האמוני במהלך החודשים הראשונים של הקרבות – **"משיב הרוח"** (שיחה מספר 1), **"מ"מלחמת ירח האיתנים" ל"מלחמת שמחת תורה"** (2), ו**"אורו של משיח"** (3). השיחה: **"לסמוך גאולה לגאולה – גאולת פורים, פסח וגאולת דורנו"** (11) – עוסקת גם היא בנושא זה, אולם בפרספקטיבה של כשנה ומספר חודשים.

שתי השיחות: **"קול דודי דופק" – מבט אמוני על "מלחמת שמיני עצרת"** (7), **"קול מבשר, מבשר ואומר" – במלאת שנה למלחמה** (9), עוסקות בבירור משמעותה של המלחמה הנוכחית מבחינה אמונית.

ארבע השיחות – **"את אחי אנוכי מבקש"** (4), **"ממלכת כהנים וגוי קדוש" – מי מפחד ממדינה יהודית!?!"** (5), **"חרבות ברזל' כנגד שנאת חינום"** (8), **"היסוד הכללי' בחבלי משיח"** (10), מוקדשות לבירור הדרך ליצירת אחדות בעם ישראל על חלקיו וגווניו השונים בעת הזאת, ובמוכנות הנפשית לקראת שינויים משמעותיים הצפויים להתרחש באופייה של מדינת ישראל בשנים הקרובות.

שתי שיחות עוסקות בהודאה לקב"ה על ניסי המלחמה: **"הגאולה נמשכת היא והולכת"** (6) – הודאה לקב"ה על כישלון מתקפת הטילים האיראנית הראשונה, **"הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא"** (12) – הודאה על ניסי מערכת "עם כלביא" כנגד איראן. להשלמת היריעה, הוספנו נספח חינוכי קצר ובו התייחסות לשאלות ערכיות של בני נוער צעירים בעקבות המלחמה, וכן נספח אישי-כלל ישראלי, הפותח צוהר לעשייה הרבנית במלחמה.

מצאנו בקדמונים (רבנו אלעזר מגרמיזא בהקדמתו לספר "הרוקח הגדול") כי ראוי שמחבר ספר ירמוז את שמו בשם ספרו. והנה, **"דודר יקום וחי"** = עולה בגימטריא (396), כמניין "שי הכוהן" (396). גם מגמת הספר נרמזת בשם זה – **"הבו לה' בני אלים, הבו לה' כבוד ועז"** (396), **ריבוי כבודו של הקב"ה מתוך עוזם וגבורתם של ישראל**.

ספר זה רואה אור במסגרת מחקרי מכון תורני תורת־שלמה ע"ש הרב שלמה גורן זצ"ל בישוב נריה. ברצוני להודות לתומכים בפעילות המכון, ובראשם הוריי היקרים, ר' שלום ויהודית הירש, "עוד ינובון בשיבה, דשנים ורעננים יהיו". תודתי לאשתי, יפעת, ולילדינו היקרים, כל אשר לי – שלכם הוא. אזכיר באהבה ובהערכה אין קץ את סגל רבנות חטיבת "חיצי האש", אשר זכינו יחדיו לשרת בקודש. ולסיום, תודה גדולה לקב"ה על כל חסדיו אשר גמל עמי מעודי עד היום הזה, כן יהיה עמנו תמיד.

ואסיים בתחינת ישראל מתוך סדר הסליחות של בני עדת אשכנז לעשרת ימי תשובה:

שְׁפֹטָה מְשֻׁפְּטִי מִיִּשְׁמַעֲאֵל אִישׁ חֲמָס. שְׁאַרְם הָמֵק וּלְשׁוֹנָם תִּמָּס. תִּשְׁפִּיל גְּאוֹנָם וְתִגַּם לְמַרְמָס. תִּפְּח רֹחֶם וְיִהְיוּ לְמָס: גְּאֻלְתָּ בְּזַרְעַ בְּנֵי יוֹסֵף. גְּאוֹל שְׁאָר עֲמָךְ שְׁנִית יַד תּוֹסֵף. רִיבָה רִיבָם וּגְאֻלָּם מִיַּד מְשֻׁשֵׁף רְאָה כִּי אֲזַלְתָּ יָד וּמָפִיס תָּם הַכֶּסֶף: [...] יִפְּרוּ וְיִדְעוּ כָּל בְּאֵי עוֹלָם. יַחַד יַעֲנוּ וְיֵאמְרוּ כָּלָם. הֲלֹא אֵין אֱלֹהִים בְּכָל הָעוֹלָם. כִּי אִם בְּיִשְׂרָאֵל חֲזַק גְּאֻלָּם: (סליחות ליום ד' של עשי"ת, סליחה ס"ט, מאת רבנו גרשם ב"ר יהודה (מאור הגולה):

החותם בכל ברכות שבמקדש, פה ישוב נריה, הר אפרים, תשרי תשפ"ו, במלאת שנתיים ימים לתחילת המערכה, בתפילה ובתחינה: "ופרוס עלינו סוכת שלומך, סוכת רחמים וחיים ושלוש, ברוך אתה ה', הפורס סוכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל – ועל ירושלים".

"ויהי נועם ה' אלוקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו"

המצפה לישועה ומברך את עם ישראל באהבה

שי בן שלום הירש הכהן

”משיב הרוח”

”ועל המלחמות”

ברשות ראש הישיבה שליט”א, שמח מאוד להיות אתכם כאן הערב. שמי שי הירש, תושב היישוב נריה שבהר אפרים. משרת כעת במילואים בתור רב חטיבה 551, שנמצאת ב”צו-8” מאז שמחת תורה. החטיבה פעלה ברצועת עזה, פועלת ובעזרת ה’ תמשיך לפעול עד הניצחון הגדול על אויבינו. רציתי לשתף בכמה מחשבות והרהורים, אולי גם נלמד קצת, בימים ההם בזמן הזה, ”על הניסים ועל הנפלאות”.

אספר לכם סיפור קטן מתקופת נעוריי כחבר בתנועת ”בני-עקיבא”. באחד מימי החנוכה, קבוצת נערים הולכת ”להאיר את העיר”, אנו בדרכנו להעביר את שמחת החנוכה לנמצאים במרכז הרפואי לשיקום בית לווינשטיין ברעננה. חבר’ה צעירים, שמחים, תוססים, מלווים בגיטרות וכלי נגינה, שרים ורוקדים בהתלהבות: ”על הניסים, ועל הפורקן ועל הגבורות... ועל המלחמות” וכו’. ולפתע, עוצר אותנו אחד הנוכחים, שלצערנו הרב נמצא בשיקום מתמשך וכו’, ובתור נער בכיתה ח’, אני זוכר, הוא מתחיל לצעוק עלינו: מה אתם שרים? מה פשר ”על המלחמות”?! מילא אני מבין ניצחונות וישועות, אך מדוע ”על המלחמות”? ממתי שרים על המלחמות?! לשיר ולרקוד עם סופגנייה ביד זה נחמד, אבל יש אנשים שנושאים את זכר המלחמות לכל חייהם. הרבה שנים השאלה הזאת הדהדה לי בראש, ולא ידעתי להשיב לעצמי דבר ברור.

* שיחה בישיבה הגבוהה ”אורות אשקלון”, בראשות הרב ערן טמיר, יום חמישי, ג’ כסלו תשפ”ד. בשיחה זו מוזכרים בתמצית מספר יסודות אמוניים שיתבארו בהרחבה בשיחות הבאות. תודתי נתונה לרב יהונתן וישליצקי שליט”א, על ארגון השיחה והדחיפה לצאת ולהעבירה.

1. פקודת גיוס מיידית של חיילי המילואים לצה”ל.

חלפו להן מספר שנים והגענו לראש השנה תשס"א, ואז פרצה "מלחמת אוסלו", ככה יותר נכון לקרוא לה? היו אלו ימים נוראיים³, אנשים רבים נרצחו ברחובות ירושלים, ועם ישראל ספג במשך שלוש שנים מאות נרצחים ואלפי פצועים – "קורבנות השלום", כפי שהיה מי שהעז לכנות אותם כך. צה"ל היה אז הצבא היחיד בעולם שבתורת הלחימה שלו הומצא מושג חדש וייחודי. קראו לו: "השתבללות"⁴. וכל זאת, על מנת ש"העימות", כפי שנהגו לכנות את המצב בשפה מכובסת, יישאר "נמוך עצימות"... שלא תהיה חלילה מלחמה, חס וחלילה, שלא נידרדר למלחמה. בארה"ב קראו למצב: "סירקל אוף וויולנס" (בעברית: "מעגל האלימות"), שזה למעשה שם להלבנת הטרור ונתינת לגיטימציה לרצח יהודים, כאילו יש כאן שני צדדים שתורמים באופן שווה להתנגשות – פעולה ותגובה של רצף עיוור, הם רוצחים, אנחנו יורים, וחוזר חלילה. במשך כל אותה תקופה קשה – אין עוז לאומי, אין רוח גבורה ממלכתית, אין התנוצצות "רוח גבורה ודעת להילחם", עד אותו טבח נורא במלון פארק בנתניה בליל-הסדר תשס"ב⁵, שבעקבותיו עם ישראל יוצא למערכת "חומת מגן", ובתוך זמן קצר מפרק את כל קיני הרשע וביצי הצפעוני ביהודה ושומרון. אז הבנתי מדוע אנחנו מודים לקב"ה גם על המלחמות. **עצם היכולת הנפשית לצאת למלחמה היא עצמה נס גדול שיש להודות לקב"ה עליו.**

-
2. לעומת השם הנפוץ: "האינתיפאדה השנייה" ("אינתיפאדת אל-אקצא").
 3. חוזר יותר מעשרים שנה לאחור, הייתי אז בחור צעיר בשיעור א' בישיבת "מרכז-הרב", ואני זוכר כל שבוע "בירורים" רוחניים ואמוניים עד אמצע הלילה בביתו של מו"ר הרב בני אייזנר זצ"ל ובישיבה, בשיעוריו של מו"ר הרב אלישע וישליצקי זצ"ל. זה מה שהחזיק אותנו אז, החמצן הרוחני הזה...
 4. מלשון שבלול, שמובנו התמגנות אין סופית והימנעות מחתירה למגע והכרעת האויב.
 5. הפיגוע במלון פארק, הידוע גם כטבח ליל הסדר, היה פיגוע בשליחות החמאס שבוצע במלון פארק בנתניה בליל הסדר תשס"ב. בפיגוע נרצחו 30 ישראלים ונפצעו 160. זהו אחד הפיגועים הקשים ביותר בהיסטוריה של מדינת ישראל, והפיגוע הקטלני ביותר שאירע בתקופת האינתיפאדה השנייה. הפיגוע נחשב למניע העיקרי ליציאה למבצע חומת מגן (ויקיפדיה).
 6. מְצַעַע חֻמַּת מִגָּן היה מבצע רחב היקף של צה"ל וכוחות הביטחון. מטרתו העיקרית הייתה לפגוע בתשתיות הטרור הפלסטיני ולעצור את גל הפיגועים, שהתעצם במסגרת האינתיפאדה השנייה. בפועל, הצליח צה"ל להגיע להישג חסר תקדים, שבסופו מיגר את הטרור באופן משמעותי, והרס את רוב התשתית הארגונית של הרשות הפלסטינית וארגון החמאס בי"ש. המבצע היה נקודת המפנה באינתיפאדה השנייה, נקודה שלאחריה פחתו מאוד פיגועי הטרור, כמו גם מספר האבדות בישראל. מבצע זה היה המבצע הצבאי הגדול ביותר מאז מלחמת לבנון הראשונה, ובמסגרתו הופעלו 5 אוגדות במקביל, וגויסו 20,000 חיילי מילואים. במהלך המבצע השתלט צה"ל על כל העיירות והערבים הפלסטיניים ביהודה ושומרון (למעט אזור חברון) (ויקיפדיה).

ההודאה "על המלחמות", מובנה שעם ישראל מצליח להתגבר על כל אותן תנועות פירוק שמנסות לפרק אותו, להשיל מעליו את זהותו הלאומית, הדתית, האמונית-הרוחנית, ואפילו הביולוגית הייתי אומר היום? ... מהי משפחה? מה ייחודו של עם ישראל? מה אופייה של מדינה יהודית?

המלחמה כמערכה רוחנית

מלחמה אינה רק יריות והפצצות – זה מאוד נמוך. חייל לא יזוז מילימטר אם הוא לא יודע עבור מה הוא נלחם. מלחמה היא בראש ובראשונה מערכה על הזהות, בירור של מהות. זו התנגשות רוחנית בין אידיאות סותרות, מציאות רוחנית מול מציאות רוחנית. בלשון חז"ל, "שר של אומה", "והנה מצרים נוסע אחריהם" (שמות יד, י). רש"י (שם) מביא את דברי חז"ל, "שר של מצרים", כוח רוחני. לכל עם ולשון יש יסוד רוחני, יסוד מכונן, שמכוחו הוא יוצא להילחם. מהו היסוד הזה בעם ישראל?

כתב הרב קוק בספר "אורות" (אורות ישראל, פרק א, ד): **"עצמות החפץ של היות טוב לכל, בלא שום הגבלה בעולם כלל, בין בכמות הניטבים ובין באיכותו של הטוב, זהו הגרעין הפנימי של מהות נשמתה של כנסת ישראל"**. אנחנו רוצים להופיע בעולם את מגמת הטוב המוחלט, מגמת ההטבה האינסופית, וזה מה שאנחנו מתכוונים כשאנחנו אומרים "דבקות בקב"ה".

לעומת זאת, יש עם אחר, שגם הוא אומר את המילים "דבקות באל", אבל הוא מתכוון למשהו אחר. הוא מתכוון לרצח, ביזה ואונס בשם דבקות דתית מזויפת. זוהי תמצית המאבק הרוחני עכשיו. לברר את המושג של הדבקות באל לכל האנושות כולה. האם הקריאה בשם ה' היא קריאה שמובנה נתינת דרור לתאוות שפלות ולרצח, והכול "בשם האל" – או שהקריאה בשם ה' היא התגייסות מוחלטת למען הטוב העולמי. זה בירור עמוק מאוד. בתווך הזה אנחנו נמצאים עכשיו. ועל כך אמרה שרה לאברהם אבינו, "כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק" (בראשית כא, י) – אין להשוות בין יצחק לבין ישמעאל. גם אם נראה מבחינה חיצונית שמדובר בשתי תנועות דתיות – הרי הן מנוגדות בתכלית. האחת – התמסרות מוחלטת על כדי מסירות נפש להיטיב לכול, והשנייה – מלאה בלהט חייתי להחריב כל מה שלא מקבל עליו את תכתיביה.

במקום אחר בספר "אורות" (המלחמה, א) כתב הראי"ה קוק:

"כשיש מלחמה גדולה בעולם מתעורר כח משיח. עת הזמיר הגיע, זמיר עריצים, הרשעים נכחדים מן העולם והעולם מתבסס, וקול התור נשמע בארצנו" – "מלחמות אני עשיתי"

7. בעקבות התנועות הפרוגרסיביות ואידיאולוגיית ה"ווק" (Woke).

(ע"ז ב, ב), "בעל מלחמות, זורע צדקות... מצמיח ישועות" – זה התהליך האלוקי. מלחמה אינה פעולה שיחידים עושים לבדם. מלחמה היא אירוע לאומי. **מלחמה היא אקט שיא שבה התכונות היותר יסודיות של עם יוצאות מן הכוח אל הפועל.**

בכדי להבין זאת, נתבונן בתיאור התורה את מחנה ישראל. "כי ה' אלוקיך מתהלך בקרב מחניך... והיה מחניך קדוש" (דברים כג, טו). מי שמכיר מלחמות של אומות העולם, יודע שהדבר האחרון שאפשר לומר עליהן הוא שהן מאורע "קדוש", משום שיש בהן בדרך כלל שלושה "מוטיבים" בולטים: עבודה-זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים.

מלחמות של גוים הן שילוב של כולם ביחד. זה מופע מרוכז של הדבר הזה. לעומת זאת, בעם ישראל, **המושג של קדושת הציבור צומח מתוך הופעת השכינה במחנה.** כשם שהאיש היחידי ניכר בכוסו, בכיסו ובכעסו, אפשר גם לומר שהעם, הגוי, ניכר במלחמתו (ב"כעסו"). **כיצד הוא נלחם? דיני המלחמה שבתורה הם המבוא להשראת השכינה במחנה ישראל.**

מו"ר הגאון הרב שלמה גורן זצ"ל, מייסד הרבנות הצבאית והרב הראשי לישראל לשעבר, חיבר "שולחן-ערוך" מקיף בהלכות צבא, ושמו: "משיב-מלחמה". אלו שלושה כרכים מלאים וגדושים בבירורים הלכתיים חשובים. אבל במה עוסק הסימן הראשון בהרחבה? **במוסר מלחמה. זו הסוגייה. ישנה מדינה שלמה, שכבר כמעט שלושה עשורים משותקת בגלל טעות מהותית בענייני מוסר מלחמה.**

מדוע זה כך? משום שבין נדבכי היסוד של הזהות הקולקטיבית שלנו, ישנו קודם כל "אברהם", אחר כך "יצחק", ורק לבסוף – "יעקב". כפי שכתב הרב (אורות-התחיה, יח), "שלושה כוחות מתאבקים כעת במחננו": הכוח הראשון של הקבוצה האוניברסלית-ליברלית כנגד "אברהם", הכוח השני – היסוד הדתי בדמות עבודת ה' הפרטית – כנגד "יצחק", ורק על גביו מופיעה אצלנו הלאומיות בשתי צורותיה: הצורה הגלותית כנגד "יעקב", והצורה השלמה "ישראל וישורון". רק מתוך שלושת התכונות הללו של רוח המוסר, רוח הדת הפרטית, ועל גביהן רוח הלאום, צריך להופיע "הקודש הכללי", התנועה הכללית החותרת לאחד את כל שלושת הכוחות והתנועות הללו.

כעת, יש בירור רוחני נוקב בסוגייה הזאת. מו"ר הרב אלישע וישליצקי זצ"ל, היה אומר תמיד ש"הקב"ה לא ישאיר אבן על אבן שהוא לא יהפוך בעקבות משיח". מה היא המוסריות? מהו מעשה מוסרי? מי קובע זאת? בג"ץ, האו"ם, בית הדין בהאג? והנה, "בואו חשבון" (במדבר כא, כז), המוסר המעוות גרם לאסון הגדול בתולדות המדינה, וכל המוסדות המעוותים ממשיכים בשירת הברבור שלהם.

"קו פרשת המים"

אנחנו מציינים כעת בדיוק חמישים שנה למלחמת יום הכיפורים, שהייתה מעין קו פרשת המים⁸ בהיסטוריה של מדינת ישראל, ואפשר לומר שהמערכה שאנחנו נמצאים ככל הנראה בראשיתה, ולא בעיצומה, תהיה קו פרשת המים נוסף, ככל הנראה גבוה יותר מבחינת ההשפעה הרוחנית שלה.

ועל-כן, מה שאתם עושים כאן עכשיו, בישיבה באשקלון, חשוב לעילא ולעילא. לא רוצה לחלק ציונים, אם יותר או פחות, אבל לכל הפחות הוא חשוב באותו אופן כמו מה שעושים החיילים שנלחמים עכשיו בשדה הקרב. אחרי מלחמת יום הכיפורים, היו אנשים שעסקו בשאלת המחדל, וממילא ב"תחרות גלגול האחריות". העיסוק הבלבדי הזה מחליש, מפרק, ובעיקר מפספס את העיקר, היכולת להבין שהניסיון האלוקי אין מובנו שבירה, אלא רוממות. "האלוקים נסה את אברהם" (בראשית כב, א), וכדברי הרמב"ן המפורסמים שם. "נתת ליראיך נס להתנוסס" (תהילים ס, ו), הניסיון בא להוציא מהכוח אל הפועל את התכונות הפנימיות שיש בנו, שבאופן רגיל לא מצליחים להוציא אותן. כדברי הגמרא (מנחות נג, ב) שעם ישראל נמשל לזית, וכשם שהשמן גזוז בתוך הזית, ובלי כתישה הוא יישאר בפנים לנצח, לכן צריך לעבור לפעמים כתישה וייסורים.

יש אנשים המחפשים חטאים. לא טוב לחפש חטאים... אבל, אם לומדים בספרי המהר"ל⁹, אז לומדים אודות "חטא" – לא במובן הטכני, החיצוני, כפי שאומרים בגן הילדים "יש לך עבירה", אלא במובן הרוחני העמוק. "חטא" מובנו חיסרון, החמצה. יש חיסרון שמופיע במציאות. למשל, אם יש חור בדלי ואני ממלא בו מים, המים יישפכו על הארץ בחזרה. לא כעונש אלא כתוצאה. יש חטאים, יש חסרונות במציאות. יש חיסרון בשייכות אל הארץ, יש חיסרון בשייכות לתורה, יש חיסרון בשייכות אל כלל ישראל. מה עושה הקב"ה? מביא עלינו מציאות קשה כזאת, שכתוצאה ממנה אנשים, נקרא לזה בעברית של ימינו, "חוזרים לברירת המחדל של הוראות היצרן". אתחול. אתה רואה בצה"ל היום, אין "דתיים", "חילונים", "ימנים", "שמאלנים", אין כלום... יש רק כלל ישראל. זה פשוט מפעים לראות את זה. אני לא זוכר בחיי כזאת תקופה, שיש כזאת רוח גדולה שמפעמת מלמטה עד למעלה, מכל השדרות, מכל האופיים השונים של האנשים. ודווקא מתוך המחלוקת הנוראה שהתקשורת המרושעת הבעירה, סכסכה אותנו בעצמנו, והאויבים שלנו ניסו לנצל זאת "לפרוע פרעות בישראל" – בבת אחת

8. ניב המציין נקודת שיא בזמן, שאחריה לא ישוב המצב לקדמותו.

9. למשל, גבורות ה', פרק ט, בביאור דעת חז"ל בעניין חטא אברהם שגרם את שעבוד מצרים. וראה עוד נתיב התשובה, פרק ד, "כי כל חטא הוא מקרה לאדם".

עברנו מ"אויב" ל"אוהב", וגילינו את העומק של כלל ישראל, כפי שהמהר"ל מברר בספר נצח ישראל, בפרק י"א, הבחירה הכללית בעם ישראל שלא יכולה להתבטל. מו"ד הרצי"ה קוק לימד בשיעוריו שזהו הפרק החשוב ביותר במהר"ל, וצריך לחזור עליו בלי סוף, וככל שתלמד אותו שוב ושוב – יהיה לך יותר קל להתמודד עם קשיי המציאות. אחרי מלחמת יום כיפורים, בקרב חלקים מסוימים בחברה הישראלית "נגמר הסוס" הציוני, החלה בהלת "שלום" בכל מחיה, "הלנצח תאכל חרב!?" (שמואל ב' ב, כו), לא יכולים יותר. לא מסוגלים יותר.

גם כיום, המציאות מכריחה אותנו לגדול. המציאות דרך מה שחז"ל אומרים במדרש: "אין לך כל עשב ועשב שאין לו מזל ברקיע, שמפּה אותו ואומר לו 'גִּדְל'" (בראשית רבה, י, ה). הכוונה, יש הכרח שנובע מתוך המציאות. אתה חייב לגדול. אין אפשרות אחרת. אתה לא יכול להישאר ב"אכלו לי, שתו לי". אתה לא יכול להישאר ב"אמרנו לכם". מה זה יעזור אם תגיד "אמרנו לכם"? אתה תביא כך גאולה לעולם?! אתה צריך עכשיו לתפוס מנהיגות. יוסף אומר לאחיו, "ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם כי מכרתם אותי הנה, כי למחייה שלחני אלוקים לפניכם" (בראשית מה, ה). זה דורש לימוד גדול.

"מזמור יט"

בין מלחמת העצמאות למלחמת ששת ימים, בין נפילת ירושלים לשחרור ירושלים – חלפו 19 שנה. מה הן 19 שנה? הסביר הרב שלום נתן רענן, חתנו של הרב קוק, שזהו מחזור שנים שלם של הלוח העברי. כנסת ישראל נמשלה ללבנה. לוח השנה היהודי הוא הממוזג את שנת הלבנה עם שנת החמה. המוסלמים, יש להם משהו עם הירח, ולנוצרים יש משהו עם השמש, אבל אנחנו "לא יראים מאותות השמים" (ע"פ ירמיהו, י, ב) – אנחנו זוכים להיות מעל זה.

מה המובן הרוחני של הדברים, של 19 שנה? זהו דבר מופלא מאוד. בערב פרוץ מלחמת ששת הימים, אמר הרב מרדכי עטייה, ראש ישיבת המקובלים "החיים והשלום" בירושלים: אני משוכנע שאנחנו נביס את הערבים ונשוב לירושלים. הוא הסביר שהחיילים שלנו, הצעירים ביותר הם כבר בני 18, 19. אמר הרב עטייה: מאז שחזרה המלכות לישראל, עם הקמת המדינה בשנת תש"ח, הקב"ה הוריד לעולם נשמות בנות חורין. החיילים הצעירים ביותר, הם חיילים שכבר נולדו אחרי קום המדינה. הם חיילים שכבר יש בהם גבורה, הם לא חוו את הגלות¹⁰.

10. וכפי דברי ה"אבן-עזרא" אודות קריעת ים סוף, הכותב בפירושו לתורה (שמות יג, יג) אודות תמיחתו: 600 מרכבות יש לפרעה, אתם שלושה מיליון אנשים, כל אחד ייקח קצת חצץ ואבנים, תזרקו עליהם, שלושה מיליון חצאי אבנים, מה יקרה לשש מאות מרכבות? הן כבר לא יהיו קיימות. זה פחד תודעתי, אומר האבן עזרא. זה לא פחד אמיתי, זה רק אצלכם בראש, זו מנטליות של עבדים.

רבתיי הצדיקים, 19 שנה גם חלפו בין שנת ה'תשס"ה¹¹ לשנת ה'תשפ"ד, כל אחד יעשה את ההשלכות של הדבר לבד. צריך עוז, צריך גבורה.

מה שאנחנו רואים במערכה הזאת עד כה, אלו סיפורי גבורה ומופת שיכולים לפרנס עוד מאות שנים קדימה. הפירות המובחרים הללו שיוצאים מכנסת ישראל, כמו שאמרנו לעיל, האהבה והטוב האינסופי, הרעות ההדדית, מסירות הנפש, הידיעה שעל ייחוד ה' הוא עושה מלחמה. כמה סיפורים כאלה אנחנו רואים בימים האלה, בשבועות האלה. אין כמעט אדם שלא מכיר לפחות סיפור אחד כזה, שמוכיח שכל המערכות שלנו, כל המלחמות שלנו, הן על ייחוד ה'¹².

"ויהי בנסוע הארון"

זיכה אותנו הקב"ה לפני שבועיים, בשבת קודש פרשת "לך-לך", הגדודים שלנו יצאו מהבסיס במרכז הארץ ללחימה ברצועה. חבר'ה בוגרי קומנדו, צנחנים, מגלן, אחוז חובשי הכיפות, צבע הכיפות, לא רלוונטי, משום שכירת שמיים בוהקת על ראש כולם. בשבת בבוקר אחר התפילה, תפסתי את עצמי פתאום בבית כנסת בבסיס. החיילים שלך יוצאים עכשיו להילחם, מה אתה הולך לעשות עבורם? והנה, סייעתא דשמיא, רעיון. הרי אמרנו רק עכשיו "ויהי בנסוע הארון", קח ספר תורה, רוך למחנה. עם קצת חשש בלב, שהרי אנחנו פחות מחודש בלבד לאחר אירועי יום כיפור בכיכרות ת"א, לקחנו ספר תורה מבית הכנסת¹³, הלכנו אל הגדודים. בזכות אבות הנני כוהן, אז קיבלתי ייעוד לחיים "לברך את עמו ישראל באהבה", כוהן, אולי מושך למלחמה¹⁴, אולי משוח מלחמה, לא יודע...

הם לא יכולים להילחם. "בראותם מלחמה ושבו מצרימה". מה צריך לעשות? שיקום דור חדש. יקום דור של גיבורים, שלא חווה את העבדות, שיש בו חירות פנימית, והוא יהיה זה שייכנס לארץ.

11. שנת הגירוש מגוש־קטיף ומצפון השומרון.
12. למבחר סיפורים כאלה, ראה בספר: **מעשה בצדיק ואלוהים**: סיפור חייהם של חללי ישיבות ההסדר בשנה הראשונה של מלחמת שמיני עצרת: חיים נבון (עורך), איגוד ישיבות ההסדר וספרי חמד, תשפ"ה.

וראה **בחומש הגיבורים**, מהדורה מיוחדת של חמישה חומשי תורה, בה כל עמוד מ-818 העמודים מוקדש לאחד מן הגיבורים שנפלו בקרב, הוצאת מנצחים (יהודה לנצקרו), תשפ"ה.

13. כמנהג המקובל בצה"ל של הבאת ספר תורה לאדם חשוב (ע"פ שו"ע או"ח קלה סימן יז, וראה ערוך השולחן שם, אות ל). ואכן, זכינו לקיים קריאת התורה של הפרשה במניין באחד מגדודי החטיבה (699), ובין החיילים הצדיקים – אב לבן צעיר שטרם נימול, חתן שאירס אישה ולא לקחה, וחייל שנזכר שזו פרשת ברה־מצווה שלו והוא רוצה לקרוא בתורה. "אשריך ישראל מי כמוך".

14. ראה להלן בנספחים: נספח ב, פרקים אישיים כלל ישראלים – פרק "מספיקי הפרט".

אמרנו להם: "רבותי היקרים, שנייה לפני הכניסה למערכה, בואו לברכת כוהנים אישית עם ספר תורה". כמה זמן זה לקח, אתם יודעים? כשלוש שעות. שעה בגדוד א', שעה בגדוד ב', ולמחרת, שעה נוספת בגדוד ג'. אחד, אחד, "כבקרת רועה עדרו", ברכת כוהנים אישית. ניגשים אל ספר התורה, מי עם עגילים, מי עם קעקועים, מי עם פירסינג, מי עם כל מיני דברים שאיני יודע איך מבטאים אותם, ואיך אפשר לתאר את הדבקות שלהם בספר התורה, כל הסטראוטיפים וכל הקטלוגים מתגלים כלא רלוונטיים בעליל... אומרים לי: הרב, אני גם רוצה את זה. חלקם לא יודעים אפילו מה השם של הברכה, עומדים בתור כבני מרון, רוצים ברכה, ברכת כוהנים, נשיקה על הראש¹⁵ וברכת "בשם ה' תעשו ותצליחו"¹⁶.

מי שראה את הגדודים הללו לאחרונה, יודע שיש היום בצה"ל יותר ציצייות מחיילים... שואלים: הרב, יש לך תפילין? ומשיב: בשבת לא מניחים תפילין... ויתרנו גם על תקיעה בשופר כי בשבת לא תוקעים בשופר.

נכנסים לעזה. רבני גדודים עם הלוחמים בפנים. ברוך ד'. לא אלמן ישראל. מה מבקשים חיילים מעזה? באים אליי הרס"פים (אנשי האספקה), אומרים לי: "הרב, מה זה הבבא-קמא הזה? כולם רוצים בבא-קמא". משפחת שוטנשטיין, שהיא משפחה חרדית-ליטאית חשובה מארה"ב, החליטה להדפיס מהדורת תלמוד בבלי עבור לומדי ה"דף-היומי" הרבים המגויסים, וזאת במהדורה הכוללת את נוסח ה"תפילה לשלום המדינה" ו"מי-שבירך" לשלום חיילי צה"ל.

כלומר, אנו רואים כאן התכנסות נדירה סביב המכנה המשותף הזהותי היהודי הבסיסי ביותר. יש חבר'ה שקצת, איך אומרים, "נרדמו בשמירה" ביחס לשמירת תורה ומצוות, אז הם חוזרים חזרה ל"בית אבא", "משפרים עמדות". יש חבר'ה שנרדמו קצת בשמירה ביחס למושג הארץ, גם הם משפרים עמדות. ויש חבר'ה שנרדמו קצת בשמירה ביחס למושג העם, וגם הם "משפרים עמדות".

כשנגמרה מסכת קידושין ב"דף-היומי", אחד מרבני הגדודים שלנו, שיסד שם שיעור דף יומי לכל חפ"ק המג"ד, עשה בעזה "סיום" על המסכת ביחד עם החיילים, ודרש שם ב"הדרן" שבמסכת קידושין יש פ"ב דפים - גימטרייה "עזה". יצא לו טוב החשבון... אז כשנגמרה מסכת קידושין, הגיעו בקשות רבות לרס"פים מהשטח לגמרות בבא-קמא.

15. כמובא בספרים הקדושים להמשכת השפע.

16. כך נהג מו"ר הגר"ש גורן זצ"ל לחזק את החיילים בשדה הקרב.

החבר'ה נמצאים באזור שנקרא בעבר "בית חנון". כבר אין בית חנון¹⁷. מתקשרים אלי חיילים שלנו שם, אומרים שהם רוצים לקרוא לעיר שיקימו שם בבוא היום "בית-חנון" או "נווה חנון", על שם הרב חנון פורת. שאלו אם אהיה שם רב העיר. אמרתי: עוד לא, עוד לא, לאט, לאט¹⁸.

מתקרבת שבת קודש. מה עושה מח"ט מתמרן בעזה, אשר יש לו כיפת שמיים נוצצת על ראשו? מעלה את הרב הגדודי על הקשר ומבקש ממנו, תעשה קידוש. חטיבה שלמה שומעת קידוש בקשר ורוח הלחימה מרקיעה שחקים. גם היום, בעודנו מדברים כאן, מה עושה אחד מרבני הגדודים שלנו¹⁹? עורך חופה וקידושין לאחד מהלוחמים שלו במושב לידינו, ומועצה אזורית שלמה מתגייסת לארגן את האירוע על הצד הטוב ביותר.

היה אצלינו בחטיבה קצין צעיר, אחד שלפני המלחמה היה ממש "עויץ", "אם השמאל ואימנה ואם הימין ואשמאילה", כל מה שאמרתי תמיד אמר הפוך ממני. מאז שפרצה המלחמה, היהודי הזה מניח תפילין עשר פעמים ביום... ובכל פעם שהוא רואה אותי אומר: שלום הרב, כבוד הרב, מה שלום הרב.

"אני ישנה ולבי ער"

כתוב בתורה: "וידעו אותנו המצרים ויענונו" (דברים כו, ו) יש בנו יופי פנימי, גנוז בנו טוב פנימי. כל הלכלוך, כל החיצוניות, כל החספוס הזה, מקורו בהשפעות חיצוניות, וכשמגיע רגע האמת, הכול נופל כגל של אגוזים. הלבבות פתוחים, הלבבות גלויים, "אל ה' ואל טובו באחרית הימים" (הושע ג, ה), ממש ככה.

האתגר שלנו כאנשי תורה, כאנשי קודש, לא להחמיץ את המצווה שבאה לידינו, **במובן העמוק של הביטוי. לצאת מהפרטיות שלנו, להתכלל בכלל, להבין שאנחנו עומדים בפני תהליכים גדולים, תהליכים רוחניים לאומיים משמעותיים**, שלאחר המלחמה הזאת, בין אם היא תהיה קצרה ובין אם היא תהיה ארוכה, יהיו אנשים שיתעסקו בחשבונות, בטעויות, בעיקר בלהטיל את האחריות, לא בלקיחת אחריות, אלא בלהטיל את

17. "עם תחילת התמרון הקרקעי, כבש צה"ל את העיר. רוב תושבי בית חנון עזבו במהלך ההפצצות מהאוויר, והשאר עזבו עם תחילת הקרב. בבית חנון נותרו מחבלי חמאס. במהלך הקרב ולאחריו איתרו חיילי צה"ל בבית חנון מחילות תת-קרקעיות, נשק, תחמושת ומטענים רבים. במהלך המלחמה נהרסו בתים רבים בבית חנון, חלק מאזורי העיר שוטחו בשלמותם" (ע"פ ויקיפדיה).

18. ראש הישיבה, הרב ערן טמיר, העיר שבמידה ותקום עיר במקום, אזי הישיבה תעבור לשם, כפי שבידכו בזמנו מו"ר הרב אלישע וישליצקי זצ"ל.

19. הרב נועם גרינבלט שליט"א. חתונה זו נערכה תוך כדי מסירות נפש גדולה של הרב נועם, ומי שנכח בה יתקשה לשכחה.

האחריות. אבל יהיו הרבה אנשים שישאלו את עצמם את השאלה באופן היותר נכון, כדברי הרב סולובייצ'יק²⁰, לא "למה" אלא "לשם מה". אם אנחנו סופגים כל כך הרבה אבדות, כנראה שצריך לעשות עם זה משהו.

אנשים כאלה נפלאים, שהם כבר לא איתנו בגופם, אבל הם איתנו ברוחם, הם איתנו בנפשם, הם איתנו כל הזמן, כל רגע ורגע, חקוקים על לוח ליבנו. הם חיים בתוכנו, בקרבנו, בזיכרונו, בצרור החיים הם חיים, וצורור החיים הזה צריך להופיע. הוא נוקש, דופק על דלתותינו, דופק על ליבנו, מעורר אותנו, משמי שמי קדם, לברר לעצמנו: מה הייעוד של מדינת ישראל? לשם מה היא הוקמה? מדוע כל הגויים שונאים אותנו? מה פשר הטירוף הזה שאומות העולם, אדום וישמעאל, עושות יד אחת כנגד מדינתנו? יש כאלה שהישרת המבט נוכח שנאת ישראל הזאת מפרקת אותם. אבל, אולי זה סוג של מעבר מעידן שבו אנחנו דואגים אך ורק ללאומיות הישראלית, למציאות כזאת שאנחנו צריכים להתחיל לחשוב, להבין, דרך המלחמה הזאת, על דאגה לכלל האומות. כמו שראש ממשלתנו אומר כל הזמן, המאבק הזה הוא לא מאבק רק של מדינת ישראל, זה מאבק של כל העולם החופשי, זה בני האור כנגד בני החושך. אנחנו עכשיו ראש חץ מוסרי של כל האומות.

אפשר לומר שהימים הללו שאנחנו נמצאים בהם, לא אנחנו יזמנו אותם. "אני ישנה וליבי ער" (שה"ש ה, ב), אומר המדרש בשיר השירים רבה (שם), "אני ישנה מן הגאולה, ולבו של הקב"ה ער לגאלני". קיבלנו מכה חזקה, ועלינו להתעורר. בן אדם, מה לך נרדם? יש כאן תהליכים גדולים שמתרחשים, ומתוך כל התהליכים הללו צריכה לצמוח קומה חדשה, קומה רעיונית, רוחנית – קומת הגאולה.

כשם שמלחמת יום הכיפורים הביאה בעקבותיה להופעת גוש אמונים, גוש שלום, ותנועות התשובה החרדית והציונית למיניהן, ברור מעל לכל ספק שאחרי המלחמה הזאת ייערך בירור נוקב פי כמה וכמה. החברה הישראלית הולכת לעבור שינויים מרחיקי לכת מן הקצה אל הקצה, וככל שנבין זאת עכשיו, כן ייטב.

אני מדבר כעת על בני הישיבה, לא מדבר על החיילים. מדבר כעת בישיבה, בבירור הרוחני, בעומק, באחריות שלכם על הלימוד שאתם לומדים, ברצינות, בהתמדה, כי בעוד שנתיים ושלוש וארבע וחמש, אתם תפגשו אותם. אתם תפגשו אותם באקדמיה, בצבא, בעבודה, בחיים היכן שלא תהיו, והשאלות יהיו נוקבות, וכפי עומק המשבר – כך גם יהיו עומק החיפוש ועומק התהייה, ואם אחרי מלחמת יום הכיפורים נוסד "מכון-מאיר" אחד, אחרי המלחמה הזאת צריך להיערך לכך שלא יהיה מקום שאין בו "מכון-מאיר",

20. "קול דודי דופק", בתוך: איש האמונה, עמ' 71-72.

שאינן בו שלוחה, שאינן בו הכוונה רוחנית. משום שאי אפשר להשקות צמאים בחומץ, יום אחד זה כבר לא עובד...

עם ישראל אומנם אינם קרובי תשובה כמו הגויים, אבל הם ”עזים שבאומות”. לאנשי נינווה, כשאומרים להם ”עוד ארבעים יום ונינווה נהפכת” (יונה ג, ד), אז הם במשך ארבעים יום ”עושים הפקה”, מביאים ”בייבי-סי”, מצלמים שק ואפר, ויאללה, יש ”תשובה”. אבל אצל עם ישראל זה לא עובד. אצל בני אפרים, יודע יונה הנביא שזה לא יעבוד. נסה להגיד להם, ”אמרנו לכם”, נסה להפחיד אותם, תגיד להם ”ייפלו טילים על אשקלון”, זה ישכנע מישהו!?

כדי לשכנע יהודי צריך טיעון ערכי-מוסרי, לא ביטחוני, אחרת האצבע לא תלחץ על ההדק. אתה יכול להיות הצבא הכי קטלני בעולם, עם כוח אש הכי אדיר בעולם, הכי טכנולוגי בעולם, אבל אם בראש שלך לא יושבת התודעה שהמלחמה היא צודקת, ושלפניך אויב אכזרי ולא חף מפשע, אתה לא תהיה מסוגל ללחוץ על כדור אחד. וכאן, באופן שאפשר להגיד, נדיר ומיוחד שלצעדנו הרב, הסיבות שלו הן מאוד טרגיות, כל עם ישראל, מן הקצה אל הקצה, בין אם הוא בארץ ובין אם הוא בגלות, משוכנע באופן מוחלט בצדקת הדרך של המערכה הזאת. וזאת הסיבה שאנחנו ננצח, ואנחנו כבר מנצחים. כי המלחמה היא רק הגורם המזמן להופעת אחדות ישראל, ובהופעת אחדות ישראל כבר לא צריך את ישמעאל שיפריע לה.

”כיפת ברזל רוחנית”

המסר שלי הוא בעיקר אליכם. גם אתם פה ”משתתפים בצער השכינה”, גולים מבית הכנסת, יושבים פה ליד המקלט – על מנת ללמוד ביום כזה, אתה צריך להיות גיבור²¹. להיות גיבור, זה לא רק חייל שעושה עכשיו פוצט”א ורץ בעזה ומתמרן לו עם הכוח. זו גם גבורה גדולה, אבל לשבת בתנאים הללו, בתוך המצב הזה, בעיר אשקלון, ולהגן על הלב הפועם של אשקלון זו הישיבה הגבוהה, זו התורה שנלמדת בעיה, זו ”כיפת הברזל הרוחנית” של העיר. לעיר יש ”כיפת ברזל” גשמית, שיש לה לוחמים ומפעילים, אבל לעיר יש גם כיפת ברזל רוחנית, שאלו הם לומדי התורה, בתי הכנסיות ובתי המדרשות. וזה גם נותן חוסן בבית, וגם משפיע כלפי חוץ.

כשאדם מבחוץ נכנס לישיבה, כמוני, כאן הערב, ”כלבא שבוע”, רעב לדברי תורה, שומע שיעור נפלא של ראש הישיבה במהר”ל ושבוע, עכשיו מילאתי מצברים, הגעתי

21. ישיבת אשקלון נאלצה לנדוד ממקום לימודה הקבוע במבנה הישיבה עקב הוראות פיקוד העורף, וללמוד במסירות נפש בחצר הישיבה, עקב משך זמן ההגעה הקצר יותר למקלט הקרוב.

לישיבה, שמעתי שיעור במהר"ל, עומק של לימוד, ראיתי בחורי חמד יושבים ולומדים תורה, עכשיו אני חוזר לצבא מלא כוחות. עשיתם פה "מלא מחדש". זה מלא מחדש, לא פחות מלעשות לטנק טיפול שבועי. זה מכפיל כוח. זה כוחה של תורה, רק תורה יכולה לעשות דבר כזה. כי זה ה־ד.נ.א הרוחני של העם שלנו.

בכל מקום שאתה הולך, אומרים לך: הרב, תגיד דבר תורה. חבר'ה, מה דבר תורה עכשיו? חושבים פה איך יורים פגזים? לא, קודם דבר תורה. טוב. נגיד משהו. "מלאה הארץ חמס" – "הנני משחיתם את הארץ – מגיע מבול ומוחה אותם, "ארובות השמים נפתחו", בום. קצר ולעניין, תודה רבה, הרב, מתחילים את הישיבה. זהו. זה שיעור בניין אמונה מספר אחד. **לדעת להודות גם "על המלחמות"**.

אומר מרן הרב הנזיר זצ"ל, בהשקת ספרו "קול הנבואה" וגם בשיעוריו בספר "אמונות ודעות" (אודות הגאולה העתידה מאמר שמיני): יש תקופת משיח בן יוסף, ויש תקופת משיח בן דוד, וכנגדן יש ששון ויש שמחה. ששון – זו שמחה מהולה בעצב, זו תקופת משיח בן יוסף, שבה יש מלחמות וניצחונות, אך היא מהולה בעצב הנופלים. לעומת זאת, משיח בן דוד זה שמחה, "שמחת עולם על ראשם... ונסו יגון ואנחה" (ישעיהו לה, י). "לא יישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה" (שם ב, ד). זו התקופה העתידית, שתבוא במהרה בימינו, אמן.

"הייחודים" של מרן הרב הנזיר זצ"ל

ביקשו שאספר גם כמה סיפורים, אז נספר סיפור מיוחד ונסיים, כי צריך לעמוד בזמנים. סיפור ששמעתי מהרב איתן אייזמן, ראש רשת החינוך "צביה". כשהיה אברך בשיבת "מרכז הרב", חזר פעם אחת משירות מילואים, אחרי זמן רב שלא היה בביתו. דבר ראשון הלך לראות את רבותיו. הלך לבקר את הרב הנזיר. הרב הנזיר, אפשר לדבר אודותיו בלי סוף. איש קדוש. נגיד, לו זכינו והייתה בדור שלנו נבואה, אז הוא היה נביא, וודאי שאפשר לקבוע שהוא היה איש קדוש, בעל רוח הקודש, בעל מדרגות, בעל השגות. מבוגר כבה, קשיש, חולה. מגיע הרב אייזמן לבית שלו, דופק בדלת, הרבנית שרה ע"ה פותחת את הדלת. אומר לה: אני מהישיבה, באתי מהצבא, אם אפשר להיכנס אל הרב. מכניסה אותנו לחדר של הרב הנזיר, הרב הנזיר רואה אותנו. מבקש ממנו, אפשר לקבל את הרובה שלך? הרבנית מייד אומרת, בשום פנים ואופן, אל תיתן לו. אבל אין ברירה, חייבים לשמוע בקול הרב (הערה חינוכית, בכל זאת: "פרוק, בדוק נצור"). הכול בסדר. נותן לרב הנזיר את הרובה. מה עושה אתו הרב הנזיר?

הרב הנזיר, למי שלא יודע, כתב גם מספר קטעים "פציפיסטיים", שגדולי "מחנה השלום" עוד לא העזו לכתוב נגד החינוך ל"מולך" המלחמה ונגד מלחמתיות בכלל. אלו דברים

שנדפסו ב"מגילת מלחמה ושלום". כך שהוא לא היה "צמא דם" כלל וכלל, הוא היה צמחוני ולא השתמש אפילו בכלי עור. אז מה עשה הרב הנזיר עם הרובה הצה"ל? לוקח אותו בהתרגשות עצומה ו"מעלה ומוריד", "מוליך ומביא", מייחד ייחודים כמו עם ארבעת המינים, יש לו עכשיו לולב בסתם יום של חול. אומר לעצמו הרב אייזמן: פתאום, הבנתי מה היא הקדושה שיש בצבאנו. מה זה רובה. מה זה הדבר הזה? יש מכשירי מצווה, יש בעולם טומאה, רשע, בערות. ויש עשייה של השראת השכינה, לערוך מלחמה על ייחוד ה'. למען הטוב, למען האהבה, למען השלום, למען הצדקות, למען הקדושה. זו תורת ארץ ישראל. זה היישום שלה.

אז גם אנחנו זוכים קצת בימים אלו להתכלל בכלל. כל אחד יוצא בימים אלו ממרחב הנוחות הפרטי שלו, מתכללים בכלל, מי בנשק ומי במשק, מי בישיבה ומי בצבא, מי בתפילה ומי בלימוד. מתרוממים לתפיסת האחדות הזאת, בעזרת ה', "בשם ה' נעשה ונצליח". עד כאן דבריי. אם מישהו רוצה לשאול בקצרה, אפשרי.

שאלה: כבוד הרב. כאחד שנמצא עם הלוחמים כבר ארבעים יום, האם אתה מרגיש, לא רק מבין, אלא מרגיש, חווה את החוויה שהפעם קורה משהו אחר בלבבות של הלוחמים? תשובה: חד משמעית. אני אומר לך שהנכונות ללכת עד הסוף, הפעם, אצל כולם, אמרתי, לא משנה, ימין, שמאל, דתיים חילוניים, לא יודע מה. כולם בדבוקה אחת²² מבינים שהפעם אין ברירה אחרת. מה שקראנו מקודם, ההכרח. האין ברירה הזאת. יש מאמר של הרב צבי יהודה, בספרו "לנתיבות ישראל" – "ישראל של בדיעבד וישראל של לכתחילה" – שמברר את זה. המציאות הזאת, הקב"ה גלגל לפנינו מעין מצר כזה, שבו היונה נסה מפי הנשר ובמערה מחכה לה הנחש, וכך אין לה אלא לזעוק לקב"ה, כפי שחז"ל ממשילים את מצבו של עם ישראל על שפת ים סוף. היא נמצאת בין המצרים. גם אנחנו עכשיו מתקדמים, משיגים, עושים, אבל זועקים "מן המצר", אבל, כן אומר

22. וכן העיד באותה העת גם הדיין הרב אברהם זרביב, שלחם במשך תקופה ארוכה ברצועת עזה כחלק מחטיבת גבעתי:

"...הקב"ה נתן לנו תזכורת כואבת מאוד שעם אחד אנחנו, אחים אנחנו. כל שדרות העם, ימנים ושמאלנים, דתיים וחילונים. ויש אהבת אחים בכל מקום ממש, בכל חייל ובכל גודד שאנו נפגשים אתו. לא יאומן איזו תנועת אחדות של מאות אלפי חיילים יש בצבא. אני רואה ציונות אמיתית ודיבורים שלא היו הרבה שנים. אני רואה איזו רוח גבורה פועמת בכל המגזרים, בקרב המשפחות השכולות, שום התבכיינות. שאלתי חייל שלא ראה בית מאה ימים איך הוא מרגיש, והוא ענה: אני פה עד הסוף. הקב"ה החזיר אותנו לאיפוס. מקווה שתצמח תנועת אחדות גדולה ותרועה גדולה של תיקון, כי יש הרבה מה לתקן..." (בשבט, גיליון 1078, א' שבט תשפ"ד, דביר עמר).

שזהו רק השלב הראשון, הכביכול אוטומטי, אבל אחר כך יהיה שלב יותר קשה, השלב של מה המשמעות של הדברים, לאן כל זה הולך, וכאן אנחנו נצטרך לתת כתף גם בזה, בעזרת ה'. תודה רבה לכולם.

דף למפקד - מלחמת חרבות ברזל

ד' בחשוון ה'תשפ"ד

19.10.2023

מפקדי וחיילי צבא הגנה לישראל !

שעות גדולות וקשות לעם ישראל. שעות של כאב עצום וניסיונות גדולים. שעות ימים של תעצומות נפש וגבורה אדירה. הפתגם אומר - 'כשהגלים מתחזקים-החזקים מתגלים'. מתוך המשבר הזה, מתגלים בצבא ובעם כוחות גדולים של גבורה, אחדות, ערבות הדדית ולכידות. שעות המבחן מגלות לנו את שידענו זה מכבר - יש לנו עם של גיבורים, כולם! חיילים ואזרחים.

התורים לתרומת דם, מוקדי ההתנדבויות בכל הארץ, והתגייסות ההמונים לכל מה שנדרש, התורמים מכספם, מזמנם, מכישורנם ומכל מה שיש להם לתת - הם הראיה לכוחות הנפש והחסד האדירים שיש בעם המיוחד הזה שלנו.

הלוחמים והלוחמות בחזית כתף אל כתף, הנכנסים ביחד תחת האלונקה, ועומדים חבוקים ליד קברי חבריהם, והבאים לנחם את המשפחות השכולות, הם תפארת ישראל והם מצווים את האזרחים שבעורף לאותה אחדות, לאותה אחווה, לחיות כולנו כתף אל כתף, בנשיאה משותפת בעול, ברעות ובאחוה. כי אנשים אחים אנחנו.

מתוך השבר הנורא מתגלה העם הזה במלוא גבורתו והדרו. עוד יסופרו בתולדות ישראל מעשי הגבורה והחסד של גיבורי דורנו. בעת הזו כשהמתים מונחים לפנינו, הפצועים נאבקים על חייהם, המשפחות השכולות מתעטפות ביוגון, וחיילנו מחרפים נפשם ועומדים על משמר ארצנו וערי אלוקינו, עלינו בעת הזו מוטלת חובה עליונה אחת - להרבות אהבת ישראל על כל אחד מישראל, ללמד זכות על כל אדם, ולהרבות טוב וחסד בעולם.

לפני היצאה למלחמת המצווה, היה ניצב הכהן לפני העם וחייליו ואומר להם: "שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על אויבכם על ירך לבבכם, אל תראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם".

אלו המילים שתהיינה ניצבות בפניכם לפני היצאה למערכה על תקומת עם ישראל בארצו.

כי עם הנצח וחייליו עם כל הכאב, לא מפחדים מדרך ארוכה.

ה' ישמור צאתכם ובואכם מעתה ועד עולם.

הרב איל קרים, תא"ל
הרב הראשי לצה"ל

שער תלמוד בבלי מסכת קידושין מהדורת שוטנשטיין - מוקדשת לחיילי צה"ל וכוחות הביטחון, המהדורה מכילה את נוסח ה"תפילה לשלום המדינה" ו"מי שברך לחיילי צה"ל" ופרקי תהילים לקריאה לאור המצב (הודפסה לראשונה בפורמט זה בחודש תשרי תשפ"ד, והופצה במחנות צה"ל ברבבות עותקים עד סביבות פסח תשפ"ה - סוף מסכת סנהדרין ב"דף היומי")

מ"מלחמת ירח האיתנים" ל"מלחמת שמחת תורה" לאורו של מו"ר הרב משה צבי נריה זצ"ל

"קדושה אני מבקש"

"קדושה אני מבקש, קודש הקודשים אני מבקש, תנו לי קדושת ארץ ישראל, תנו לי קדושת אהבת ישראל" – לא רבים יודעים שהמילים הללו הן המילים האחרונות שהרב נריה אמר לפני שהוא איבד את הכרתו. זה היה ביום ז' בכסלו תשנ"ו. בתאריך זה, חל היארצייט של מורו ורבו, הרב יעקב משה חרל"פ, וכשהרב נריה היה מאושפז בבית חולים בשל מחלתו האחרונה, ביקש שיקראו לו דברי תורה של הרב חרל"פ מתוך ספרו "מעייני הישועה".

בזקנותו של אדם, בדרך כלל הוא חוזר אחורה לשנות הנערות, לשנות הבחרות, וזו התורה שכל חייו הוא פעל ליישם אותה. ושם יש פסקה מופלאה על ארץ ישראל, על אהבת ישראל, וכשהרב נריה זעק את הזעקה הזאת, זמן קצר לאחר מכן הוא איבד את ההכרה ושכב בבית החולים עד לפטירתו ביום י"ט בכסלו, כך שאלו הן מילותיו האחרונות המשקפות את תוכן חייו.

* ערב זיכרון לרב משה צבי נריה זצ"ל, שנערך לכבודו ביישוב נריה בתאריך י"ד בכסלו תשפ"ד, לקראת יום פטירתו.

1. סדרת "מי מרום", כרך ו – "מעייני הישועה". מו"ר הרב אלישע וישליצקי זצ"ל היה אומר בהערת התעוררות על כך שכיום מעטים יחסית לומדים אותו: "פעם היה ספר כזה...". לרוב חשיבותו, מו"ר הרב שאול ישראלי זצ"ל הגדיר אותו פעם "כשולחן ערוך של הגאולה".

אותה חבורה קדושה של מייסדי "ישיבות ארץ ישראל"², מורינו ורבותינו זכר צדיקים לברכה, הרב משה צבי נריה והרב אברהם צוקרמן, ואני מרשה לעצמי להגיד עכשיו, כיוון שאנחנו נמצאים ממש בשבועיים האחרונים בתוך י"ב חודש לפטירתו של מורנו ורבנו, הרב הצדיק, הרב חיים (מאיר) דרוקמן זצ"ל, אני חושב שאי אפשר להתחיל שיעור לזכר הרב נריה בלי להגיד כמה מילים אודות מו"ר הרב דרוקמן זצ"ל.

"בנר שמיני של חנוכה כתבה המנורה"³, והיום, לצערנו הרב, אנחנו כבר יכולים להגיד "מפני הרעה נאסף הצדיק", בכדי שלא יראה בכל הפילוגים, בכל הפירודים שהיו פה בשנה האחרונה, שהדבר הזה היה הפוך מכל מה שפעל וחינך בכל ימיו; ומיתת צדיקים מכפרת על הדור כולו ועל ההולכים בדרכיו בפרט וממשיכים את מורשתו. הרב נריה הוא זה שחיבר את המנון תנועת "בני־עקיבא": "יד אחים לכם שלוחה, הנוער החביב", והרב דרוקמן הוא זה שחיבר אלפים ורבבות לדרך הזו. אנו לקראת שבת ארגון של התנועה, ומקווים שבקרוב נזכה ל"שבט" חדש על שמו של הרב דרוקמן, וגדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם.

בשעתו, הרב נריה בירך על הרב דרוקמן: "ברוך שעשה לנו נס באיש הזה". הוא אף התבטא אודותיו ואמר שהרב דרוקמן אינו איש פלא, אלא "פלא איש". החולייה המקשרת את הדור שלנו לרב נריה היה הרב דרוקמן זצ"ל. וכשאיבדנו אותו לפני כשנה, אז גם נפטר עבורנו מחדש הרב נריה, וגם הרב צוקרמן, וכן רבותינו הרב צבי יהודה והרב הנזיר, וצדיקים נוספים שהרב דרוקמן קישר אותנו בהליכותיו ודרכיו אליהם...

התלבטתי האם לבוא לכאן הערב על מדים או על אזרחי. חשבתי לעצמי, אם הרב נריה היה איתנו עכשיו, כנראה הוא היה על מדים. איך אני יודע זאת? תכף נוכיח באותות ובמופתים שזה כך היה. אבל, אציין כאן עוד עובדה לא כל כך ידועה. הרב נריה שירת בצה"ל בחיל חינוך, לא ברבנות הצבאית. **לחיל חינוך יש תפקיד. אם חיל החינוך היה אכן מחנך לפי תפקידו וייעודו האמיתי, להגדיל את החיבור וההזדהות של החיילים לעם ישראל, ארצו ותורתו, אז הרב נריה היה צריך להיות "קצין חינוך ראשי"**. זה בטח היה נפלא מאוד לראות זאת. אבל הרב נריה לא היה צריך ללבוש מדים בשביל להיות בחיל חינוך, הוא עשה זאת כל החיים. על כן, חשבנו קצת מתוך הימים שאנחנו נמצאים בהם,

2. כביטוי של מו"ר הגרש"י כהן זצ"ל.

3. כפי שהספידו מו"ר הגאון הרב יעקב אריאל שליט"א בעת מסע הלוויה. ראה בקובץ ההספדים: ויהי בנסע הארון, עמ' סו, אור עציון, ב' טבת תשפ"ד.

4. כשנה לאחר מכן, בכסלו תשפ"ה, נקרא השבט ה-101 בתנועת בני־עקיבא "שבט חיים", על שמו של הרב חיים דרוקמן זצ"ל.

לעסוק קצת בענייני אמונה וגאולה לאור דרכו של הרב נדיה, וכפי שיתברר בהמשך, נראה כי "כבר היה לעולמים".

לכל מלחמה יש שם

בדיוק לפני יובל שנים, פרצה מלחמת יום הכיפורים. המלחמה הזאת, השם שלה מייד ניתן לה. לא היה לה שם זמני שאחר כך השתנה, כמו למשל במלחמת השחרור. עד היום, אם אתה רוצה לדעת את שיוכו האידיאולוגי של אדם, באיזה מקום הוא גדל, תשאל אותו כיצד הוא מכנה את המלחמה שהתרחשה בשנת תש"ח: "מלחמת העצמאות", "מלחמת הקוממיות", "מלחמת השחרור", כפי שמכנית אותה הציונים; "מלחמת תש"ח" – כפי שמכנים אותה חלק מהחרדים; או "מלחמת 1948" ו"הנכבה" – כפי שמכנים אותה הערבים; איך אתה מגדיר את מה שהתרחש באמצעות המלחמה? מה השם שאתה נותן לתופעה הזאת? "אשר שם שמות בארץ" (תהילים מו, ט), השם שאתה מכנה את המלחמה הוא מאוד משמעותי בהבנת דבר ה' שמופיע במציאות דרכה.

אם אתה תקרא למלחמה שלנו "מלחמת השביעי לאוקטובר", כנראה שאתה לא מבין דבר במהותה הפנימית של המלחמה הזאת, משום שכנראה אתה חי בלוח השנה הלא נכון. גם השם "חרבות ברזל" הוא מאוד-מאוד טכני, ומתאר פעולה צבאית בלבד. מן הסתם, יקראו עוד שם יותר מוצלח למלחמה הזאת⁵, שאנחנו עוד לא יודעים מה טיבו, משום שזה תלוי בתוצאות שלה – הצבאיות, המדיניות והרוחניות כאחד. אנחנו לא יודעים, אולי יקראו לה "מלחמת משיב הרוח"? מלחמת "ואתה על במותימו תדרוך"? "מלחמת רוב יושביה עליה"? אולי "מלחמת שמת תורה"? – זה מאוד תלוי בנו.

כיצד אנחנו נתייחס לאירועי השעה? אם אנחנו ניתן עוד פעם למשכתבי ההיסטוריה לסלף את ההיסטוריה, אז יקראו למלחמה הזאת "מלחמת השביעי לאוקטובר" או "מלחמת ההפקרה והמחדל" וכיו"ב – אם אנחנו נרדם בשמירה, זה מה שעלול לקרות. משום שמי שכותב את ההיסטוריה אלו הם האנשים בעלי התודעה ההיסטורית. השאלה היא האם אנשי התורה הם בעלי תודעה היסטורית כיום. האם מי שאינו רואה עין בעין בשוב ה' ציון מקיים את האמור בפסוק: "בינו שנות דור ודור" (דברים לב, ז), וק"ו בשאלה הנוקבת "האם ציפית לישועה?" (שבת לא, ב). אבל **אולי עוד נזכה ואנשי האמונה מקרבנו יזכו לכתוב את קורות הגילוי האלוהי במהלך ההיסטוריה הלאומית שלנו, כפי שספר ה"הכוזרי" מציין (מאמר ב, כח), שבחירי האומה שלנו, הנביאים והכהנים בעלי**

5. הוספה משעת עריכת השיחות: רה"מ בנימין נתניהו מקפיד לכנות את המלחמה בשם "מלחמת התקומה". ועוד ימים יגידו.

רוח הקודש, הם היו כותבי דברי ימיה של האומה הישראלית שנצרכו לדורות: הנביא ירמיהו (הכוהן) – שכתב את ספר מלכים, עזרא הסופר (הכוהן) שכתב את דברי הימים. "והעריכו הכהן", צריך להתבונן בשנות דור ודור, ולשם כך צריך מבט רוחני פנימי על מנת לראות את דבר ה' מופיע אלינו, "בעל מלחמות, זורע צדקות, מצמיח ישועות" – ומאיר את האור חדש על ציון. האיר, מאיר ויאיר, דרך כל הסיבוכים המופיעים במציאות.

"מלחמת ירח האיתנים"

המלחמה הגדולה הקודמת, שפרצה לפני כיוכל שנים וזעזעה את כל כלל ישראל מן הקצה אל הקצה, היא מלחמת יום הכיפורים. הרב נריה, בקונטרס מיוחד שחיבה, היה מהראשונים שהגיב תודעתית למלחמה הזאת, אגב, הוא היה אז חבר כנסת. הוא נבחר לכנסת בכדי לקדם את החינוך במדינה, ובמיוחד את החינוך הדתי, ועל כן הוא הסכים לעשות את הצעד הזה ולהיכנס לטבילת האש במשכן הכנסת, שלצערנו הוא עדיין לא "משכן העדות", אבל הוא מקום שמשפיע רבות על המצב הרוחני של כלל ישראל, ויש בו הרבה עבודה חשובה שצריכה להיעשות.

הרב נריה כתב קונטרס קצר שהתפרסם באותה שנה, במהלך חורף תשל"ד, ובו הוא נותן שם משלו למלחמת הזאת. שם הקונטרס והמלחמה הוא: **"מלחמת ירח האיתנים"**. הוא טבע את הביטוי הזה. אחרי כשנה, חזר ופרסם את המאמר הזה עם שינויים ותוספות בשנתון "שנה בשנה" של הרבנות הראשית לישראל, ואף לעת זקנתו כלל אותו בספר המאסף לכתביו – "צניף מלוכה". מכאן אנו לומדים את חשיבותו בעיניו.

במאמר קצר הכמות רב האיכות הזה ניתן למצוא משנה סדורה ביחס להרבה שאלות שמנסרות גם היום בחלל עולמנו, בעקבות הימים הללו שאנחנו נמצאים בהם. כך שאני מוצא את עצמי בימים הללו מקבל ממנו חיזוק והשראה לעניינים שאני הוגה בהם היום, בשדות המערכה עם חיילים. גם עם רבנים צבאיים, גם עם לוחמים, גם עם אנשי מפקדה, וגם סתם עם "עמך ישראל", מענה להמון שאלות מנסרות בחלל העולם. **וזה נפלא מאוד לראות שהרב נריה, בכתביו, הניח את הבסיס להתבוננות אמונית, עמוקה, רוחנית, גם על הימים הללו.**

על כן, חשבתי שנלמד הערב כמה דברים מתוך הקונטרס "מלחמת ירח האיתנים", ואחר כך נעסוק קצת ב"שימוש תלמידי חכמים", ונראה מה הרב נריה עשה בפועל באותם ימים. לא רק בתיאוריה, כיצד הוא התבונן באירועי השעה מבחינה רוחנית, אלא כיצד הוא עצמו, בפועל ממש, התמסר לחזק לבבות ולאמץ ברכיים נופלות באמונת אמן.

"ואתה על במותימו תדרוך"

בפתח המאמר הרב נריה מדבר על "המגמה השטנית של הרשעים, שרצו לפגוע פגיעה זדונית בקדושת היום".

והוא כותב על כך:

"המגמה השטנית של רשעי-עולם לפגוע פגיעה זדונית בקדושת היום, המגמה לחלל את היום הקדוש, יום ייחודו ואחדותו של עם ישראל, התנקמה בהם וסיכלה את מזימת הרצח ההמוני שלהם".

כאז – כן היום!

היום הזה של שמחת תורה, באותו היום, ראינו את חיילינו הגיבורים מלאי רוח קרב, נכנסים למערכה מתוך הפיוט המיוחד לשמחת תורה – "יום שמחה לישראל". "יום נקם לישמעאל, יום וואי-וואי לישמעאל, יום טילים על ישמעאל", כפי שהרב עובדיה יוסף זצ"ל שר בזמנו, פיוט שמחה לכבוד ישראל ואורייתא⁶.

היום הזה, שאנו קוראים בו בתורה את דברי משה רבנו, רבם של ישראל, "וזאת הברכה אשר ברך משה... ויהי בישורון מלך, בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל" (דברים לג, א, ה), ומסיים את דבריו בקביעה: "אשריך ישראל מי כמוך, עם נושע בה' מגן עזרך, ואשר חרב גאותך... (שם כט) – הקב"ה הוא חרב גאותך, וממשיך – "ויכחשו אויביך לך", ואיך מסיים? מה? "כאן קודקוד, סוף". מה "סוף"? "ואתה על במותימו תדרוך"! – אלו המילים האחרונות שכלל ישראל שמע מפי משה רבנו ע"ה – ואנו קוראים אותן דווקא ביום שמחת תורה.

היום, זכיתי לדבר עם אחד הרבנים שלנו, שנמצא עכשיו בנחלת שבט יהודה, מדרום לאשקלון, הלך להרחיב את גבול ישראל, אתם מבינים, כן? נמצא שם בעיר הזאת⁷, ושאלתי אותו, מה אתה עושה שם? והוא אומר לי: "אני מקיים ואתה על במותימו תדרוך". עכשיו בעזה, ברוג עזה, הוא מקיים – "ואתה על במותימו תדרוך".

6. "...יום גאולה לישראל, יום גלות לישמעאל. יום דיצה לישראל, יום דבר לישמעאל. יום הדור לישראל, יום הריגה לישמעאל. יום ותיק לישראל, יום וואי-וואי על ישמעאל. יום זכות לישראל, יום זביחה לישמעאל. יום חסיד לישראל, יום חנק לישמעאל. יום טהור לישראל, יום טביחה לישמעאל. יום טהור לישראל, יום טילים על ישמעאל. יום ישר לישראל, יום יריות על ישמעאל" (המילים שאותן שר הגר"ע יוסף זצ"ל תוך הכנסת מעט שינויים במילות הפיוט המקורי, ואף אמר שהשיר מכוון רק למחבלים שבקרב הישמעאליים).

7. דבר ההגעה של כוחותינו עד לפאתי העיר עזה טרם פורסם ברבים בעת ההיא.

סיפר לי רב אחר היום, הוא יושב עם חבר מהגדוד שלו, אשר בשפה השטחית שלנו הוא נקרא "חילוני". שואל אותו: מתי הייתה פרשת בר־המצווה שלך? והשיב לו: פרשת "וזאת הברכה". אומר לו הרב בהתרגשות: "וזאת הברכה"? אני לא שמעתי השנה את קריאתה, גויסתי בצו שמונה. אומר לו החבר, המפקד החילוני: אל תדאג. בשנה הבאה, אנחנו קוראים ביחד "וזאת הברכה" בספר תורה, בבית כנסת החדש פה בעזה, בשכונה הזאת שאנחנו שחררנו. זו רוח הלחימה. שם החיילים שלנו נמצאים.

ממשיך הרב נריה:

"גם ההפתעה של פתיחת המלחמה בעצם היום הקדוש, השיגה מטרה הפוכה – לא רק שריכוז העם בבתי הכנסת אפשר גיוס מהיר יותר של חיל־המילואים, והכבישים הפנויים אפשרו להביא אותם הרבה יותר מוקדם אל מחוז חפצם, **אלא שחויית תוקף־קדושת־היום העניקה רוממות נפש למתגייסים**, ומלחמת המצוה שנכפתה עליהם בעיצומו של יום, תרמה רבות לנכונות הנפשית להילחם בעוז ובגבורה, בדבקות ובמסירות, באמונה ובביטחון".

כשהיינו בבסיס בשבת שמחת תורה. הגיעה אליי קבוצת חיילים לקראת מוצאי החג ואמרו לי: "הרב, מה עם הקפות שניות?" אמרתי להם: "חברים יקרים ואהובים, אין היום הקפות שניות. הקפות שניות נעשה ביחד בסוף המלחמה, בבית הכנסת של רבי ישראל נג'ארה, בלב העיר עזה. שם עושים הקפות שניות, שם תסתיים המלחמה שלנו". זה הכוונה "תוקף קדושת היום".

אנשים התגייסו ובאו למערכה הזאת עם תעצומות נפש אדירות הנובעות ממעלתו של היום הזה, "יום שמיני עצרת החג הזה", שבו הקב"ה עושה רק עם ישראל סעודה קטנה ללא שותפות של אומות העולם. השנה, לצערנו, הסעודה נהפכה לבירור עמוק, זיכוך מסוים, שעם ישראל צריך לעבור, אבל זה עדיין דו־שיח אישי ואינטימי בין כנסת ישראל ובין דודה.

ממשיך הרב נריה:

"[ואויבינו] – כאיצטגנני פרעה בשעתם, ראו אויבינו ולא ידעו מה ראו, עינם הרעה ראתה עם בוטח מנותק מעולם ומלואו [...], ומזימתם הרעה הייתה: הנה שעת הכושר 'להומם ולאבדם'. אולם העין הרעה הזאת, המשתחצת והמתחצפת כלפי שמיא, לא ראתה את העין של מעלה, 'עין ה' אל יראיו למיחלים לחסדו' – העין הפקוחה, הצופה ומשיחה על גוי ואדם [...]. בעלי מזימת־הרצח לא ידעו ולא יבינו [...] ביום הקדוש הזה מתעלה עם ד', ישראל עם קרובו, וזוכה לקדושה וטהרה – ואוי להם לפוגעים בתוקף קדושת היום [...]"

המלחמה שפרצה... נמשכה והפכה למלחמת ירח האיתנים, ירח תשרי שהוא איתן במצוות, ולאחר הכישלונות חזרה ונתגלתה איתנות רוח ישראל, איתנותו הפנימית וכוח עמידתו הנפשית הרוחנית, כוח לחימתו ועוז רוחו... וברוב אונים וברוב תבונה, ניצח ישראל את אויביו והם נסוגו אחור, באור ד' וישעו וגבר ישראל, ימין ד' רוממה, ימין ד' עשתה חיל".

כל מי שמסתובב בימים האלה בקרב חלוצי מערכות ישראל, לא יכול שלא להתפעל מהרוח האדירה שמפעמת בליבות הלוחמים ובליבות המפקדים, שמוצאים בקרבם את אותה "רוח גבורה ודעת להילחם"⁸.

ישנם דברים שעדיין לא הגיעה השעה לספר. על מסירות נפשם של אלו הנמצאים עמנו היום, וגם אודות הקדושים אשר עלו בסערה השמימה אשר מסרו נפשם ויצאו להילחם, ממש על ייחוד ה',⁹ כדברי הרמב"ם בהלכות מלכים, ועוד תבוא השעה¹⁰. אבל הרוח האדירה הזאת, שהשיח הפנימי בצבא היום הוא שיש את ברי המזל. מי הם ברי המזל? הם אלו מבין החיילים שזכו להיכנס לעזה, להשמיד את האויבים. מי אינם ברי המזל? אלה שלא זכו עדיין, שהם בכוננות, שהם על הגדרות, שהם בחזית שאיננה החזית הדרומית¹¹. אנשים ממש רבים על הזכות להיכנס פנימה. כל היום אנחנו מקבלים טלפונים מאנשים שרוצים להצטרף אלינו לחטיבה, כי הם חושבים שאולי כך יזכו להיכנס לעזה ולהילחם. אין מקומות פנויים. יש רק עוד ועוד פניות של לוחמים שנמצאים במשימות הגנה שרוצים להיכנס להילחם. ומי שנכנס להילחם – נכנס מתוך מסירות נפש, שתקצר היריעה מלתאר אותה.

"המחדל" ו"הקונספציה"

נמשיך עוד קצת במאמר – כאילו זה נכתב היום, הערב.

"פליאה ופשרה – פליאה גדולה מטרידה את מחשבותינו: איכה הגיע 'העם החכם והנבון', הצבא המהולל, ושירות המודיעין המשוכלל, המוחות המנתחים המעולים והמשובחים, למחדלי 'עיניים להם ולא יראו, אוזניים להם ולא ישמעו'? כאילו לא היינו עם-בינות, בעל תבונה, בעל ניסיון, בעל יכולת ובעל היגיון. איכה

8. ע"פ תוס' ב"מ קו "ניסא זוטא".

9. וקיימו בעצמם "גם כי אלך בגיא צלמוות לא אירא רע – כי אתה עמדי".

10. ראה בספר: מעשה בצדיק ואלונקה: סיפור חייהם של חללי ישיבות ההסדר בשנה הראשונה של מלחמת שמיני עצרת: חיים נבון (עורך), איגוד ישיבות ההסדר וספרי חמד, תשפ"ה.

11. רבבות הלוחמים שהיו בחזית הצפונית, ובמשך חודשים רבים עסקו בעיקר במשימות הגנה, וזאת עד לפתיחת ההתקפה הגדולה שהכריעה את מחבלי החזית הצפונית בחסד ה'.

לא ראו את האויב המתייצב בשער? המגייס צבא־רב ונערך למלחמת רבת נשק.
איכה נעצמו העיניים?"

כאילו נכתב היום, נכון? שאלות נוקבות אלו נכתבו לפני חמישים שנה, ותשובתו של הרב נריה היא, שימו לב למבט... הרי מה יקרה כאן יום למחרת שתסתיים המלחמה הזאת? כנראה, זה יהיה בעוד כמה חודשים טובים... שאלתי את הרב הראשי לצה"ל לפני כחודש, האם הרבנות הצבאית נערכה כבר לחנוכה, להזמנת אלפי חנוכיות, נרות, שמן, וכולי. והוא השיב – "נערכנו כבר לפסח בלבנון"¹².

כלומר, זה ייקח זמן, כנראה שיש איזה צפייה גנוזה ועמוקה, "מלבוא חמת עד נחל מצרים" (מלכים א' ת, סה). הרי אם זה היה תלוי בנו, זה לא היה קורה, אבל כנראה יש דברים שלא תלויים בנו. אנחנו לא יודעים מה הקב"ה מתכנן לנו. אז אנחנו בענווה מנסים לעשות את שלנו.

אבל אחרי שייגמר הסיפור, אז הסכינים והחרבות יצאו מהנדן. והשאלה הגדולה תהיה – נו, אמרו אתם: כמובן – "מי אשם?". האופוזיציה תאשים את הקואליציה, הימין יאשים את השמאל, השמאל את הימין... ואם כך יהיה, חברים יקרים, אז לא למדנו כלום. לשם מה היה לנו את כל הסיפור הזה? בכדי שנחזור אחורה?! "לוועדות לחיפוש מומים", כמו שהרב קוק כינה אותן בזמנו, מה נעשה בזה? מה נרוויח בזה? אבל הרב נריה פשוט משחרר אותנו מזה, מכל העניין. נכון אומנם, שמבחינה צבאית ומקצועית צריך לתקן, הכול נכון, אבל איך אומרים, כל אלו הם פרטים... זה שלב ב', אבל מה שלב א'?

אומר הרב נריה:

"התשובה היא, **המחדלים – זה לא החטא, זה כבר העונש**. 'כי נסח עליכם ד' רוח תרדמה ויעצם את עיניכם' (ישעיה כט, י). המחדלים הם כל כך בלתי סבירים, והם מקיפים אנשים כל כך רבים, עד שקשה לראות בהם חטא אישי־פרטי, של אחראי פלוני ובלתי אחראי אלמוני. יהיה זה קוצר ראייה לראות כאן רק את החטא של הפרט, ולא, עלינו להבין ולדעת כי באמצעות השגגות של הפרט, הוטל כאן עונש על הכלל, באמצעות שגגות בידי אדם, הוטלו כאן עונשים בידי שמיים. ניטלה הראייה הפשוטה, והקולות הברורים לא נקלטו באוזניים, הוכו כולם בסנוורים, והפכו כולם חירשים [...]"

12. הוספה משעת עריכת המאמר לדפוס: אלא שהוא לא ציין באיזו שנה... ואכן, בפסח תשפ"ד אומנם לא היו חיילים בלבנון, אך בפסח תשפ"ה היו גם היו, ולא רק בלבנון, אלא גם בסוריה. ברוך מרחיב גד.

הרב ממשיך ומדבר פה על תהליך שהיה בעם ישראל אחרי מלחמת ששת הימים, "שנתגלתה יד ה' וזרוע תפארתו", אך בעלי הנס "התעקשו" לא להכיר בניסם, וחזרו ושינו לעצמם כי עוצמתם וחריצותם היא שעמדה להם, ועל כן כעת הוכו כולם בסנוורים.

חשבתי פעם על נקודה מעניינת: לפי מידת הגאווה והרהב של היחידות הצבאיות בעת הצלחתן – כך גם הייתה נפילתן בעת מלחמה. למשל – החיל שגבה ליבו במיוחד בעקבות ההצלחות המסחררות במלחמת ששת הימים הינו חיל האוויר, והוא גם החיל שעוצמת האכזבה ממנו במלחמת יוה"כ הייתה המרובה ביותר¹³.

והרב נריה ממשיך ומתייחס למחדלים שקדמו לגבי מלחמת יום הכיפורים:

"והנה באו המחדלים המרובים של מלחמת יום הכיפורים, הכישלונות הבלתי מובנים והבלתי מוסברים, העיוורון המוחלט למראה תנועות צבאית מסיביות, החירשות הגמורה למשמע ידיעות מהימנות, והוכיחו לכל החכמים הנבונים החזקים והאמיצים, כי בלי סייעתא דשמיא, אין ערך לחוכמה ולתבונה לגבורה ולעוצמה [...] הצבא החזק ביותר והחייל האמיץ ביותר זקוקים לעזר ממרום...".

דברים אלו נכתבו אז. ומה נגיד היום? שאל אותי לפני כמה ימים רב אחד, הוא דיבר בבית עם הרבנית שלו, והיא אמרה לו: להגיד מה "הם" צריכים לתקן, זה הכי קל... השאלה הגדולה היא מה אנחנו צריכים לתקן, מה הציבור המאמין צריך לתקן. המלחים מטילים גורל לדעת "בשל מי הרעה הזאת לנו" (יונה א, ז), הם לא נשארם אדישים בעת צרה. אלו שאלות לא פשוטות.

נראה בכל זאת כיוון אחד. ישנו ציבור שהתרחק קצת משמירת תורה ומצוות – באה המלחמה ומחזירה אותו לתורה ומצוות. ציבור שהתרחק קצת מעניינה של ארץ ישראל – המלחמה מחזירה אותו לארץ ישראל. ציבור שהתרחק קצת משותפות עם כלל ישראל, כולם מצופפים שורות ומתכנסים באיזשהו אופן, גם אם הם לא יודעים להגדיר את גבולות הגזרה שלהם בדיוק, סביב העניין של עם, תורה, ארץ.

אגיד כאן דבר חריף מאוד. אם האויב לא מבחין בין אברכים שומרי תורה ומצוות בשדרות ונתיבות, שמקיפים את התיבה בשמחה לכבוד שמחת תורה, לבין נערים ונערות שעסוקים במסיבת טבע מטלטלת, על כל תחלואיה הרוחניים – כנראה שגם אנחנו לא רשאים

13. וראה זה פלא. גם כעת, היחידות שמשורותיהן באו רוב הסרבנים ומחלישי צה"ל והמדינה בעת המרד של מפלגות מחנה "השינוי" בממשלת ישראל, בזמן אירועי המהפכה המשפטית שקדמה למלחמה זו – הן היו היחידות שתפקודן ביום שמחת תורה היה הגרוע מכול: חיל האוויר, שפשוט לא היה באירוע, ויחידה 8200, שהחמיצה את הסיפור הגדול. ללמדך, שזהו גלגל החוזר בעולם.

להבחין ביניהם בדורנו!¹⁴ כנראה שיש משהו עצמי ב"גוי אחד בארץ", שהוא יותר חזק מכל ההבחנות החיצוניות, בדיקת בתפר זה שבין סגולה לבחירה, "בעקבתא דמשיחא". זו נקודה שלענ"ה, יכול להיות שאנחנו צריכים להתכנס אליה קצת, לתת עליה את הדעת. זו סוגייה אחת.

"הצבי ישראל על במותיך חלל"

עניין נוסף שמעלה הרב נריה זצ"ל – השאלה האמונית.

שאל אותי חייל אחד, בארוחת בוקר, וזה חייל שבדרך כלל לא שואל רבנים, משום שאין לו חתיכת בד על הראש שנקראת "כיפה", אז הוא בדרך כלל לא שואל רבנים, אומר לי בוקר אחד: "איך היהדות מסבירה את מה שקרה בשביעי לאוקטובר?" אכן שאלה קשה, שאלה טובה מאוד.

"פלילאה שניה מנקרת במוחנו, איכה נפלו בחרב רבים ממיטב בחורינו, וביניהם מספר כה ניכר של ארזי לבנון צעירים, בני תורה מעולים, מבכירי הישיבות? איכה נפלו בני קיבוצים ומושבים, מסורים ונאמנים... איכה נפלו אמיצים ישרי דרך, מבני היישוב הוותיק, ונועזים טהורי־לב מבני העליות החדשות, בני שומרי חומות ירושלים ובני שרידי משרפות אושוויץ, 'ודמים בדמים נגעו'?"

השאלה האמונית נוכח הסבל של הצדיקים, בעקבות הרוע הבלתי נתפס, נוכח השטניות של האויבים שלנו, נוכח הטירוף המרושע שלהם. השאלה הקשה של "צדיק ורע לו". בשיחה שלנו עם לוחמים שהיו בימים הראשונים בעוטף והתעסקו בהחזרת החיים שם למסלולם, וחלקם גם אנשים שמתעסקים באירועי טראומה הרבה שנים, ואומרים לך שדבר כזה בחיים הם עוד לא ראו... שואל חייל, מרקע חסידי, בן תורה אמיתי, שיש לו באפוד תמיד גם תפילין של רש"י וגם תפילין של רבנו תם, הוא צדיק אמיתי, ושואל אותך אחרי שהוא חוזר מכמה ימים שם במרחב, איך מתמודדים? מה אומרים לעצמך?

לענ"ד צריך לחזור על דברי רבנו הרמח"ל "בדעת תבונות", בהבחנה בין הנהגת המשפט להנהגת הייחוד ובהכרה במגבלות ההבנה שלנו את הנהגת העולם. אם אתה מסתכל בחשבון פרטי – אין תשובות, אנחנו לא יודעים, אין לנו קנה מידה, אנו לא יודעים לענות על השאלה "זו תורה וזו שכרה!?" (מנחות כט, ב), יודעים רק ש"זו גזירה מלפניי".

14. עיין פרי צדיק לראש חודש אדר א', אות א', מעשה עמלק וסגולת ישראל וקדושת הברית, וראה להלן בסוף שיחת "את אחי אנוכי מבקש" הרחבה נוספת בעניין זה. ומפי עד נאמן, שמעתי שאמר הרב החסיד, הרב שאול יורוביץ, מחב"ס "הרפו ודעו", דברים נשגבים אודות מעלת נשמותיהם של נרצחי מסיבת הנובה הי"ד.

אבל כנראה שנקודת המבט שמאפשרת לנו להתמודד עם אירועים מטלטלים מסוג הזה, כפי שלמשל הרבי מלובביץ' התמודד עם השואה הנוראה, אינה חיפוש המענה במסגרת קלאסית של חטא ועונשו של יחידים, אלא לחפש את הכיוון במסגרת של בירורים רוחניים בכלל ישראל. שזה אומנם לא מתמודד עם גוף השאלה ביחס ליחידים, אבל נותן לנו איזשהו אופק רוחני בכדי להבין שיש כאן מישור הרבה יותר גבוה, שמופיע אולי מתוך היחידים, או דווקא על גבי אותם "היחידים הנספים בלא משפט..." כדברי הרב ב"אורות המלחמה"¹⁵.

ממשיך הרב נריה:

"אכן לא ניתנה תשובה לשאלה הנוקבת, 'זו תורה וזו שכרה?!', ושאלה זו שנסאלה ביחס להריגתו של רבי עקיבא, קיימת ביחס לכל עשרת הרוגי המלכות, חכמי ישראל הגדולים [...] ואין לנו תשובה לשאלה המנוקרת: מדוע נבחרו הפעם הטובים והמעולים, האזורים באהבת מולדת והעומדים בתפלה ביחוד-הלב, והם שעלו על הטנקים הקדמיים וספגו את המהלומות הכבדות, את האש הצולבת, והם שבלמו בגופותיהם-בנשמותיהם את מאות מכוונות-המלחמה הכבדות, ועלו במעלות קדושים וטהורים. אכן, הם לא נפלו. הם קמו, עלו ונתעלו. הם ניצבים ועומדים כלפידים בוערים-מאירים, כמקדשי-השם בכל דורות ישראל, כעמודי-אש ההולכים לפני העם לנחותו הדרך, להאיר לפניו".

זאת צורת המבט. רק מתוך צורת המבט הזאת אדם יכול שלא לקרוס מבחינה נפשית, לא לאבד את עולמו האמוני, הנפשי, הרוחני.

"עם למוד סבל אנחנו, עם שדרכו רצופה קורבנות, עקדות, ועם זאת, אנו באים בקובלנות קשות. כדוגמת האב הראשון, אנו עומדים ותמהים, מעיזים ושואלים [...] נישא איתנו את הכאב האמיתי של השאלות, בלי להרגיע את עצמנו בתשובות כלשהן, כי הכאב המתמיד הזה, הוא המקשר בין אלה שעלו במעלות קדושים וטהורים, לבינינו. הוא המשפיע על הווייתנו, הוא המסוגל גם להביא שינויים לטובה, באורחות חיינו..."

15. "כשיש מלחמה גדולה בעולם מתעורר כח משיח. עת הזמיר הגיע, זמיר עריצים, הרשעים נכחדים מן העולם והעולם מתבסס, וקול התור נשמע בארצנו. היחידים הנספים בלא משפט, שבתוך המהפכה של שטף המלחמה, יש בה ממדת מיתת צדיקים המכפרת, עולים הם למעלה בשורש החיים ועצמות חיהם מביא ערך כללי לטובה ולברכה אל כלל בנין העולם בכל ערכיו ומובניו. ואח"כ כתום המלחמה מתחדש העולם ברוח חדש ורגלי משיח מתגלים ביותר, ולפי ערכה של גודל המלחמה בכמותה ואיכותה ככה תגדל הצפיה לרגלי משיח שבה" (המלחמה, א).

יש ב"ה הרבה שינויים לטובה. כמה אנשים אומרים לך: "מאז שמחת תורה, אני מניח תפילין...". "מאז שמחת תורה, קיבלתי על עצמי שבת". "משמחת תורה, קיבלתי על עצמי לחזור לזהות היהודית שלי". אתה רואה את זה במספרים אדירים. **אם מלחמת יום הכיפורים הצמיחה לנו "מכון-מאיר" אחד, המלחמה הזאת צריכה להצמיח אלף "מכוני-מאיר".** הצימאון הרוחני הוא אדיר. וההבנה שיש כאן משהו שונה לחלוטין מכל מה שהכרנו, **כי הקונספציה שקרסה איננה קונספציה ביטחונית בלבד, אלא בעיקרה קונספציה זהותית. מדינת ישראל מגיעה לקו פרשת המים הרוחני שלה, מתוך כל המשבר הפנימי, הזהותי, המאיים על קיומה.** וכשם שמלחמת יום הכיפורים הביאה לשבר עצום בקרב מי שנלחם מתוך מלחמת "אין ברירה" של "או אנחנו או הם", כך גם כיום הסכנה הזאת קיימת. תודעה שכזו הינה טובה לשעה של שימוש באינסטינקט הקיומי, שבו האדם מרגיש במצוקה, אבל בחלוף הסכנה ובסיום המלחמה, האדם ואף העם יכול לשקוע ב"דיכאון קולקטיבי", משום שאין די בכך. לא מספיק להפעיל את האינסטינקט, אומר הרב קוק בספר "אורות". יש להשתמש בהכרה⁶, לשאול לשם מה אנו נלחמים, מדוע אנו כאן, מה האור הרוחני שלנו שדוחה את החושך שלהם. לשם כך, צריך גם להיות מוכן להמשך.

נמשיך לקנות מבט כללי על המאורעות. "גדול קידוש השם מחילול השם" (ירושלמי קידושיין, ד, א), וזה המעבר החד מהסתר פנים, שאולי אפשר להגיד שלא היה כמותו מאז קום המדינה, מחילול השם נורא לעיני כל אפסי ארץ, שפרעו בנו כמו צאן טבחה, כאילו אין לנו מדינה, כאילו חזרנו שלוש מאות שנה אחורה, לפרעות ת"ח-ות"ט או לימי השואה הנוראה, לדברים שרק מתוארים בספרים, חייתיות כזאת, שחשבנו שחלפה מהעולם לנצח, והנה, למרות זאת היא עדיין לא הובסה סופית ואותה הרשעה העמלקית והשטנית נצבת מולנו. מ"הסתר פנים" כזה, עברנו ל"הארת פנים" גלויה, להתרחשות של ניסים גלויים, למכות גדולות וחזקות על אויבינו, ולסייעתא דשמיא עצומה בשדה הקרב. הסיפורים שחיילים מספרים מתוך הקרבות הם מדהימים, לחלקם הייתי עד אישית, מה שראיתי בחטיבה שלנו.

היה לנו חייל בחטיבה שקיבל כדור מצלף בצוואר, ואנחנו מקבלים עדכון בקדמית החטיבה על תהליכי הפינוי. הוא מורדם, מונשם, במסוק, ומעריכים שהוא לא ישרוד את הנסיעה במסוק עד לאיכילוב בתל אביב, צריך להנחית אותו באשקלון. אומרים לי בתור רב החטיבה, אתה צריך להתכונן כבר לדברים אחרים. הקפצתי רב צבאי לגזרה, להתארגנות לקראת לקיחת טביעות אצבע בכדי שנוכל לזהותו ולאפשר הודעה מסודרת

למשפחה לפני שיגיעו שמועות... בדרך הטבע, דבר כזה הוא לא עניין של שעות, אלא של דקות... והנה, אחרי 36 שעות, החייל הזה מחייך ומתלוצץ עם רופאיו. **הרופאים לא ראו דבר כזה, נכנס כדור מצד אחד, יש חור כניסה ויש חור יציאה בצוואר. כדור נכנס מצד אחד, יוצא מצד שני, ולא פוגע בשום דבר**¹⁷. כמוכך, גם התפללנו לרפואתו באותן דקות יקרות. זה מקרה אחד שהתפרסם גם בתקשורת. הניסים שאנחנו רואים במלחמות ישראל, הרבה חיילים בשדה הקרב, מספרים על אירועים שבדרך הטבע היו צריכים להיות שם הרבה יותר נפגעים, ורואים באמת שמירה אלוקית מופלאה. מכוח מסירות הנפש של הלוחמים, רואים הרבה ניסים¹⁸.

17. "דביר פישר עוד טייל בתחילת חודש אוקטובר במזרח הרחוק, אבל כששמע על הטבח בעזה הוא עצר הכול ועלה על טיסה של אל על ארצה. בתוך זמן קצר הוא נכנס לתפקידו כחובש במילואים בחטיבת הקומנדו. פישר נכנס יחד עם הכוחות לאזור בית חאנון בעזה לפעילות שנמשכה יותר משבוע.

באחת הפעילויות המבצעיות הוא חש לפתע כאב חד בצוואר. 'הרגשתי הדיף ממש חזק משום מקום, ראיתי שחור בעיניים. ראיתי ממש את הדמות שלי מבחון, מסתכל על כל הסיטואציה, חוויה חוץ-גופית. כאב לי מאוד והחברים משכו אותי אחורה לאיזה בית'. חבריו של דביר ראו כי קליע שירה מחבל חמאס חדר לצווארו והוא איבד דם רב. 'הרופא בצוות שם לי חוסם עורקים, הייתי המום מהכאב אבל בהכרה ומודע', סיפר. 'אני זוכר שראיתי את המסוק בארץ והתעוררתי בבית החולים'. בבית החולים ברזילי באשקלון נדהמו הרופאים מהנס שאירע לדביר – הקליע נכנס ויצא מהצוואר – אך לא גרם לנזק משמעותי. 'כשהגענו לבית החולים הבנתי שהכדור עבר דרך הצוואר ולא פגע בשום דבר חיוני. **הרופאים היו בהלם ואמרו שהם לא ראו בחיים דבר כזה שקורה, שזה אירוע נדיר**' ("הנס של דביר פישר: הכדור נכנס לצוואר ויצא מהצד השני ללא פגע", ערוץ 7, ג' בכסלו תשפ"ד).

18. הוספה משיחה אחרת אודות נס נוסף:

"צריך לדעת את זה, שחלק מהמחיר של הלחימה הוא אפשרות של פגיעה מירי כוחותינו. רצועת עזה היא תא השטח הכי קשה ללחימה בעולם. לחימה אורבנית וסבוכה, עם תווך אזרחי, עם מטעון, יש תווך של הקרקע עצמה, תת קרקע, על קרקע. המקום הכי צפוף בעולם לאויב למטר, ועוד פרמטרים כאלה ואחרים, ולכן אפשר כמעט לומר שאין אפשרות שלא יהיו דו"צים... נגיד את זה בלשון אחרת, הסיכוי שחייל צה"ל ייפגע מחייל צה"ל ולא ממחבל הוא גבוה לאין ערוך, ואלו הן גם ההנחיות פתיחה באש. כשנסענו לג'באליה להדלקת נר חנוכה, אמר לי מפקד הכלי, מפקד הנסיעה: אין אישור פתיחה באש. אמר לי: אתה לא פותח באש, גם אם יורים עלינו. רק באישור שלי. מספיק שאתה תירה מטר אחד ימינה או שמאלה, אתה יכול לפגוע בחבר'ה שלנו.

סיפר לי אביו של לוחם, בחטיבה שלנו גם כן, הבן שלו היה בפעולת קומנדו מסוימת עם החטיבה שלנו, הם "זכו" לקבל פגז מטנק שלנו. היו צוות שלם על איזה רכב קל נקרא לזה, חטפו פגז מטנק, זה לא בדיוק נעים. מה התוצאות של ההתקפה? כל הרכב הלך, בלשון הביטוח, 'טוטל

שימו לב לדברי הרב נריה, המשלימים את המבט האמוני על המאורעות:

”אכן: הכישלונות שהיו לנו, הם שלא בדרך הטבע, וההצלחות שבאו אחר כך, גם הם שלא בדרך הטבע! שתי התופעות גם יחד, הסתר הפנים והארת הפנים, הרי הם כשני צדדיה של מטבע אחת – גילוי ההשגחה העליונה.”

זה המבט האמוני על המאורעות. הרב נריה אף כתב מכתב לראש הממשלה דאז, הגברת גולדה מאיר ז”ל, כתב לה ”מכתב מוסר”, שבמהלך כל המלחמה היא לא הזכירה שם שמים בנאומיה. הרב כתב לה: את מנהיגת ישראל, את מייצגת את עם ישראל, את צריכה להזכיר שם שמיים. היא הייתה מפא”יניקית טובה והשיבה לו: ”תראה”, היא אמרה, ”אם אני אזכיר שם שמיים, יגידו שהמצב קשה מאוד, אם גולדה מזכירה שם שמיים...”¹⁹

היום, ב”ה, התקדמנו רבות מאז, כבר לא נמצאים בעומק הכפור הסובייטי. היום עושים קפ”ק²⁰, מתכוננים לקרב, איך מתדלקים את הטנקים, איך גוררים את מי שנתקע... איך נפתח הקפ”ק? ”הרב – דבר תורה”. טוב, הקב”ה עזר לי, זה היה קל, פרשת נח, החטא – ”מלאה הארץ חמ[א]ס”, העונש – ”הנני משחיתם את הארץ”, הביצוע – ”ארובות השמיים נפתחו – וימחו מן הארץ”... חזק וברוך! עוברים לבצע. האוזניים כרויות, אנשים רוצים לדעת, אנשים רוצים להתחבר. אומרים לי הרס”פים²¹, אומרים לי: ”הרב, מה זה הבבא-קמא הזה שהם מבקשים כל הזמן?! הם לא יודעים מה זה בבא-קמא, החבר’ה רוצים בבא-קמא. משפחת שוטנשטיין הדפיסה גמרות, עם ”תפילה לשלום המדינה”, ו”מי שברך לחיילי צה”ל” בפנים, החיילים לומדים דף יומי – שיהיה להם.

מספר לי רב גדוד של חבר’ה בוגרי ”מגלך” ו”אגוז”, חבר’ה ”צהובים” מאוד, מספר לי: מה אני עושה כל הזמן? כל היום לומד ”דף יומי” עם כל חפ”ק המג”ד²², כולם ”חילונים למהדרין” מכף רגל ועד ראש... אנחנו ”שוקלים וטרים” בגדרי ”חצי נזק”, ”צרורות”, לומדים גמרא בעזה, שם אין מה לעשות, אין אישור לעשות מה שרוצים, רק בהגנה כל שעות האור. צריך לעשות משהו, אין טלפונים ניידים, מה אפשר לעשות כל היום, אתה מכניס להם ספרים – ומייסד שיעור ב”דף יומי”. רב אחר רוצה עשרה תנ”כים לטובת שיעור תנ”ך בגדוד, רב אחר רוצה ”מסילת ישרים”, רב אחר עושה הפרשת חלה, עושים

לוסט’. אבל מה מצב כוח האדם? כולם ללא שריטה ופגע. זה מעט מן המעט מן המעט של הניסים הנסתרים.”

19. ברוך מחליף את הזמנים, והיום מנהיגי ישראל בנאומיהם מזכירים שם שמיים באופן גלוי, ואין זה דבר של מה בכך.

20. קבוצת פקודות – פקודות לקראת יציאה למשימה.

21. האחראים על האספקה הלוגיסטית של הפלוגות.

22. חוליית פיקוד קדמי של מפקד הגדוד.

"טקס הפרשת חלה". רב אחר שלח לי צילום, ערכו כתיבת ספר תורה בעזה, הכניסו יריעה של ספר תורה, כותבים שם ספר תורה עכשיו, לזכר ראש המועצה שנרצח שם²³, בכדי להכניס אותו לעוטף עזה המחודש.

המלחמה היא לא רק פעולה של התגוששות פיזית – היא פעולה רוחנית. יש כאן מאבק בין זהות חיובית ואידיאלית לאנטי זהות, לכוח הרשעה העולמי, יש כאן משהו שצריך להתברר, "הרע מעמיק את הטוב"²⁴ כלשון הרב ב"אורות" (ישראל ותחייתו, ח). ע"פ ספר יצירה, האור שצומח מתוך החושך. עם ישראל עכשיו נאבק פיזית, אבל יוצא גם לחירות מכל השעבודים התרבותיים.

זה מה שאומר הרב נריה: אם אתה מבין את העניין הזה, שהמלחמה הינה גם פעולה רוחנית, אז אתה יכול לראות בה גם גילוי אלוקי. אלו שני צדדים של מטבע אחת, גילוי של השגחה עליונה.

ממשיך הרב נריה:

"נשגבים הם דברי הלוחמים, מכל החוגים, דברי עוז וגבורה, שנתפרסמו ברבים. דבריהם של הבנים אשר גם בהיותם בודדים, מנותקים, עמדו איתנים במערכות המלחמה, בשדות הקרב, וגדולים מהם מעשיהם, מסירות נפשם באהבת אחים, בהקרבת חייהם למען שלום העם, למען בטחון הארץ. הם לא נסוגו אחור במצבים קשים. הם הסתערו והתקדמו גם כשסביבם שריקות כדורים ורשיפי פגזים. הם לא נרתעו גם למראה חברים נפגעים. זינק ועלה מתוכם, מתוך מעמקי נפשם, מעייני אמונה איתן. ספרי תהלים הפכו לנשק אישי, פרקי תפילה עודדו ואימצו, והתפילין עיטרו ראשי לוחמים בעוז ובגבורה".

מה עושה מח"ט של חטיבה, שבאופן אישי הוא לא היה בבית כנסת בבוקר שמחת תורה – היה בחופש משפחתי, מה הוא עושה בליל שבת בעזה? הוא קורא לרב הגדוד ואומר לו: כבוד הרב, תעשה קידוש, ואז הוא פותח את הקשר ואומר: עכשיו, הרב עושה קידוש. וכל החטיבה אומרת אמן בקשר, שבת קודש. זה מה שמעניין את המח"ט, כי הוא

23. אופיר ליבשטיין הי"ד, ראש המועצה האזורית שער הנגב, נרצח בחילופי אש עם מחבלים במהלך הטבח בכפר עזה. היישוב המתוכנן "חנון", שעתיד לקום במועצה האזורית שדות נגב, ייקרא "אופיר", על שמו.

24. הכרת הרע, על ידי הבנת עומק השלילה והרוע, יכולה להוביל להערכה עמוקה יותר של הטוב ולהבנה של משמעותו. כאשר מבינים את הניגוד, הטוב מובחן ומתבהר עוד יותר. הרע משמש כמעין רקע שממנו הטוב יכול לזרוח ולהתבלט.

יודע שזה מכפיל כוח של הלוחמים בקצה, זה מה שמאפשר להם להילחם יותר טוב. המלחמה היא מאבק רוחני, לא פחות ממאבק פיזי, ולכן צריך תחמושת רוחנית.

סיפור נוסף: גדוד יוצא מהרצועה להתרענות קצרה. מה עושה מפקד הגדוד? הוא צריך לשוחח עם הגדוד שלו, הם היו שלושה שבועות בפנים ועוד היד נטויה, הוא צריך להכין שיחת מג"ד. והנה, מגיע אליו "קצין רוח לחימה" של הרבנות הצבאית, הרב חן חלמיש, יושב עם המג"ד ארבעים דקות, וביחד בונים שיחה לחיילים. מה אומרים לחיילים שיצאו מעזה? זאת מלחמה על רוח ישראל. יש דברים שצומחים מלמטה. "מצמיח קרן ישועה". התקשורת עדיין בקונספציה, עדיין דנה ב"מי אשם" ו"מה אשם", אבל לא מבינה שהעם רוצה משהו אחר. העם מחפש את הזהות שלו, העם מאס במים הדלוחים שהם מנסים להשקות אותו.

גדול שימושה

עד כה ראינו בירורים רוחניים של הרב נריה אודות מערכות ישראל. כעת נראה מה עשה הרב נריה בפועל במהלך המלחמה.

את שעוטיה הראשונות של מלחמת יום הכיפורים בחברת הרב נריה תיאר אלוף משנה במילואים מרדכי (מוטי) יוגב, בוגר ישיבת כפר־הרא"ה:

"ביום הכיפורים של שנת תשל"ד היינו חברי שבט 'שחם' תלמידי השמינית בישיבה. עד שעת הפסקת הצהריים הקצרה שבין תפילת מוסף לתפילת מנחה – לא ידענו דבר מהמתרחש. בחזרה לתפילת המנחה החלו התלחשויות לא ברורות על כך שמהו קורה. לא הבנו שום דבר ברור. התחיל הרחש של 'אשרי יושבי ביתך' שלפני 'נעילה'. הרב נריה, כדרכו, קם ממקומו לעמוד כשליח ציבור. בהגיעו למקום החזן, במקום להתחיל ב'קדיש' – הסתובב ופנה לקהל המתפללים. הוא פתח וזעק, כמוסר מידע המחייב התעוררות וכוונה בתפילה: **'בחורי ישראל נלחמים בגבורה. באמצע היום הקדוש פתחו אויבינו במתקפת רשע עלינו. ממצרים, מסוריה... רבים מחיילינו נפגעו... נתחזק בתפילה'.** לא הכול הבנו. המשפטים נאמרו בבכי קורע לב ובהתרגשות. הוא עבר ל'קדיש' כשקולו חנוק, גועה בבכי. רבים מאתנו לחשו תפילתם בהתעוררות ובכוונה עצומה שכמוהן אני לא זוכר. תפילת נעילה חיברה אותנו בעוצמה רבה כל כך לעם ישראל, לארץ ישראל, ולחיילינו. זיכרונה מעורר בי כל פעם התרגשות מחדש. נושא אני מאז את חוויית השייכות לכלל העם, לנופלים, למה שקורה מסביב – כזיכרון בעל משמעות מיוחדת" (תולדותיו של הרב נריה, אתר ישיבת בנ"ע כפר־הרא"ה).

אמרתי לכם בתחילת השיחה שאני בטוח שאם הרב נריה היה נמצא איתנו, הוא היה על מדים, נכון? זאת מניין לי? תראו מה כתב ר' שאול שיף בעיתון "הצופה" לפני אי אלו שנים:

"הסיפור שיסופר להלן אין בו 'מופתים'. סיפור פשוט המצביע על עוז רוחו של הרב, שידע להתגבר על הפחד בעת מלחמה, כדי לעודד חיילים ותלמידים בשעה קשה, שלא הייתה קשה הימנה. המספר שנלווה אל הרב זצ"ל, ביקש להישאר עלום שם ואנו מכבדים את רצונו.

"זה היה ביום השני למלחמת יום הכיפורים. בבוקרו של יום, טילפן אלי הרב הביתה, אז למדתי בישיבת חברון, ושאל אותי: 'מה דעתך שניסע לבקר החיילים בגולן?'. השבתי בחיוב, נסעתי לכפר הרא"ה ויצאנו יחד לדרך. בצומת עפולה פגשנו קצין בכיר, כנראה אחד מתלמידיו, והוא הצטרף אלינו ונסע אתנו לכל מקום. כמובן שבכל פינה זיהו החיילים את הרב, התאספו סביבו והוא המטיר עליהם דברי חיזוק ועידוד.

אמרתי לכם שהרב היה בחיל חינוך, נכון? תפקידו של חיל חינוך, לחזק ולעודד בשעת המלחמה.

"עלינו לגולן. לפני העלייה לנפח כבר חשנו בגודל 'הברוך'. בעוד אנו עולים, באו מולנו הרבנים האלופים פירון ונבון והרב ישראל אריאל. הם ניגשו אל הרב וסיפרו לו כי מול נפח נמצאות גופות חיילים במצב קשה מאוד, וחיילי "החברה קדישא" זקוקים להרבה עידוד, כדי להיכנס לטנקים ולעשות את מלאכת הקודש שלהם."

יש בעיה, חיילי החברה קדישא דאז, זה לא כמו היום. יש לוחמי יס"ר [יחידת סריקה רבנותית], שהם חבר'ה צעירים יוצאי יחידות לוחמות, והם נכנסים לכל זירה עם מוטיבציה גדולה, רק תן להם לעבוד ואל תפריע. בזמנו היו אלו יהודים מבוגרים, ללא רקע בלחימה, והם לא רוצים להיכנס. זה גם אזור מופגז, זה אזור מסוכן.

"הרב נריה מיהר למלא את הצעת הרבנים הנ"ל ועלינו לנפח, בעוד הסורים ממטירים אש תופת מהליקופטרים ומפגיזים את האזור. הרב לא נרתע מאווירת הקרב, ובעוד האש יוקדת סביבנו, נשכבנו בשוחות. רק שככה האש, התקדם הרב לעבר החיילים. הוא עודד את רוחם כפי שרק הוא ידע לעשות, ובתום דבריו יצאו לפינוי הגופות."

יש לך משימה? זו המשימה שלך? אתה צריך לבצע אותה.

"מי שלחם או היה ביום השני למלחמה בגזרה הזאת, יודע איזה אומץ לב נדרש מראש ישיבה מסוגו של הרב נריה. הוא התהלך כמו חייל צעיר ולא עניין אותו

דבר, זולת הצורך והרצון לעודד את החיילים שנדרשו למשימה קשה במיוחד מכל ההיבטים. כאשר סיים את שליחותו פנה אליי ואמר: עכשיו בוא וניסע לרבי שמעון במירון... מאז אותו יום, בכל שנה, 'ביום השנה' לביקור בנפת, היה שולח לי גלויה וכותב בראשה: 'היום שעשה לנו הקב"ה נסים ברמת הגולן'. ברגעים כאלה נבחן האדם בשורה ארוכה של תכונות ומידות, ואז ראיתי עוד פן ייחודי של האיש הגדול הזה" (ר' שאול שיף, בסוד שיח, "הצופה", חוברת "המחנך: לדמותו של הרב משה נריה זצ"ל", עריכה: דוד שמש, משרד החינוך התרבות והספורט, ירושלים, תשנ"ז).

סיפר הרב ישראל אריאל:

"בהיותי רב פיקוד הצפון, נפגשתי במהלך מלחמת יום הכיפורים בכבוד הרב נריה כשהוא נוסע בין הכוחות השונים בדאגה עמוקה לתלמידיו, בחינת 'את אחי אנוכי מבקש'. סייעתי לו כמידת יכולתי להגיע ליחידות שביקש. מאוחר יותר, ביקשני לבקר אצל חיילי המילואים במהלך מלחמת ההתשה שלאחר המלחמה. כך בא אל המחנות, אסף חיילים בכפור של הגולן החורפי, וחימם את הלבבות בדברי תורה וחיזוק האמונה. כדרכו ליווה את דבריו בניגון ושיירה, וסחף אחריו אנשים מכל השכבות והזרמים, חיילים ומפקדים, בני עיר וקיבוצניקים" (תולדותיו של הרב נריה, אתר ישיבת בנ"ע כפר-הרא"ה).

כפי שפתחנו את השיחה בדבריו האחרונים, "קדושה אני מבקש, קד לי, תחממו אותי בדברי תורה", הוא עצמו חימם את הלבבות בדברי תורה וחיזוק האמונה.

אנחנו זוכים ורואים את הדמות הזאת של הרב נריה זצ"ל והחבורה הקדושה שבה פתחנו, ייסדו את ישיבות ארץ ישראל בדרכם של מרן הרב קוק זצ"ל ותלמידיו הגדולים, הרב חרל"פ, הרב צבי יהודה, הרב הנזיר, הרב נריה, עד מורנו ורבנו הרב דרוקמן זצ"ל, שאנחנו עכשיו קרובים לסיום י"ב חודש לפטירתו.

אכן, ראויים קורותיהם לעיון, לימוד והתבוננות. לחזור עליהם מידי פעם בפעם, לשאוב מים בששון ממעיני הישועה, ואזי גם ההווה המאיים נראה כבר שונה, מקבלים כוח של תורה להתמודד עם קשיי השעה. בעזרת ה', אנחנו מאמינים כי לא ייטוש ה' עמו. הקב"ה יעזור לעמו, ו"ישראל עושה חיל", וישגשג בארצו עד ביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן. היו ברוכים.

”אורו של משיח”

להתנשא אל המבט הפנימי

בעיצומה של מלחמת העולם הראשונה, בשנת תרע”ז, פרסם מרן הראי”ה קוק זצ”ל את הספר הקדוש ”ראש מילין”. בהערה בסוף הספר כותב הרב שכאשר יש מהומה גדולה בעולם, חייבים לקבל הארה מסתרי תורה, ואי אפשר להסתפק אך ורק במה שרואים בעולם הגלוי, וזו גם הסיבה שהביאה אותו לחבר את הספר הזה באותה העת. וכך כתב:

”בזמן שהחיים נופלים הם במהמורות המלאות מחשכי רשע ותוהו, אז העולם הגלוי מתנווד, סדריו מתערבבים. ואם יהיה האדם יונק את לשד חייו הרוחניים רק מהצד הגלוי שבאוצר הרוח – דלדול נורא מוכן לבוא עליו, ולשדוד ממנו את כל עמדת תומתו. ואז, כדי להחזיק את המעמד, **יבא התור של הצימאון הבוער אל התוכן הנעלם, אל הסקירות הפנימיות שהן מתנשאות מעל לשטח הגלוי שבחיים, שבהן לא נגעה יד המהומה העולמית.** וממקור חיים זה, ילך האדם וישאב מים בששון, להרטיב את העצמות היבשות של העולם הרוחני הגלוי שנשאר במצב כל כך נדהם, מפני תגרת יד החיים אשר נתבלבלו. ומטעם זה עצמו בא הלחץ לכותב הטורים הללו, לרשום את רשמי המחשבה אשר למדרש האותיות וכו’ דוקא בזמן הזה.”

* סיכום ועיבוד של מקבץ שיחות שנמסרו במהלך חודש כסלו ובימי החנוכה שנת תשפ”ד. השיחות נמסרו בישיבת ראשון לציון (ט’ כסלו), בישיבת ההסדר אורות יעקב ברחובות (ט”ז כסלו), בביהמ”ד לנוער ”תורה-נוער” בפדואל (מוצ”ש חנוכה, וישב, כ”ו כסלו), ובישיבת גבעת אולגה (ערב נר חמישי של חנוכה).

חלק מן השיחה הזאת נדפס ב”הגדה של פסח חרבות ברזל”, סיכום וערך: הרב מרדכי ציון, ספריית חוה, תשפ”ה.

ההארה הזאת מחייבת עיסוק בסתרי תורה. **סתרי תורה אינם דווקא סודות, אלא גם מבטים עמוקים, בירורים רוחניים, להבין ענייני ישראל אורייתא וקודשא בריך הוא.**

לשיר על המלחמות

אני רוצה להיכנס לנושא שלפנינו דרך סיפור מכונן שאירע לי בצעירותי, בערך בכיתה ח', והלך איתי עוד שנים רבות מאז – למעשה, עד היום הוא הולך איתי. בתור נער, הצטרפתי לקבוצת חברים מ"בני עקיבא" והלכנו יחד לבית לוינשטיין בחנוכה, לשיר ולשמח את החולים והפצועים שמשתקמים שם. הגענו עם סופגניות וגיטרות והרבה שמחה. שרנו ורקדנו: "על הניסים ועל הפורקן ועל הגבורות ועל התשועות ועל המלחמות". לפתע, עצר אותנו אחד האנשים שם והתחיל ממש לצעוק עלינו: "מה אתם שרים?! מה זה השיר הזה?! מילא לשיר על ניסים, פורקן וישועות, אני מבין, אבל מה זה 'על המלחמות'? מי שר שיר על מלחמות?!" הרבה שנים השאלה הזאת לא נתנה לי מנוח. מה פשר השירה על המלחמה?

עברו כמה שנים וזכיתי להגיע לשיעור א' בישיבת "מרכז הרב". הימים ימי מלחמת אוסלו, "האינתיפאדה השנייה". מלחמה קשה ועקובה מדם, בכל יום נרצחים אחינו ואחיותינו ברחבי יהודה ושומרון, אוטובוסים מתפוצצים בירושלים כדבר שבשגרה, והצבא החזק במזרח התיכון ממציא מושג חדש: "לחימה בעצימות נמוכה", וכחלק ממנה מגיע לתפיסת הגנה שהוגדרה במילה מאוד מיוחדת: "השתבללות", מלשון שבלול... זה מושג חדש, שעוד לא היה בשימוש עד אז בארצנו הקדושה. הרעיון הכללי היה שבכל מחיד לא רוצים להגיב באופן משמעותי, משום שאם אנחנו נגיב, הם יגיבו. ואז מה יקרה? נגיב יותר חזק. ומה יהיה בסוף? נצטרך להילחם בכל הכוח, רחמנא ליצלן, ואנחנו הרי כבר בעידן "השלום" שבו אין יותר מלחמות... עד אשר הגיעה "עת צרה ליעקב", ליל הסדר תשס"ב, מלון פארק בנתניה, עמוס באחינו בני ישראל המקיימים את מצוות החג. מחבל מרושע, יימח שמו וזכרו, נכנס. טבח נורא, שלושים הרוגים. זה היה הקש ששבר את גב הגמל, ומדינת ישראל יצאה סוף סוף למערכת "חומת מגן", שלחה את בחירי חייליה ולוחמיה לערים של "הרשעות הפלסטיניות", והשיבה לעצמה, מאז עד היום הזה, את השליטה הביטחונית במקומות הללו.

כאז כן עתה, יושב עם שלם, ובמשך שנה, שנתיים, שלוש, שומע את מיטב הסיסמאות שהומצאו בעולם הקונספציה הפרוגרסיבי: "מפגעים בודדים", "שקט יענה בשקט", "טרור העפיפונים", "חמאס מורתע", "חמאס שחקן רצינאלי" – ועוד שאר אמרות כנף – "צבא קטן וחכם", ובצידן מעשים – סוגרים חטיבות שריון, סוגרים יחידות מילואים שלמות, מקצצים את תקופת שירות החובה לחיילי הסדיר, וסומכים על מצלמות האבטחה והגדר

והמכשול... הכול רק בהגנה, אין שום יוזמה התקפית, משום **שלא רוצים להילחם**, רק להעביר את הזמן ב"שקט".

אתה יכול להיות המעצמה הכי גדולה בעולם מבחינה טכנולוגית ומבחינה כלכלית. יש לך יכולת ירוט בלייזר, יש לך "מכשול תת-קרקעי", יש לך גדר הפרדה, יש לך תצפיתניות מסודרת, יש לך הכול, אבל אין לך עוז וגבורה, אין לך יכולת ללחוץ על ההדק. הם בלי נשק חם, איך אני יכול לירות עליהם?! הם רק מתקרבים לגדר, אמנם עם גרוינים, סכינים ומצ'טות, אבל עדיין, זה לא מוסרי... **ואז מגיע זעזוע נורא ואיום, שמברר לעם ישראל כי "ארור מונע חרבו מדם", מי שעושה את מלאכת ה' רמייה.**

לצערנו, הקב"ה תופס אותנו בציצית ראשנו ואומר לנו: רבותיי, "מלחמה נמי אתחלתא דגאולה היא!" (מגילה יז, ב) עוד לפני התוצאה, עוד לפני הניצחון בקרב, עצם היציאה למלחמה היא הניצחון. עצם העובדה שעם ישראל מתייצב מול הרשעה העולמית ואומר: "אנחנו כאן! לא נרכין ראשינו יותר בפני הטרור. לא נרכין ראשינו יותר בפני מבקשי נפשנו ורעתנו. אנחנו נילחם 'בעד עמנו ובעד ערי אלוקינו'" – זה נקרא "ועל המלחמות". על כך ראוי לשיר ולהודות לה'.

אנו נמצאים בימי חנוכה, יש הרבה בירורי הלכה של הרב נריה והרב גורן, זכר צדיקים לברכה, בעניין מלחמות החשמונאים¹. מה התוקף ההלכתי של מרד החשמונאים ביוונים, מכוח איזו סמכות יצאו למרוד. שהרי יחידים לא עושים מלחמה, מלחמה עושה רק ציבור, אלא אם כן המצב מוגדר "גזירות שמד", ואז יש גדר של קידוש השם, שאדם יוצא להילחם, אבל לא בכדי לנצח, אלא בכדי למות מות גיבורים על קידוש השם – אבל אז זה גדר אחר ממלחמה ציבורית. כך מוסבר מעשה החסידים במערה, אלו שלא נלחמו בשבת ומתו בידי היוונים. רק בשלב מאוחר יותר, עם הניצחונות הצבאיים, השתנתה הגדרת המצב והתחדשה הסמכות ליציאה למלחמה כוללת. **בכדי שכל עם ישראל יצא להילחם, הוא צריך להיות מאוחד סביב מטרת המלחמה, ולצערנו הרב, לא הייתה לנו את האחדות הזאת בעם ישראל עד יום שמחת תורה ושמיני עצרת.**

1. מאמרי הרב גורן: "מלחמת החשמונאים לאור ההלכה" (מחנים, גיליון כ, כסליו תשי"ד), ונדפס בשנית בתורת המועדים, עמ' 163-178, ושם נדפסו עוד שני מאמרים בעניין זה בעמ' 179-217 (מהדורת תשע"א), וכן בספר תורת השבת והמועד, בעניין מלחמה בשבת בימי החשמונאים, עמ' נד-ס. מאמרי הרב נריה: "על חוקיות מלכות החשמונאים" – ענבי פתחיה, עמ' 301-294, מאורות נריה: חנוכה ופורים עמ' 28-17, "על היתר מלחמה בשבת", הוצאת ישיבת בני עקיבא, כפר הרואה, תל-אביב ת"ו, תשכ"ב.

שמיני עצרת זה יום אחד בשנה, אפשר לומר אפילו במדרגה אולי קצת יותר גבוהה מיום כיפור, לפי חלק מהמדרשים. מדברי חז"ל, הוא נקרא עצרת, עצרת לשון התכנסות, מתכנסים, מתחברים אחד אל אחד. בחג הסוכות יש אחיזה גם לאומות העולם, אנו מקריבים שבעים פרים כנגד אומות העולם, אבל שמיני עצרת זה יום מיוחד של הקב"ה עם עמו ישראל.

והנה, הקב"ה הכביד את לב אויביו, וביום שבו עם ישראל נמצא במצב הכי נעלה שלו, כי מתגלה האחדות הפנימית שיש בין התורה לבין נושאה, בין הסגולה לבין הבחירה, בין "חביבים ישראל" שנקראים "בנים למקום", לבין "חיבה יתירה שניתן להם כלי חמדה" – ביום הגדול והקדוש הזה, הקב"ה הכביד את לב אויביו, והם עשו את הטעות הגדולה שלהם. מדוע זאת טעות גדולה מאוד? משום שביום הזה אנו קוראים בתורה: "אשריך ישראל, מי כמוך, עם נושע בה", מגן עזרך, ואשר חרב גאותך, ויכששו אויביך לך" (דברים לג, כט), ואיך מסתיימים דברי משה רבנו? "ואתה על במותימו תדרוך".

שוחחתי אתמול עם אחד מרבני הגדודים שלנו, הוא נמצא בעיר עזה ואני אומר לו: מה כבודו עושה שם? והוא משיב: "אני מקיים 'ואתה על במותימו תדרוך'". זה מה שהוא עושה. רוצה להקים עיר בשם נווה חנוך, על שם הרב חנוך פורת, במקום שפעם קראו לו בית חנוך. עם ישראל מתעורר כארי, והוא הולך ושב אל נחלתו, אל גאון יעקב אשר אהב סלה, כדברי הרב זצ"ל באגרותיו (אגרת תקעא').

שאלו אותי חיילים בבסיס ביום שמחת תורה, אמרו: הרב, מה עם הקפות שניות? בוא נעשה הקפות שניות. אמרתי להם: חברים יקרים ואהובים. הקפות שניות אנחנו עושים בסוף המלחמה, בלב עזה, בבית כנסת העתיק. שם אנחנו נשיר את פיוטיו של רבה המפורסם של עזה, רבי ישראל נג'ארה, ונשיר גם "יום אורה לישראל, יום וואי וואי לישמעאל". מכירים את השיר שהיה שר הרב עובדיה זצ"ל ביום שמחת תורה? ככה יהיה, ככה הרב שר וככה יהיה. עם ישראל יקיים "ואתה על במותימו תדרוך", יש תשלומים להקפות, "עד אשר אבוא אל אדוני שעירה". אנחנו נסגור את החשבון, הם ישלמו על כל מה שהם עשו, ושמה אנחנו נחגוג את סיום המלחמה.

מדוע עכשיו עם ישראל יכול להילחם? מה קרה פתאום שעם ישראל יכול להילחם? ארבע שנים עם ישראל לא יכול היה להילחם, ופתאום הוא מסוגל לכך? לא נהיינו יותר חזקים אחרי הטבח במלון פארק, כמו שלא נהיינו יותר חזקים ב"אסר-חג" סוכות השנה. לא נהיינו יותר חזקים פיזית. אותם טנקים, אותם מטוסים, אותם אמצעים מיוחדים היו גם קודם, אבל משהו אחד היה חסר, אתם יודעים מה? רוח הלחימה, שהיא רוח מאת ה'.

רבותיי היקרים והצדיקים, אנחנו הולכים לנצח במלחמה הזאת! וזאת מהסיבה הפשוטה: כל עם ישראל, מן הקצה אל הקצה, משוכנע היום שהמלחמה הזאת היא מלחמה צודקת. ואם הוא משוכנע שהמלחמה צודקת, מה הוא עושה? השבולל הופך לאריה. איזה אריות יש לנו, חבר'ה? איזה אריות יש לנו! אומנם, בהשקפה הגלויה זו "מלחמת אין ברירה", שיוצאים אליה כשהמצב הוא "או אנחנו או הם". יש הכרח קיומי, דחף חיים קולקטיבי, הרב מברר אותנו בספר "אורות" (ישראל ותחייתו, ב), המבט הסיבתי, יש דחף חיים אינסטינקטיבי. הגענו למצב שבו אנחנו נמצאים "עם הגב לקיר", ואין לנו ברירה אלא להילחם.

לעלות קומה

אך את זה אפשר לומר מחוץ לבית המדרש. בתוך בית המדרש, זה לא מספיק. אנחנו חייבים לעלות קומה. ולשם כך, עלינו לשאול את עצמנו לשם מה אנחנו נלחמים. מה מהות המלחמה פה? על מה אנחנו נלחמים? מי שחושב שהוא נלחם רק על עצם החיים שלו, כפשוטו, צריך לדעת שכשם שיש מושג שנקרא "דיכאון אחר לידה" – יש גם "דיכאון אחר מלחמה". כלומר, כאשר האדם נמצא במצבי סכנה קיצוניים הגוף מפריש דופמין, אדרנלין, כל מיני חומרים שמעניקים מרץ ומגבירים דריכות וערנות. אבל בסופו של דבר, כאשר האירוע מסתיים והכול נרגע, אז האדם עלול לשאול את עצמו: "למה זה אנוכי?" מה יש לי לעשות פה? למה אני צריך לחיות במדינת ישראל? זה מקום מאוים מאוד. הללו שונאים אותנו, והללו שונאים אותנו, אולי נלך מפה. יש אנשים, ולצערנו אף ציבורים שלמים, שאחרי מלחמת יום הכיפורים, חפץ החיים הקיבוצי שלהם שקע. האמונה שלהם בצדקת הדרך נעלמה. היכולת שלהם להחזיק מעמד נגוזה. מדוע?

אצל הגויים, פעולת המלחמה היא טבעית. עשיו "חי על חרבו", גם ישמעאל הוא "פרא אדם". זה מימין וזה משמאל. "ויהי לי שור וחמור". פעולת המלחמה היא פעולה חייתית ואכזרית. היא כלולה משלושה אלמנטים שמקבילים לשלוש העבירות החמורות שעליהן נאמר "ייהרג ואל יעבור": עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים. זה היסוד של המלחמה אצל אומות העולם – מתן דרור ל"חיה" שבאדם, ליצריות ולגסות. אצלם, מלחמה היא מצב טבעי. הם לא צריכים סיבה מיוחדת ליציאה למלחמה. אם הם רוצים משהו ולא משיגים אותו, מייד יוצאים למלחמה. תראו מה קורה בין רוסיה לאוקראינה היום, וכי צריך שם איזה צידוק מוסרי בכדי לצאת להילחם? ברגע שמדינה מחליטה שמתאים לה לצאת למלחמה, היא יוצאת לקרב. אומות העולם לא צריכות צידוק מוסרי לאחוז בנשק. הן לא צריכים "הוראות פתיחה באש", כי הן כל הזמן על ירי אוטומטי.

לעומת זאת, עם ישראל לא מסוגל להשתמש בנשק אם הוא לא משוכנע שהנשק הזה הוא נשק טהור, משום שפעולת המלחמה היא לא טבעית לעם ישראל. היא מנוגדת לטבע של עם ישראל כביישנים, רחמנים וגומלי חסדים (יבמות עט, א). עשיו הוא שופך דמים, הוא "אדמוני". אבל כדי להוות משקל נגדי לעשיו, "ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף" (בראשית ל, כה), אז נולד יוסף, שטנו של עשיו (רש"י שם). יש בעם ישראל כוח מסוים, משיח בן יוסף שהוא נלחם מלחמות ישראל עם אדום. על גביו יש עוד כוח, משיח בן דוד, הוא "אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי" (שמואל א' טז, יב), כפי שהסבירו חז"ל: "אמר לו הקדוש ברוך הוא: עם יפה עינים, עשיו מדעת עצמו הוא הורג, אבל זה מדעת סנהדרין הוא הורג" (בראשית רבה סג, ח). הפעולה כביכול אותה הפעולה: עשיו אוהז בנשק, ויעקב אוהז בנשק. אבל כשעשיו אוהז בנשק, המגמה היא רציחה, וכשיעקב אוהז בנשק, המגמה היא השלום.

ולכן, אין עוד אף מדינה, אומה ולשון שעוסקת באובססיביות בשאלת הצדקת הקיום המוסרי שלה, כמו מדינת ישראל. אין אף דיון באמריקה, או בצרפת, או בבריטניה, בשאלה האם כדאי "לסגור את הבסטה" ולחזור ליערות מרכז אירופה. רק במדינת ישראל כל הזמן יש שאלה: האם אנחנו מוסריים מספיק? "ראי, ראי, שעל הקיר, מי האומה המוסרית ביותר בעיר".

אברהם, יצחק ויעקב - אוניברסליות, דתיות, לאומיות

מהיכן מגיעה התביעה המוסרית המוחלטת הזאת? מאוד פשוט. משום שבזהות הלאומית שלנו יש רכיב-יסוד שנקרא "אברהם". מה זה "אברהם"? "אב המון גוים" (בראשית יז, ד-ה). או בעברית מודרנית, כלליות-אוניברסלית. בלשון הרב (אורות ישראל א, ד):

"עצמות החפץ של היות טוב לכל, בלא שום הגבלה בעולם כלל, בין בכמות הניטבים ובין באיכותו של הטוב, זהו הגרעין הפנימי של מהות נשמתה של כנסת ישראל."

"נדיבי עמים נאספו, עם אלהי אברהם" (תהילים מז, י). אברהם אבינו הוא שמלמד זכות על אנשי סדום ועמורה. הוא שמכניס אורחים ערביים במסירות רבה כחום היום, ובעודו מתאושש מברית המילה. אברהם אבינו הוא שמבקש: "לו ישמעאל יחיה לפניך" (בראשית יז, יח). הוא לא מוותר על אף ברייה מלהכניס אותה תחת כנפי השכינה, "ויקרא שם בשם ה' אל עולם" (שם כא, לג). זה אברהם. זה המכנה המשותף, הבסיסי, היסודי והרחב של הזהות המכונה אחר כך "זהות יהודית".

האם אברהם אבינו היה "שמאלני"? כך היה שואל אותנו בשיעוריו מורי ורבי, הרב אלישע וישליצקי זצ"ל. אל דאגה, אברהם אבינו לא היה "שמאלני" (כשם שלא היה "ימני"...), אבל

היה לו תפקיד מיוחד: "הוא מרכבה למידת החסד". אברהם אבינו, תפקידו לייצג בעולם את מידת החסד.

היה יהודי אחד, שהדור שלנו חייב לו הרבה בתחום ארץ ישראל ויישובה, ושמו **הרב חנן פורת** זצ"ל. יש כאלה שעובדים כעת להקים שכונה על שמו, במקום שפעם קראו לו בית חנון, נקרא לה בית חנן, על שמו. טוב, בכל מקרה, ראינו אותו לפני פטירתו, הוא היה חולה מאוד במחלה, ושאלו אותו: מה אתה רוצה שיזכרו ממך? והוא השיב: "רציתי להיות טוב". כל אחד מהנוכחים כאן, בלי יוצא מהכלל, אם נשאל אותו: מה הדבר שאתה רוצה לעשות בחיים? הוא יגיד משהו דומה. רציתי להטיב. מדוע? כי הוא יהודי. זו הנקודה המרכזית. זה נקרא "מרכבה למידת החסד". זה אברהם אבינו.

על גבי הקומה הזאת, יש לנו את "פחד יצחק". כל מה שאנו אומרים כאן, הכול בהקבלה לאורות התחיה (פסקה יח), יש לנו את היסוד של יצחק אבינו. עבודת ה', גבורה, בעל העקידה. "אש העקידה", אש פנימית שיוקדת בליבות עם ישראל, כמו שכתוב ב"תניא קדישא" (פרק יד), שכל אחד ואחד מעם ישראל מוכן למסור את עצמו על קדושתו יתברך, שזה לנו בטבע מורשה מיצחק אבינו. שזה היסוד של ה"אחד" שבקריאת שמע, של ייחוד כל המעשים לעבודת ה' יתברך. זה היסוד של עבודת האלוקים. היסוד הדתי. מי שיונק רוחנית מיצחק אבינו, זה הציבור המכונה דתי-חרדי לגונו, ענפיו וקטלוגיו.

על גבי היסוד הדתי, מגיע האב השלישי – יעקב, בשתי הצורות שלו, המתבררות בשתי הפרשות "ויצא" ו"וישלח" (שיחות הרצ"ה, שם). בצורה הנמוכה שלו, הכלל אנושית, שנקראת "יעקב", ובצורה הגבוהה שלו, המיוחדת לעם ישראל בכלל ולמלחמתו בפרט, שנקראת "ישראל": "כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל" (בראשית לב, כט). זו הסוגייה. שתי הקומות של יעקב הן שתי קומות של לאומיות. האם ככל העמים בית ישראל, או שמדובר בלאומיות ישראלית מיוחדת מכף רגל ועד ראש? "כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל", שורש "שרר" – לשלוט, למלוך, וגם במשמעות שורש "שרה" (פועל) – להיות בנוכחות, להישאר, להתמיד.

מדינת ישראל נראית מדינה ככל המדינות, אבל זה לא כך. זו מדינה, כמו שכתב הראי"ה קוק³, שהייעוד שלה הוא לא להיות חברת ביטוח גדולה, הוא לא לדאוג רק לביטחון ולשלום, אלא למדינה הזאת, בעצם הווייתה, יש משמעות רוחנית, "ממלכת כהנים וגוי קדוש". וזה הבריור של יעקב אבינו, הקמת האומה הישראלית וממלכתה.

2. אורות ישראל, ה, ח.

3. אורות ישראל, ג, ז.

רק על בסיס הטבע הזה, של "ביישנים, רחמנים, גומלי חסדים" (יבמות עט, ב), שקיבלנו מאבותינו, אברהם, יצחק ויעקב, אפשר לקבל תורה. אי אפשר לדלג על חומש בראשית, שנקרא "ספר הישר" על שם האבות שנקראו ישרים (וכפי שהאריך הנצי"ב בהקדמתו היסודית לחומש בראשית ב"העמק-דבר").

יעקב אבינו מתכוון למפגש מול עשיו בתפילה, דורון ומלחמה. לגבי תפילה, אנחנו רואים בפסוקים שהוא מתפלל לה'. דורון – אנחנו גם רואים בפסוקים. אבל איפה כתובה מלחמה בתורה? "אם יבוא עשיו אל המחנה האחת והכהו, והיה המחנה הנשאר לפליטה" (בראשית לב, יב). אומר רש"י (שם): "על כורחו, כי אלחם אתו". רגע אחד, מי הבטיח ליעקב אבינו שישאר בכלל מחנה לפליטה? הרי ארבע מאות החבר'ה האלימים והסאדיסטים מ"כוח וגנר" של עשיו – יותר חזקים בדרך הטבע מכמה בחורי ישיבה ורועי צאן, "צדיקים", "טהורים" ו"עוסקי תורתך". אם כן, מי הבטיח ליעקב שינצח במלחמה? אלא שיעקב אבינו אומר: חברים, אם אלחם אתו אני מנצח, אבל התנאי הוא שאני צריך להיות מוכן נפשית לשלם את מחיר המלחמה. המחיר הוא, שיכול מאוד להיות בתרחיש סביר שעשיו יבוא אל המחנה האחת והכהו⁵, אבל בסוף המלחמה יהיה מחנה שישאר לפליטה, סוד "נצח ישראל". **זה חלק מהותי מהבנת המושג שנקרא מלחמה. וכל מי שאומר דבר אחר, איננו מכיר ומבין את המושג הזה באופן הציבורי שלנו.** זה ה"מנחת חינוך" המפורסם במצווה תכ"ה בספר "החינוך" על "וחי בהם", שאי אפשר לצאת להילחם כשאוחזים בסברות פרטיות של פיקוח נפש⁶.

"שלוחא דרחמנא" מיוחד בתקופת "הקץ המגולה" (סנהדרין צח, א), להעיר ולהקיץ את תחום הלכות צבא ומדינה ולעסוק בהן להלכה ולמעשה, מרן הגאון הרב שלמה גורן זצ"ל, חיבר שולחן ערוך בהלכות צבא, ושמו "משיב מלחמה". שלושה כרכים שמסכמים עשרות שנות פעילות רבנית, ציבורית, הלכתית, בתחום הלכות צבא ומלחמה בזמן הזה. לכאורה, היינו מצפים שהמאמר הראשון יעסוק במצוות המלחמה או בענייני שמירת שבת בעת מלחמה, אך לא. נושאים חשובים אלו נתבארו בהמשך הספר, אבל **המאמר הפותח את הספר עוסק במוסר מלחמה. זה הנושא היסודי שממנו הכול מתחיל. הרב**

4. מיליציה רוסית שהופעלה במלחמת רוסיה-אוקראינה.

5. כדברי ה"חפץ חיים" זצ"ל לתלמידו הרב כהנמן מפוניבז' עם עליית הנאצים ימ"ש לשלטון.

6. "וכתב הרב המחבר: 'ועובר ע"ז ובא לידו ויכול להורגו מבלי שישתכן בדבר וכו'. וצ"ע נהי דכל המצות נדחים מפני הסכנה, מכל מקום מצוה זו דהתורה ציותה ללחום עמהם וידוע דהתורה לא תסמוך דיניה על הנס כמבואר ברמב"ן, ובדרך העולם נהרגים משני הצדדים בעת מלחמה, אם כן חזינו דהתורה גזרה ללחום עמהם אף שהוא סכנה. אם כן, דחוויה סכנה במקום הזה ומצוה להרוג אותו אף שישתכן וצ"ע": (מנחת חינוך, שם).

גורן הבין שבלי זה אין שלב ב', ג', ו-ת'. זה הבסיס. אתה יכול להיות חמוש מכף רגל ועד ראש במיטב אמצעי הלחימה, לשלוט בכל האמצעים הטכנולוגיים המתקדמים, להיות מעצמת על בתחום הסייבה, אבל קומץ ליסטים מזוינים בנשק קד יכריעו אותך שוב ושוב, בלא שתירה עליהם אפילו כדור אחד, משום שאין לך את היכולת הנפשית ללחוץ על ההדק. ולמה? כי אלה מחבלים "לא חמושים", ואתה לא יורה ב"אנשים לא חמושים", "ללא שיוך ארגוני"...

מה פירושו של דבר להיות מוסרי? היכולת של עם ישראל להישיר מבט מול הרוע ולקרוא לו בשמו, ולהגיד: זה רוע, אנחנו משמידים את הרוע. זו מוסריות. צריך להתרומם לזה, זה לא פשוט. צריך לאסוף את כל עם ישראל מן הקצה אל הקצה להכרה הזאת. זה הדבר המזעזע בגמרא במגילה, הסרת הטבעת של אחשוורוש ומסירתה להמן הרשע, שעליה אמרו חז"ל (מגילה יד, א): "גדולה הסרת טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל, שכולן לא החזירום למוטב, ואילו הסרת הטבעת החזירתן למוטב".

זה פשר השירה "על המלחמות". התנוצצות "רוח הגבורה והדעת להילחם", כמו שהרב צבי יהודה מברד במאמר "לתוקף קדושת יום עצמאותנו" (בספרו 'לנתיבות ישראל'). אנו מכריזים: לא עוד! אנחנו הולכים להילחם עד השמדתו של האויב, לא מילימטר פחות מכך. "ארדוף אויבי ואשיגם, ולא אשוב" – לא בהפסקת אש, לא בקריאות האו"ם, לא ב"מתווה הקטרי", עד מתי ארדוף? "עד כלותם" (תהילים יח, לו). זו הגדרת המלחמה. לשם כך, עלינו להאמין בצדקת הדרך.

המלחמה איננה רק פעולה פיזית של התגוששות בשדה הקרב. מלחמה היא מאבק רוחני, מאבק של קיום. יש כאן ביטוי שיא של הקולקטיב הלאומי. זו מלחמה. כפי שהמהר"ל מסביר ב"גור-אריה" (בראשית לה, יג) בעניין שכם ודינה, זו עמידה של עם מול עם, "ולאום מלאום יאמץ" (בראשית כה, כג). אידיאות מתנגשות. יסודות רוחניים שנמצאים כאן במאבק, "ויאבק איש עמו", בלשון חז"ל, "שר של אומה" (ע"פ דניאל י, כ). לכל אומה יש שר. יש יסוד רוחני, יש כוח רוחני, היום הם קוראים לזה: "חמאס זה אידיאולוגיה", זה רוח מסוימת בעלת משמעות שצריך להיאבק בה.

המלחמה והשלום

יש כאן בירור נוקב בשאלה מה זה קריאה בשם ה'. הקריאה בשם ה' היא מלחמה כנגד עצם המלחמה. מלחמת ישראל תביא לכך ש"לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה" (ישעיהו ב, ד), אבל בשביל זה – צריך לכלות קוצים מהכרם. אם אנחנו יכולים לצפות באדישות ברוצח מתועב שמתעלל בחפים מפשע, בנשים, בילדים, בתינוקות,

ואיננו מסוגלים להילחם בו, אז עלינו נאמר בנבואה (ירמיה מח, י): "ארור מונע חרבו מדם", ועל כך הודח שאול מלך ישראל. הוא אמר: "הקמותי את דבר ה'" (שמואל א' טו, יג), אך שמואל ענה לו – לא, לא כך מקיימים את דבר ה'. אתה חמלת על רשעים, נהגת במוסר מלחמה כביכול יותר צדקני מבוראך, כדברי חז"ל (קהלת רבה ז, טז): "התחיל מדיין הוא כנגד בוראו, ואמר: כך אמר הקדוש ברוך הוא: לך והכית את עמלק, אם אנשים חטאו, הנשים מה חטאו, והטף מה חטאו, והבקר ושור וחמור מה חטאו, יצאת בת קול ואמרה: אל תהי צדיק הרבה יותר מבוראך". לכן הפסיד שאול את המלוכה. ולא זו אף זו, שעקב הטשטוש המוסרי הזה התאכזר שאול על רחמנים, בני נוב עיר הכוהנים, אותם דן בחריפות כמוורדים במלכות.

על האמור: "וישסף שמואל את אגג" (שמואל א' טו, לג), דרשו חז"ל במדרש (איכה רבה ג, ת): "התחיל מחתך בבשרו חתיכות חתיכות ומאכיל לנעמיות". אגג מת במיתה משונה, מידה כנגד מידה על מה שעשו העמלקים לבני ישראל.

דוד לוקח את מואב ומוודם במלוא החבל, כנקמה על מה שהם עשו להוריו, למשפחתו ולקרוביו. כתב על כך הרב באגרות לתלמידו ר' משה זיידל: "ענייני המלחמות, אי אפשר היה בזמן שכל העמים כולם היו זאבי ערב, ממש, שרק עם ישראל לא יילחם, כי אז היו נקבצים ומכלים, חס וחלילה, את שאריתם" (אגרות הראיה, ח"א, עמ' ק). עם ישראל צריך להשיב מלחמה שערה, עם ישראל צריך להכות באויביו. אתה לא נלחם בפראים עם סכין חד פעמית וכפפות של משי, אתה נלחם בהם כפי שצריך להילחם בהם. כפי שדוד המלך נלחם בהם, כפי ששמשון נלחם בהם, כפי שנלחמים באויבים, ובפיך תפילה: "גם כי אלך בגיא צלמוות, לא אירא רע" – לא אירא שאהיה רע. אני לא מפחד מ"השריטות".

יש אנשים שחיים בדואליות כזאת. יש להם מודל א' באזרחות, ויש מודל ב' במילואים. פה אני אדם נאור, ופה אני משולח רסן. זה משחית את הנפש. אבל מי שידוע שאותו דבר ה' שמורה לו: "וחי בהם" – ולא שימות בהם" (יומא פה, ב), הוא גם דבר ה' שמורה לו ש"למלחמת מצוה הכול יוצאין" (משנה סוטה ת, ז) – הוא עורך מלחמה על ייחוד ה'. מו"ר הגאון הרב שאול ישראלי זצ"ל כתב כי מלחמה היא הרחבה של דין קידוש השם (חוות בנימין א, סימן יז, ח-ט). כל היתר הלחימה זה הרחבה של חיוב קידוש השם, אז אצל אדם כזה אין את הדואליות הזאת. הוא שש ושמח כל היום, הוא מודה לה' שעכשיו הוא עובד אותו באופן הזה. קודם הוא עבד אותו באופן אחר, עכשיו הוא עובד אותו אחרת. "בשבתך בביתך ובלכתך בדרך" (דברים ג, ז), והכול – זה דבר אחד.

שנאת ישראל וצורותיה השונות

הם שונאים אותנו בגלל שאנחנו מקדשים את החיים והם מקדשים את המוות. זה בעומק העניין. "ושבתם וראיתם בין עובד אלוקים לאשר לא עבדו". מה התכלית של "עבודת האל" ביהדות? תשובה: להיטיב. מה מובנה של הדבקות בה? תשובה: ה' הוא הטוב המוחלט ואנחנו רוצים להידבק בו, כלומר ללכת בדרכיו, להיטיב לכול. הנטייה הנפשית הכי עמוקה שמופיעה באדם, כותב הרב קוק ב"אורות הקודש" (ח"ג, עמ' רחצ'), היא להחיות. לתת חיים. להקים משפחה ולהוליד ילדים. ועל כן, כשהתנ"ך מספר על עם ישראל בזמן הזוהר שלו, בתקופת מלכות שלמה, נאמר: "יהודה וישראל רבים כחול אשר על הים לרוב, אוכלים ושותים ושמחים" (מלכים א' ד, כ). אנחנו רוצים לשמוח בחיים. מטרתנו היא להיטיב, ותכלית ההטבה היא למלא את העולם בבני אדם עובדי ה' בעלי שמחה וחסד.

כשאתה אומר את הפסוק שבו מופיעה אמונת הייחוד הישראלית: "שמע ישראל, ה' אלוקינו, ה' אחד" – למה הכוונה? אם נסתכל בחיים, יש בהם ניגודים, יש בהם הפכים, הם מלאים סתירות, "יוצר אור ובורא חושך, עושה שלום ובורא רע". כ"ח עיתים (זמנים) מובאים בספר קהלת: "עת לאהוב ועת לשנוא, עת מלחמה ועת שלום", כל כך הרבה תנועות סותרות. אפשר להתבלבל, נכון? אומרת לך אמונת ישראל: אל תתבלבל, "קול ה' בכ"ח". כ"ח העיתים השונות הללו הן הופעה של האחדות האלוקית המוחלטת. דרך הריבוי, דרך הגוונים השונים, מופיעה מידת התפארת האלוקית. ה' אלוקינו – ה' אחד. האחד שמופיע בריבוי, אחד שמופיע בפאר, אחד שמופיע בחיים, עד כאן.

אבל, כשהישמעאלי אומר את הצהרת אמונתו: "אללה אכבר", מה הוא אומר? "הוא הגדול מכול". למה הוא מתכוון? אומר הרב קוק, זה נקרא "מונותיאיסמוס השומם והמדברי" (אגרות הראי"ה, אגרת מד)⁸. הוא מתכוון להגיד משהו שונה לגמרי: אין שום ערך לחיים, משום שאין חיים, יש רק דבר אחד, "אללה". יש רק דבר אחד, "הכניעה לאל". הדת מופיעה באופן שהיא מוחקת את החיים הטבעיים ומבטלת אותם. יש אומנם שכלתנות ותיאולוגיה צרופה, אך היא מנותקת מן החיים וטבעיותם.

ולכן, יש כאן מאבק רוחני עמוק אודות טבעה של עבודת ה'. זה מסר לכל האנושות כולה. **האם עבודת ה' פירושו של דבר "וחי בהם", כפי שאנחנו נלחמים ושומרים על החיים, או שעבודת ה' פירושה ג'יהאד ומוות**⁹. זה היסוד. על זה המחלוקת וכל המריבה.

7. ראה בירור הסוגייה בספר נצח ישראל למהר"ל – פרקים ג, י, ויא.

8. ועיין אורות ישראל, פרק ה, פסקה ד.

9. ובמיוחד ע"פ פרשנות האסלאם הסלפי.

לפי היהדות, גם המוות הוא חלק מן איכות החיים. הוא לא סוף הדרך, הוא אמצע הדרך, משום שסוף הפרוזדור מוביל לטרקלין. ומה יהיה לעתיד לבוא? "בלע המוות לנצח". אבל בינתיים, למוות יש תפקיד. **להעמיק בנו את הערך של החיים. לולי המוות, לא היינו יודעים להעריך את החיים כדבעי.** גם דיני האבלות אינם עבור הנפטר, כי אם בשביל בני משפחתו החיים. יש "צידוק הדין", מברכים "דיין האמת", זה גם מטבע ברכה. לשון אחרת למוות, איך אפשר לכנות את המוות? "החיים שאחר החיים". כך על-פי הרב קוק בספר "אורות הקודש" (ח"ב, עמ' שפה).

הם מקדשים את המלחמה, אנחנו מקדשים את השלום. אין ביהדות מצוות ג'יהאד. אין מצווה להשליט את חוקי היהדות על כול העולם. יש תפילה על כך שכל העולם יזכה להכיר במלכות ה'. וכן, יש מצוות קידוש השם, שפירושה מסירות נפש עד כדי מוכנות להיהרג, אך לא להרוג. אומנם, דרך המלך לקיים אותה היא בעצם החיים, כשחיים על קידוש השם, גם מקיימים את המצווה.

יש בדיחה מפורסמת: פעם גוי אחד רצה להרוג יהודי, כיוון לו את האקדח לראש. היהודי התחיל לברך: "ברוך אתה ה'... למות על קידוש השם", ואז הגוי התחרט והוריד את הנשק. היהודי התחיל לגעור בו ואמר: "הַפְּסֵק!", "הַפְּסֵק!"... מותר גם לחיות על קידוש השם... מורי ורבי, **הרב בני אייזנר** זצ"ל, היה אומר לנו בבדיחות הדעת בכדי "לסדר את הראש" קצת מהגלות: אם גוי מכוון לעברך נשק ואומר: "או שאני יורה בך, או שאתה יורה בחבר שלך" – מה צריך לעשות על פי ההלכה? למות? תשובה לא נכונה... צריך להרוג את הגוי. אם אתה לא יכול להרוג את הגוי, אז בוא נדון מה עושים.

מדוע האיראנים שונאים אותנו? כי אנו ציונים... יהודים הם לא שונאים (כביכול...). מה הם שונאים? ציונים. כלומר, יש זהות יהודית שלא מאיימת עליהם. "הדת ניתנה בשושן הבירה", אם אתה יושב במשתה היין ורואה בביזיון כלי המקדש, אז המארחים הם חברים שלך. אבל מייד כשמופיע קצת גאון ישראל, "ומרדכי היהודי לא יכרע ולא ישתחוה" – אם אתה לא כנוע להם, הם רוצים להשמידך.

האסלאם, ככלל, טוען שהיהדות היא "דת שבטלה"¹⁰, והם כעת "דת האמת". והנה, פתאום קמה מדינה שלמה של אותם שדתם בטלה מזמן, ואם לא די בכך, היא גם ממוקמת בליבו של "דאר אל-אסלאם", בלב טריטוריה אסלאמית. אז הם שונאים אותך ומחפשים דרכים להשמידך, משום שזה סותר את אמונתם הבדויה – שדתנו בטלה.

מדוע איראן שונאת אותנו? מה עשינו להם? האם לקחנו להם משהו? כסף? נפט? האם כבשנו מהם שטח? יש לנו איזה גבול משותף איתם? תשובה: לא צריך סיבות. מדוע

10. "תיאולוגיית ההחלפה", וראה שמונה קבצים, קובץ א, לב.

הגרמנים שנאו אותנו באירופה? עשינו להם משהו? מה תרמו היהודים לגרמניה, אתם יודעים? מדע, טכנולוגיה, פרסי נובל, הכול. מה הייתה הסיבה ששנאו אותנו? בלי סיבה. יש כאלו שחושבים שיש סיבות מלומדות, בטח ב"הארוורד" יודעים את הסיבה... לא. אין צורך בהסברים מלומדים מדוע. הרצי"ה מברר במאמר ה"חיות הישראלית" ב"לנתיבות-ישראל"¹¹, שפלא הקיום והשרידות של עם ישראל כולל מצבים שונים ומתחלפים, שאי אפשר להסביר אותם באופן טבעי ופשוט, מחמת היותם סותרים זה את זה באופן מובהק. גם שנאת ישראל היא שורשית ובעלת סיבות מתחלפות. הללו שונאים אותנו בגלל שאנחנו עשירים, הללו שונאים אותנו בגלל שאנחנו עניים, הללו שונאים אותנו בגלל שאנחנו דתיים, הללו שונאים אותנו בגלל שאנחנו חילוניים, הללו שונאים אותנו בגלל שאנחנו מצליחים, הללו שונאים אותנו כי איננו מספיק מצליחים – מסקנה? בלי להיות פרופסור להיסטוריה, תשובה: "הלכה בידוע עשיו שונא ליעקב".

אדם בעל מבט חילוני, מערבי, הומניסטי, כשהוא מסתכל על השנאה החולנית הזאת, שכל הסביבה הקרובה והרחוקה מלאה ביחס אנטישמי כלפי ישראל והיהודים, אז הוא נכנס לחולשה מוסרית, נכנס לפחד משתק. הוא לא יכול להתמודד אתו מבלי להפנים את הרעל הזה כלפי בני עמו, מתוך אשליה מסוכנת שבכך השנאה הזאת תיעלם או תדעך.

ולעומת זאת, אם אדם מלא באמונה בנצח ישראל, ומבין שכל המלחמות הללו הן חלק משנאת עולם לעם עולם, שירדה שנאה לאומות העולם על הר סיני, כדברי הגמרא בשבת (פט, א), וכפי שהרמב"ם כותב באיגרת תימן אודות הפסוק: "כל כלי יוצר עלייך לא יצלח וכל לשון תקום איתך למשפט תרשיעי" (ישעיהו נה, יז). ישנם גויים שמנסים לפגוע בנו פיזית באמצעות כלי מלחמה, וישנם גויים שמנסים לסתור תורתנו בהבל פיהם, אולם אלו וגם אלו – לא יצליחו. יש שנאה לעם ישראל על רקע דתי, יש קנאה גדולה של אומות העולם בעם ישראל. אדם זה מבין שהכול הוא חלק ממערכה אחת מתמשכת, אז הוא לא נבהל. הוא יודע שמלחמת ישראל היא מלחמה על ייחוד ה', על הופעת הטוב האלוקי בעולם – הוא יודע על מה הוא נלחם – אבל על מנת להגיע לבשלות התודעתית הזאת, צריך לעבור כמה תחנות בדרך.

רוח ה' מפעמת בצבא ישראל

לעניות דעתי, כל מי שמסתובב היום במערכות צבא ישראל ורואה את החיילים, לא משנה איזו כיפה יש להם על הראש, כיפה שקופה או כיפת שמיים, כיפה סרוגה או כיפה שחורה, לא משנה, לגוניהם, לסוגיהם, למיניהם, הוא רואה את המבט הזה על יחוד ה'.

11. כרך ב עמ' רצא, מהדורת "מאבני המקום", בית-אל, תשס"ג.

חלקם יודעים להגדיר את זה, חלקם לא יודעים, אבל "ליבא לפומא לא גליא" (קהלת רבה יב, י), הם חשים את זה. אנחנו רואים בחוש את ההתחזקות, רואים את הבקשה של קרבת ה'. אנשים רוצים תפילין, אנשים רוצים ציציות, יש יותר ציציות מחיילים... קצין אחד, אשתו התחילה לשמור שבת מאז שפרצה המלחמה, שבת רביעית ברציפות כבר. אמר לה: אני מרשה לך לשמור שבת, אבל לאט-לאט עם הכיסוי הראש... קצין אחד אחר אומר: הרב, אתה יכול להביא לי תפילין? מה קרה? אני רוצה "תפילין ספייד". אולי יש לך "תפילין טקטיות"... אתמול חילקנו שלושה זוגות תפילין, היום עוד שני זוגות תפילין, בשבוע שעבר שישה זוגות תפילין.

אומר אתמול אחד מהחבר'ה, בשיחה קצרה, בחור חבוש כיפת שמיים על ראשו, אומר: תראו, אני כבר החלטתי שאני עושה שינוי בחיים. בגלל המלחמה. עוד לא ברור לי איך, עוד לא ברור לי מה. אבל אני החלטתי שאני משתנה. וצריך להגיד את זה גם לנו. **אוי ואבוי, אם היחידים שישתנו, יהיו אלה שיש להם כיפות שמיים על הראש, בעוד שאלה שיש להם כיפות ממינים שונים, בצבעים שונים, אצלם לא יהיה שינוי.** הם ינחו על זרי הדפנה, ויאמרו: "אמרנו לכם", או לא אמרנו לכם, זה לא משנה – זה לא מעניין את אף אחד עכשיו, מה אמרנו ומה לא אמרנו...

יש עכשיו עת רצון גדולה מאוד, שעת כושר. זכינו, בנר ראשון של חנוכה, להדליק נרות ביחד עם אלוף פיקוד הדרום בג'בליה. לראות כיצד שר צבא ישראל מתקרב לנרות החנוכה, מברך את הברכות, "להדליק נר של חנוכה", "שעשה ניסים לאבותינו". ופתאום הוא מגיע לברכת "שהחינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה", ובאותו יום קברנו את מתינו, ונפלו על במוותינו חללים, ואתה רואה פתאום מה עושה ברכת נר חנוכה לשר צבא ישראל, איזה כוח זה נותן לו, והוא לא טיפוס רגשן, מתרגש מאוד מהדלקת נר חנוכה. זה מה שמסביר לו מה הוא עושה כאן, איזה כוח זה נותן לו ואיזה כוח זה נותן אחר כך לחיילים ולעם ישראל כולו. הדלקנו נרות חנוכה בג'בליה, ותוך פחות מחצי שעה, בכל האתרים ברשת מופיעה כתבה: "אלוף פיקוד דרום הדליק נרות חנוכה ביחד עם לוחמים". כל עם ישראל רואה את החיבור הזה, את המאבק הזה, שהמאבק הזה עם האויב שלנו הוא בעצם מאבק אמיתי ועמוק על הזהות שלנו כיהודים.

כדי שעם ישראל ינצח במלחמותיו, הוא צריך שני דברים מרכזיים. דבר ראשון, להיות מאוחד, ודבר שני, לשוב אל עצמו, לשורשיו, אל זהותו, אל המקום הרחני שלו. חנוכה זה בדיוק הזמן ובדיוק המקום לעשות זאת. מתוך החורף החשוך והגשום – מופיע לפתע אור קטן ומאיר את האפלה, ולאט-לאט, כבית הלל, מוסיף והולך, עד שהשלהבת עולה מאליה. ואנחנו רואים את זה. אנחנו רואים את זה ברוח הלחימה של הלוחמים, אנחנו רואים את זה במציאות הנפשית שלהם, אנחנו רואים את זה בהתגייסות של המשפחות,

של הלוחמים, של החיילים, ובחיבוק החם של כל החברה כולה ללוחמים שלנו, וההבנה שעם ישראל, מתוך המכה הזאת שהוא קיבל, הוא עוד יציץ ויפרח.

שאלות הלכתיות מתוך ערכי המלחמה

ביום שישי נאלצתי להכריע, היו לי בדיוק 15 שניות, "פתח שעון", רוצים להכניס ספר תורה לעזה בשבת. הרב של הגדוד התקשר אליי מספר שניות לפני שלוקחים לו את הפלאפון. מה אתה עושה עם השאלה הזאת? אז התשובה הייתה שהיות ומדובר ברכב שנכנס בהיתה, כי הרכב נוסע להביא להם תחמושת ובגדים וציוד לחימה וכולי, אז הרי אף על פי שלא מביאים סכין מילה כדי למול בשבת, אבל כיוון שהרכב נוסע בהיתה, אז התרנו להביא את הספר תורה לשם¹². וכן בתוספת סמך שיטת הרב גורן זצ"ל של החיזוק של ארון ה' במחנה, שקוראים בתורה שם, זה מחייה את הלוחמים. **אנחנו צריכים להכריע בשאלות שגדולי ישראל יושבים עליהן שבעה נקיים, צריכים להכריע עליהן בעשר שניות.** שאלות שהגר"א נבנצל שליט"א אומר שהוא צריך לחשוב על כך, אנחנו צריכים לתת תשובה מיידית.

שאלו אותי לוחמים בשבת שהם ירדו לעזה. רוצים להתגלח לפני הכניסה. להתגלח?! איסור דאורייתא! לוחמים דתיים, רוצים לגלח, בגלל שהקסדה לא נסגרת, לא נוח, רוצה את זה בשביל נוחות, הזיפים מפריעים. מה עושים? שאלו את הרב נבנצל על כך בבסיס מסוים בעת ביקורו במקום, הוא אמר: אני צריך לחשוב על זה. אבל אנחנו נשאלנו למעשה, לא יכולנו לחשוב על זה, צריך לתת תשובה תוך מספר שניות ללוחם. הוא אומר לי: הרב, אנשים רוצים לדעת אם אפשר להתגלח או לא. אז התרתי. אתה יכול לשלוח לוחם עם זיפים שמפריעים לו להילחם?! כשהוא ירגיש שלא בנוח עם עצמו, זה יפריע לו להילחם. אחר כך, אחרי שבת, התקשרתי לקו ההלכה של הרבנות הצבאית, מרא דאתרא, שאלתי שם, אמרו לי: צדקת, צריך היה לפסוק ככה¹³ באופן יחידי, אבל לא לפרסם. אסור לך לכתוב: "גילוח מותר" וזריו נשכר... אלא מי שצריך להתגלח, באופן פרטי, יבוא אליך ותגיד לו: אתה יכול להתגלח, אם אתה זקוק לכך לשם קיום החובה העיקרית שלך עכשיו – מצוות מלחמה, אתה עכשיו בעורכי מלחמה. התורה התירה לו אפילו קדלי חזיה, אע"פ שאנחנו "צדיקים" ולא מיישמים את זה.

מדוע? זה מה שפתחנו בהתחלה. מלחמה שלנו זה ארון ברית ה' איתם, זה מחנה ישראל, זה "והיה מחניך קדוש". זה לא מרחץ של דמים, כמו שהרמב"ן כותב אצל הגויים, מה זה

12. כעבור זמן שמענו במפורש מפי הרב הראשי לצה"ל שניתן להורות כך בעת הצורך.

13. לימים, בירדנו זאת בשנית עם אחד מרבני הערים, ואמר שאפשר להורות כך ללוחמים בעניין גילוח ותספורת בעת הצורך, כמו במקרה שלנו.

שדות מלחמה, אצלנו זה "והיה מחניך קדוש". וכשכל החיילים, אל מי העיניים שלהם נשואות, אל הלוחמים שחיים על-פי "והיה מחניך קדוש". **אומר לי אחד השלישים בחטיבה, שהוא בטוח שעד סוף המלחמה, כל הגדוד שלו חוזר בתשובה. מדוע? כי הם נמצאים עם הרב פלוני, איש צדיק כזה, מסילת ישרים מהלך כזה, הוא אומר, אתה נמצא אתו בעזה. אומר לי בחור אחר, שהוא שלושה חודשים עם כיפה על הראש כזה, מבד, לפני זה היתה לו כיפת שמיים, עכשיו יש לו כיפה מבד, שלושה חודשים עם כיפה על הראש, אומר לי: תקשיב, הרב, בעזה היה לי כל כך קל להתפלל, להניח תפילין, לשמור שבת, רק יצאתי משם, פתאום קשה לי. למה? איך מסבירים את זה? כי כשאתה שם, אתה לא רק רכוש צה"ל, אתה כל כולך כלל ישראל. כשאתה יוצא החוצה, אתה בורח אל מרחב הנוחות, אל הפרטיות שלך – אז יותר קשה.**

הרבנות הצבאית היום נמצאת בחזית הלחימה. הצבא לא התכונן לתרחיש הזה, וגם תרחישי החירום לא דיברו על כמות אדירה כזאת של חללים ביום הראשון, ולמעשה, החיל שנתן את המענה של הטיפול בחללים, הן החללים האזרחיים, הן החללים הצבאיים, היה חיל הרבנות הצבאית¹⁴. זה נתן את תמונת המצב, זה אפשר לדרגים הבכירים לקבל את ההחלטות, ללמוד מה קורה, וכמובן לחברה הישראלית לדעת שיש מישהו שמטפל ביקרים מכול, זה מישור אחד. המישור השני, שהוא לא פחות חשוב, רוח הלחימה. **חיזוק רוח הלחימה הוא משימה מרכזית של הרבנות והרבנים הצבאיים.** מג"ד יוצא מלחימה בעזה, אחרי שלושה שבועות, הוא צריך לתת שיחת סיכום לגדוד שלו. מה עושה המג"ד? קורא לרב, קצין רוח לחימה, יושב אתו ארבעים דקות, מכין אתו שיחת מפקד לגדוד. חשוב מאין כמותו. הרבנים נצרכים בכל מקום, רוצים שיעורים, רוצים דברי תורה, רוצים בנוכחותם.

"חסד שבגבורה"

שאלו אותי לוחמים, שראו בעוטף דברים לא פשוטים בימים הראשונים למלחמה, כל מיני שאלות, מה אומרים להם? נתנו איזה דימוי, משל לאדם קצת מוזר, קצת מבולבל, רואה שלט ענק בכביש: זהירות קניבלים! לא שם לב לשלט, לקח את הפנייה הלא נכונה, הגיע לקניבלים, ונכנס שם לאיזה גיגית ענקית, הוא חשב שזו בריכת שחייה. נכנס שם לבריכה, מתחיל לשחות, שוחה בטן, גב, חזה, חתירה, אבובים, השפרצות, מבסוט

14. ראה בהרחבה בספרו של ראש מטה חיל הרבנות הצבאית לשעבר, אל"מ (במיל') אבנר כהן, **משורה לתקומה: הסיפור האנושי שמאחורי זיהוי החללים והנרצחים באירועי 7 באוקטובר 23**, ספרי ניב, תשפ"ה.

מהחיים, פתאום בבת אחת, ללא שום התרעה, המים נהיים רותחים. הוא צועק, מקבל כווייה ומזנק ועף החוצה, החיים שלו נצלו. זה מה שקרה לנו.

שלושים שנה היינו בתוך סיר בישול איטי. אנחנו שיחקנו עם מציאות בדויה, דיברנו על "המזרח התיכון החדש", בנינו לעצמנו טכנולוגיית-על, השתעשענו ביירוטי לייזה, והאויבים שלנו רקמו תוכנית שטנית, מרושעת, מחושבת לפרטי פרטים, שיום אחד, בבת אחת, בשעה אחת, יעלו פרס, ישמעאל, "מואב והגרים, גבל ועמון ועמלק, פלשת עם יושבי צור, גם אשור נלווה עמם" (תהילים פג, ה-ט) – כולם. מה התוכנית? יבואו אנשי חמאס ומרמה מדרום, יבואו החיזבאללה מהצפון, יבואו דאע"ש מסוריה, יבואו המיליציות מעיראק דרך ירדן, יבואו החות'ים מתימן, יבואו ערביי ישמעאל מלוד ורמלה, יבואו גם כנופיות המחבלים מיהודה ושומרון, ויום אחד, בשעה אחת, יתנפלו עלינו עם גרזינים וסכינים, יצעקו "איטבח אל יהוד", ושלוש על ישראל. כמה הם היו קרובים לתוכנית הזאת? כמה קרובים... מה מנע מהם את זה? השנאה הגדולה שהחמאס שנה אותנו, והשטות שהקב"ה הכניס להם לראש, לפעול לבד, ולהפתיע את האיראנים שתכננו איתם לעשות את זה ביחד.

שנייה לפני שהפכנו לשיפודים שמסתובבים על גריל... הקב"ה הציל אותנו מכל זה. אומנם הוא נתן לנו כווייה רצינית מאוד, אבל הציל לנו את החיים. בתור מפקד בצה"ל אומר לכם, שאנחנו בחטיבה התאמנו על התוכנית הזאת כבר שנתיים קודם, וכולם ידעו שבמלחמה הבאה בלבנון, חיזבאללה יפשוט על הגליל וינסה לכבוש יישובים שלמים ולקחת המוני אזרחים כבני ערובה, וכנ"ל בעוטף עזה. כל מי שאומר אחרת, הוא לא מודה על האמת. צה"ל ידע על כך. לצערנו הרב, לא לקחו את העניין מספיק ברצינות, וברגע האמת – נסתרה חוכמת חכמיו (ע"פ ישעיהו כט, יד), אבל זה היה תרחיש הייחוס שצה"ל התכונן אליו.

אם הם היו מפיקים זממם יום אחד, "זממם אל תפק ירמו סלע" (תהילים קמ, ט וגמרא מגילה ו, ב), ואנחנו עדיין היינו עסוקים בינינו בשאלה מי "בוגד", מי "מוסר" ומי "רודף", ועם כל יתר המאבקים הנחמדים שלנו עם עצמנו, אז כנראה שאולי, חס וחלילה, זממם היה עולה בידם. והנה, הקב"ה בעצה נעלמה סיכל מחשבתם, "לתאוה יבקש נפרד" (משלי יח, א), סכסך אותם אחד בשני, הכניס בליבם לפעול לבד. וכך, אנחנו זירה אחר זירה, מרכזים מאמץ, קודם כל דרומה. אח"כ "ימה וקדמה צפונה ונגבה" ככה. אז איך אומרים בספירת העומר, זה חסד שבגבורה. יש יום נקם ושילם, לאט, לאט. יש עוד דברים שצריך לעשות. אנחנו הולכים למהלך ארוך, זה לא הולך להיגמר מחר בבוקר. אבל אחריו, בעזרת ה', עם ישראל יהיה במקום הרבה יותר טוב.

אנחנו מאסנו בארץ חמדה. פשע ההתנתקות, פשע הגירוש, הוא הסיבה שבגינה קרה מה שקרה¹⁵, משום שאם יישובי גוש קטיף היו במקומם, ליישובי עוטף עזה לא היו קורה שום דבר. לא צריך לחפש פה ענישה מיסטית, כתוב: "תִּסְרְרָה רְעֵתְךָ וּמִשְׁבּוֹתֶיךָ תִּזְכְּרָה" (ירמיהו ב, יט). בשל מי הרעה הגדולה הזאת? כל אחד יחשוב רגע, אם אדם נותן את הבית שלו למחבל במתנה, ואחר כך המחבל יורה עליו מתוך הבית שלו, האם זו גזירה משמיים?! זו תוצאה מתבקשת. מהיכן תקפו אותנו? מאיזה אזור הגיעו המרצחים? זה לא עונש מיסטי, אל תחפש למעלה, תחפש למטה... יש כאן בירור נוקב. **אנחנו הקמנו עלינו לשטן את האויב הזה. יש חבל ארץ מסוים שאנחנו הפקרנו אותו לאויבינו, כל אחד יחשוב בהיגיון. אומרים לנו "צריך לעשות תשובה". בוודאי, אך מה התשובה המתבקשת? כתוב בתנ"ך על ירבעם בן יואש, "הוא השיב את גבול ישראל" (מלכים ב, יד, כה). להשיב את גבול ישראל זו מצווה מהתורה.**

אומנם, לא כל דבר אתה יכול להגיד במסגרת צבאית, משום שצה"ל כיום המטרה שלו היא יותר בגדר "עזרת ישראל מיד צר" כדברי הרמב"ם, או כפסק ה"שולחן ערוך" (אורח-חיים סימן שכט) "נוכרים שצרו" – פיקוח נפש. "פיקוח נפש" כולם מבינים. "עזרת ישראל מיד צר" כולם מבינים. אבל מצוות יישוב הארץ (רמב"ן, מ"ד ט) לצערנו הרב, עוד לא כולם מבינים, אבל לאט, לאט, אנחנו מתבגרים. נגיע גם למדרגות יותר גבוהות במלחמה הזאת, אז למה אתה מיואש? למה אתה עצוב? נכון, חטפנו מכה קשה, יש הרבה חללים, הרבה נופלים, אבל תבין, מלחמה זה לא מאורע פרטי, אומר לך הרב בספר "אורות", זה אורו של משיח¹⁶.

יש כאן עצה נעלמה, אנחנו לא באנו בסוד ה'. אבל צריך לראות, להתבונן, להתכונן "לאור חדש על ציון תאיר", בעל מלחמות, זורע צדקות, מצמיח ישועות, המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית. המלחמה הזאת מניעה את כל אמות הסיפים של מדינת ישראל. היא לא תהיה יותר כפי שהיא הייתה. אנשים עוברים פה שינויי עומק מבפנים החוצה. אין יותר ימין, אין יותר שמאל, אין יותר דתיים, אין יותר חילוניים. אין יותר חרדים. כולם ביחד, בטלטלה אחת גדולה.

אנשים רבים שהתקשורת המרושעת סכסכה ביניהם. התקשורת הטילה ביניהם שנאה וקנאה. והם מתאחדים ביחד, בלי שום חציצה. כוח קפלן ואנשי נתניהו בדבוקה אחת עם

15. מפקד ההתנתקות: עקירת גוש קטיף יצרה את התנאים למתקפת השבעה באוקטובר. האלוף במיל' גרשון הכהן, הקציין שפיקד אז על העקירה, הצהיר כי אם ההתנתקות לא הייתה יוצאת לפועל, הטבח בשמחת תורה לא היה קורה (ערוץ 7, כ"ג בתמוז תשפ"ה).

16. ישנם למעלה מעשרים אזכורים של הביטוי בספר "אורות", וראה מילון הראי"ה בערכו.

מתנחלי יהודה ושומרון ונוער הגבעות, רצים למחוך את אויבי ישראל. מי יכול לכתוב כזה תסריט לפני חודש וחצי? כיצד תיגמר ההתנגשות הרשויות בין הרשות השופטת לבין הרשות המחוקקת? תשובה, בטנק מרכבה סימן ארבע בדרך לחאן-יונס. שם זה ייגמר.

אנחנו צריכים להתבונן בפרספקטיבה קצת יותר רחבה על המאורעות. כשיש לפניך ציור, אם אתה מקרב את הפנים שלך לתוך הציור, אתה לא יכול לראות כלום. על מנת להסתכל על הציור, מה צריך לעשות? אתה צריך פרספקטיבה. **הפרספקטיבה זה תמיד ההיסטוריה. צריך טיפ טיפה להתרחק, שיעבור קצת זמן, כדי שנוכל לראות את השלם.**

שאל אותי לוחם אחד, שלצערנו הרב, היה בעוטף בימים הראשונים וראה את כל הזוועות ואת כל המראות הקשים, ומבחינה רוחנית זה מאוד ערער אותנו. שאל אותי – איך אתה מסביר זאת? אמרתי לו: תראה, אנחנו אנשים פשוטים, אנחנו לא יודעים חשבונות שמייים. במישור הפרטי, אפשר לחזור על דברי רבנו הרמח"ל ב"דעת תבונות" (אות נה, קס-קעא) וב"דרך ה'" (ח"ב, פרקים ב-ג). אנחנו לא יודעים חשבונות פרטיים, מדוע פלוני כן ואלמוני לא, ואת כל הדברים הללו. אבל **אנחנו יודעים שכדי לצלוח את האירועים הללו, לצאת שלם בגופו, בנפשו, בתורתו, כמו יעקב אבינו מבית לבן, אתה צריך לרכוש משקפיים של "כלל ישראל".** אתה צריך להסתכל על זה במבט כללי, במבט ציבורי, מעין מה שקצת שרטטתי מקודם, להבין שהיינו בסכנה גדולה ועכשיו ניצלנו ממנה. תראה איזה פלא. כל הגויים עומדים ומשתהים, לא היה דבר כזה בהיסטוריה, מדינות שלמות הוכרעו ונפלו בהתקפות פתע כאלו. זו המתקפה הטורודיסטית הגדולה ביותר בתולדות האנושות, ומדינת ישראל שרדה אותה והתעשתה במהירות, והמצב התהפך על כנו באופן שיצאנו מסכנה גדולה, הן חיצונית והן פנימית.

עיקר הסכנה שלנו הייתה שנאת חינום ופילוג בינינו, שגרם לאויבים שלנו לחשוב שזה הזמן שהם יוכלו להכות בנו. מתוך האסון הגדול שהיה לנו, עם ישראל, בבת אחת, כאיש אחד בלב אחד, זרק החוצה את כל המחיצות הצדדיות שהתקשורת המורעלת והמרושעת ניסתה לסכסך בין יהודים, ועכשיו, באותו טנק, יש "אחים לנשק" ואחים למשק, אנשי קיבוץ ואנשי התנחלויות, אנשי עיר ואנשי כפר, כולם כאיש אחד בלב אחד, רוצים להגן על עם ישראל. זה דבר שהאויבים שלנו לא ציפו ולא נערכו לו, וכמו שאמרנו, את הטעות שהם עשו, את הפירות שלה, אנחנו רואים, הקרן קיימת להם, גם בעולם הזה בריבית דריבית.

עם, תורה, ארץ

המלחמה של עם ישראל היא מלחמה על ייחוד ה'. היא מלחמה שמחברת אותנו, את החיילים, את הלוחמים, את המשפחות, את הבתים – חיבור מיוחד ממש. מרגש לראות

הפרשת חלה שנשים עושות מכל רחבי הארץ, מכפר חב"ד שולחים נרות שבת ומבני ברק חלות לכבוד שבת קודש, ומשפחת שוטנשטיין בארה"ב שמדפיסה גמרות ללומדי הדף היומי, עם תפילה לשלום המדינה ולחיילי צה"ל.

אומר לי משהו: תגיד, מה קורה פה? זה משחק הכיסאות. אמרתי לו: זה מאוד ברוה, יש שלושה ערכים רוחניים: עם, ארץ ותורה. **אלו שלושת הערכים. מי שהתרחק קצת מהארץ, המלחמה מחזירה אותו לארץ. מי שהתרחק קצת מהתורה, המלחמה מחזירה אותו לתורה. מי שהתרחק קצת מעם ישראל, אז המלחמה מחזירה אותו לעם ישראל.** אמר לי: תראה את הגדוד הזה, איך אומרים החבר'ה, צהוב, צהוב. מה זה כמות הציציות שהם מבקשים? 300 ציציות בהתחלה ועוד 100 ציציות אח"כ, ועכשיו עוד 200 ציציות. כמה ציציות אתה יכול לתת בשבועיים וחצי?! אמרתי לו: חבר יקה, אתה לא מבין, **הם עכשיו חוזרים ל"ברירת המחדל של הוראות היצרן". עושים אתחול למערכת.** לוקחים את כל ההשפעות הזרות, שמים בצד, "כבולעו כך פולטו". ועכשיו, הטבעיות הישראלית, סגולת ישראל, מאירה בהם עכשיו. הם צריכים ציצית, תלבושת מיוחדת, יש להם מדי זהב, והציצית היא בגדי לבן.

לכן, בעומק העניין, המלחמה הישראלית היא בירור. היא בירור בין הטוב לבין הרע. היא בירור בין מלאכים כבני אדם לבין פראי אדם. זה הבירור. ולכן, החזית היא גם של דוד והיא גם של יואב. היא גם של בית המדרש והיא גם של אנשי הצבא. אם כתוצאה ממלחמת יום כיפור קם לנו מכון מאיר אחד, **הרי כתוצאה מהמלחמה הזאת צריכים לקום לנו הרבה מכוני מאיר,** ישיבות ובתי מדרשות בכל עיר, בכל שכונה, בכל מקום.

החיילים שהיום מחרפים את נפשם ישובו לביתם יום אחד, והם ישאלו שאלה אחת. אם נשאל את התקשורת, מה הם צריכים לשאול? מי אשם? אבל אם נשאל את רבותינו, מה הם צריכים לשאול? לא למה, אלא לשם מה? זו שאלה אחרת לגמרי. הם ישאלו, לשם מה באו עלינו המלחמות האלו? איך זה יכול להיות ש-75 שנה אחרי הקמת המדינה, המדינה הזאת עדיין מאוימת, שהשנאה של האויבים שלנו אותנו היא כל כך פתולוגית? זו לא שנאה עממית, זה משהו עמוק מאוד. כבר קוראים לזה בשם, כבר מכנים את זה נאציזם, כבר מוצאים את הקשרים הרעיוניים שבין האחים המוסלמים לבין התנועה הנאצית בגרמניה, וזה אידיאולוגי. ההתמודדות מול השנאה הזאת היא מפרקת. אדם שלא בא מתוך עומק של זהות יהודית, עלול לשאול את עצמו: אולי כדאי לי לחשב מסלול מחדש?

אולי הגיע הזמן להבין שיש לנו גם ייעוד דתי, "ממלכת כהנים וגוי קדוש", הרי הם יודעים את זה. רק שהם מתביישים לומר. "לך מותר בגלל שאתה רב, מותר לך להגיד משהו דתי" (לפחות לרב מותר להגיד משהו דתי... במסגרת חופש הדת שלו). אבל אני לא יכול להגיד

משהו דתי או לאומי, כי אני מואשם ב"הדתה" ובפשיזם. תסביר לו שאתה לא צריך להיות דתי בשביל להגיד משהו מהתורה, ואתה לא צריך להיות פשיסט בשביל לאהוב את ארץ ישראל. המלחמה הזאת מחברת אותנו, "אתה אחד ושמן אחד ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ", מחברת אותנו לשורשים העמוקים שלנו.

צמיחתה של תורת ארץ ישראל

וכאן אנחנו מגיעים אלינו, לישיבה, לישיבות. אל יחשוב אדם לעצמו: החיילים הם באמת עושים דברים, הם נלחמים, הם פועלים, אבל אנחנו בישיבה עכשיו לומדים סוגיות, "שור שנגח את הפרה", או לומדים מהר"ל, לומדים "אורות". למדינת ישראל היום חסרים גיבורים במלחמתה של תורה, שיודעים "לדעת לעות את יעף דבר" (ישעיהו נ, ד), יודעים להסביר בעברית את יסודות האמונה, כמו שהרב כתב ב"מאמר הדור", דברים מסוימים ומבוררים, עם כל גודלם, לדבר דברים גדולים, בשפה מובנת ופשוטה. וזה אתגר, איך להצמיח תלמידי חכמים כאלה, שהם יכולים להוביל אחריהם את הציבור הרחב, בחינוך, בחברה, בצבא ובכל מקום שנמצאים, משום שבשנים הקרובות הצימאון הרוחני רק ילך ויגבר.

אם אחר מלחמת יום הכיפורים, שהייתה הזעזוע הראשון בבקיעים של האליטה שהקימה את המדינה, ומתוך זה צמחו לנו "גוש אמונים" וגוש שלום, וגם תנועת התשובה, אין ספק שמהמלחמה הזאת צריכות לצמוח תנועות רוחניות, לא פחות חשובות. הצבא יכה באויב, יחסל אותו, ישמיד אותו. אבל מה עם ישראל ירוויח מכל זה? זה תלוי בנו. זה תלוי בכנס, זה תלוי בתורה שאתם לומדים. זה תלוי בשאלה מה הייעוד של מדינת ישראל. האם היא שואפת להיות "ממלכת כהנים וגוי קדוש"? האם היא מדינה שגרים בה יהודים, או שהיא מדינה יהודית? זו תורה שצריכה להילמד, זה תורת ארץ ישראל, שהדור זקוק לה, הדור תובע אותה. אתה רואה שזה לא עוד איזה אופציה במרחב האופציות שיש, זה התורה שתיתן את הסעד הרוחני לתשובת הרבים, לאותו "סער שיבוא ויהפך מהפכה"¹⁷.

17. "מקובלים אנו שמרידה רוחנית תהיה בארץ ישראל ובישראל, בפרק שהתחלת תחיית האומה תתעורר לבוא. השלווה הגשמית שתבוא לחלק מהאומה, אשר ידמו שכבר באו למטרתם כולה, תקטין את הנשמה, ויבואו ימים אשר תאמר אין בהם חפץ. השאיפה לאידיאלים נישאים וקדושים תחדל, וממילא ירד הרוח וישקע, עד אשר יבוא סער ויהפוך מהפכה, ויראה אז בעליל כי חוסן ישראל הוא בקודש עולמים, באור ד' ובתורתו, בחשק האורה הרוחנית, שהיא הגבורה הגמורה המנצחת את כל העולמים וכל כוחותיהם. הצורך למרידה זו, היא הנטייה לצד החומריות, שמוכרחת להיוולד בכללות האומה בצורה תקיפה אחר אשר עברו פרקי שנים רבות, שנאפסו לגמרי מכלל האומה

המהמורות האלה, שבהם פתחנו את דברנו, הזעזועים הללו, הם מביאים אותנו לשם, אנחנו ממש על סיפה של המהפכה הזאת. ייקח עוד שנה, ייקח עוד שנתיים, ייקח עוד מערכת בחירות, פחות מערכת, זה לא משנה. **כולם היום מבינים שמדינת ישראל בעוד עשרים ושלושים שנה, תהיה מדינה הרבה יותר דתית, מדינה הרבה יותר יהודית. יש לזה גם היבטים סוציולוגיים, של הרכב האוכלוסייה. אבל אני מדבר עכשיו רק במישור התודעתי, ויש כאלה שההתמודדות עם הדבר הזה תהיה להם קשה מאוד.**

ואנחנו צריכים לחבר את הכוחות הללו, בלשון חכמי הפנימיות¹⁸, לחבר את "תריך המשיחין", את שני המשיחים, משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, לחבר את עץ יהודה לעץ אפרים¹⁹. וככל שתהיה יותר הבנה בעולם הישיבות, ילמדו יותר ענייני אמונה, לא רק מדין "דע מה שתשיב לאפיקורס", אלא זה חלק גדול בתורה שעכשיו מופיע לנגד עינינו, להתבונן כיצד הקב"ה "מחזיר שכינתו לציון", "בעל מלחמות, זורע צדקות, מצמיח ישועות", הנה הכול פה מתגשם. **איך אפשר היום להבין משהו ממה שמתרחש מבלי ללמוד "אורות"?! מבלי להסתכל על תהליכי עומק, מבלי לראות את התחיה של עם ישראל מול העיניים, מי שאין לו את המבט הזה הוא שוקע בעצבות. אנשים אומרים: "שבת שחורה", "חנוכה שחורה", איזו קטנות...**

במלחמת שמיני עצרת – התחלנו הקפה ראשונה – עזה, הקפה שנייה – תהיה לבנון, אתם יודעים מה אחר כך?²⁰ שאלנו את הרב הראשי לצה"ל לפני חודשיים, האם הרבנות הצבאית התכוננה לחנוכה? הוא השיב, אנחנו מתכוננים למצות בלבנון... אתמול, ביקשו מאיתנו מרבנות הפיקוד רשימה של דרישות לפורים, כמה מגילות אסתר על קלף אני צריך, וכמה מגילות מודפסות. אתם מבינים שצריך לקחת נשימה עמוקה, יש פה מערכה ארוכה. עם ישראל יוצא מעבדות לחירות, הוא מכיר בזה שיש כאן מלחמה, הוא מפסיק לקרוא למצב "עימות נמוך עצימות", הוא מפסיק "להשתבלל", ועכשיו הוא הולך להילחם, ובמלחמה הזאת הוא צריך "כיפת ברזל". הוא צריך כיפת ברזל חומרית שתירט את הטילים, והוא צריך "כיפת ברזל רוחנית", שזה הישיבות, שזה בתי המדרש, שאלו אנשי האמונה, שילכו ויסובבו מעיר לעיר ומכפר לכפר, ויסבירו לאנשים על מה המלחמה הזאת וגם ירוממו אותם. זאת האחריות שלנו.

הצורך והאפשרות להתעסקות חומרית, וזאת הנטייה כשתיוולד תדרוך בזעם ותחולל סופות, והם הם חבלי משיח אשר יבסמו את העולם כולו ע"י מכאוביהם" (אורות התחיה, מד).

18. רמח"ל, מאמר הגאולה.

19. ראה קול התור, פרק ב, בחינה קא' עמ' 63 – "אשר כל הגאולה תלויה באיחודם של שני העצים, עץ יוסף ועץ יהודה...".

20. הכוונה רמז לאיראן.

אחרי מלחמת יום הכיפורים קמו שלוש תנועות בעם ישראל: תנועת גוש אמונים, תנועת גוש שלום ותנועת התשובה, הן צריכות להיכלל זו בזו. המלחמה הזאת היא אמורה להיות מלחמה שתביא את עם ישראל לבגרות אדירה, לשיבה אמיתית לשורשיו. **זוהי מלחמת השיבה לזהות היהודית. הקב"ה גלגל את זה ביום שהוא מתאים מאוד. לא תשובה מיראה כמו יום כיפורים, אלא תשובה מאהבה. שמיני עצרת, זה היום שנאמר בו: "אשריך ישראל, מי כמוך עם נושע בה", מגן עזרך, אשר חרב גאוותיך, ויכששו אויביך לך"** (דברים לג, ט), ומסיימת, "ואתה על במותימו תדרוך", וככה יהיה. אנחנו נדרוך על במותם.

אבל עכשיו זה פוגש אותנו, כאן בישיבה, כי החבר'ה האלה שעכשיו נלחמים, אתם תפגשו אותם, בעוד חמש שנים, שש שנים, באקדמיה, בהייטק, בצבא, בשכונה, במילואים, בבית המדרש, והם ישאלו אתכם: מה המשאב שלכם, מאיפה אתם לוקחים את הכוחות?

אחד החברים אצלנו בחטיבה חזר מאחת הלוויות של בני התורה שנפלו במערכה הזאת, כמה בני תורה נפלו... הוא חזר "מרחף", מה זה הדבר הזה?! הייתי עכשיו כאילו ביקום מקביל... הוא שמע איך ילדים יתומים קטנים מדברים, באיזה רוממות, באיזה גודל, הוא ראה משפחה בשעת משבר שחיה על קידוש השם, הוא חזר מהופנט, הוא לא יודע מה הוא עושה עם עצמו, היה צריך איזה ניקוי ראש בכדי לשוב לעצמו. וזה ה"סטרטור" (מצת) קוראים לזה, שאנשים אחר כך עושים עם עצמם כל מיני תהליכי התחזקות.

ולכן, התורה שאנחנו עכשיו לומדים בבית המדרש, זו החזית החשובה. כולם אהובים, כולם ברורים, אתם עכשיו בסיירת הישיבה. זה התפקיד שלכם עכשיו, להתגדל, להתמלא בתורה. הצבא שלנו לא סובל מנחיתות צבאית. סובל ממשוהו של כשל זהותי. נקרא לזה בעברית עדינה, בזהות. **כל חייל בן תורה הוא נכס לאומי. כל חייל שיודע על מה הוא נלחם, וגם שיודע איך צריך להילחם, ושמבין מה הוא עושה כאן, הוא מכפיל כוח אדיר לצבא.**

בפרשת השבוע שלנו הקב"ה אומר ליצחק אבינו, "גור בארץ הזאת ואהיה עמך ואברכך **כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל והקמתי את השבועה אשר נשבעתי לאברהם אביך**" (בראשית כו, ג) – מדובר על אזור נחל גרר שנמצא בין עזה לבין רפיח. **ממש פרשת שבוע. הכול חי מול העיניים²¹. זה המקרא מפה. מי שיודע לקרוא תנ"ך, יש לו מקרא מפה**

21. "כי לך ולזרעך וגו'. ארץ פלשתים בכלל נתינת הארץ היא, ולזה גם כן הסכים רמב"ן, ואומר לך הבטחה זו אולי שהיא על מה שהצליח הוא שם דכתיב (פסוק יב) ויזרע יצחק בארץ ההיא וגו'. עוד נתכוון לומר לו שייזכה הוא בה לזרע, ואולי כי לא החזיק אברהם בארץ פלשתים בחזקה הראשונה לזה רצה ה' שיחזיק יצחק בה, והוא החזיק בה בחזקה מעולה שחרש וזרע, ולזה דקדק ה' בדבריו לומר את כל הארצות האל:

למה שמתרחש בדורנו. מי שאין לו תנ"ך, אין לו מקרא מפה. אין לו "ווייז" (waze) רוחני. אז הוא נבוך בארץ, "ותלך ותתע במדבר באר שבע". הוא רק רוצה להתמגן ולהתמגן... הוא לא יכול לצאת להתקפה.

והנה, זכינו ועם ישראל יצא להתקפה. עם ישראל מוכן להגיד, הננו כאן! ציונות היא כבר לא מילה גסה, כמו שהיה עד לפני חודש. זה כבר לא ציניות, זה ציונות... **סיפורי הגבורה והמופת במלחמה הזאת יילמדו עוד מאות שנים קדימה.** כל מי שהטיל דופי בעם הזה, כל מי שפקפק בו, כל מי שקטרג כנגדו ראה כיצד התבדו תחזיותיו.

הדור הזה, שכל כך הרבה הטילו בו רפש – כמו אריה הוא התנער, זקף את קומתו, זקף את רעמתו ושאג, "אריה שאג מי לא יירא", "כרע רבץ כארי" (בראשית מט, ט) – שואל הרב גורן זצ"ל²², מכל הגבורות של הארי, מדוע בוחר יעקב לברך את בנו ברביצת הארי?! את גבורתו וכוחו לא הזכיר, אלא את הרביצה? ומסביר, יש תכונות של עקשנות מסוימת שהיא נצרכת מאוד. בשביל לאחוז בארץ ישראל צריך להתעקש בכל הכוח, כמו רביצת האריה. בכיוון הזה גם מסביר המהר"ל את דברי הגמרא (ביצה דף כה) שישאל הם "עזים שבאומות" – הם לא מתפעלים, הם צורה, הם לא חומר. אתה רוצה לשנות את הקונספציה? דבר לשכל, להיגיון, לא לדמיון... הרב קוק בספר "מוסר אביך" מתקן את המידות בדרך של שכל, לא בדרך של "התפעלות" רגשית.

צריך לדבר דברים ברורים ועמוקים ולהשפיע על המוח, על כוח המחשבה של בני הדור. להסביר להם לשם מה חזרנו לפה, מה ייעודה של מדינת ישראל? האם היא אוסף של יחידים, או שהיא נושאת את משא הכלל? מה הייעוד שלה? אלו שאלות של כלל. הדור הזה הוא דור של תשובה כללית. ולכן, **אנחנו צריכים להבין שתורת ארץ ישראל היא לא רק אופציה ב"מרקט" הדעות והאמונות, אלא היא התורה שצריכה להופיע בדור בזה.** היא התורה שעוסקת בבעיות הרוחניות של הדור, והיא התורה שיכולה להביא אותו אל הייעוד שלו.

עוד נתכוין להבטיחו כי אין לישמעאל חלק ונחלה בהבטחות אברהם זולת ליצחק לבד והוא אומרו לך. ודקדק לומר ולזרעך לשלול חלק מבניו כי דוקא אותו שנקרא זרעו דכתיב (כ"א י"ב) כי ביצחק יקרא לך זרע (נדרים לא) ולא כל יצחק: (אור החיים הקדוש, שם).

22. תורת הארץ, עמ' עה, הרב דוד גורן והרב שי הירש (עורכים), האינדרא, ירושלים, תשפ"ב.

התגדלות רוחנית מתוך לימוד תורה

לאן ממשיכים מכאן? בתוך הסופות הללו של המלחמה, בתוך הכאב על האובדן הנורא, אסור לשקוע בעצבות, צריך להיות מלא אמונה ומלא גבורה, לדעת שיש בעל הבית לבירה. הקב"ה מוליך אותנו, לוקח אותנו, "בציצית ראשינו".

אם זה היה תלוי בנו, ירושלים הייתה נשאת לעד בידי ירדן. מי תכנן לכבוש את ירושלים? מי תכנן לחזור ליהודה ושומרון? מי חשב בכלל על רמת הגולן, על סיני? וגם עכשיו, וזה בסדר גמור, מותר לנו רק לחשוב על איך לחיות בשקט. מה ההשגחה העליונה חושבת, אנחנו לא יודעים. מרכינים ראשינו בענווה, ואומרים: ריבוננו של עולם, "משכנו אחרך נרוצה". זה תפקידנו כבחורי ישיבות, לא לדחוק את הקץ, ולא לרחוק את הקץ.

אנחנו צריכים להתגדל בתורה, במצוות, בבניין האישי, להתכלל בכלל, לומר "הנני", להבין שאלו לא ייסורים פרטיים, אלא חבלי לידה של אומה. המדינה עכשיו מתבססת בדמיה, "בדמייך חיי", היא עכשיו בתהליך של לידה, של קומה חדשה בגאולה, שהולכת ומופיעה מתוך הקריסה של התפיסות המצומצמות שלנו, שחשבנו שהן ייתנו לנו ביטחון ושלוש והתברר שהן הביאו אותנו אל שוקת שבורה. ומתוך השבר הזה צריכה לצמוח עכשיו קומה חדשה של העמקה של אמונה, שמי שיוביל את המדינה, מי שינהיג את המדינה מכאן ואילך, יהיו אנשי אמונה. מנהיגי המחר – הם הלוחמים של היום, אלו שעכשיו בשדה הקרב מחרפים את נפשם, ואלו שעכשיו יושבים באוהלה של תורה, וחושבים מחשבות טובות על עמם ועל ארצם. אז אתם מחזקים את רוחם. מה שאתם עושים פה זה נקרא לחזק את רוחם. לחזק את רוחם זה לא שירים ובלונים של "עם ישראל חי" בקניון. זה נחמד מאוד אומנם, חיזוק רוחם – זה להסביר לעם ישראל שהוא עם מיוחד, שיש לו ייעוד, שיש למדינת ישראל תפקיד, שיש לעם ישראל משימה.

צריך להיות אנשים גדולים, לשאוף להיות אנשים גדולים, ולרצות לעשות טוב. להמשיך להתנדב, להמשיך להיות אידיאליסטים, אבל לאידיאליזם הזה חייבים לצרף גם שאר רוח, והוא נוצר כתוצאה מלימוד תורה.

כל אחד, לפי שורש נשמתו, לפי נטיית נפשו, מקרא, משנה, גמרא, הלכה, תלמוד, מדרש, אמונה, פנימיות התורה, הכול לפניכם, רק תהיו אנשים גדולים. עם ישראל צריך היום אנשים גדולים, והאתגרים של הדור הבא יהיו עוד יותר קשים מהדור הזה. הקב"ה מכה בנו ואומר לנו: גדלו! הוא רוצה להביא אותנו ליעד. למדינת ישראל יש יעד רוחני, חוץ מלהיות בירת הייטק ובירת סייבר ועוד כל מיני יעדים כאלה ואחרים. צריך שתהיה כאן "ממלכת כהנים וגוי קדוש". וצריך שיהיה מישהו שידע להסביר מה זה אומר ואיך עושים את זה.

לצה"ל עכשיו לא חסרים חיילים²³. החיילים רבים ביניהם מי ייכנס לעזה, על כל אחד שיש בפנים, חמישה רוצים להיכנס, היו מתים להחליף אותו. אין בעיה של מוטיבציה, יש בעיה של עודף-מוטיבציה, אנשים פשוט רוצים לפרק שם כל דבר שניתן, אנשים מוכנים לעשות הרבה השתדלות בכדי להיכנס פנימה.

אתם עכשיו, כשאתם בישיבה בגיל שמונה-עשרה, אתם עכשיו בונים את הזהות שלכם. אתם עכשיו מתמלאים בערכי הנצח הללו, ובעוד שנים ספורות אתם תפגשו את אותם לוחמים משוחררים באקדמיה, במקום העבודה והמגורים, ביחידות המילואים. הם ישאלו אתכם שאלות נוקבות, תעזרו להם להעמיק שורשים, וגם להקים בתים ולהתחתן ולהגדיל את המשפחה.

עם ישראל מחפש את הזהות שלו, ומלחמה גדולה היא זרז לגיבוש הזהות שלו. בכל שיעור שאתם נמצאים כאן, כל לימוד של גמרא, כל בירור של אמונה, כל שיחת מוסר וכל פעולה שאתם עושים למען עם ישראל – זה דבר גדול ומבורך. נברך אתכם ונתברך בכם, ובשם ה' נעשה ונצליח.

23. נכון לכסלו תשפ"ד. כמובן שדברים יכולים להשתנות במהלך הזמן, ואז אדם ייועץ ברבותיו בכדי לדעת מתי הגיע זמנו לשרת בצבא ולחזור אח"כ לישיבה בכוחות מחודשים.

”את אחי אנוכי מבקש”

”אמרנו לכם?!”

כמה קל להגיד היום, תשע עשרה שנה אחרי חורבן גוש קטיף ושלושה חודשים אחרי “טבח שמחת תורה” – אמרנו לכם... תפתחו איזה ארכיון שאתם רוצים, ותראו לנו תחזית בלהות אחת שמפניה התרינו מראש ולא התקיימה ביום שמחת תורה! החל מהאזהרות בעת הטירוף של אוסלו שייפלו טילים על אשקלון, עבור להתראות בעת בולמוס “ההתנתקות” (פרעות תשס”ה) אודות עתידם של יישובי עוטף עזה בהיעדר מגני גוש קטיף הגיבורים, שספגו בגופם את אלפי הקסאמים והפצמ”רים ששיגרו המרצחים העזתים, וכלה בזעקות אודות סכנת הקמת מדינה פלשתינית ביו”ש שתהווה חורבן למפעל הציוני... כל הכתובות היו על הקיר באותיות של קידוש לבנה, ובפירוט נרחב...

כמה קל לנו להתחיל דיון פנימי וחשבון נפש באמת הפשוטה והכואבת הזאת. אבל **אולי המלחמה הזאת פרצה דווקא במהלך חומש בראשית, כדי קצת להחזיר אותנו בחזרה לדרך התיקון, למקד אותנו סביב שאלת האיחוי והאחוזה בין אחים**, שזהו חוט שחורז את כל פרשיות חומש בראשית, שהמלחמה הזאת פרצה בסמיכות לפרשיותיו.

החל מפרשת בראשית – שבה מדובר על אח שרצח את אחיו, הרצח הראשון בהיסטוריה, פרשת קין והבל. המשך בפרשת נח – בעניין התנהגותם של חם ובנו כנען, לעומת שם ויפת, ביחס לאביהם נח הישן באוהלו. בהמשך החומש, המתיחות הרוחנית בין יצחק וישמעאל – שיש להם אב משותף בלבד, גירוש הגר וישמעאל מפני יצחק, ואחר כן מתקדמים עוד שלב בבירור והוא נעשה יותר קשה, יעקב ועשיו – שהם תאומים זהים מאב ומאם, ובשונה מישמעאל שיש לו דין של נוכרי – עשיו נקרא “ישראל מומר”

* השיחה נאמרה בפני חברי הגרעין התורני ברמלה, ט”ו טבת תשפ”ד, “מלחמת שמיני עצרת”.

(קידושין יח, א), ועל כן ראשו של עשיו קבור במערת המכפלה (פרקי דרבי אליעזר פרק ט) ובעתיד הוא יתוקן, "וְהִסְרֵתִי דָמָיו מִפְּיָו וְשִׁקְצָיו מִפִּיָּו שְׁנָיו וְנִשְׁאָר גַּם הוּא לְאֵלֵהֵינוּ וְהָיָה כְּאֵלֶּף בֵּיהוּדָה וְעֶקְרוֹן כִּיבוּסִי" (זכריה ט, ז). באדום יש שורש רוחני טוב שיתברר לעתיד לבוא.

בחלק השני של החומש, אצל יעקב אבינו בתוך הבית פנימה, כמו ש"הכוזרי" מסביר (מאמר א, צה), אצל יעקב אין כבר יותר קליפה ופרי, כל בני יעקב ראויים להיות נושאי "הסגולה". אבל אם כן, היה צריך להיות הכול נפלא. מדוע דווקא בשלב זה מופיעה היריבות בין האחים בצורה החזקה כל כך בפרשת יוסף ואחיו, מדוע כל כך הרבה מריבות? מדוע כל כך הרבה מתחים?

במאמרו היסודי, "המספד בירושלים"¹, הראי"ה קוק מברר זאת, "כי הנה המלכים נועדו יחדיו" (תהלים מח, ה)², מפגש נוקב שמופיע בתחילת פרשת ויגש, ההתנגשות בין יהודה ויוסף סביב גורלו של בנימין. יש בעם ישראל שני כוחות מרכזיים, צד כללי-אוניברסלי-חומרי המתבטא ביוסף, וצד ייחודי-לאומי-רוחני המתבטא ביהודה, ועל כן, יש שטף שלם של כוחות, של מגמות, של אידיאלים סותרים ושונים, וכשהם מופיעים בפעם הראשונה על בימת ההיסטוריה, כל אחד מהם "מתנשא לאמר אני אמלך" (מלכים א' א, ה), כל אחד דורש לעצמו הובלה ובכורה בבניין האומה הישראלית.

אבל, אין די בכך, משום שישנו בירור נלווה נוסף בכל תת-זרם בפני עצמו. בקרב בני יהודה, יש צורך לייסד את שורש מלכות ישראל שתופיע ביום מן הימים אצל דוד המלך. גם בזאת יש מורכבות גדולה עם המתיחות בין בניו של יהודה, ער ואונן, שלא מסכים לייבם את תמר גיסתו, עד הולדת בניו התאומים של יהודה, פרץ זורח, שגם ביניהם יש תחרות סמויה החל מלידתם מי "יצא ראשונה" (בראשית לח, כח).

אצל בני יוסף במצרים יש בירור אחר, כיצד גדלים בתוך תרבות נוכרייה אולם שומרים על המאפיינים הייחודיים של העבריות. שני בניו של יוסף, מנשה ואפרים, זוכים לברכת יעקב אבינו, "בך יברך ישראל לאמר" (בראשית מח, כ). בערב שבת קודש אנו מברכים את ילדינו: "ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה" (שם), אך גם כאן, הבכור נדחה מפני הצעיר עקב סיבות רוחניות (רש"י, שם). שואלים בעלי המוסר: מילא מנשה, הוא רואה שמקדימים לברך את אחיו הצעיר על פניו, והוא מאפשר זאת ללא קנאה – על כן ראוי שיברכו את הילדים שיהיו כמותו. אבל מדוע מברכים גם כאפרים? ותשובתם נפלאה מאוד: משום

1. מאמרי הראי"ה עמ' 94.

2. "כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו (תהלים מח ה), כי הנה המלכים זה יהודה ויוסף, עברו יחדיו זה נתמלא עברה על זה וזה נתמלא עברה על זה..." (מדרש רבה, בראשית רבה, צ"ג ב).

שאפרים לא התגאה בכך. ואולי זה עצמו הסוד של ריפוי מלחמות האחים – מחד, לא לקנא, ומאידך, לא להתגאות...

ידיבות בין אחים זה דבר קשה מאוד. אתם יודעים מי האויב הכי קשה של האדם? אגלה לכם את הסוד, זהו האדם עצמו. מכנים זאת בשם "יצר הרע". מדוע הוא האויב הכי קשה שלי? משום שהוא ראי שלי, כפיל שלי, הוא בנוי בדיוק לפי מידותיי. ומכאן נובע, שאם האויב הכי קשה שלי הוא אני עצמי, אז האויב המשני המרכזי שלי הוא אחי, משום שגם הוא כמעט כמוני. במבט חיצוני, יש משהו בי שמייתר אותו ומשהו בו שמייתר אותי. אבל אם אסתכל יותר לעומק, יש משהו בי שמשלים אותו, ויש משהו בו שמשלים אותי.

אז קל מאוד ליפול לחילוקים המלאכותיים של "הקטלוגים" ולקבוע מי "אחי" ומי כבר "לא אחי". קל מאוד להגיד: אמרנו לכם, התרינו, הזהרנו, זעקנו, התחננו – ולא שמעתם. אבל רגע, האם אתה תלמיד של יוסף, האם אתה ממשיך של יוסף הצדיק?! מה זה אומר היום ללכת בדרכו של "יוסף הצדיק"? פעמים רבות³ היה חוזר על כך מו"ר הרב אלישע וישליצקי זצ"ל, להגיד "תיקון כללי" על קברו של יוסף – זה חשוב, לרקוד בלהט לפי מקצב קופצני: "יוסף, יוסף, יוסף הצדיק" – זה גם חשוב, אבל הנקודה המכוננת של יוסף, וזה קשור מאוד לחברי הגרעין התורני כאן בעיר ולנשיאה היומיומית שלכם בעול הזה, היא לחיות באופן של "את אחי אנכי מבקש", להיות שייך לכלל, גם אם זה קשה.

כפי שהיה מסביד את שורש העניין הרב אלישע, בפסוק כתוב: "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא יט, יח), המילה "ואהבת" היא מילת ברזל, אי אפשר לשחק עם הפירוש שלה, כולם יודעים מה הכוונה "ואהבת". המילה "כמוך", גם איתה אי אפשר כל כך לשחק, כי גם היא מובנת לנו. המילה היחידה שנותרה לנו פנויה על מנת לערוך בה כל מיני חילוקים או פלפולים היא המילה "רעך". אם אתה שונה ממני, אז אתה לא נכלל בכלל "רעך". החל מ"רעך" – בתורה ובמצוות, "רעך" – למאבק על שלמות ארץ ישראל, "רעך" – "אני"ש, משום ש"רעך" בדורנו הכוונה – בדיוק ב"ניק" שלך, ולא חס וחלילה בעל כיפה בגוון או בצבע שונה ממך, או בעל השקפה שרחוקה ממך במילימטר. מצב שכזה בדורנו עלול לגרום כבר להוצאה מכלל "רעך".

3. ראה למשל: כדבר אלישע, בראשית, פרשת וישב, עמ' 115, ישיבת ירושלים לצעירים, תשפ"ג.
 4. דרשת חז"ל בעניין זה ודאי במקומה עומדת. אולם החירות שנוטלים לעצמם בדורנו כל באי "בר בי רב דחד יומא" להוציא ציבורים רחבים בעם ישראל מכלל "רעך" בתורה ובמצוות ועושה מעשה עמך, אינה בשום פנים ואופן המשך דרכם של חז"ל. ועיין היטב בספר "רעך כמוך" לרב אברהם וסרמן, שברר את הסוגייה מבחינה הלכתית ואכמ"ל.

בפרשת השבוע שקראנו בשבת שעברה, פרשת ויגש, יוסף הצדיק עומד בפני מבחן חייו – האם ייפול גם הוא לקטנות של "הסיעו עצמן מן האחוזה", או שיזכור וידע "כי למחיה שלחני אלוקים לפניכם" (בראשית מה, ה). שהרי, יוסף הצדיק, ייתכן ואולי לא שמת לב, אבל אחיך התנכלו אליך מאז ועד עתה. אולי טעית בבקשת האחוזה? אחיך אומרים שאינם אחיך, אחיך אומרים עליך שאתה "רודף". הם חושבים שאתה רודף, משום שאתה מביא דיבתם רעה אל אביהם – אולי מתוך כוונה טובה בכדי שיחזיר אותם בתשובה, אבל אולי המבט שלך עליהם הוא חלקי? חז"ל מסבירים שיוסף ישב בבית הסוהר עשר שנים כיוון שהוא סיפר לשון הרע על עשרת אחיו (שהרי בנימין לא היה איתם בעת ההיא). השנתיים הנוספות שישב שם היו תוספת עקב כך שתלה יהבו בשר המשקים, אבל העונש הכללי נועד לתקן את הדיבור.

יש משהו בדיבור של יוסף, שהאחים מפרשים אותו באופן שמוציא אותם מ"כלל ישראל", או בעברית שלנו, "אתם לא יהודים". זה גורם לאחים לחשוב ש"היוספניקים" מתנשאים, ככה הם חושבים. אני עושה לזה פסיכולוגיית מעמקים, המודל היהודתי שאתם מציבים הוא כל כך שונה, שהוא גורם לנו להרגיש שאנחנו נדחים החוצה בגללו. אפשר לחשוב אחר כך מה עונים לטיעון, ואיך מתמודדים אתו, אבל קודם כול חשוב להקשיב למשמעותו: אם אתם הציונים החדשים, המשמעות היא שאנחנו כבר לא ציונים, או שהציונות שלנו היא איננה טובה, ואז בהכרח אנחנו משני עברי המתרס, ואז נותר לבחור, או שאתה ב"מחנה השלום", או שאתה ב"מחנה ארץ ישראל". "מחנה ארץ ישראל" כולל לפי זה – מלחמה ולאומנות ופשיזם וכוחנות, בעוד ש"מחנה השלום" כולל כמובן ליברליות והומניות ודמוקרטיה "מהותית" ומוסריות אנושית, והם לא נפגשים. וכתוצאה מכך יש מלחמת מחנות "כולם נגד כולם", ואתה חייב לבחור צד⁵, וזו תמצית הטרגדיה של "ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירהו" (בראשית מב, ח), וזו העבודה שלנו בדור הזה, כמו שכתבו חכמי הפנימיות⁶, לחבר את שני המשיחים, לאחד את משיח בן יוסף עם משיח בן דוד, להראות כפי שהרב מברר בספר "אורות" בהרבה פסקאות, מהרבה מאוד זוויות, אודות האחדות שבין הנשמה שמופיעה בגוף, לגוף שהוא בסיס הנשמה. זה דבר אחד⁷.

איך התבטא פעם הרב אבינר על אחד הספרים, אחד מכתבי הנאצה הפופולריים כנגד הציונות הדתית, ספר שנקרא "חמורו של משיח". אמר הרב אבינר: אין בעיה להיות חמורו של משיח, יש בעיה להיות סתם חמור... לפעמים "הממלכה השביעית"⁸, כלבי השמירה

5. עוד בעניין זה ראה: מאמרי הראי"ה, מאמר "מסע המחנות".

6. רמח"ל, מאמר הגאולה.

7. ראה למשל – אורות התחיה, פסקאות לב, לג, מז, נד.

8. תקשורת המונים.

של הדמוקרטיה, לפעמים הם מנכסים לעצמם כל מיני סמכויות נביחה שהציבור לא הקנה להם, לעצב ולהעציב את דעת קהל, אז הם כולם שם צריכים לשוב בתשובה.

אומר תלמיד הגר"א בספר "קול התור" (פרק א, לט), "ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו" (בראשית מב, ח), זה כלל יסודי לדורות, אחת מקנ"ו בחינות של משיח בן יוסף. יוסף פועל למען האחים, הוא רוצה להיות מלך, אולם אחי יוסף לא מכירים אותו, "ויתנכלו אותו להמיתו" (שם לו, יח). יש משהו בחלומותיו של יוסף שמפחיד את האחים. **יוסף פועל מכוח שליחות משיחית, "כי למחיה שלחני אלוקים לפניכם", והם מפחדים שמא המשיחיות הזאת תיהפך למשיחיות שקר שתדמוס כל מי שעומד בדרכה.**

הרב יוסף דב סולובייצ'יק זצ"ל בדרשותיו⁹ מקביל את ויכוח יוסף ואחיו לוויכוח שהיה לפני השואה באירופה בין תנועת ה"מזרחי" לבין מתנגדי הציונות, בשאלה האם קודם יבוא משיח והוא ייקח אותנו לארץ ישראל, או שקודם נעלה לארץ ישראל ורק אחר כך יבוא המשיח. אבל בדור שלנו, ויכוח יוסף והאחים כבר "עשה עלייה", הוא כבר לא בתפאורה של חוץ לארץ בשאלה האם לעלות לארץ, אלא בשאלה מה אופי בניין הארץ, **מה אנחנו בונים כאן.**

ובדורנו, נערך בירור פנימי נוסף בתוך צאצאיו של יוסף בארץ ישראל, אפרים ומנשה. "הפרני אלוקים בארץ עֲנִי" (בראשית מא, נב) – המבטא פריון והמשכיות, לעומת "נשני אלוקים את כל עמלי" (שם נא) – המבטא שכחת העבר והתחלה חדשה. צבאיות נוסח יהושע בן נון משבט אפרים, מול צבאיות נוסח גדעון בן יואש מאלפי מנשה. מו"ר הראשל"צ הגר"מ אליהו זצ"ל כתב על כך בסמיכות להחרבת חבל קטיף¹⁰ שגדעון מבטא צבאיות שאינה מתוך תורה, בעוד שיהושע בן נון מבטא צבאיות מתוך תורה, ודווקא הצבאיות מתוך תורה היא זאת שתחזיק מעמד. בלשונו של הרב אלישע וישליצקי זצ"ל הנוסח היה: "ציונות בלי תולעים". יש משהו יותר עמיד בוורסיה הזאת של התנועה הציונית כפי שמופיעה על ידי החבורה הנפלאה שיושבת כאן, ודווקא משום כך, מסביר הרב יהודה אשכנזי זצ"ל¹¹, אם אתם הציונים החדשים, המשמעות היא שהציונים הישנים כבר לא כל כך ציונים... זה פשר המשבר התודעתי שמתרחש במדינת ישראל מאז מלחמת יום הכיפורים. ואכן, במלאות חמישים שנה למלחמת יום הכיפורים, הגענו למערכה הנוכחית.

9. "יוסף ואחיו", חמש דרשות, עמ' 22.

10. שבועון "מעייני הישועה" מספר 280, ט"ו טבת תשס"ז. וראה במאמרנו "אורות אליהו" – שיטת מו"ר הראשל"צ הגר"מ אליהו בעניין מדינת ישראל ומאורעות התקופה, נדפס בספר "טוב להודות" ליום העצמאות וליום ירושלים, בעריכת הרב משה עמיאל, עמ' 577-635.

11. נדפס בספרנו "המחזיר שכיתנו לציון", כרך ג עמ' 321 ו"נתנה תקף" עמ' 156.

“היום שאחרי”

כעת, כולם מחכים “ליום שאחרי”, מדוע? כי “ביום שאחרי” סוף סוף נוכל לעסוק בשאלה החשובה “מי אשם”. כתב מורנו הרב נריה זצ”ל במאמרו “מלחמת ירח האיתנים”¹², שנכתב בדיוק לפני חמישים שנה, בחורף תשל”ד בדיוק באותו נושא, אז אולי כדאי לקרוא למלחמה הנוכחית: “מלחמת ירח האיתנים 2”. אומר הרב נריה, גם בזמנו הייתה “קונספציה”, כולם חיפשו את האשמים, אם זה הרמטכ”ל דדו, ראש אמ”ן זעירא, אלוף פיקוד דרום גורודיש, או ראש הממשלה גולדה, כולם חיפשו מישהו להאשים בשביל להרגיש טוב עם עצמם. אבל הרב נריה שחרר אותנו מהקטנות הזאת, במלאכת האומנות שלו, היה לבלר מומחה, הרב נריה פרס את התמונה כל כך יפה, הסביר שהעיוורון שאחז בנו היה כל כך גדול, רחב ומקיף שאי אפשר לומר שזה עיוורון אנושי, חייבים להגיד שהקב”ה סימא את עינינו, שהוכינו בסנוורים. כתוב בגמרא (ב”ק נב, א) שכאשר הרועה כועס על הצאן, הוא שם בראש העדר עז עיוורת, וכל העדר הולך אחריה ונופל עמה. הקונספציה עצמה היא חלק מהעונש האלוקי על חטאי הגאווה והיוהרה, שנאת חנם והמחלוקות הפנימיות. אבל, אומר הרב נריה, מצד שני, כשם שהמפולת בפתחה הייתה מכה ממרום, אחר כך באה גם הצלחה מפעימה מאת ה’, וגם היא הייתה אלוקית. גם היא לא הצלחה אנושית, וגם את זה צריך לדעת.

אז אולי אם אחרי מלחמת יום הכיפורים זכינו להתעוררות של תנועת התשובה ולהקמת “מכון מאיר” אחד, אחרי המלחמה הזאת, לא משנה איך שיקראו לה, אולי יקומו אלף “מכוני-מאיר”! אם אחרי מלחמת יום הכיפורים זכינו להקמת “גוש אמונים” אחד, אחרי המלחמה הזאת נזכה לראות שלוש מאות “גוש אמונים”! אם אחרי מלחמת יום הכיפורים נוסדה “תנועת שלום” בעלת אופי מסוים, אחרי המלחמה הזאת תצמחנה תנועות שלום מן אהה, תנועות שלום מתוך עוצמה וחיבור לעם, לתורה ולארץ.

רבתיי היקרים, עוד מעט “שבת מברכים” חודש שבט, מתקרבים לט”ו בשבט תשפ”ה, חמישים שנה לייסוד גוש אמונים. הרב צבי יהודה לא אהב את המינוח הזה, “אנחנו לא גוש” אמה, אבל זה התחיל במפגש בביתו של מורנו ורבנו, הרב דרוקמן זכר צדיק לברכה¹³, שם גם התרקם הרעיון של “מכון-מאיר”, ושם התחילה לפעול “תנועת אמונים”, שהיא תנועה רוחנית שבאה להעיר את האמונה, להפיח רוח של חיים בלבבות עם ישראל, רוח

12. מלחמת ירח האיתנים, כפר הראה תשל”ד; “על מלחמת ירח האיתנים”, שנה בשנה (תשל”ה), עמ’ 249; צניף מלוכה, עמ’ 245-256, כפר הרואה, תשנ”ב, מאורות נריה (תשרי), עמ’ 121-137, קרית-מלאכי, תשנ”ז.

13. ראה בספרו של גרשון שפט ז”ל, גוש אמונים: הסיפור מאחורי הקלעים, עמ’ 11, אייר תשנ”ו, ספריית בית-אל.

של תחייה, רוח של גאולה, של "מצמיח ישועה", של תורת עם ישראל, של "את אחי אנוכי מבקש", של החיבור בין יוסף לבין יהודה. ואנחנו חייבים להמשיך ולבנות כעת קומה נוספת של תנועת אמונים – בכל הרבדים – עם, תורה וארץ¹⁴.

אומנם, ההתחדשות הזאת נובעת גם מ"הסרת הטבעת" של שונאי ישראל, ויש לנו ייסורים גדולים כעת. אבל אם אנחנו נעשה את התפקיד שלנו, ונדאג לתחייה הרוחנית שאנחנו צריכים להביאה, כפי שדרש מרן הרב הראי"ה קוק זצ"ל בכתביו, ובמיוחד בספר "אורות" וב"אורות הקודש", ממילא החילוניות כאידיאה – תתייתר, ולאט לאט תחזור למקורה באופן מתוקן, ותיהפך לתביעת עשייה ופעילות מתוך אמונה, משום שהציבור האמוני יצמיח מתוכו את כל ברכת החיים, כוחות המפעל והמחשבה, המופיעים כיום באידיאה החילונית. וכך, כלל ישראל יעבור את המשבר הנורא של סיום תקופת הגלות ותחילת עידן הבית השלישי, ללא הייסורים הנוראיים הללו.

"זהות יהודית - בסיכון גבוה"

סיפר הרב יהושע שפירא על מפגש שהיה לו עם עמי איילון¹⁵, שהסביר לו מה הלהיטות שלהם להיפרד מהפלשתינים בכל מחיר או להקים מדינה פלשתינית. מה הרציונל? הוא אמר: תראה, כשאני הייתי צעיר, בקיבוץ, ההורים שלנו באו מרוסיה, הם גדלו בבתים דתיים, הם זרקו את הכול, שמו את כל היהדות ב"גניזה", נקרא לזה, עלו לארץ ישראל וחיו חיים חדשים. אבל היה דבר אחד שהיה כעין טאבו מכונן – שאסור להתחתן עם גויה. תעשו מה שאתם רוצים, שבת, כשרות, מתירנות בתחום המיני, אבל רק דבר אחד אסור – לא להתחתן עם גויה. היום, הוא אומר, אני לא יכול להסביר לנכד שלי מדוע לא להתחתן עם גויה... ומכאן הלהט הגדול שלהם להיפרד מהערבים כמה שיותר מהר, בכדי להגן על הנכדים שלהם מפני התבוללות.

בואו נתאר לעצמנו שערביי עזה, או ערביי רמלה ולוד, היו בעצם סוג של שוויצרים או בלגים, בוורסיה מתוקה כזאת. הרי אתם מבינים שלא רק לארגון "להב"ה" הייתה עבודה. הייתה פה שואה רוחנית של התבוללות מהירה, שהיו צריכים להקים עוד ארגונים רבים של הצלה רוחנית. והנה, הקב"ה עשה איתנו חסד גדול, שהאויבים שלנו שונאים ומתעבים אותנו באופן כזה שאין לנו ברירה, עד שגם מי שסובר ש"אתה בחרתנו" זו זוענות, לא מתחתן איתם בגלל שהוא מפחד מהם. אבל לולא כן, השוקת השבורה שיש באמריקה באחוזי התבוללות, שזה היכן שהוא בין 50%-80%, הייתה מתרחשת ח"ו גם פה.

14. ואכן, ביום ח"י בשבת תשפ"ד התקיים כנס "ניצחון לישראל" חוזרים לעזה בהשתתפות אלפים, שנערך בבנייני האומה בירושלים, בהשראת יובל שנים לגוש אמונים.

15. מבכירי הממסד הביטחוני הישראלי לדורותיו.

כלומר, יש כאן זהות שחיה על זמן שאול, שנעה אל כיוון ההיעלמות, מופעל "טיימר" עם שעון עצר היסטורי קצר מועד... קודם כול, הציבור הזה חווה התכווצות דמוגרפית משמעותית, שהיא פועל יוצא של אורח החיים המתירני והתפיסה הפרוגרסיבית הקיצונית.

בשנות נעוריי, בגיל התיכון, בעת שהיינו מתווכחים כדרכם של נערים על ענייני השעה, הייתי משתמש בהקבלה נאה בענייני כפייה דתית והמעמד האישי בחוקי המדינה. הייתי מקביל זאת לסוג של "מס שימור הזהות היהודית". שהרי, ב"ה, היהודים יודעים לעשות עסקים, ועל כן כל דבר במדינה ממסים, חוץ מהאוויר, שעוד לא הצליחו למסות באופן רשמי, אבל בטח הכניסו את זה בארנונה, או בסעיף אחר של תקנות המס...

מדינת ישראל היא מדינה יהודית. מעמד השבת ומועדי ישראל, השפה העברית וחוקי הנישואין, הגירושין והגירור ע"פ ההלכה, ועוד דברים כאלה ואחרים. בסופו של דבר, זה מה שמשמר את הזהות היהודית. מי מתושביה "צורך" מהמדינה את "שירותי" שימור היהדות שלו? הציבור הדתי והחרדי יודע לשמר את הזהות היהודית שלו, על ידי השייכות לקהילה, על ידי בית הכנסת, על ידי הישיבות, החינוך הדתי וכו'. אם כן, מי צורך את זה? ה"חילוני" וה"מסורתי". ולכן, דווקא הם צריכים לשלם את "המס" החשוב הזה, הנכונות לקבל את "הכפייה הדתית" בסוגייה הזאת. משום שזו אינה כפייה דתית, אלא הדרך היחידה לסייע לשימור "זהות יהודית בסיכון גבוה". לא יודע אם כולם יסכימו למבט הזה, אבל זה ודאי דבר שראוי להתבונן בו...

אם נלמד את התנ"ך לעומק, נוכל לראות את ההבדל המהותי שיש בין ממלכת אפרים, שהיא מזכירה קצת בלשוננו היום "ממלכה חילונית" – בוטחת בכוחה הצבאי, מעורבת היטב במרחב האזורי, ובעקבות כך מלאה בהשפעות תרבותיות זרות – ומשום כך, גם סובלת מאי יציבות שלטונית קיצונית וחילופי הנהגה תכופים – וזאת עד שהיא מוכרעת בידי אויביה ונעלמת מעל בימת ההיסטוריה, לבין ממלכת יהודה, שהיא בלשוננו היום "ממלכה דתית", הרבה יותר חלשה מבחינה צבאית וכלכלית, אבל בזכות הדבקות שלה בברית עם הקב"ה היא זוכה ליציבות שלטונית, ומגלה כושר שרידות מופלא שקשה להסביר אותו באופן טבעי – וזאת עד שגם היא במהלך הדורות עוזבת את ברית ה', ואז מגיע החורבן. אבל דווקא גולי ממלכת יהודה שומרים על זיקה לארץ ישראל, וזוכים לשוב לציון לאחר שבעים שנה – משום שהיסוד הדתי הוא יותר עמיד מהיסוד הלאומי המנותק מאלוקי ישראל. יש הרבה סימטריה בין התקופה ההיא לבין התקופה שלנו. זו נבואה שנצרכה לדורות".

"מדינה יהודית בעלת משטר דמוקרטי"

נרחיב קצת בהבנת השינויים המתרחשים לנגד עינינו והמתחייב מהם. אבל קודם לכן, אשתף בסיפור אישי מלפני כ-19 שנה, תקופה קצרה לפני הגירוש מגוש קטיף, בעת שהייתי לוחם שריון בשירות סדיר בצה"ל. בעת ויכוח לוהט סביב אי-חוקיות מעשה הגירוש הנפשע, אמר לי מפקד הטנק שלי, איש קיבוץ גבעת-ברנר: "לך באמת אכפת מה יהיה פה בעוד 500 שנה, לי – לא... אני רוצה שקט בתקופת חיי". אמרתי לו: "בזה הרגע איבדת את זכותך המוסרית לקבוע את המצב בהווה. משום שמי שמנתק את עצמו מהנצח, אין לו שום זכות מוסרית לקבל החלטות על ההווה". הוא אומנם קצת התווכח איתי לגבי המוסריות של החלטותיו לגבי העתיד הקרוב, אבל חושבני שבמישור האנליטי, הצדק עימי.

הוא לא סתם אמר את זה, הוא אדם משכיל עם "ראש על הכתפיים". שהרי בהסתכלות מנותקת מנצח-ישראל, "עד כאן רחמי האב על הבן", מה שנקרא, "אחריי המבול", איך אמר האיש ההוא שאיני רוצה להזכיר את שמו כעת, אותו אחד שחטף את ה"באנה בראש" שאיחל לו הרב עובדיה יוסף זצ"ל¹⁶, הוא אמר: "אני מבין בביטחון ואני מבטיח לעם ישראל 40 שנות שקט"¹⁷. הוא הבטיח... הוא ידע שהוא כבר מעל גיל שמונים... הוא כבר לא יהיה פה כשזה יתפוצץ מול העיניים. והנה, הוא לא "זכה" לראות את האסון הנורא שהביא על עם ישראל אחרי פחות מעשרים שנות מלחמה, וללא שום שקט...

לאחר אותו דיון תיאורטי עם המט"ק שלי, עברו כמה חודשים, השתחררתי משירות סדי, וחזרתי ללמוד בישיבת "מרכז-הרב" בירושלים, כך שלקראת קיץ תשס"ה, בהיותי כבר אזרח, זכיתי לחזור שוב לגוש קטיף ביחד עם קבוצה גדולה של רבני ותלמידי הישיבה¹⁸.

16. "[הקב"ה] ייתן לו באנה אחת, ימות, יישן ולא יקום, מפני שהוא מתאכזר על עם ישראל, מה אלה מסכנים [אנשי גוש קטיף] מה עשו אלה!?! יש שם ישיבות, יש שם בתי מדרשות, יש שם תלמודי תורה, אין לו רחמנות..." (דברי הראשל"צ הרב עובדיה יוסף זצ"ל).

17. דברים שאמר בשעתו בשיחה אישית לרב ישראל וייס. ראה: ערוץ 7, כ' בכסלו תשע"א, "הרב וייס מצטער על חלקו בעקירה".

18. בעקבות עוגמת הנפש הרבה, עקב עצירתה בכוח של צעדת יום הפקודה של מועצת יש"ע מכפר מימון לגוש-קטיף, התארגנו באופן אחר בכדי להגיע לגוש קטיף הנצור ע"י ממשלת ישראל. היינו תלמידים רבים מישיבת מרכז הרב ורמת גן, בהובלת רבני הישיבות וכן נציגות של תא "סטודנטים בכתום", שתמכו גם הם במאבק. לאחר שהות קצרה בכפר ים, עברנו באופן מסודר לישוב מורג, שם למדנו תורה וחיקנו את היישוב. למרות המתיחות, הרבנים היו בקשר שוטף עם ראשי הצבא במקום, והאווירה במקום הייתה ייחודית.

זכינו להיות נמנים עם המכונים "שב"חים"¹⁹, אך לבסוף גורשנו בכוח מהגוש בזמן החרבתו הנפשעת²⁰. זוכרים את הוויכוח שהיה במחננו בזמן פינוי ימית תובב"א, האם מתפנים כמו "דג" או כמו "שק" ... אני התפניתי כמו "שק". קבוצת חיילים הרימו אותי וסחבו אותי ישירות לאוטובוס הגירוש, מן היישוב מורג ועד תחנה מרכזית באר-שבע.

באחד הימים כשהיינו שם, הגיע אלינו לחזק ולהעביר שיעור הרב אורי שרקי. הרב נשאל ע"י התלמידים, איך ממשיכים מכאן? והשיב בסגנון הייחודי שלו: "צריך ללמוד אנגלית", ולאחר שאלת הבהרה נוספת אמר שצריך גם להקים אוניברסיטה²¹... וכוונתו הייתה שהציבור האמוני צריך לקחת אחריות על כל תחומי החיים, ולא רק בתחומי הקודש המצומצם, אלא להרחיב את העיסוק בעולם החול, ומתוך כך להצמיח את הנהגת המדינה העתידית²².

בהקשר לכך סיפר הרב שרקי בהזדמנות אחרת, שבזמן שהותו בגוש קטיף הגיע לראיין אותו כתב, אחד מאותם אלו שאמורים לשמור על הדמוקרטיה... הגיע "כתבלב" אחד ושאל את הרב שרקי: אתה יכול להסביר לי מה אתם עושים פה?! אם הוא היה שואל אותנו, אנחנו ודאי היינו מסבירים לו בצורה שאינה משתמעת לשני פנים: "ואת ארצי חלקו" (יואל ד, ב), "לא תחנם", רמב"ן מ"ע ד' – מצות יישוב הארץ, ירושת הארץ, היינו אומרים לו: "על יהודה ושומרון תהיה מלחמה...", "תביאו מכונת ירייה ותירו בי" – כדברי הרצי"ה קוק זצ"ל בעלייה הראשונה לשומרון²³, "לא נוזז מכאן". משום שאנו לוחמים של ארץ ישראל, וזה ודאי נכון. השאלה אם השומע מבין מה אנחנו אומרים²⁴...

19. "שוהים בלתי חוקיים", כך כונו האמיצים שזכו להיכנס לגוש קטיף חרף הגבלת "תחום מושב" של הממשלה הכושלת.

20. ביום רביעי, י"ב מנחם-אב תשס"ה.

21. זמן קצר לאחר הגירוש, החלה להתגבש בין כותלי ישיבת "מרכז הרב" ובמקומות נוספים קבוצת התלמידים הראשונה של "המכללה למדינאות יהודית", מיסודו של בוגר הישיבה ח"כ עמית הלוי, בה לימדו בתחילת הדרך הרב אורי שרקי עצמו, הרב זאב סולטנוביץ' מיישיבת "מרכז-הרב", ד"ר דניאל שליט ועוד. גם אנוכי הקטן זכיתי להיות מהמסייעים לדבר מצווה, ואין ספק שמוסד בסגנון זה היה חסר מאוד למחנה הלאומי.

22. בשנים הללו למדו ב"ישיבה לצעירים בירושלים" וב"ישיבת "מרכז-הרב" שר האוצר מר בצלאל סמוטריץ' ושר התקשורת מר ד"ר שלמה קרעי.

23. עם ישראל קום וחיה, עמ' 27, יעקב אנטמן (עורך), אדר תשס"ה.

24. הרב צבי יהודה ברוז מפורסם (ארץ הצבי, כרוז לב) שנכתב ביום כ' טבת תשל"ז (יום פטירת הרמב"ם), משתמש בחמישה ביטויים שונים לתיאור מעשה החזרת שטחים: "רשע-כסל של ניוון-הבגידה הטיפשי המגועל והמבולבל של הפקרת מה-שהוא של ארץ-חיינו והוצאתו מרשותנו אל רשות נכרים לצרור אותנו, חלילה". הרב אבינר העביר פעם שיעור שלם בלימוד הכרוז, חמש שיטות

ועל כן, הרב שרקי ב"איפכא מסתברא", אומר ל"כתבלב": "תשמע, אני באתי להגן על הדמוקרטיה הישראלית". טוב, זו הייתה יציאה מוצלחת, התלמידים אהבו את זה... צחקו... הכתב שמע, "קיפל את הזנב", הוריד אנטנות והלך, אין פה "סקופ", אי אפשר להעליל עליה. אבל אם הרב שרקי היה אומר לו: "על גופתנו! תהיה מלחמת אחים", אפשר היה לתת "איטם" חזק מאוד. קומץ פנאטים, "נערי גבעות", "תג מחיר", "פשעי שנאה", כך היה רוקד על הדם, אנשים רבים מתפרנסים מתעשיית השנאה הזאת, אבל כיון שאמר שהוא בא לשמור על דמוקרטיה, אז אי אפשר להסית נגדו, הוא נורמטיבי, הכול בסדר.²⁵

אחרי שהכתב הלך לדרכו,²⁶ אמרו התלמידים לרב שרקי, "רבנו, לזה דחית בקש, לנו מה אתה אומר!?" כלומר, איזה שטויות והבלים, אנחנו באנו להגן על הדמוקרטיה! מה פתאום! אנחנו באנו למנוע את הגירוש! באנו להגן על ארץ ישראל! השיב להם הרב שרקי: אתם באמת לא מבינים אותי, אני התכוונתי ברצינות, ילידי הארץ לא מבינים בתחום הזה, כי בארץ הוא לא מפותח כל-כך, אבל בהיותי יליד צרפת, גדלתי על התרבות הדמוקרטית מגיל צעיר, יודע בעל פה את הגותם של מונטסקייה, מְקִינְאוֹוֹלִי, ז'אן-ז'אק רוסו²⁷ ועוד, זה "דם התמצית" של החברה הצרפתית – המורשת הדמוקרטית, והנה, לפתע אני חי בדיקטטורה שבה המכניזם של החוק גובר על המוסריות שלו, והשלטון מתנהל בעריצות ומדכא את המחאה העממית הנרחבת נגדו, אני לא יכול לחיות בדיקטטורה!²⁸

כעבור מספר שנים, בשנת תשע"א, הייתה לי הזכות ליישם את העניין הזה בעצמי, בעת הפולמוס הסוער סביב הספר "תורת המלך" ומסקנותיו. מבלי להיכנס לעניין ההלכתי, שלדעתי דעת הדיוט, מורנו ורבנו הרב יעקב אריאל כתב דברים ברורים, חשובים ונכוחים, כנגד הגישה ההלכתית והרוח הכללית של הספר²⁹, אבל, לגבי עצם העניין של דיונים

נגד החזרת שטחים, כאשר כל מילה שהרב צבי יהודה כתב, מכוונת כלפי רובד שונה של החטא. חטא מוסרי, חטא דתי, חטא לאומי, ועוד – ויש אפשרות להסביר עניין שלמות הארץ לפי כל אחד מהרבדים.

25. עיין בחוברת "כדבר אלישע", במדבר, פרשת שלח-לך, שהסביר בכך את דברי רש"י לגבי כלב בן יפונה, ש"בלבו היה לומר האמת" אך ב"פיו אמר למרגלים אני עמכם בעצה".

26. כבלעם בשעתו.

27. שמות של הוגים מרכזיים בענייני מדעי המדינה.

28. בהזדמנות אחרת סיפר הרב שרקי לתלמידיו שכאשר שוחח עם אחד מהמפקדים הבכירים בגוש קטיף, והסביר לו מדוע הפקודה הזאת היא בלתי חוקית, המפקד אמר לו: תשמע, אבצע את הפקודה, אבל אני מודה לך שהדברים שאתה אומר הם דברים אמיתיים, שלא ניתן לבטלם בהינף יד.

29. "...הצלחת להפריך את עיקרי טיעוניהם של מחברי 'תורת המלך' מן המסד ועד הטפחות. מן המסד – עצם הנחת היסוד השרירותית של דעתם הקדומה של מחברי הספר שדמו של גוי הפקד,

הלכתיים בנושאים אלו של מוסר מלחמה ופגיעה באוכלוסיית אויב בעת מלחמה, כתבו מורנו ורבותינו, הגאון הרב דוב ליאור שליט"א והרב יעקב יוסף זצ"ל, מכתבי ברכה לספר. הם לא כתבו הסכמה לספר, זה חשוב מאוד להבין, אלא כתבו מכתב ברכה לספר על עצם הכיוון של בירור הנושא מן המקורות.

כידוע, אחד העוונות הכי חמורים שהפרקליטות אוכפת את הדין עליהם במדינת ישראל הנו עוון הסתה וגזענות, כמובן, רק לכיוון אחד³⁰. ועל כן, מייד עם פרסום הספר הזה החל מסע רדיפה צבוע כנגד מחברי הספר לדין. לבסוף ההר הוליד עכבה, והפרקליטות החליטה לא להגיש כתב אישום "מחוסר ראיות".

אך, עד שהגיעו לשלב הזה, המשטרה, באחת מהפעולות השפלות ביותר שנעשו מאז קום המדינה, "חטפה" את הרב דב ליאור לחקירה. הוא הגיע עם הרכב שלו למחסום, ובאמצע הכביש ממש חטפו אותו לחקירה, וכך גם אירע לרב יעקב יוסף. תארו לעצמכם מה היה קורה אם היו עושים את זה לאיזה שיח' טרוריסט ומסית באיזה מסגד, או לאיזה פרופסור מכובד באוניברסיטה העברית, המצדיק פיגועי טרור כנגד מתיישבים או קורא להחרמת ישראל, או לאדם המכונה "סופר" המיחל "לעלות עם טנקים על עפרה". הייתה אז בוערת אש על "סתירת פיות" ו"פגיעה בחופש האקדמי", אבל, לעצור "רב של מתנחלים" באופן משפיל, זה בסדר, מותר לעשות את זה, אין שום בעיה, הכול בסדר. בשם הטהרנות הכול כשר... לא הסתפקו בחקירת מחברי הספר, אלא רדפו אחריו מי שכתב מכתב ברכה לרגל יציאתו לאור, חידוש מעניין...

כשהתרחש האירוע הבזוי הזה, שמענו על כך והזדעזענו מאוד, ומייד קמנו להצטרף לעצרת מחאה על הפגיעה בכבוד התורה. צריך למחות על ביזוי תלמיד חכם, זה עניין חמור מאוד כמופיע בגמרא³¹, וכך התארגנה הפגנה ליד בית המספח³² העליון. הלכנו להפגנה. פתאום, נעמד לידי "כתבלב" עם מצלמה ומיקרופון ושואל אותי: "מה אתם עושים פה?" נזכרתי אז בסיפור של הרב שרקי בגוש קטיף, הבנתי שאם אגיד: "אין מקיפין בחילול

כביכול, והטפחות – הוכחות המסתמכות, לכאורה, על מקורות שפורשו מתוך מגמתיות שלא כהלכה" (מתוך מכתב ברכה להוצאת החוברת: דרך המלך: גזענות ואפליית גויים בהלכה – אלטרנטיבה הלכתית ומטא-הלכתית לספר 'תורת המלך', הוצאת ישיבת "אהבת ישראל", נתיבות תשע"א, מאת אריאל פינקלשטיין).

30. כגון ח"כ לשעבר, ד"ר הרב מיכאל בן ארי, שנרדף ע"י "הבולשביקים" בגלל עמדותיו המקצועיות והמחקריות ביחס למהותו של האסלאם, בעוד שפרופ' נכבד בעיני עצמו קרא להרג מתנחלים לא נחקר מעולם, וכן ראש מפלגה שכונה את המתיישבים "תתי-אדם" לא נחקר בנושא, וק"ו שלא הוגש כתב אישום בעוון הסתה.

31. בבלי, שבת דף קי"ט: .

32. ישעיהו ה, ז.

השם", אין רפואה למכתו של המבזה תלמיד חכם – מייד יוכלו להשתמש בדברים כדי להגחיק ולהסית כנגד הציבור התורני בעוון "תמיכה בגזענות" ו"עידוד האלימות", ובאי נאמנות לחוק וכו'. אז השבתי לכתב בשפה שהוא יכול להבין, ואמרתי: **"באנו להגן על דמוקרטיה ישראלית! אנחנו חושבים שחופש דיבור לאישי רוח ואינטלקטואלים, הוא זכות מקודשת בחברה דמוקרטית – ובאנו למחות על הפגיעה בחופש הדיבור!"** שמע זאת הכתב – קיפל את הזנב והלך לדרכו מאוכזב... "הלך האֵיטם".

באותם רגעים זאת הייתה אכן הצגה, משום שבתודעתי אכן באתי למחות על השפלת כבוד התורה בעת "החקירה" של הרב ליאור. אבל היום, כשאני חושב על זה, באמת נלחמתי אז על הדמוקרטיה הישראלית, רק שלא הבנתי זאת באותם הימים... לצערנו הרב, הדיפ־סטייט הישראלי איננו דמוקרטי כלל ועיקר, וגם השופטים "העליונים" שלנו, המורמים מהעם, לא מאמינים באמת בשלטון העם ("דמוס – קרטוס" ביוונית). לדעתם, דמוקרטיה "אלקטורלית" זה לחלשים³³... כך שאנו צריכים לדעת, שאנחנו באמת גם מגיני הדמוקרטיה הישראלית, ולא רק מגיני העם והארץ.

התובנה הזאת התחדדה אצלי לאחר ששמעתי את הרב יהושע שפירא לפני שנתיים באחת משיחותיו, בה הראה את התהליך של ההתקדמות בבניין הארץ ואמר: אם היו אומרים לנו לפני 90 שנה, אם אתה רוצה להיות חלוץ, מה אתה צריך להיות?! חבר קיבוץ כמובן, חילוני למהדרין, "קיבוץ דתי" זה חיקוי, משום שקיבוץ אמיתי זה קיבוץ החבר בתנועת ה"קיבוץ המאוחד". קיבוץ דתי זה למי שלא מסוגל ללכת עד הסוף, בגלל "צרכים אישיים רליגיוזיים"... צריך לספק לו אותם באופן פרטי, ולשם כך הוקמו גופים כדוגמת: "המחלקה לסיפוק צרכי דת של ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל". אחד מסכן יש לו מגבלה רפואית, אחד מסכן יש לו מגבלה שכלית, אחד מסכן צריך לקבל צרכי דת, כאילו צרכי דת זה משהו על הרצף של מחלה שצריך לטפל בה, זה לא משהו בריא במיוחד. אבל ככה היה המצב באותה תקופה.

הרבה מים עברו מאז בירדן, וגם בעמק המעיינות הסמוך לו... והגענו לתקופה אחרת לגמרי, כפי שאמר הרבי מצאנז-קלויזנבורג למו"ר הרב אברהם שפירא זצ"ל במפגש ביניהם בשנת תש"מ, אחרי שנוצר כבר "גוש אמונים" והחלה תנופת ההתיישבות ביש"ע, הוא אמר לו: התהפכו היוצרות, פעם יישוב ארץ ישראל – זה היה של רחוקי

33. "עזוב אותי ממה שנקרא בשפה שלנו – דמוקרטיה אלקטורלית [...] הרעיון של 'הרוב קובע' זו דמוקרטיה שאני קורא לה דמוקרטיה אלקטורלית, אבל היא מאוד נחותה..." (מדברי השופט יצחק עמית, מתוך הקלטה, ערוץ 14, י"ג אייר תשפ"ה).

תורה, היום גדולי המיישבים אלו בני תורה, המתיישבים ביש"ע הם שומרי תורה ומצוות³⁴. היום זה ממש ניכר שהתנועות שמיישבות את ארץ ישראל, אלו תנועות ההתיישבות מתוך מוטיבציה דתית-לאומית. כלומר, אם אתה רוצה לחנך לבניין ארץ ישראל, אתה צריך להגביר חינוך יהודי.

בדיוק באותו אופן, גם ביחס להיותה של ישראל מדינה יהודית בעלת משטר דמוקרטי. דמוקרטיה אמיתית המבוססת על רצון העם, ולא על מיעוט קיצוני הכופה את עמדותיו שדופות הקדים על רובו של העם היושב בציון. אם בעבר מי שחינכו לדמוקרטיה היו בעלי דעות מקולקלות, בשנים האחרונות הולך ומתברר שאם מדינת ישראל לא תהיה "מדינה יהודית", גם "דמוקרטיה" היא לא תהיה³⁵. ועל כן, אנחנו צריכים לראות בין המטרות שלנו גם את החינוך האמיתי לדמוקרטיה יהודית, כזאת אשר שומרת על ערכי הלאום, ארצו וזהותו מפני פגיעה וריסוק מידי אלו אשר רוממות הדמוקרטיה בגרונם וחרב עריצות פִּידָם.

"אל מעיין הנבואה..."

למרות דברים חריפים אלו שאמרנו כעת, עלינו לשאול עצמינו לאן הדברים הללו לוקחים אותנו, האם הם מביאים אותנו למסקנות של ייאוש, קטגוריה וקטרוג על הציבור – אבל אז, מה הרווחנו מכל הטלטלה הזאת שכלל ישראל טולטל ביום שמחת תורה? ודווקא משום כך, אגיד פה דבר חריף מאוד, אבל אין ברירה וחייבים לומר אותו כפי שהוא.

אולי כשם שהאויבים והשונאים שלנו, המחבלים הרשעים ימ"ש, לא מבחינים בין אברכים, בחורי ישיבות, בנות אולפנה וסמינרים, שרוקדים בדבקות לפני ספר התורה בשמחת תורה בשדרות, נתיבות, אופקים ובשאר יישובי העוטף, לבין נוער מאתגר מאוד מבחינה רוחנית שנמצא ב"מסיבת טבע" על כל תחלואיה הרוחניים המזעזעים – ואין כאן מקום להאריך בהם – אבל המחבלים הארורים, לא מבחינים ביניהם. ואם הם לא

34. ראה את תיאור המפגש לפרטיו בספר: באהל אברהם עמ' עה-פה, הרב חיים אביהוא שוורץ, בית אל, חנוכה תש"ע.

35. וכפי שראינו בעת החרבת גוש קטיף, עת נשלחו נערים ונערות רבים בשנים למעצר ממושך – ללא שום זכויות אדם, וכפי שראינו בשנים האחרונות בשימוש במעצרים מנהליים וברדיפה משפטית של המחלקה היהודית בשב"כ אחר נערים ביו"ש, ובמקרים רבים ללא שום צידוק או עוון, וכן בהתנהגות הבוטה ומשולחת הרסן של האליטה הממסדית-הלשעברית במהלך המרד, וניסיון ההפיכה של תנועות "החברה האזרחית" בממשלת הימין הנבחרת בעת העלאת חוקי הרפורמה המשפטית לפני פרוץ מלחמת שמחת תורה, מה שהביא לקרע חמור בעם והכניס את המדינה לסכנה עצומה ע"י חיזוק אויבנו.

מבחינים – מי נתן לנו את הרשות להבחין? מי נתן לנו רשות לערוך פילוגים ציבוריים בישראל בגלל רמת הקפדה על קיום מצוות? את החושך – נתקן, נוסיף אור. אבל לא ניפול לשנאה, לא ניפול לקטרוג.

נזכור שגם בעת הנפילה הגדולה ביותר, מהמקום הנמוך ביותר, אפשר לעלות בחזרה, "אם אסק שמים שם אתה ואציע שאול הנך" (תהילים קלט, ח)³⁶. ואפילו בהסתרה שבתוך ההסתרה, מאירה הנקודה העצמית של הקריאה בשם ישראל³⁷. זה קשור עמוקות לסוגיית הסגולה והבחירה בעקבתא דמשיחא והיחסים ביניהם³⁸.

מי שקצת קרא ושמע על גילויי הגבורה, מסירות הנפש, אהבת ישראל והאמונה המופלאים שהיו בקרב משתתפי "פסטיבל הנובה" בעת הטבח הנורא, לא צריך הרבה הסברים לדברים שאמרת³⁹. רבים מהמשתתפים ב"נובה" היו מי שמכונה היום "דתל"שים", ורבים מהם גם גדלו בהתנחלויות, מה הם עשו שם במקום הנורא הזה? מי שקצת מכיר את הנוער הזה יודע שהם מחפשים עוצמות חיים ותענוג חזק, שהם חושבים שהם נמצאים כרגע רק "בעבירה", ואין אותו בעולם "הדתי" אותו הם מכירים. אלא שהתענוג הזה אותו הם מחפשים הוא באמת נקודת הדבקות בה' וקרבת אלוקים, ולא חיים יבשים וטכניים נעדרי עוצמות חיים⁴⁰. וכשאנחנו, בהגדרות הקלאסיות שלנו, של "הקטלוגים המגזריים", של איזה דתי אתה, ומה גודל הכיפה שלך, ואיזה כשרות אתה אוכל, ואיזה

36. עיין היטב בליקוטי מוהר"ג, ח"א, תורה ו, ד.

37. "...ורושם נקודת היהדות", כלול מרושם של שלושה אבות, שיש בכל נפש מישראל מעת שנימולו, על ידו ובכוחו נשרוף ונצלב ונסקל על יחוד וקדושת השם יתברך" (האדמו"ר מקאמרנא, היכל הברכה, מסעי רכד. וראה גם בהיכל הברכה, כ"תשא ערה, א). "עיקר היהדות – בקריאת שם ישראל, כמו שנאמר 'זה יאמר לה' אני וגו' ובשם ישראל יכנה', שלא יהיה לו רק מעלה זו שמכונה בשם ישראל די..." (צדקת הצדיק, אות נד).

38. עיין היטב באגרות הראי"ה, ח"ב, אגרת תקנ"ה, עמ' קפד-קפח.

39. "יש לנשק לכל מי שבשם ישראל יכונה ולעורר עליו אהבה וזכות, כי כל מה שעושה – הכול הוא מחמת התגברות הרע ומחמת הצרות והייסורים, על מנת שנסתלק דעת כל אחד מהם... **נשבע אני בחיי עולם שכולם אנוסים, כתינוק שנשבה לבין הנוכרים וכלי דעת ידברו, וכולם מוכנים ברגע אחת לשפוך דמם כמים על קדושת ה' הגדול באהבה ובשמחה ובלב שמח במחולות ובריקודין**" (האדמו"ר מקאמרנא, נתיב מצוותיך, נתיב האמונה, שביל שישי, אות י).

40. "כי הרשע בעת שמתלהט יצר הצר הצורך בו, אם היה כובשו, היה נהפך זה התלהטות לאש גבוה, תענוג באור גדול של תורה ותפילה ומצוות והיה סתום וחתום לבל יתקרב זו בו... והיה בא בנקל למדרגות הארות ותענוג שבת, נקודה הפנימית.... נקודת היהדות שיש בכל נפש מישראל שעל ידי אש קודש שלו מוסר נפשו למיתה על קדושת שמו הגדול" (האדמו"ר מקאמרנא, היכל הברכה, כי תבוא קס, ב)

ציצית יש לך, ובכמה נענועים לדקה אתה מתפלל, ואיזו חצאית את לובשת – בעוד שהנוער הזה של ארץ ישראל הוא נוער מבקש אמונה, נוער מבקש קרבת ה', כמעט הייתי אומר נוער מבקש נבואה, וכשאנחנו חונקים את תביעת הדבקות ובקשת קרבת ה' ומתבצרים באידיאה הדתית, אנחנו כמו ידנינו גורמים לחילון הזה.

אסור לנו כמחנכים וכאנשי רוח להסיח את הדעת מדברי הרב הנוקבים ב"אורות"⁴¹ ובאורו"⁴², שחסרון רוח הקודש בישראל, הוא לא חסרון מעלה, כי אם מום ומחלה שהיא מוכרחת להירפא, ובמיוחד בארץ-ישראל⁴³. ראשית, עלינו להכיר בדיאגנוזה הרוחנית הזאת, שהתורה שלנו כיום חסרה, שההלכה שלנו חסרה, שהיהדות שלנו חסרה, שאנחנו בארץ ישראל עדיין בעלי מום. ומתוך כך, עלינו לתהות מרחוק אודות פשרה של האש הורה שמנסים להבעיר יצרא דעריות ויצרא דע"ז המתעורר מחדש, וזאת במבט פנימי עמוק, בכדי שיוכל לחזור לקודש הקודשים אותו "גוריא דנורא" (ע"פ יומא סט, ב), אותו להט רוחני של עבודת ה', שאותם צעירים נבוכים חושבים שהוא נמצא בפסטיבלים למיניהם, ואותו בעומק לבם הם מחפשים, אך לא מוצאים אותו בבתי הכנסת ובבתי המדרש – המלאים בעץ הדעת אך לא בעץ החיים.

אני יודע שאלו דברים שמאוד קשה למבוגרים לשמוע אותם, אבל מה לעשות? אי אפשר להגיד שקרים, צריך להגיד אמת. אנחנו צריכים להקשיב לתורה של הרב שלנו. הרב שלנו קרא לנו לפני קרוב למאה שנה כבר: "אל מעיין הנבואה הננו נקראים, צחיי צמא אנחנו, אבל מעיין גנים מקור מים חיים לפנינו הוא" (אורות התחיה, סו). אבל, אם אנחנו לא רוצים לקבל את הייעוד הזה, אנחנו בורחים מתורת ארץ ישראל, מתכחשים לחזון שיבת הנבואה קמעא קמעא ביחד עם התבססותה של המדינה מבחינה גשמית ורוחנית. אם אנחנו רוצים דווקא להיסגר בתוך "תורת חוץ לארץ" של הרב זצ"ל, בתוך מחוזות "עין אי"ה" או "מוסר אביך" עם כל קדושתם, ואנו גונזים את "אורות" ו"אורות הקודש" וחושבים שלא הגיע זמנם עדיין להאיר את העולם, ובכך "עבדין לאורייתא יבשה" (תיקוני"ז עג, ב) ו"תורה דלעילא" לא מופיעה. הדור הזה דורש משמעות. הדור הזה דורש חיבור. הדור הזה רוצה בהופעת תורה גדולה, תורה ציבורית מלאה ומשוכללת, ויחד עם זאת, תורה שממלאת את כל כוחות הנפש ואת כל עוצמות החיים של היחיד כאחד.

41. אורות ישראל, פרק ט, פסקה ז.

42. אוה"ק, ח"ג, מוסר הקודש, עמ' שנה', "שאיפה לרוח הקודש".

43. "באמת חסרון רוח הקודש בישראל הוא לא חסרון שלמות, כי אם מום ומחלה, ובארץ ישראל היא מחלה מכאבת, שהיא מוכרחה להרפא, כי אני ד' רפאך" (אוה"ק, שם).

תראו את הלוחמים הצדיקים שמסרו נפשם על קדושת השם במערכה הנוכחית – תקראו את המכתבים שהם השאירו, תסתכלו על התמונות שלהם – זיו הפנים, יופי קורן, "בני ציון היקרים המסולאים בפז" – אלו נשמות חדשות שהקב"ה מוריד בדור הזה, כדי להביא אותנו אל הגאולה השלמה. ואם אנחנו חוזרים שוב ושוב אל הקטנות, אל מחוזות ה"אמרנו לכם", אז אנחנו מחמיצים בענק את האפשרות לצמוח מתוך האסון הנורא, "על מה תוכו עוד תוסיפו סרה".

היסוד של ארץ ישראל, "אוורא דארץ ישראל מחכים" (בבא־בטרא, קנת, ב), לראות את האחדות הכוללת לא כסיסמה, אלא כתנועה רוחנית, בית מדרש שחי ככה ביום יום... אז מכאן אנו הולכים ומתגדלים, ומגיעים אל תנועת התשובה שתצמח מתוך המערכה הזאת, וזה תלוי בנו, בכל אחד ואחד מאיתנו.

אחד החברים שיושב לידי במפקדה בבסיס, בחור חבוש כיפת שמיים לראשו, יום אחד הגיע לבסיס, אמר לחבר'ה: "תשמעו, אני החלטתי שאני משנה את החיים שלי בגלל המלחמה הזאת, אין לי עוד מושג איך וכיצד, אבל החלטתי שאני לא נשאר אותו דבר". לעניות דעתי, כמותו ישנם עוד רבים. לא סתם אמרתי מקודם שצריכים לקום לנו "מכוני-מאיר" רבים. אם אפי איתם, הרב ביגון הרב רונצקי ועוד רבים וטובים הגיעו אלינו אחרי מלחמת כיפורים – אין שום סיבה שעכשיו לא יגיעו אלפים ורבבות. רמלה היא מאחז קדמי. כל ערי "גדרה־חדרה" הן מאחזים קדמיים, שמה צריך להגדיר "תיעדוף ליעדים".

והנה, דווקא מי שלא השתנה כל כך בעקבות המלחמה אלו הם המכוניים "דתיים". מדוע? כי לשיטתם, "הם" צריכים להשתנות ולא אנחנו, "הם" טעו על כל הקופה, "הם" אשמים בכול, "הם" רצו "שלו" עם המחבלים, הם רצו "אוסלו", הם רצו "התנתקות", אבל אנחנו צדקנו כל הזמן... אם כך ננהג ונתנהל – אנחנו נדחק אותם עוד פעם אל הפינה ונפספס הזדמנות לשינוי אמיתי, בגלל משחקי כבוד.

אספר על בחור נוסף מהחטיבה שלנו שיושב לידי בתא הלחימה, מדובר באחד ממפגיני רוטשילד הקבועים, בחור טוב בסך הכול... שאלתי אותו בוקר אחד: אחי, נכון יצאת להפגין? נגד מי הפגנת? השיב לי בלי להתבלבל – "אתם תשרפו נשים ברחובות". אמרתי לו: אני אשרוף נשים ברחובות?! השיב: "לא, לא אתה, אבל החברים שלך...". שאלתי אותו על אלו חברים שלי הוא מדבר, והשיב: "אתם מדירים נשים מהמרחב הציבורי, אחר כך תעשו חוקים מפלים, אחר כך אתם תעשו הפיכה משטרית ואחר כך תשליטו כאן שלטון דתי קיצוני כמו באיראן, ואנחנו נהפוך להיות מיעוט מדוכא..." כביכול, יש פרוטוקולים של "זקני הכיפות הסרוגות", והם יודעים בדיוק מה השלבים הבאים בתוכנית הסדורה להפוך את ישראל לדיקטטורה־דתית – **עם הפחד הקיומי הזה הם חיים!**

אמרתי לו: אחי, אלו דמיונות, תצא מהבועה, צא מתעשיית השנאה של אולפני התבהלה, צא משטיפת המוח הזאת. והנה, מה עשתה המלחמה הזאת? הוציאה אותי מההתנחלות, ואותו מההפגנות ברוטשילד, והושיבה אותנו באותו מקום כבר כמעט 90 יום, ואנחנו עכשיו לוקחים את "עץ יהודה" ואת "עץ אפרים" ומחברים אותם שוב "לאחדים בידך", עדיין לא אחד ממש עדיין, לא להתבלבל, יש עוד כברת דרך ארוכה, אבל אנחנו כבר עובדים ביחד.

נזכה בעזרת ה' ומתוך החושך הגדול יופיע האור, הקב"ה מצמיח קרן ישועה. מחזיר שכינתו לציון. תהליכים עמוקים, לאט לאט, "היעדר שקודם להוויה". מיעוט כלים לשם ריבוי אורות יותר עליונים. אורות הגאולה לשם ולתהילה ולתפארת לעיני כל אפסי ארץ. בעזרת ה'.

”ממלכת כהנים וגוי קדוש” - מי מפחד ממדינה יהודית?

מדינה אידיאלית

אנו נמצאים בתקופה מאוד מורכבת, אך יחד עם זאת, זו תקופה שמסייעת להרבה דברים טובים להתפתח ולהופיע במציאות. במובנים רבים, זה תלוי בכל אחד ואחת מאיתנו. אי”ה, בעוד כמה שנים טובות, תוכלו להסתכל לאחור על שנת תשפ”ד ולהיזכר בשנה הכי משמעותית שהייתה במדינת ישראל מאז היוסדה ועד היום. תוכלו לשאול את עצמכם איפה אתם הייתם באותה שנה, והאם עשיתם את המוטל עליכם. ננסה לעסוק קצת במה שמוטל עלינו בימים אלה, שאלות העומק של הקיום שלנו פה בארץ חמדת אבות.

עם ישראל אינו עם ככל העמים, התכלית הרוחנית שלו אינה כמו אצל יתר האומות. למשל, האם מדינת רוסיה צריכה סיבה כדי לצאת להילחם במדינת אוקראינה? בעומק העניין היא לא צריכה¹, משום שמדינה איננה ישות מוסרית². ישות מוסרית הינה ישות פרטית, בהנחה שהיא מוסרית כמובן, אבל המדינה המודרנית היא ”לוויתן”³, סוג של מפלצת חזקה שנועדה להרתיע את היחידים מפני השלטון המרכזי. וכך, המדינה צריכה

* שיחה לנוער הדתי בכפר-גנים, פתח תקוה, במסגרת ביהמ”ד ”תורה נוער”, כ”ז שבט, תשפ”ד.

1. למעט צידוקים טכניים שנועדו לצרכי תעמולה ומראית עין ביחס לאומות העולם.
2. ראה הרחבת העניין בספר אורות, אורות התחיה, פסקה ג.
3. כשם ספרו של ההוגה האנגלי תומאס הובס, שטען לצורך בקיומה של אמנה חברתית בין האזרחים לבין השליט כדי למנוע מצב של מלחמת הכול בכול. המדינה נועדה להגן על היחידים בתוכה מפני מצב הטבע. הובס טען ששליט אבסולוטי וחזק מסוגל להשליט סדר ולמנוע כאוס חברתי (ויקיפדיה).

לדאוג לאזרחיה, וזאת גם על חשבונם של אזרחי שכנותיה, ועל כן מדינה בהגדרה איננה ישות מוסרית. מתנצל אם זה פוגע במדינה כלשהי ממדינות העולם, אבל, יש רק חריגה אחת בכל הסיפור הזה, שהיא כמובן – מדינתנו. מדינת ישראל היא מדינה מוסרית, קיומה מתלכד עם המגמה המוסרית העליונה ביותר, משום שהלאומיות שלנו היא קוסמופוליטית – "ונברכו בך כל משפחות האדמה ובזרעך" (בראשית כה, יד)⁴.

יש רק מדינה אחת מבין מדינות העולם, אומר הרב קוק בספר "אורות ישראל" (פרק ו סעיף ז)⁵, "שחקוק בהווייתה התוכן היותר אידיאלי". כלומר, מדינה המהווה ביטוי של מגמה של צדקות וקדושה. מהו אותו "תוכן היותר אידיאלי"? ממשיך הרב: "שיהיה ה' אחד ושמו אחד, שזהו באמת האושר היותר עליון [...]". – קיומה של מדינה יהודית⁶ מתלכד עם הנוכחות האלוהית הגלויה בעולם, היא השראת השכינה ("שמו אחד")⁷.

מדוע קמה מדינת ישראל? מה היעוד הרוחני שלה? האם מדינת ישראל היא כמו ארה"ב? האם במהותן הן ישויות דומות, רק שזו במערב כדור הארץ וזו במזרח התיכון, אחת היא מושבה אירופאית על אדמת האינדיאנים בצפון אמריקה, והאחרת מושבה אירואמריקאית בלב השבטים הערביים של המזרח התיכון? כך אכן מופיע התיאור של מדינת ישראל באמנת החמאס⁸. כתוב שם שהציונות ומדינת ישראל היא פרויקט מערבי-נוצרי, חלק מ"האימפריאליזם המודרני", שנועד לגזול את האדמות של הילידים הערביים וכו'... אז אתם מבינים את הכיוון שלהם...

-
4. להרחבה ראה בספר לנתיבות ישראל, לרבנו הרצי"ה קוק זצ"ל, ח"א, מאמר ב, "על הפרק".
 5. "אין המדינה האושר העליון של האדם. זה ניתן להיאמר במדינה רגילה, שאינה עולה לערך יותר גדול מחברת אחריות גדולה, שנשארו המוני האידיאות, שהן עטרת החיים של האנושיות, מרחפים ממעל לה, ואינם נוגעים בה. מה שאין כן מדינה שהיא ביסודה אידיאלית, שחקוק בהווייתה תוכן האידיאלי היותר עליון שהוא באמת האושר היותר גדול של היחיד. מדינה זו היא באמת היותר עליונה בסולם האושר, ומדינה זו היא מדינתנו, מדינת ישראל, יסוד כיסא ד' בעולם, שכל הפצה הוא שיהיה ד' אחד ושמו אחד, שזהו באמת האושר היותר עליון. אמת, שאושר נשגב זה צריך הוא לביאור ארוך כדי להעלות אורו בימי חושך, אבל לא מפני זה יחדל מלהיות האושר היותר גדול" (אורות ישראל, ג, ז).
 6. הראי"ה קוק לא זכה לראות בהקמתה של מדינת ישראל, ודבריו נסובים סביב המושג הרעיוני של מדינה יהודית בכללותה.
 7. והיא מהווה חלק מגילויה של ספירת "המלכות". מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא.
 8. בעיקר בסעיפים 14, 28. אגב, אם הייתי שר החינוך, ומזל שאיני, הייתי מחייב כל תלמיד ותלמידה בישראל ללמוד היטב את "אמנת הפת"ח" ו"אמנת החמאס", משום שזה היה מעניק חיסון תודעתי טוב מפני כל מיני דמיונות כוזבים ושטיפות מוח תקשורתיות.

אנחנו, כמובן, סוברים שמדינת ישראל אינה עוד מושבה של הציוויליזציה הנוצרית במרחב השמי של המזרח התיכון. אבל אם כן, מה אנחנו? מה אנחנו מיועדים להיות ”ממלכת כהנים וגוי קדוש” (שמות יט, ו), ”לאור גוים” (ישעיהו מט, ו).

בלימודי האזרחות ”לבגרות”, מפורטים דגמים תיאורטיים שבין ”מדינת התורה” ל”מדינת היהודים”. אחד הדגמים שמופיע שם הוא: ”מדינת הלכה”. מהי אותה ”מדינת הלכה” מסתורית? ישנם אנשים רבים שבטוחים בכל ליבם שבעוד זמן קצר מאוד אנחנו הולכים להשליט טרור דתי-יהודי בשם האל... בעיני רוחם, כל ”חובש כיפה” או ”חובשת חצאית”, הוא פעיל פוטנציאלי שעלול להתחיל בעוד זמן קצר לסקול מחללי שבת ולחולל שאר פעולות אלימות של כפייה-דתית, כמו במדינות מוסלמיות נחשלות כגון סעודיה, אפגניסטן, איראן או הוותיקן, בר-מינן. ברור להם שמהו כזה הוא גם הדגם שלנו.

כיצד נוצר שיבוש כל כך חמור בהבנת מהות המדינה האידיאלית הישראלית? איך הפכה ”ממלכת כהנים וגוי קדוש” (שמות יט, ו) – ל”מדינת הלכה – הלכה המדינה”? זה ממש גילוי פנים בתורה שלא כהלכה! הדבר האבסורדי ביותר הוא שלמרבה הצער, גם חרדים ודתיים רבים חושבים כך בסתר ליבם. ועל כן, גם הם מתנגדים לאותה קריקטורה של ”מדינת ההלכה”⁹, משום שאף אחד לא רוצה להיות אזרח במדינה כל כך פרימיטיבית ונחשלת. אבל אם אנחנו נותנים לחברה של עיתון ”הארץ” ודומיהם להסביר לציבור הרחב מה טיבה של מדינה יהודית, אז אנחנו מפסידים טכנית.

כל הערבוב המחשבתי הזה נובע מהתרשלות בבירור מושגים ומקטנות מחשבתית. עלינו לברר את מושגי האמונה, לזכך ולרומם אותם ולהחזיר אותם למשמעות המקורית שלהם, וכך גם את מושגי הגאולה. אנחנו חייבים לגאול אותם מהקטנות שדבקה בהם במשך אלפיים שנות הגלות, בעת שלא חיינו חיים לאומיים-ממלכתיים מלאים.

”צו 8”

לשם כך, אנחנו זקוקים לנוער אמיץ, נוער שלא מפחד להתמודד עם שאלות קשות, ולא פחות מכך – לא מוכן להסתפק בתשובות שטחיות. גם אם הדרך עוד ארוכה, וגם אם עדיין אין לנו את כל התשובות, בכל זאת אנו יודעים היכן לחפש אותן, יש לנו כיוון ושמו: ”תורת ארץ ישראל”.

9. לניסיון חשוב להתמודד עם הקריקטורה הזאת ולהקנות את היסודות התורניים הבסיסיים בעניין זה, ראה את ספרו של הרב עדו רכניץ, **מדינת התורה הדמוקרטית: עיון במשנתם המדינית של הריא”ה הרצוג, הרא”י וולדינברג והר”ש גורן**, מכון משפטי ארץ, תשפ”ב.

מה היא "תורת ארץ ישראל"? כתב מרן הרב קוק זצ"ל בספר "אורות התורה", פרק י"ג ("תורת ארץ ישראל ותורת חוץ לארץ"). מי שלא מכיר את זה, קשה מאוד להבין איך הוא יכול לשרוד מבחינה רוחנית בדור שלנו. כתב הרב: **"תורת חוץ לארץ עוסקת בתיקון הנפש הפרטית, בדאגתה לחומריותה ורוחניותה, לזיכוכה והתעלותה בחיי שעה וחיי עולם. אבל רק בתור נפש פרטית. לא כן תורת ארץ ישראל. היא דואגת תמיד בעד הכלל, בעד כללות נשמת האומה כולה"**. תורת ארץ ישראל עוסקת בציבור, והיא עוסקת גם בהטבת מצב החומריות. **"כי את הרוחניות – אין מתקנים בדורנו כי אם במילוי הגשמיות"** (אוה"ק, ח"א, עמ' קמו', תקון הרוח והחומר, פסקה קכח').

הציונות הקלאסית בנויה על רעיון "המקלט הבטוח". הרצל ז"ל בספרו "מדינת היהודים" טען שהיהודים בעולם מאוימים (מי שלא מאמין, שיסתכל מה קרה באירופה לפני 80 שנה), ואנחנו יכולים לפתור את "בעיית היהודים" אם נקים מדינה יהודית חזקה בעלת הכרה בינלאומית – הם יהיו בטוחים. הכול טוב ויפה, אבל, אחרי 80 שנה, המקלט הזה עדיין לא בטוח... ולכן, מתמודדת הציונות הקלאסית עם השאלה הקשה – האם עדיף להתעקש על מקלט שלם שאינו בטוח, או שעדיף אולי חצי מקלט, שהינו קצת יותר בטוח? אך מי ערב לנו שהחצי הזה יהיה בטוח? אדרבה, אנו רואים שכל התוכניות הללו רק הביאו לידי הריסת הביטחון ולנוק גדול הרבה יותר.

אומר היום הרמטכ"ל לשעבר, אביב כוכבי: "מדינת ישראל מתכווצת. מאבדת חבלי ארץ משמעותיים מאוד"¹⁰. עוד מעט רק מתנחלים, כמותכם (בין אם אתם אוהבים את ההגדרה ובין אם לא, כי כך הסביבה שאתם חיים בתוכה מסתכלת עליכם), יגורו אחרי המלחמה הזאת בגליל או בעוטף עזה. מדוע? כי רק "הכיפות הסרוגות" "משוגעים" מספיק בכדי לגור שם,

10. "זה עניין שחורג מלאן יחזרו תושבי בארי ומה נעשה עם הרפת של עלומים. בהכול צריך לטפל, אבל יש כאן עניין גדול יותר של מדינת ישראל, שמתכנסת לגוש דן רבתי. כשמדינת ישראל נדחסת ומצטמצמת למרחב הזה, אז אנחנו מאבדים חבלי ארץ שלמים, מדינת ישראל מתכווצת בתוך עצמה – זו שאלה של איזה חזון אנחנו רוצים שיהיה למדינת ישראל" (מדבריו בכנס ביום כ"ה שבט תשפ"ד, הובאו בהרחבה בכלי התקשורת).

הוספה מעת כניסת הספר לדפוס:

ב"ה, התחלפו הזמנים לטובה, ונכון לערב ראש השנה תשפ"ה, 55,500 מתוך 64,200 תושבי הצפון שפוננו חזרו לביתם, שיעור של 87% (נתוני המטה הממשלתי תנופה לצפון, ערוץ 14, כ"ד אלול תשפ"ה). בעוטף עזה גם כן יותר מ-90% מתושבי עוטף עזה שבו ליישוביהם (דו"ח מנהלת תקומה, ערוץ 7, כ"ד אלול תשפ"ה). על פי הנתונים, מתוך כ-62 אלף תושבים רשומים על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, למעלה מ-90% חזרו לחבל עזה, כשאליהם נוספו גם יותר מ-2,500 תושבים חדשים שהצטרפו לאזור. התוכניות הממשלתיות לשנים הקרובות הן להכפיל את אוכלוסיית עוטף עזה ל-120 אלף איש. כן ירבה וכן יפרוץ.

אכפת להם מארץ ישראל ומעם ישראל גם במחיר של הסתכנות אישית. אבל לצערנו הרב, חלקים רבים בחברה היהודית כבר לא בטוחים שהילדים שלהם יגורו בישראל, ובוודאי שלא באזורי קו עימות.

כל נער ונערה ערכיים, אידיאליסטים, אוהבי ציון וירושלים, אסור לכם להחריש בימים אלו. כולכם נמצאים ב”צו 8”, גם אם אתם לא לובשים עכשיו מדים. כל אחד ואחת מאיתנו, חייב בימים האלה לברר לעצמנו את ענייני היסוד, כמו מה שאתם עושים כאן הערב, לעשות כינוסים, שיעורים, מה היא הזהות היהודית שלנו, מה הייעוד של מדינת ישראל, לשם מה היא קמה.

אחרי מלחמת יום הכיפורים, ציבורים שלמים במדינת ישראל שקעו בתהום הייאוש והדיכאון. אותם אנשים שחשבו שהם באו ל”מקלט בטוח” – נשברו. ככל הנראה, גם אחרי המלחמה הזאת יהיו הרבה אנשים שמהבוקר עד הערב הם יעסקו אך ורק בשאלה המאוד חשובה, שנקראת ”מי אשם”.

אגב, מציע במקום לשאול כל היום והלילה ”מי אשם”, לשאול ”לשם מה”. **לעסוק בחברה שסועה ומפולגת בשאלה ”מי אשם”, זה סוג של התאבדות לאומית. זה לתת פרס לאויב שלנו.** זה אומר: אנחנו נעשה עבורך מה שאתה לא מסוגל לעשות. אנחנו נשמיד את עצמנו. לעומת זאת, אם במקום לעסוק בשאלה ”מי אשם”, נעסוק בשאלה ”לשם מה” – נכון, חטפנו מכה קשה. מה אנחנו עושים איתה, כיצד מתנהלים אחרת מכאן ואילך? חוזרים לשורשים, מעמיקים את הזהות שלנו, את ההכרה בצדקת הדרך.

”בני הלל”

בזמני, בתנועת ”בני־עקיבא”, בחבורה הבוגרת של הנהגת הנוער הדתי בגוש דן, היה לנו חלום: **להקים תנועת־בת לבני־עקיבא שתיקרא: ”בני־הלל”.** כשם ש”בני־עקיבא”, מיועדת לציבור הדתי־לאומי, בערים הגדולות בישראל רצינו להקים תנועה חינוכית עבור הציבור הרחב, שתפנה לילדים בגיל ביה”ס היסודי, אחינו בשרנו, שלא זכו לטעום מטעמה של תורה, בוודאי לא מטעמה של תורת ארץ ישראל, ולהפגיש אותם קצת עם חום האמונה, עם הזהות היהודית, עם חיבתה של המסורת ואהבת הארץ. היינו כחולמים. אולי בשלה השעה.

לשם מה למדנו את תורת הרב קוק מאה שנה? האם על מנת שברגע המכונן הזה נהיה מרוכזים אך ורק בעצמנו, ונתריס בכעס כלפי אחינו הטועים: ”לא נשכח לכם את ’ההתנתקות’, את פוגרום עמונה, את הסרבנות והמרד, תסתדרו בלעדינו”? זאת הרמה שלנו?!

מי שרוצה להביא גאולה לעולם – צריך להיחלץ מהפרטיות שלו, לחשוב על כלל ישראל, לחשוב על תהליכי הגאולה. יש כאן לידה של קומה חדשה בתהליך הגאולה. לידה היא תהליך משברי. בעת לידה יש כאבים, עליות, ירידות, יש צירים, יש לעיתים גם בכי וצער, יש יציאת דם, "ואומר לך בדמייך חיי" (יחזקאל טז, ו), אבל יש כאן הופעת חיים חדשים. הגלות הולכת ומסתיימת ואנחנו נולדים מחדש בארצנו.

הקב"ה "מחזיר שכינתו לציון" – 7,200,000 יהודים כבר נמצאים במדינת ישראל. מתי היו פה בהיסטוריה כל כך הרבה יהודים ביחד?! **תשובה: מעולם. כבר זכינו לזאת. אז אנחנו בסדר הגאולה בין ברכת "מקבץ נדחי עמו ישראל" לברכת "השיבה שופטינו"** (מגילה יז, ב). בתקופת השופטים היה גם "אהוד" וגם "ברק", זה הכול חלק מתקופת השופטים...¹¹, "איש הישר בעיניו יעשה" (שופטים, כא, כה), אבל אנחנו הולכים "לחדש את המלוכה", הולכים לחדש את מלכות ישראל, הולכים לחדש את עם ישראל, את חיינו הלאומיים בארצו, על פי תורתו וערכיו ההיסטוריים. זה פשרו של המשבר שאנחנו חווים בימים אלה. ועל כן, כל נער ונערה מכם הוא עכשיו לוחם סיירת. לוחמת בסיירת.

החבר'ה הללו, ביום אחרי שהם יחזרו מהמילואים, ישאלו אתכם: תגידו, מדוע להישאר פה? למה לא לעזוב למקום אחר בגלובוס? מה היעוד של המדינה הזאת? ואם אנחנו לא נתכונן היום לדעת מה אנחנו עונים להם (וגם לעצמנו), לא נמלא את חובתנו. אם אחרי מלחמת יום הכיפורים קם לו "מכון מאיר" אחד, אחרי המלחמה הזאת – צריכים לקום "מכוני-מאיר" רבים מאוד. כיצד אני יודע? אגיד לכם, כי שירתי מאה יום במילואים ב"צו 8", אז אני יודע מה קורה בלבבות האנשים. יום אחד מגיע יהודי שכיפת שמיים גדולה על ראשו מביתו לבסיס, ואומר לנו: "החלטתי היום שאני משנה את כל החיים שלי כתוצאה מהמלחמה הזאת, אני לא נשאר אותו דבר". מי שלא מבין שהמלחמה הזאת היא עושה איזשהו אתחול כללי לכל הציבורים במדינת ישראל ולכל המערכות, לא מבין מה קורה פה בכלל.

ברירת המחדל של הוראות יצרן

ניכנס קצת יותר לעומק. ישנם אנשים שהתרחקו קצת מעולם היהדות וקיום מצוות התורה, הם בוחרים בהגדרה "רוה" של המונח "יהודית" בזהותה של המדינה. במלחמה הזאת, מה קרה להם?! אתם יודעים שהיום בצה"ל יש יותר ציציות מחיילים? כמה מניחי תפילין חדשים נוספו לנו? כמה שומרי שבת נוספים נוספו לנו? כמה מתפללים נוספים

11. ובזמננו, אנחנו מתמודדים עם אנשים בעלי שמות דומים שכיחנו בעבר בראשות הממשלה, ויש התמודדות רוחנית לא פשוטה עם הרוח הכללית שהם נושאים.

נוספו לנו? גם החיילים וגם הבתים ובני המשפחות שלהם. אז יש אנשים שהתרחקו קצת מהתורה, הזעזוע של המלחמה – מחזיר אותם חזרה אל המסורת.

לעומתם, ישנם אנשים שהתרחקו קצת מהמושג שנקרא ארץ ישראל. הם קוראים לה, בר מינון, ”שטוחים” (בהברה אשכנזית). קוראים לנחלת ה’ – ”שטוחים!” **המלחמה הזאת החזירה אותם קצת לעניינה של ארץ ישראל**, לאהבת ארץ חמדה טובה ורחבה, ”אעברה ואראה את הארץ הטובה הזאת אשר בעבר הירדן, ההר הטוב הזה והלבנון”. וכן, צעירים רבים שמפסיקים טיולים בתאילנד, בנפאל ובשאר ארצות נידחות וחוזרים לארץ ישראל, באים להיאבק פה על הארץ, לא מפקירים את ארץ ישראל לשונאי ישראל. באה המלחמה ומחזירה אותם לארץ ישראל.

לפני שבוע וחצי, עומד שר חרדי מטעם מפלגה שאפשרה את ביצוע תוכנית הגירוש מגוש קטיף, ומצהיר קבל עם ועולם שזאת הייתה טעות ושצריך לשוב לגוש קטיף¹². **איך אפשר לקרוא לזה אם לא חזרה בתשובה?! אולם כיוון שזו לא חזרה בתשובה פרטית, אין על כך שום כותרת ב”ערוצי הקודש” השונים, בסך הכול חזרה בתשובה לאומית, שהוא דבר הרבה יותר גדול, אבל, אף אחד מהם לא מדבר על כך.**

ויש אנשים, שלצערנו, קצת התרחקו מאותם הנקראים ”עמך”, התרחקו קצת מ”כלל ישראל”. איך אגיד את זה, לא כל-כך נעים... אבל, מתי הייתם לאחרונה בנתיבות, דימונה, ירוחם, אופקים, תפרח, שדרות...?! מורי ורבי, הרב אלישע וישליצקי זצ”ל, היה אומר שישנן ”עיירות פיתוח” – רעננה, רמת השרון, כפר שמריהו, רמת אביב וכו’, וישנן ”עיירות טבעיות” – כמו אופקים, נתיבות, ירוחם, דימונה. והנה, באה המלחמה והחזירה את האנשים הללו חזרה לחיקו של עם ישראל כולו. לטבעיות שלו, לחום ולפשטות שלו, לאהבת ישראל, לחסד ולנתינה שלו, ל”פיוטי בית אבא” שלו ולאמונה הטבעית והיוקדת שלו בקב”ה.

המלחמה החזירה את כולנו יחד לברירת המחדל של הוראות היצרן. ”אתה אחד ושמן אחד ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ” (תפלת מנחה של שבת). החזירה אותנו לערכי היסוד: ”עם-תורה-ארץ”. כולנו עברנו ”אתחול”. הפסקנו עם הציניות, הפסקנו עם ההתנשאות,

12. במהלך הכנס ”ניצחון לישראל” חוזרים לעזה, בהשתתפות אלפים, שנערך בבנייני האומה בירושלים ביום ח’י בשבט תשפ”ד, וכה דבריו: ”עם כניסתי לתפקיד שר הבינוי והשיכון, לקחתי את הצוות שלי לבקר במוזיאון גוש קטיף במטרה לראות מקרוב את ההשלכות של מסירת חלקים מארץ ישראל לאויב הפלסטיני... הזדעזעתי... היום ברור לכולם שזאת הייתה טעות חמורה. בידי ממשלת ישראל לתקן את העוול הנורא ולשוב לגוש קטיף וחבל עזה, שהינו מקום יישוב יהודי מקדמת דנא. יישוב גוש קטיף מחדש יצרו תודעה בקרב האויב ויגביר את הביטחון של אזרחי ישראל”.

הפסקנו עם הגאווה, והתחלנו מחדש לבנות את החלום שלנו, של כולנו, שכולנו שותפים בו, שכולנו אוהבים אותו, שכולנו דואגים לו, שכולנו רוצים לראות אותו מתפתח בחזרה. המשבר הזה הוא לא הופיע סתם. ישנן סיבות פנימיות להתרחשותו.

“רוב יושביה עליה”

בשנים הקרובות, אי”ה, מספר היהודים במדינת ישראל הולך לעבור את מספר היהודים בגלות (יש המכנים זאת “פזורה”, “פזורה” זה שם שמעניק לגיטימציה, אנחנו קוראים לזה “גלות”). ובעוד שנים לא רבות, יהיה כאן מצב שלא היה כמותו למעלה מאלפיים שנה, כולל בבית שני. המצב הזה נקרא בהלכה: “רוב יושביה עליה”. פירושו של דבר, שרוב היהודים בעולם יהיו בארץ ישראל. איך זה נקרא בשפה דתית? “גאולה”. ראו במהר”ל (נצח ישראל, פרק א), שהגדרת הגלות הינה שעם ישראל מפורד, תחת שלטון זר ואיננו בארצו. שלושה מאפיינים. ועל כן – הגדרת הגאולה היא שעם ישראל מקובץ בארצו (ולא באוגדה!) ותחת שלטון עצמי, כלומר – מדינה יהודית. **בהתקיים תנאים הללו, אנחנו נמצאים בתקופה שנקראת “גאולה”. בית מקדש – חשוב מאוד. משיח – כנ”ל. תחיית המתים – אין מה לדבר. אבל כל אלו מתוספים למצב העיקרי המוגדר כפי שהסברנו¹³. כשאנחנו רוצים לדעת איך התורה מגדירה מושגים, כדאי לנו ללמוד מהתורה עצמה.**

אגב, מספרים בבדיחותא שבחורי ישיבות אוהבים ללמוד גמרא כי יש שם הרבה פסוקים מהתנ”ך... אומר מו”ר הגאון הרב דוב ליאור שליט”א¹⁴, שהוא כידוע פוסק הלכה חשוב, שהסיבה שחלק גדול מאחינו החרדים לא רואים במדינת ישראל גילוי אלוקי של גאולה, נעוצה בעובדה שהם (ככלל) לא לומדים תנ”ך. בתנ”ך נמצאת תוכנית הגאולה האלוהית לדורנו, למשל ביחזקאל פרק ל”ו. כדברי הגמרא (סנהדרין צח, א): “ואמר רבי אבא: אין לך קץ מגולה מזה, שנאמר (יחזקאל לו): ‘ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא’”. מסביר שם רש”י: “כשתתן ארץ ישראל פריה בעין יפה – אז יקרב הקץ, ואין לך קץ מגולה יותר”.

פתח תקווה, אם המושבות, ר’ יואל משה סלומון, “בבוקר לח בשנת תרל”ח”, איפה אנחנו היום ביחס לאותם ימים! מה היה נותן ר’ יואל משה סלומון לראות היום את פתח תקווה שלו כל כך גדולה ומפותחת?! מה היה נותן רש”י לראות את מדינת ישראל? 7,200,000 יהודים נמצאים פה.

13. וראה בהלכות מלכים לרמב”ם, שהרמב”ם מוכיח מפסוקי קיבוץ הגלויות בחומש דברים את עניין

משיח מן התורה. קיבוץ הגלויות הוא המאפיין הבסיסי והיסודי של התקופה המשיחית.

14. שו”ת דבר חברון, השקפה וענייני אמונה, עמ’ 224, תשע”א. ובחוברת “יום העצמאות ויום ירושלים מפי מו”ר הגאון הרב דוב ליאור שליט”א”, עמ’ 56, חברון, תשס”ט.

כמה יהודים היו בארץ בשנת תש”ח? 600 אלף! ואז זכינו להקמת מדינה יהודית אחרי קרוב ל-2000 שנה. כמה גברים היו פה בשנת תשכ”ז בעת שהתרחשה מלחמת ששת הימים, וזכינו לרשת את מרחבי ארצנו וירושלים עיר קודשנו? 600 אלף גברים! כמה חיילים שירתו בצה”ל בשנת תשנ”ב? כ-600 אלף חיילים. ואז התרחש פלא נוסף – רוסיה הרשעה, אימפריית בריה”מ, מדינה אתאיסטית, שמיררה את חיי היהודים וניסתה לכלות את נשמתה של היהדות – קרסה יום אחד כגל של אגוזים, ויותר ממיליון יהודים עלו לארץ ישראל. אולי אתם זוכרים מה קרה פה בשנת תשע”ז? אז היו 600 אלף “מתנחלים” ביהודה ושומרון, 600 אלף יהודים בירושלים רבתי. נשיא ארה”ב, דונלד טראמפ, העביר את שגרירות מדינתו לירושלים והכיר בה כבירת ישראל. כל הגויים ראו כיצד “שרו של עשו” מודה ליעקב על הברכות. מחלקת המדינה האמריקאית, אחד הגופים הכי אנטי-ישראליים בעולם, ומי שלא מאמין, שישאל את יהונתן פולארד, הצהירה ש”השטחים הכבושים” אינם כבושים ע”פ המשפט הבינלאומי, ויש חוקיות להקים שם יישובים. ולקיונו, הכרה אמריקאית בריבונותנו על רמת הגולן.

600 אלף איש זהו מספר הגאולה. מה יקרה לדעתכם כשהיו 600 אלף יהודים בתוך ירושלים העתיקה? “וּבָהָר מְרוֹם הָרִים אוֹתְנֵנוּ לְהַרְבֵּץ, וְאֶתְנֵנוּ יָשׁוּב נְדָחִים קוֹבֵץ” (פיוט “יצוה צור”), “והיה באחרית הימים, נכון יהיה הר בית ה’ בראש ההרים ונשא מגבעות ונהרו אליו כל הגוים” (ישעיהו ב, ב). לירושלים יש ייעוד גבוה ונישא, “והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה’, אל בית אלהי יעקב ויורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו, כי מציון תצא תורה ודבר ה’ מירושלים” (שם ג).

”גיא חזיון”

בספר ישעיהו מוזכרת עיר בשם “גיא חזיון” (פרק כב, א). זהו אחד משמות העיר ירושלים. ופשר השם הזה, זהו מקום שכל החוזים ממנו היו¹⁵. זאת אומרת, כל נביא שאתה לא יודע מהיכן הוא – הוא ירושלמי! למשל, הנביא עמוס, גר בנוקדים – בגוש עציון בדרך לחברון. הנביא ירמיהו גר בענתות בארץ בנימין. יש נביאים שהכתוב מציין היכן הם

15. “רבי יוחנן פתח, משא גיא חזיון, גיא שכל החוזים מתנבאים עליה, גיא שכל החוזים עומדים ממנה, דאמר רבי יוחנן כל נביא שלא נתפרש שם עירו, ירושלמי היה” (איכה רבה, פתיחתא כד). “ירושלים נקראת גיא חזיון – המשילה לבקעה המקבלת מי גשמים לפי שהיא מקבלת שפע הנבואה” (רבנו בחיי, כד הקמח, כפורים א).

”תא חזי – גיא חזיון דא שכנתא דהות במקדשא וכל בני עלמא מינה הוו ינקין יניקו דנבואה, דאף על גב דכל נביאין קא הוו מתנבאין מאתר אחרא, מגווה הוו ינקין נבואתהון ועל דא אתקרי איהי גיא חזיון (זוהר מקץ רג, א).

גרים, אך יש נביאים שלא כתוב לנו מקורם, כמו הנביא ישעיהו. לאור הכלל הזה, הגמרא קובעת שהוא היה מירושלים (מגילה טו, א).

הגמרא במסכת מגילה בדף יד. אומרת: "הרבה נביאים עמדו להם לישראל, כפליים כיוצאי מצרים". "כפליים כיוצרי מצרים" זה בערך 1,200,000. כמה זמן נמשכה הנבואה והשראת השכינה בעם ישראל? אומר בספר הכוזרי (מאמר ב, כג), תת"ק שנים, 900 שנה¹⁶. סגולת ישראל, לפי ספר הכוזרי, היא כושר הנבואה. אז אם "בנק הנביאים" שלי כולל 1,200,000 איש, נחלק אותו לאלף שנה כדי שיהיה מספר עגול, זה אומר שבכל זמן נתון חיו יותר מאלף נביאים. כלומר, נבואה בישראל זה דבר טבעי, שכל אדם מישראל מכיר את הנביאים ויכול לפנות אליהם בכל עת, אפילו בענייניו הפרטיים.

כשמדינת ישראל תהיה "ממלכת כהנים וגוי קדוש", וכאשר רוב יהודי העולם יחזרו לפה, אז תתמיד בנו השראת שכינה כמקדם¹⁷. רק יש בעיה, צריך "אנטנה" בכדי לקלוט את דבר ה'. לאנטנה הזאת קוראים בית מקדש. זה התפקיד הרוחני של בית מקדש, ובמיוחד של ארון הברית, שהוא המגבר של דבר ה' שיוצר את הנבואה¹⁸. כשיהיה בית המקדש, גם תחזור הנבואה¹⁹, וייתכן שאף קודם לכן נזכה לחזרת רוח הקודש חזקה, שתתפתח לאחר בניין המקדש לכדי נבואה של ממש²⁰. מתי ייבנה בית מקדש? כשממשלת ישראל תחליט להקים אותו²¹. מתי היא תחליט להקים אותו? כשהרבנות הראשית לישראל

16. משנת יציאת מצרים עד בניין המקדש הראשון עברו 480 שנה (ככתוב בספר מלכים א, ג, א). בית ראשון עמד 410 שנים, וכעבור 70 שנה לחורבן כבר הסתיימה מלאכת בניין הבית השני. בתקופה היא פעלו אנשי כנסת הגדולה, שהיו אחרוני הנביאים (מגילה יז, ב). סך הכך הכול כ-900 שנה.
17. "אך ימות המשיח הם הנהגת הגדלות השני, ואז נאמר: 'קדוש יאמר לו', כמ"ש שההארה רבה על החומר, עד שהחומר עצמו מתקדש, והנבואה פשוטה על כל ישראל..." (רמח"ל, כללים ראשונים, עמ' רעב).

18. בספר "העיקרים" (מאמר ג, סוף פרק א) מבואר, שאף שבזמן הבית השני "היו חסידים ואנשי מעשה ראויים לנבואה יותר מבבית ראשון", "לא היה שם נבואה, לפי שלא היה שם ארון".

19. ישנה מחלוקת בין הרמב"ם לרס"ג האם הנבואה תתחדש לפני בניין הבית או לאחריו.
20. כתב אחד מגדולי המקובלים בדור הקודם, הרב יהודה זרחיה סגל זצ"ל, במכתבו לגרצ"ה קוק זצ"ל, אודות יום העצמאות: "...ביום גדול זה אשר בו מוקם כבוד שמים ומחזרת השכינה לישראל כי כבוד ה' המחולל בגויים הולך ומתקדש בעצם קיום המדינה ומרכזו לנדחי ישראל וממנה יתד וממנה פנה לחלות הנבואה בעמנו שעי"ז יתעוררו לבנין הבחירה (עי' זבחים ס"ב א' ג' נביאים וכו') ולקיים המצוה של בנין הבית כראוי ואז בודאי ובודאי יבא קץ הפלאות והעבודה בו תעורר רחמי הקב"ה לשלוח לנו בן דוד משיחו...".

21. כמובן שיכולים להיות אופנים ניסויים נוספים או חלופיים – באמצעות המלך המשיח, אולם אנחנו עוסקים כאן בגאולה בדרך הטבע ע"פ שיטת הירושלמי, שבניין הבית קודם לביאת המשיח. וראה

תפסוק שצריך להקים אותו, לאחר שהתנאים הפוליטיים יאפשרו זאת. מתי היא תפסוק כן? **מתי שהיא תשתכנע שאנחנו לא יכולים לחיות יותר חיים דתיים בלעדיו.** אמרתי כאן משהו מיסטי? לא נראה לי...

אומר הנביא יואל (פרק ג, א) אודות התקופה שאנחנו מייחלים לה: ”והיה אחרי כן אשפוך את רוחי על כל בשר ונבאו בניכם ובנותיכם, זקניכם חלמות יחלמו, בחוריכם חזינות יראו”. אומר הרמב”ם באיגרת תימן שהנבואה תחזור לפני ביאת המשיח, וכן כתב רס”ג ב”אמונות ודעות”, מאמר שמיני, שהנבואה תחזור עם ביאת המשיח. כתב הרב קוק (אורות ישראל ט, ז) שמציאותנו היום ללא רוח”ק ונבואה היא מום קשה, ושאנו חייבים ליחל ולצפות לחזרת מדרגת רוח”ק גלויה אצל רוב בעלי הכישרון באומה²², ואף למעלה מכך²³.

אנחנו עם הנצח, עם של ערכים ומוסר. אנחנו נמצאים פה כדי להביא את האושר הכי גדול שיכול להיות לכל האנושות כולה. האנושות סובלת כיום ממתקפה כפולה, של האסלאם הקיצוני מחד ושל תפיסות פרוגרסיביות מטורללות על המוסר החברתי הפשוט מאידך. האנושות נבוכה מאוד משום שאין לה קשר עם רבש”ע. אבל כשהיא תתחבר בחזרה אל רבש”ע, דרך עם ישראל, דרך ”ביתי בית תפילה יקרא לכל העמים” (ישעיהו

במאמרו של הגר”ש גורן זצ”ל בעניין ”בניין בית המקדש בזמן הזה” – בספר ”נשמה של שבת”, עמ’ 226-258, חברון, תשנ”ט.

22. ”אי אפשר להימנע מלהשתמש בהכרזה למטרות היותר עליונות, לעורר את הטוב ואת החיים בעולם. לגבי ישראל צריכים כעת בזמן הפריחה הלאומית, בהתחלתה, **לעורר את השאיפה למטרה הרוחנית העליונה, שהוא הסיגול לרוח הקודש קבוע ברוב בעלי הכשרון שבאומה.** ההכרזה של המלה תעורר את הבאורים השונים שלה, וכל צד מצדדיה יאיר באור מיוחד, ועל פי רוב יגלה כל באור איזה חלק מהאמת הגדולה והחיה של אוצר הטוב והקדוש הזה” (אוה”ק, ח”ג, עמ’ שנה).
”ועל זה הוא תשוקת ובקשת כל ישראל תמיד לשפעת רוח קדשו ית”ש וכמ”ש המזכירים את ה’ אל דמי לכם ואל תתנו דמי לו להשפיע עליכם מרוח קדשו להיות דבקים בו ית”ש תמיד כי יסוד דהמלכות שם הוא המקור דנשמת כלל ישראל ושם הוא התשוקה להיות דבוק שם תמיד” (ספר לשם שבו ואחלמה, הקדמות ושערים, שער הפונה קדים פרק מב).

23. ”מקובלים אנו, וכן לפי רב סעדיה גאון, במאמר ‘גאולה אחרונה’ (מאמר ה) והרמב”ם באגרת תימן, כי בבוא הגאולה האחרונה תתחדש הנבואה בישראל...וזאת מגמת מוסר הקודש, המוסר האידיאלי העתידי, ודרך הקודש, הנבואי, צפיה להתחדשות רוח הקודש, הרוח הנבואי בישראל” (אוה”ק, מבוא לחלק ד). ”דור חדש יקום. בנים בני חורין ייוולדו. בתחיית ישראל המדינית בארץ קדשו. ישוב בו רוחו. מקור מחצב נשמתו, רוח הנבואה” (”קול הנבואה” לרב הניזר זצ”ל, עמ’ ה). ”אומנם בתחיית הקודש, בתחיית האומה ושובה לארץ קדשה, בקיבוץ גליות ובנין המדינה, הכרח הוא, שתקום ותתחדש רוח הנבואה בישראל, חוזים ונביאי קודש...” (יומני הרב הניזר, התשכ”א).

נו, ז), זה ייתן לכל האנושות כולה את הווקטור המוסרי והרוחני שירומם את כל הדעת האנושית. בית מקדש אינו מקום של "פולחן דתי", הוא מקום שבו השמיים והארץ נושקים זה לזה, הוא המקום שממנו יוצאת תורה לעולם כולו.

כעת עלינו ללמוד תורה ברצינות, להתגדל, ללמוד את תורת ארץ ישראל, להעמיק את המסרים שלנו, אבל לדבר בשפה שגם אחרים יוכלו להבין אותה. אנחנו צריכים לצקת את תכני הקודש להיות האדנים של בניין עולם החול. **צריך להבין שהנהגת המדינה עוברת ממש בשנים אלו לציבור האמוני, וכפועל יוצא מכך עליו לעסוק יותר ויותר ב"תורת המדינה", תורת ארץ ישראל, תורת הכלל.** עלינו להעמיק במשנתם של מרנן ורבנן, הראי"ה קוק והרצי"ה, בדברי הרב גורן והרב נריה, הרב הרצוג והרב ישראל, הרב עוזיאל והרב חיים דוד הלוי, הרב דרוקמן והרב אריאל שליט"א, ובעוד דברי רבנים שעוסקים בהנהגת מדינה יהודית ע"פ התורה. מהי מדיניות כלכלית על פי תורה? איך מנהלים מלחמה על פי תורה? איך מנהלים משרד חוץ על פי תורה?

ישנן שאלות שאלפיים שנה לא זכינו לעסוק בהן, וכעת אנחנו צריכים לעסוק בסוגיות של תורה ומדינה. וזאת ביחד עם המשך בניין האישיות, בניין כוחות הנפש בדור של גאולה, ועם חיבור לקיום התורה והמצוות ממקום עמוק ומשמעותי יותר, להגיע לרמה של הזדהות והפנמה. הכול הולך להתחדש ביחד איתנו. זו עבודה גדולה שבודאי תשפיע לטובה על הדורות הבאים. תודה רבה לכם.

”הגאולה נמשכת היא והולכת”

כתב מרן הרב קוק זצ”ל בספר ”אורות” (ישראל ותחייתו, פסקה כח):

”הגאולה נמשכת היא והולכת. גאולת מצרים וגאולת העתיד השלמה היא פעולה אחת שאינה פוסקת, פעולת היד החזקה והזרוע הנטויה, אשר החלה במצרים והיא פועלת את פעולותיה בכל המסבות [...]”

יהודי יקר שאל אותי הבוקר, האם היום היה צריך להגיד ”הלל שלם” בברכה על ניסי הלילה? משום שהגמרא בפסחים (ק”ז, א) אומרת שיש מקום לאמירת הלל על נס הצלה לכלל ישראל. **”נביאים שביניהן תקנו להן לישראל, שיהו אומרים אותו על כל פרק ופרק ועל כל צרה וצרה שלא תבא עליהן, ולכשנגאלין אומרים אותו על גאולתן”**. כלומר, הנביאים תיקנו שצריך לומר הלל בכל פעם שישראל נגאלים מצרה, ואם המאורע אירע בארץ ישראל ומדובר בנס שנעשה לכל ישראל, יש שיטות שסוברות שיש אף מקום שאמירתו

* שיחת הכנה לקראת פסח – לאור כשלוש מתקפת הטילים האיראנית (ו’ ניסן תשפ”ד). המתקפה האיראנית על ישראל, או ”ליל הכטב”מים”, הייתה תקיפה אווירית נרחבת שביצעה איראן משטחה ומשטח מדינות נוספות נגד ישראל במוצש”ק תזריע, אור ל’ ניסן תשפ”ה, וכללה 110-130 טילים בליסטיים, 36 טילי שיוט וכ-185 כטב”מים. מבצע ההגנה מפני המתקפה נקרא ”מגן ברזל”, ובמהלכו ירטו מערך ההגנה האווירית של צה”ל, וקואליציה אזורית בהובלת **ארצות הברית, 99% מהאיומים.**

כל טילי השיוט והכטב”מים יורטו מוחץ לישראל על ידי ישראל ועל ידי קואליציית המדינות ארה”ב, ירדן, בריטניה וצרפת. הרוב המוחלט של הטילים הבליסטיים יורט, וטילים בודדים נפלו בשטח ישראל וגרמו נזק קל. על פי מקורות אמריקאיים, כמחצית מהטילים הבליסטיים האיראניים כשלו בשיגור או סטו ממסלולם ולא היה צורך לייירטם. **המתקפה הייתה חסרת תקדים בתולדות ההגנה האווירית מבחינת כמות הטילים וכלי הטיס החמושים ששוגרו בבת אחת, ומבחינת אחוזי היירוט הגבוהים (ע”פ ויקיפדיה).**

תהיה בברכה, ולכל הפחות בשנה הראשונה להתרחשותו. זאת אכן שאלה טובה שיש להרהר אודותיה בבוקר זה?... מי שלא שואל את עצמו את השאלות הללו בימים אלו, באמת איני יודע האם יועיל עבורו במשהו שיעור הכנה לקראת פסח, משום שהשנה אנחנו כבר חצי שנה מתכווננים לפסח, מאז שמחת תורה, ומי שלא זו אצלו שום דבר בהכנות לפסח מאז ימי תשרי, איני יודע מה יועילו לו שיעורי הכנה לפסח כעת...

כאמור, אנחנו בשנה מאוד מיוחדת. שנה שאנחנו רואים בה ממש "יום ליום יביע אומר, ולילה ללילה יחזה דעת" (תהילים יט, ג), כיצד "הגאולה נמשכת היא והולכת". **אלו ימים היסטוריים בכל מובן שהוא, ונראה שהעיקר עוד לפנינו, "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" (מיכה, ז, טו). אומנם, אף אחד מאיתנו לא בא בסוד ה', אבל, יש לנו מסורת מרבתינו³ שהדבר הזה קשור לציפייה של האדם לישועה, ולפי הציפייה של האדם לישועה, כך גם הוא זוכה להמשיך את הישועה בפועל ולהתגלות שלה. אם הציפייה נמוכה ומתייחסת בעיקרה לדברים נמוכים, אזי מתרחשים דברים נמוכים, אולם אם הציפייה היא לדברים גבוהים, עליונים, שקשורים לגאולתם של ישראל, לרוממות קרן ישראל, להשבת השכינה "לציון עירך וסדר העבודה לירושלים" (חזרת הש"ץ תפילת הימים נוראים), אז העניינים שנעשים הם ודאי קשורים לעניינים אלו.**

שירת הבאר ושירת הים

מצאנו בתורה מספר שירות שנאמרו על הנסים ועל חסדי הקב"ה. נתבונן בשתי שירות שונות זו מזו. השירה הראשונה והמפורסמת ביותר – שירת הים, "וירא ישראל את היד הגדולה" (שמות יד, לא), וישנה שירה קצת יותר צנועה, אין לה יחסי ציבור כל כך, קוראים

1. ראשונים רבים וביניהם: המאירי בפסחים (שם), ר"ת מובא בתלמידי רבינו יונה ברכות יד, רא"ש ברכות יד, בה"ג בריש הל' לולב, מביאים דין זה כהלכה פסוקה. ר"ת (בתר"י שם) אף כותב בפירושו שאומרים הלל בברכה על נס שנעשה לכל ישראל, ויש להאריך ואכמ"ל.
2. ואולי בעומק העניין הסיבה שלא אמרו הלל נעוצה בעובדה שאע"פ שניצלנו אז מסכנה גדולה, עדיין לא יצאנו מעבדות לחירות, משום שלא השמדנו את המשטר האיראני או את יכולותיו הצבאיות כליל, ועוד חזון למועד אי"ה, לשיר שיר חדש על גאולתנו ועל פדות נפשנו.
3. "איכות הגאולה תלויה במדת הצפיה אליה. כל שידעו לרומם ולנשא את הצפיה לישועה, לצפות שהגאולה תהיה גדולה ונשגבה בדרך נס ופלא כמו שנאמר "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" (מיכה ז, טו) יותר מקוממים את ערכה של הגאולה העתידה לבוא. אולם, אם הצפיה לישועה אינה במדרגה הנפלאה הזאת אין בזה השלמות המקווה ויש צורך בצדוף אחר צדוף, זיכוך אחר זיכוך, עד שיצרפו כבוד כל הסיגים [...] (מי מרום, מעיני הישועה, צפיה לגאולה עליונה, פרק לה, עמ' סה, ירושלים, תשמ"ב) וראה באריכות באגרות הראי"ה, כך ג, אגרת תשנ"ג מה שכתב בזה מרן הגראי"ה קוק לגרי"מ חרל"פ זצ"ל.

לה "שירת הבאר" (במדבר כא). הבאר היא רק כלי, משרתת בענווה, היא רק נותנת שירות, אין לה בקשות מיוחדות, אין לה יחסי ציבור, ואע"פ שלפי דברי חז"ל היה לה הרבה במה להתגאות – בטעם המיוחד של מימיה ובסגולתם להחכים את האדם לקבלת דברי תורה – היא לא גבתה עמלות מיוחדות על כך, והנביעה את מימיה בענווה ובפשטות לכל דורש. מעניין הדבר שכאשר חז"ל עוסקים בסוגיית "תורה לשמה", הם ממשילים את הזוכה ל"תורה לשמה" באמצעות פסוקים משירת הבאר, ולא בפסוקים משירת הים. בשירת הים כולם "רואים מלאכים", כולם זוכים להשגות גבוהות, יש אפילו ניגון מיוחד לשירת הים לשביעי של פסח... לא חסר דבר. לעומת זאת, לשירת הבאר אין ניגון, אין דבקות, אין "תפיסת מלאכים", רק "ממדבר מתנה"⁴ – "וממתנה נחליאל", אם אדם מגביה את עצמו, או אם אדם משפיל את עצמו, בכך הכול תלוי. אם אדם זוכה לענווה – הוא יזכה לדעת את התורה, ואם מגביה עצמו – הכול יישכח ממנו. זו שירה אחרת, שירת הענווה.

מה ההבדל בין שתי השירות הללו? נכון ששירת הבאר, יש לה צד גלוי. מה הצד הגלוי שלה? באר עם נביעה שמגיעה עד הבית, זאת זכות גדולה מן השמיים. אבל יש לה גם צד סמוי. וכפי שרש"י מביא את מדרשי חז"ל⁵ אודות הנקבים והבליטות שהיו בהרים, שהאמוריים תכננו מארב מחושב מאוד. מארב שמן הסתם עבר בשתיקה של האו"ם, כנראה. זו הייתה תחילתה של קואליציית "ל"א המלכים", עשו מארב. שמו כוחות. בני ישראל היו צריכים לעבור בגיא שבין ההרים, מלכי כנען הציבו כוחות על ההר מכאן ועל ההר מכאן, וזמן סמוך לפני שבני ישראל עברו שם, הקב"ה עשה להם נס נסתה, "ההרים רקדו כאילים" (תהילים קיד, ד) ומחצו אותם, ועם ישראל עבר שם במקום שבו התחברו ההרים זה לזה, ולא ידע מה קרה שם זמן קצר קודם לכן. חשב שתמיד הכול שם היה פתוח כמו כביש 6, כביש מהיר... עד שהגיעה הבאר ושטפה את גופות האמוריים מבין ההרים, וכך ישראל הבינו את גודל הנס הנסתר שהקב"ה פעל בעבורם, וכתוצאה מכך הבינו שעליהם להודות לקב"ה על כך. זוהי שירת הבאר.

4. מאי דכתיב: (במדבר כא) "וימדדך מתנה, וימתנה נחליאל, וימתנה לאל במות", כיון שיעושה אדם את עצמו כמדדך, שהוא מפקד לכל, תורה נתנה לו במתנה, שנקמר: "וימדדך מתנה". וכיון שנתנה לו במתנה, נחלו אל. וכיון שנתחלו אל, עולה לנדלה, שנקמר: "וימתנה לאל במות". ואם הגביה את עצמו, הקדוש ברוך הוא משפילו, שנקמר: (שם) "ויבמות הגיא". ולא עוד אלא (ששוקפין) [ששוקפין] אותו בקרקע, שנקמר: (שם) "ונשקפה על פגי הישימן". ואם חוזר בו, הקדוש ברוך הוא מגביהו, שנקמר: (ישעיה מ) "כל גיא ינשא" (נדרים נה, א).

5. ראה רש"י במדבר כא, טו-טז.

דיברתי היום עם חבר שגר בדימונה. בדימונה ישנו "מפעל טקסטיל" ידוע, ושם הלילה עדה כל העיר. עשרה טילים, שכל אחד מהם יכול למחוק עיירה שלמה, היו מכוונים לכיוון "המפעל" הזה, וב"ה, לא הגיעו אל היעד. אז לא שמענו על זה כי זה לא אירע באזור "המרכז", זה לא בגוש דן, שהרי בפתח תקווה לא היה אזעקות. אז לא היה נס גדול, זה הכול חלק משירת הבאה, שירת הענווה של הניסים הנסתרים של ארץ ישראל המלוכשים בטבע.

ניסים נסתרים

שירת הבאר אומרת לך: אחינו היקר, "התבונן בניסים הנסתרים", אומר הרמב"ן (שמות יג, טז). "הניסים הנסתרים" הם יסוד כל התורה כולה⁷, "ובעבור כי הקדוש ברוך הוא לא יעשה אות ומופת בכל דור לעיני כל רשע או כופר, יצוה אותנו שנעשה תמיד זכרון ואות לאשר ראו עינינו, ונעתיק הדבר אל בנינו...". פעם אחת בלבד בהיסטוריה של המין האנושי הייתה תקופה שהיו בה ניסים גלויים, לתקופה הזאת קראו: יציאת מצרים ודוד המדבר, "ביד חזקה ובזרוע נטויה" – גילוי המופתים בניסים שמעל הטבע⁸. אולם מאז ואילך, הקב"ה מנהיג את עולמו בדרך הטבע, ובמיוחד בארץ ישראל, שזו הנהגה שבמובן מסוים היא יותר עליונה מהנהגת ניסי חוץ לארץ⁹, משום שהיא מרוממת גם את הטבע החומרי למדרגה העליונה¹⁰.

בפרשת חוקת, עם סיומה של תקופת המדבר, בעומדנו על סף הכניסה לארץ ישראל בשנת הארבעים ליציאת מצרים, אנחנו שרים את שירת הבאה, ואנו מתכוונים גם למידות

6. הכור הגרעיני בדימונה.

7. "ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים, שהם יסוד התורה כלה. שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו, עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכלם נסים. אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד, אלא אם יעשה המצות – יצליחנו שכרו, ואם יעבור עליהם – יכריתנו ענשו. הכל בגזרת עליון כאשר הזכרתי כבר (בראשית יז, א, ושמות ו, ב)" (רמב"ן עה"ת, שמות, שם).

8. "בזרוע נטויה – זרוע הושאל על הכוח והאומץ... נטויה ענין פשיטה ומתיחה, כמו צל נטויה, וטעם זרוע נטויה כח המתפשט לבלי גבול, ונקרא כן הכוח העליון המשנה מנהג הטבעי, כי בהנהגה הטבעית נתן הוא ית' חק קבוע ושיעור מצומצם עד היכן יתפשט ולא יעבור גבולו לעולם, אמנם כשברצונו ית' לשנות ההנהגה הטבעית שיעבור כוחו את החוק הקבוע עליו, הנה הכוח הלזה נקרא זרוע נטויה" (הכתב והקבלה, שמות, ו, 1).

9. מקורות להרחבה ראה בספרנו: "אזור ישראל בגבורה", עמ' 222-226.

10. "אך ימות המשיח הם הנהגת הגדלות השני, ואז נאמר: 'קדוש יאמר לו', כמ"ש, שההארה רבה על החומה, עד שהחומר עצמו מתקדש, והנבואה פשוטה על כל ישראל..." (רמח"ל, כללים ראשונים, עמ' רע"ב).

הטובות ולענווה הגנוזים במילותיה. אנו מבינים שהנס שנעשה לנו בנחלי ארנון הוא נס גדול ועצום, ואע"פ שהוא נס נסתה, הוא גנוז ובלוע בנס הנגלה של קריעת ים סוף וההליכה הניסית במדבר. בקריעת ים סוף זכינו לעמוד אש ולעמוד הענן. מה תפקידו של "עמוד הענן"? הוא כמו סוג של "כיפת ברזל" בימינו. מקבל את הבליסטראות, האבנים, החיצים ואת כל מה שהמצרים שלחו עלינו, את כל זה עמוד הענן ספג. אבל האם מצאנו שירת "עמוד הענן"? לא, משום שעבור בני ישראל זה מובן מאליו ופשוט, זה לא נקרא מופת, זה הרי מתבקש שאנחנו זוכים להגנה אלוהית, "באברתו יסך לך, ותחת כנפיו תחסה" (תהילים צא, ד). אנחנו לא מתרגשים מכך אפילו, ברור לנו שתהיה לנו הגנה הרמטית, הקב"ה "חייב" לנו, הוא הוציא אותנו מצרים, הוא שומר עלינו. ועל כן, רק בקריעת ים סוף, שהוא באמת אירוע ייחודי מעל ומעבר לכל דמיון, אנחנו אומרים את "שירת הים". אבל בארץ ישראל, כאמור, יש מקום רב לשיר את שירת הבאה, על הניסים הנסתרים והגלויים כאחד.

"ואמרת בלבבך"

וכאז, כן היום, ישנם כל מיני ויכוחים בנוגע לאופי המאורעות שעברנו. הללו אומרים: "בזכות כוחנו ועוצם טכנולוגייתנו", והללו אומרים: בזכות "תהילים נגד טילים" – ו"האמת תהיה נעדרת", שהרי דוד מלכנו הוא זה אשר מחד קיים בעצמו: "ללמד בני יהודה קשת" (שמואל ב' א, יח), ומאידך חיבר את מזמורי התהילים – ללא שום סתירה בין שתי הפעולות הללו. וכדברי הר"ן בדרשותיו המפורסמות (דרשות הר"ן, דרוש י), הכותב על הפסוק: "ואמרת בלבבך כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה" (דברים ת, יז), **אתה חייב "לומר בלבבך" – כלומה, אתה חייב להכיר בכוחות שלך ובערך שלך – אך לייחס את הכול לחסדי הקב"ה שנתן לך את הכוח לעשות חיל!**¹¹

אין עוד אף מדינה בעולם שעמדה בסדר גודל של התקפת טילים כזאת כמו מדינת ישראל הלילה! זו עובדה מדעית, זו אינה בדיה של דרשן. הבוקה, זה הפך לנתון מדעי¹².

11. "וזכרת את ה' א-להיך, כי הוא הנותן לך כוח לעשות חיל" – רצה בזה כי עם היות שאמת שיש באישים סגולות מיוחדות לדבר מהדברים, כמו שיש אנשים מוכנים לקבל החכמה ואחרים מוכנים לשית עצות בנפשם לאסוף ולכנוס, עם היות שהכוח ההוא נטוע בך, **זכור תזכור הכוח ההוא, מי נתנו בך ומאין בא, הוא אומר 'וזכרת... כי הוא הנותן לך כוח', לא אמר 'כי הוא נותן לך חיל', שאם כן היה מרחיק שהכוח הנטוע באדם לא יהיה סיבה אמצעית באסיפת ההון, ואין הדבר כן, ולפיכך אמר כי היות שכוחך עשה את החיל הזה, תזכור נותן הכוח ההוא יתברך**" (דרשות הר"ן, שם).

12. כאמור לעיל, המתקפה האיראנית הייתה חסרת תקדים בתולדות ההגנה האווירית מבחינת כמות הטילים וכלי הטיס החמושים ששוגרו בבת אחת, ומבחינת אחוזי היירוט הגבוהים.

אף מדינה בעולם בעידן המודרני, לא בזמן מלחמת העולם הראשונה, לא בשנייה, וגם כנראה עוד לא בשלישית, לא עמדה בפני היקף של מתקפה כזאת, שהתוצאה הסופית ואחוז הנפגעים שלה הוא – ילדה מהפזורה הבדואית שנפצעה קשה. זה מספר הנפגעים של כל מטר הטילים הבליסטיים הללו שהאויבים שלנו השליכו את כל יהבם עליהם. **מה פשר הפלא הזה?! איך אפשר לקרוא לדבר הזה אם לא שמירה אלוקית מופלאה?** "וגנותי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי" (מלכים ב' יט, לד).

הללו אומרים "בזכות המדע, הטכנולוגיה והקדמה", והללו אומרים "בזכות מזמורי התהלים נגד הטילים". ומה האמת? **"וזכרת את ה' אלוקיך, כי הוא הנותן לך כיפת ברזל", והוא הנותן לך 'מערכת החץ', והוא הנותן לך 'שרביט קסמים', והוא נותן לך את "ארדוף אויבי ואשיגם", והוא "המלמד ידי לקרב, אצבעותי למלחמה" (תהלים קמ"א), והוא הנותן לך את "צבא התקפה לישראל", ולא רק "צבא הגנה לישראל", שגם למדרגה הזאת אנו עדיין מקווים ומייחלים ומצפים¹³, "אבינו מלכנו, הרם קרן ישראל עמך".**

כעת נראה דבר פלא מאוד. מו"ר הרב נריה זצ"ל, במאמר שלו אודות מלחמת יום הכיפורים, אז המציאו את המושגים הרווחים גם היום: "קונספציה" ו"המחדל". מי אחראי על המחדל? אומר הרב נריה: עומק המחדל הוא כל כך גדול ומקיף, שזה כלל לא מחדל אנושי. אין כאן עניין נקודתי שבעל תפקיד פלוני או אלמוני אשם, דרג הצבאי אשם או דרג מדיני אשם. **זה עונש אלוקי, אומר הרב נריה. זה עונש אלוקי שהקב"ה מעוור את עיני ההנהגה, שהם לא יראו לאן הם מובילים את הצאן.** זאת גמרא מפורשת שכאשר הרועה כועס על הצאן, הוא לוקח עז עיוורת ושם אותה בראש הצאן, וכל הצאן נופל אחריה כגל של אגוזים (ב"ק נב, א). אבל, ממשיך שם הרב נריה ואומר, **כשם שהנגיפה בתחילת הקרבות הייתה מופתית, הייתה אלוקית, שאי אפשר להסביר את העיוורון הזה באופן טבעי, כך גם ההתאוששות והניצחונות שהגיעו אח"כ היו בידי שמיים.** אין עם בעולם, עד עצם היום הזה, שהתאושש ממכה פתיחה והפתעה כמו מלחמת יום הכיפורים, ותוך שלושה וחצי שבועות בלבד הפך את הקערה על פיה והשיג ניצחון צבאי אדי, שאין כמותו בהיסטוריה האנושית. לא רבים יודעים שמבחינת סדר גודל של חלק מקרבות השריון שהיו בחצי האי סיני במלחמת יום כיפורים, רק במלחמת העולם השנייה, בקרבות הגדולים ביותר בין גרמניה לרוסיה, היה סדר גודל כזה של קרבות שריון¹⁴.

13. הדברים נאמרו לפני היציאה למבצע "חיצי הצפון" להסרת האיום בגבול הצפון.

14. קרבות "ש" ב-"ש", במינוח הצבאי.

אם כך, נשאל, מדוע בעל הנס לא מכיר בניסו? אולי כי זה לא מספיק "פרומקייט"¹⁵... זה יותר מדי "ציוני" להכיר בנסים שנעשו ל"ציונים"... אנשים עלולים בטעות להודות לקב"ה ב"יום העצמות" ובשאר ימי "אידיהן". לעומת זאת, ככל שאתה כופר בטובתו של הקב"ה ואומר שאלו ניסים שבאו מהס"א (בר מינן!), או שאלו לא "באמת" ניסים – אז זה יותר "יראת שמיים", יותר פרומקייט. בעולם הפוך אנחנו חיים¹⁶. צריך להפוך בחזרה את המצב, להודות לקב"ה. "זמרו ה' כי גאות עשה, מודעת זאת בכל הארץ" (ישעיהו יב, ה). גם אם הגאולה עדיין לא שלמה. זה ההבדל בין גאולה לבין ישועה. ישועה היא שלב בתהליך הגאולה, עוד ישועה ועוד ישועה, וכל סט הישועות הללו מביא אותנו לאט לאט אל הגאולה השלמה. זאת כנגד המתעקשים לכפור בטובתו של הקב"ה מצד ימין.

וכלפי המתעקשים לכפור בטובתו של הקב"ה מצד שמאל, נשאל: היכן הייתה כל הצלחתם ופעולתם של כל אותם אמצעים טכנולוגיים שבהם שמתם מבטחכם בבוקר שמחת תורה שנה זו? איפה היו המטוסים הללו?! איפה היו הטייסים הללו? איפה היו "כיפות הברזל"? איפה היו כל ארגוני המודיעין ושיתופי הפעולה האזוריים?! איפה היה הצבא הכי חזק במזרח התיכון באותו בוקר?! אין זאת כי אם יד ה' שהכתה בנו בחוזקה, "נחפשה דרכנו ונחקרה ונשובה עד ה'" (איכה ג, מ).

אנו עדים לפלא השגחה. הקב"ה עושה את זה באותו פרק זמן. "זה לעומת זה עשה האלוקים" (קהלת ז' יד), שלא נאמר: "זה דור אחר", "זה צבא אחר", "אלו מפקדים אחרים" – אלו בדיקו אותם אנשים ואותם בעלי תפקידים. הלילה, ב"ה, הכול עבד באופן מפליא וניסי, ובבוקר שמחת תורה כל מעשיהם נכשלו בכישלון חרוץ – ללמדך, "כי לא לקלים המרוץ ולא לגיבורים המלחמה" (קהלת ט, יא), אלא "סוס מוכן ליום מלחמה ולה' התשועה" (משלי כא, לא) "אם ה' לא ישמור עיר, שווא שקד שומר" (תהילים קכז, א). אין הכוונה שהשומר לא צריך לשמור, שהשומר לא צריך לשקוד, "אם ה' לא יבנה בית שווא עמלו בוניו בו". הבונים לא צריכים לעמול בבניין בית?! ודאי וודאי שצריכים לעמול ולשמור ולשקוד, אבל בזכירת המקור אלוקי שממנו הכול.

15. הקפדה וצדיקות יתר.

16. כדבריו המפורסמים של הגאון הרב שריה דבליצקי זצ"ל לאחר מלחמת ששת הימים: "הדבר גם רק לאבסורד כמעט מזעזע יותר מאשר מצחיק, שמידת חרדיותו ויראת השמיים של אדם, שתמיד נקבעה בעיני ההמון על ידי ריבוי תפילות, ברכות ואמירת תהלים, נמדדה אשתקד ובשנה זו על ידי אלה שרואים הכול בראי עקום באופן הפוך ממש, אלה שמשום מה לא הביעו שבח ותודה לבורא ית"ש אף במלה אחת הם הם החרדים ביותר, ואלה שהודו כן נצרכים לבדיקה" (לראיית הדברים במילואם, ספרנו: "המחזיר שכניתו לציון", ח"א עמ' 136-140, תשע"ז, הוצאת תנועת המזרחי העולמית).

מי שאומר "אני ישן על מיטתי ואתה עושה", כמו חזקיה המלך (איכה רבה פתיחתא ל), מי שאומר כך – לא יכול להיות משיח. מסביר הראי"ה קוק (הקדמה לחבש פאר), אם עושים לך כזה גס משמיים, הורגים עבורך עשרות אלפי חיילי אויב בלילה אחד, ואתה רואה את זה ולא מייחס לכך חשיבות דתית, לא רואה בכך התערבות אלוקית, ואומר לעצמך: "עזוב, זה סתם "ביטול תורה", אין לי זמן לזה, אני לא מתעסק עם זה, אני באמצע התוספות והרשב"א עכשיו, לא מעניינת אותי פוליטיקה וענייני "השקופה"... – אז אתה יכול להיות אולי "ראש ישיבה" גדול, אבל משיח אתה לא יכול להיות, אתה לא יכול להביא גאולה לעולם, כי אתה לא מבין את האופן שבו הקב"ה מופיע בארץ ישראל.

ועל כן, כשאנחנו מתבוננים קצת סביב ענייני הפסח, יכולה להיות סכנה גדולה שמרוב פרטים, לפעמים, אנחנו הולכים לאיבוד ולא זוכרים מה העניין הכללי שאותו התורה רצתה שנזכור. לפעמים אנשים מרחיבים כל כך את היריעה בפרטי ההלכות, חוקרים כל כך לעומק בגדרי שיעור כזית, בגדרי הסבה, בגדרי ניקוי התולעים מן החסה ובזהות המרור – עד שהם שוכחים פשוט מה קרה ביציאת מצרים. העיקר חסר מן הספר. עיקרי האמונה וההשגחה, מציאות ה', בחירת ישראל וגאולת העולם כולו – הכול קבור תחת פרטי סעיפים וחומרות ודקדוקים. ואז במקום "לצאת מצרים", שוקעים בקטנות מוחין של פרטי פרטים, של דקדוקי עניות שמורידים את הרוח ומקצצים את הכנפיים, ומשקיעים את האדם בעצבות ובעצלות – ההפך הגמור מיציאת מצרים, חודש האביב.

"לשונות הגאולה"

אז כשאנחנו השנה, שנת תשפ"ד, "שמאלו תחת לראשי", עברנו חורף שלם של מלחמות. עכשיו הגענו ל"ימינו תחבנקי", הגענו ל"בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל", אבל כל זה תלוי בנו.

גם בעת שעבוד מצרים, העבודה פסקה מאבותינו בראש השנה (ר"ה יא, א). מראש השנה יש "אמנציפציה", יש "שוויון זכויות" ליהודים ומתחילות מכות מצרים, ואז ישנה סכנה רוחנית, כפי שהוסברה בהומור חסידי בסיפור החביב שהרב צבי יהודה היה מספר בשיחותיו, אודות כך שיום אחד מגיע ברל"ה לביתו בעיירה הקטנה, ומודיע בשמחה לאשתו גולדה: "גולדה שמעת, הגיע המשיח לעיירה שלנו, משיח בכבודו ובעצמו", ואמרת לו גולדה: "איזה יופי. עכשיו הוא יקח סוף סוף את הקוזקים לארץ ישראל, ונוכל לשבת פה בשקט ונמשיך למכור יי"ש". זה מה שקרה. סוף לסבלנו בגלות, קיבלנו שוויון זכויות, מי צריך לעלות לארץ ישראל, אפשר להיות "אור לגויים" גם בתוך הגויים. למה צריך בשביל זה ללכלך את הידיים, לייבש ביצות, לסלול כבישים, לעלות לארץ ישראל? ובדור או שניים מאוחר יותר, מדוע צריך להתגייס לצה"ל, לבנות יישובים, לעסוק

בענייני החולין, ללמוד מדעי המדינה ע"פ תורה, למה צריך את הדברים הללו? תביא לנו רק קצת רווחה גשמית ושהגויים ימשלו בנו, אנחנו צריכים ללכלך את הידיים שלנו בשפיר ושליה של כל הדברים הללו! זו הטענה החרדית מאז ועד היום.

כך גם היה אז במצרים. והחבר'ה הללו מיוחדים מאוד. יש דרוש נאה, שאומר אותו הרב משה שטרנבוך¹⁷, דבר הפלא ופלא. הרי הרשעים שבישראל מתו במכת חושך. היום, אם היו שואלים אותנו מי הם "הרשעים"? "רשועים" – אלו מי שחולקים על הצדיקים. נו, מי חלק על משה ואהרון הצדיקים במצרים? דתן ואבירם. אם כן, מדוע דתן ואבירם יצאו ממצרים, מדוע הם לא מתו במכת החושך? אומר הרב שטרנבוך: **דתן ואבירם האמינו בקב"ה, הם רצו לצאת ממצרים, אבל לשיטתם, אסור היה אז לדחוק את הקץ כי עוד לא עברו 400 שנה, ועל כן לא האמינו למשה ואהרון.** זה דבר מפליא מאוד, אבל היות והם רצו לצאת ממצרים יום אחד, אז גם הם נגאלו באותה שעה... אז מי לא יצא ממצרים? יכול להיות שהיו אנשים "צדיקים" יותר מהם פי עשר, אולי היו להם אף כיפות גדולות, או ציציות תכלת, אולי היו להם כל מיני הידורים וכל מיני פריטי לבוש כאלה ואחרים. אבל הם לא רצו לצאת ממצרים לעולם, אז הם מתו במצרים. **זו הטרגדיה. כי הגאולה היא רק עבור מי שרוצה להיגאל.** מי שלא רוצה להיגאל, מי שלא מצפה לישועה, עלול להתקיים בו "ואכלה אתכם ארץ אויבכם" (ויקרא כו, לח).

זאת אומרת, גם אחרי הפסקת עבודת הפרך במצרים, כשמתחילות לבוא מכות מצרים, אז יש סכנה שלא ירצו את הגאולה. יאמרו אחד לשני: דווקא כף פה, יש פה גידולי מים, אבטיחים, שומים, בצלים, יש פה חקלאות מתקדמת, יש כאן קדמה תרבותית. מה אנחנו צריכים עכשיו לקחת את הכבש לקורבן פסח ולהתגרות בהם?! זה לא "נאור", זה לא "פוליטיקלי קורקט"¹⁸, לא יפה. אתה לא מתייחס יפה לתרבות השלטת, זה לא מעודד שכנות טובה ו"רב־תרבותיות". צריך קצת יותר עדינות ביחסים בינלאומיים, לא "להתגרות באומות", אז בואו נעשה רק "זכר ליציאת מצרים", לא ממש נצא ממצרים, נחגוג את ליל הסדר במצרים, פורים בפרס, חנוכה ביוון, את ראש השנה באומן, וכן על זה הדרך, נזרום, "היהודי הנודד". אפשר להסתפק ב"בחינת ארץ ישראל", למה צריך את "ארץ ישראל ממש"!

כדי להינצל מהתפיסה הגלותית הזאת. אנו זקוקים לכל לשונות הגאולה, "הוצאתי", "והצלתי", "וגאלתי", "ולקחתי", ולכאורה, נגמר הסיפור. מה עם "והבאתי"? זה ייקח עוד ארבעים שנה. וכי אז לא היו אנשים שטענו שזאת לא גאולה? עבדתם עלינו... אנחנו

17. ספר טעם ודעת, חלק א, חומש שמות, פרק יד, פס' ג, עמ' פח, בני־ברק, תשמ"ד.

18. לא תקין פוליטיית, ביטוי שכוונתו טשטוש האמת עקב מניפולציות כאלה ואחרות.

במדבר ארבעים שנה, צריך להפסיק להגיד הלל בפסח! ארבעים שנה אנחנו פה מתים כולם, אף אחד מאיתנו לא ייכנס לארץ ישראל! "הבטחתם יונה, עלה של זית?! אז התחילו במחנה דיבורים, האם זאת הגאולה או לא, ערכו מן הסתם גם סימפוזיונים, והביאו ראייה מבני אפרים שדחקו את הקץ והרגו אותם הפלישתים.

שואל מו"ר הרב שלמה גורן זצ"ל שאלה אחת. אומרת התורה: "ויהי בשלח פרעה את העם, ולא נחם אלוקים דרך ארץ פלשתים" וכו' (שמות יג, יז). כדי שלא יראו מלחמה, ולכן מה עשה להם? הביא אותם לים סוף. ומה קרה בים סוף? הייתה מלחמה יותר חזקה בים סוף. מצרים היא אימפריה יותר חזקה מכמה פלישתים שיושבים בעזה, נכון? אז אם כן, שואל הרב גורן, מה הרווחנו? אם אתה רוצה לברוח ממלחמה, ואתה מביא אותם למלחמה יותר חזקה שנצרכים בה ניסי ניסים, אז תעשה כבר את הנס הזה בארץ פלישתים, וכך ניקח את הארץ? אומר הרב גורן¹⁹ יסוד גדול, שזה ההבדל בין ארבע הלשוניות הראשונות לבין הלשון החמישית, "והבאתי". ארבע הלשוניות הראשונות הן פעולה אלוקית לגמרי. לא אתה עושה אותה. זו פעולה אלוקית מוחלטת. אתה לכל היותר יכול לנסות להפריע, אבל לא תצליח לעצור את המהלך אלוקי. **אבל על מנת לרשת את ארץ ישראל, יש צורך במסירות נפש, יש צורך בגבורה אנושית, ואין מקום להסתמך מראש על סיוע ניסי²⁰.**

בוא וראו מה אירע לנו ביום שמחת תורה. מי שבורח מארץ ישראל, ארץ ישראל רודפת אחריו! לא יעזור לנו. זו כפייה אלוקית. **כשם שהתורה כפויה עלינו, כשם שהשבת כפויה עלינו, גם ארץ ישראל כפויה עלינו.** אתה יכול לכעוס, אתה יכול להתעצבן, אתה יכול להיות יהודי נודד, אתה יכול אפילו לייבש איים מול תל אביב ולקרוא להם "ניו־יזרעאל". אומנם, יהיה דיון אם הם נכללים בקדושת ארץ ישראל או לא, אבל אתה לא יכול לברוח "מנהר מצרים ועד הנהר הגדול, נהר פרת" (בראשית טו, יח), "מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ" (תהילים עב, ח), אתה לא יכול לברוח משם.

שאלה מעניינת: האם חייל צה"ל שנמצא בצידון, צריך לעשות יום טוב שני של גלויות בפסח? התשובה היא: ודאי שלא²¹, משום שזו ארץ ישראל לכול דבר ועניין, ולפי הרב

19. ראה בספרו "תורת המקרא", פרשת בשלח, עמ' 136, ירושלים, תשנ"ו, ובספרו: "תורת הארץ", חלק רביעי ישוב ארץ ישראל, סימן א, עמ' דנה.

20. ולכן על פי שיטתו, כוס חמישית בליל הסדר היא רשות. כי לא כל אדם יכול להיות במדרגה הזאת, שהוא מוסר את הנפש על ארץ ישראל, על המצוות הציבוריות, שזכינו להן והתחדשו בדורנו.

21. בספר שערי ירושלים לרבי משה ריישר (נדפס בשנת תרל"ו) כתב כך: "צידון – גבול זבולון היה עד צידון ולא עד בכלל, כי צידון היא לשבט אשר, בלשון ישמעאל נקראת 'צידה'". וכך היה המנהג בקרב יהודי צור וצידון לחגוג כבני ארץ־ישראל, וכך גם הורה הגאון הרב שאר ישוב כהן זצ"ל

מרדכי אליהו זצ"ל גם מפרישים תרומות ומעשרות בדרום לבנון (ללא ברכה). זוהי ארץ ישראל, שבטי הצפון ישבו שם בזמן עולי מצרים, הייתה שם קדושה ראשונה, אך לא זכינו שם לקדושה שנייה.

"על שלושה ועל ארבעה לא אשיבנו" (ע"פ עמוס ב, ו), הייתה עבודת אלילים בדור האחרון. אליל השלום, אליל אוסלו, אליל הבריחה מלבנון, ואחרון לא חביב "אליל ההתנתקות" – וכל האלילים הללו התקבצו למלחמת שמחת תורה. אז נבדוק, האם אתה מאמין ב"אשריך ישראל מי כמוך, עם נושע בה"?! זה לא יעבוד אחרת. כשהגיבור מתהלל בגבורתו והחכם בחוכמתו והעשיר בעושרו, אז אין סייעתא דשמיא. אומר הרמב"ם בסוף מורה נבוכים (ח"ג, פרק נד), רק כאשר "בזאת יתהלל המתהלל, השכל וידוע אותי", אז יכול הוא מתוך כך גם להתהלל – החכם בחוכמתו, הגיבור בגבורתו, והעשיר בעושרו. התורה לא באה לבטל ולהשבית את כוחות החיים. היא באה להעצים אותם, לכוון אותם, למקד ולהדריך אותם.

אומר הרב גורן, מלחמת ים סוף זוהי מלחמה ניסית ושמיימת, אבל **על מנת לרשת את ארץ ישראל, בשביל להקים מדינה, בשביל לקיים מצוות שכן אדם לעמו ולארצו, צריך מסירות נפש**. אתה צריך טייסים שיצאו למלחמת מצווה, להפציץ את המטכ"ל הסורי במלחמת יום הכיפורים, מתוך גמירות דעת גבוהה מאוד שייתכן שהם לא חוזרים בחיים, שהם יטוסו להפציץ את הכור האטומי בעיראק, מתוך מוכנות למסור את הנפש לגמרי על עם ישראל ומדינת ישראל – ורק אז יזכו גם לסייעתא דשמיא, כדברי הגמרא בברכות (דף טו), אודות מסירות הנפש הנצרכת על קדושת השם.

ועל כן, המשך המלחמה הזאת תלוי במעשינו שלנו. במסירות הנפש שלנו מתוך אמונה גדולה בגאולה ובקב"ה. אם נמשיך בדרך הגבורה, אם נשיב מלחמה שערה, אם נבטח בהקב"ה ונזכור שהוא הנותן לנו כוח לעשות חיל, אז ננצח את אויבינו – וגבר ישראל.

נסיים בדברי הרב שבהם פתחנו: **"הגאולה נמשכת היא והולכת. גאולת מצרים וגאולת העתיד השלמה היא פעולה אחת שאינה פוסקת, פעולת היד החזקה והזרוע הנטויה, אשר החלה במצרים והיא פועלת את פעולותיה בכל המסבות"**. בעזרת ה', "ובכן ויהי בחצי הלילה". נזכה שגם הלילה הקב"ה יראנו נפלאות²², ונזכה לגאולה השלמה במהרה בימינו, אמן.

לשאלת חייל צה"ל בעת מבצע ליטאני בשנת תשל"ח (ארכיון הרב שאר ישוב כהן, מכון נזר דוד, תיק "עשה לך רב"). לעומת זאת, בעיר ביירות הצפונית יותר נהגו יהודי העיר לעשות יו"ט שני של גלויות. 22. הייתה כמיהה ותקווה רחבה בקרב שדרות העם שנוכה להפציץ ולהשמיד את תכנית הגרעין של משטר הרשע באיראן באותו לילה, ואי"ה עוד נזכה לכך בקרוב. אמן.
הערה משעת ההתקנה לדפוס: וב"ה זכינו לכך! כן נזכה לראות במהרה בגאולה שלמה ברחמים.

בס"ד, ט' בניסן תשפ"ד

”זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו”

לאחר ליל הטילים והכטב"מים, נודה יחד לקדוש ברוך הוא על הניסים שעשה עימנו כשהוציאנו ממצרים וגם על הניסים שהוא עשה לנו בשנה הזאת.

אנו פונים למתפללים בבתי הכנסת בכל קהילות ישראל, לומר בתפילת שחרית בשבת הקרובה פרשת 'מצורע', את מזמור קל"ו בתהלים: **”הודו לה' כי טוב, כי לעולם חסדו”** (יהלל הגדול). כל הציבור יאמרוהו יחד כאחד בפתיחת ההיכל. כך נודה כולנו לקדוש ברוך הוא על הטוב והחסד שגמל איתנו.

בפרוס הפסח אנו שולחים את ברכותינו לכל בית ישראל לחג כשר ושמח, ויהי רצון שנוכה כולנו בשוב ה' לציון ברחמים ונוכה לאכול מן הזבחים ומן הפסחים בשמחה ובטוב לבב. אמן כן יהי רצון.

רבני תורת הארץ הטובה

(סדר א"ב למכתב זה)

- הרב איתן איזמן
- הרב שמואל אליהו
- הרב יעקב אריאל
- הרב יוסף ארציאל
- הרב מרדכי גרינברג
- הרב דוד חי הכהן
- הרב מיכאל הרשקוביץ
- הרב אורי כהן
- הרב אליקים לבטן
- הרב דב ליאור
- הרב זלמן ברוך מלמד
- הרב מרדכי נגארי
- הרב יעקב פילבר
- הרב איסר קלונסקי
- הרב חיים שטיינר
- הרב אריה שטרן
- הרב יעקב שפירא
- הרב דוד תורג'מן

קריאת איחוד רבני תורת הארץ הטובה - להודות לקב"ה "לאחר ליל הטילים והכטב"מים"

ט' ניסן תשפ"ד (אתר רבני הארץ הטובה)

”קול דודי דופק” - מבט אמוני על ”מלחמת שמיני עצרת”

אנחנו נמצאים בעיצומם של ימי בין המצרים. ”כל זמן מאיר בתכונתו המיוחדת”, כותב מרן הרב קוק זצ”ל (אגרות הראי”ה, אגרת שעח), וגם הימים הללו יש להם תכונה מיוחדת. מצד אחד, על ה”מצר” שבהם לא צריכים להרחיב הרבה, כי אנחנו מרגישים אותו, אבל יש גם צד שני, שדווקא בימי בין המצרים אדם יותר פנוי לעסוק במהות, לעסוק בתוכן האיכותי, והלבבות יותר נפתחים, ומתוך כך זוכים יותר גם לכוון לאמת.

”ציון היא דורש אין לה” (ירמיה ל, יז), מכאן לומדת הגמרא בסוכה (מא, א), ”מכלל דבעיה דרישה”, שצריך לדרוש את ציון. הדברים שנאמר עכשיו יהיו במסגרת הכללית של דרישת ציון, זה תחום חשוב מאוד בדורנו, וגם הדרך שבה עושים זאת בזמן מלחמה. האופן שנעשה זאת יהיה על פי הדרכת חז”ל, ”מתחיל בגנות ומסיים בשבח” (פסחים קטז), כדי להתמודד באמת עם השאלות, התהיות והספקות הרבים שמנסרים בחלל עולמנו.

”תיקון חצות”

יש מנהג של אנשי מעלה בחצות היום של ימי בין המצרים, לערוך ”תיקון חצות”. נמנה כאן רשימה של עניינים עבור ”תיקון חצות”, ואע”פ שחצות היום כבר עבר, אבל אפשר עדיין להזכיר זאת ולהשתתף בצער השכינה.

* שיחה שנאמרה במסגרת ישיבת בין הזמנים ב”ישיבת ירושלים לצעירים” (”ישל”צ”), כ”ד תמוז תשפ”ד, בתוספת נופך נוסף בעת העלאת הדברים לכתב (שבט תשפ”ה). עיקרי הדברים נאמרו כבר קודם לכן ביישוב נריה לקראת יום העצמאות תשפ”ד.

1. ראה משנה ברורה (סימן תקנ”א ס”ק קג) בשם האריז”ל, וכן נראה במקור הדברים (שעה”כ עניין בין המצרים ופרי עץ חיים שכ”ג), וראה כה”ח (שם ס”ק רכא רכב), מאמר מרדכי (כה, א).

המלחמה, שנקראת עד כה "מלחמת חרבות ברזל", גורמת לחלקים נרחבים מקרב אחינו בני ישראל לתחושה קשה. תחושה של עצב, דכדוך, ייאוש, נסיגה, ובעיקר חרדה ביחס לעתיד. קרוב לאלפיים חללים מתחילת המערכה, אלפים רבים של פצועים, וחטופים רבים שנמצאים בידי הצוררים ימ"ש. זאת המלחמה הארוכה ביותר בתולדות המדינה, מאז מלחמת השחרור. באופייה, היא גם דומה מאוד למלחמת השחרור, יש בה התמודדות עם איום קיומי מתמשך משבע חזיתות, ולאט לאט היא הופכת יותר ויותר למלחמת התשה מתמשכת.

מבחינה ביטחונית – נוצרה למעשה, רצועת ביטחון בשטחנו בצפון הארץ, "הגליל ישום... אנשי הגבול יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו" (משנה סוטה ט, טו), ישנם רבבות עקורים שנמצאים מחוץ לביתם כבר חודשים רבים, והם לא יודעים מה ילד יום².

בזירה הבינלאומית – עמי המערב ועמי ערב יחדיו נגדנו, "ויותר יעקב לבדו" (בראשית כב, לה), מרגישים את זה כל יום, חווים את זה על בשרנו, "סבבנו כדבורים", מרגישים ממש גם את הצביעות של עשו האדומי³ וגם את השנאה העצומה של ישמעאל הפראי. חווינו גם לראשונה מאז הקמת המדינה התקפה ישירה של ראש הנחש האיראני על

2. דברים אלו נאמרו לפני "מבצע חיצו הצפון", שבמסגרתו זכינו, בעזרת צור ישראל וגואלו ומכוח מסירות נפשם של חיילי צה"ל, לחסל את צמרת ארגון הטרור הצפוני ימ"ש ולהכות באויבנו מכה ניצחת, שהביא עמו, נכון לכתובת הדברים (שבט תשפ"ה), "הפסקת אש" זמנית, ואנו לי-ה ולי-ה עינינו.

"מבצע חיצו הצפון" היה מבצע צבאי רחב-היקף של צה"ל שהחל בט"ז אול תשפ"ד במסגרת החזית הצפונית במלחמת חרבות ברזל. המבצע יצא לפועל בתגובה לירי המתמשך של רקטות ושיגור כטב"מים וטילי נ"ט של חיזבאללה מלבנון על ישראל, מתקפות שהחלו למחרת שמחת תורה תשפ"ד. במסגרת המבצע, חיל האוויר תקף עשרות אלפי מטרות טרור של חיזבאללה ברחבי לבנון, ביניהן משגרי רקטות, מחסני אמל"ח ומפקדות צבאיות, וכן ביצע סיכול ממוקד במספר רב של מפקדים בארגון הטרור חיזבאללה, כולל חסן נסראללה, מחליפו האשם ספי א־דין וראשי המערכים בזרוע הצבאית ובכוח רדואן. בתוך שמונה ימים השלימה ישראל את הריגת כל צמרת הפיקוד של חיזבאללה, למעט אבו עלי רצ'א. ביום ה-13 למבצע, צה"ל החל את התמרון הקרקעי בדרום לבנון. כ-4,000 מחבלי חיזבאללה נהרגו, 15,699 פצועים, ועשרות אלפי טילים ורקטות הושמדו (ויקיפדיה).

3. כדוגמת התנהלותו של הקשיש האדומי שעמד בנשיאות מדינת ארה"ב, שכלפי חוץ הזהיר את אויביו מסביב לבל יערכו גם הם איתנו מלחמה, וסייע לנו במתן תקציב מיוחד לרכישת אמצעי הגנה, אולם מאידך, כפה עלינו להאכיל ולחמש את אויביו תוך כדי המלחמה כתנאי לקבלת תחמושת וציוד צבאי, ובכך גרם להתארכות המלחמה ולהיעדר יכולת שלנו לנצח ניצחון מוחץ בפרק זמן קצר.

מדינת ישראל לפני כמה חודשים⁴. ההנהגה המדינית שלנו מהססת. מתלבטת, נבוכה, פועלת מתוך קונספציות שונות, כאלה ואחרות.

כוחות חלשים מאוד מבחינה רוחנית ויהדותית פועלים תוך כדי הקרב, בכדי להחליש את העם היהודי, בחסות התקשורת התבוסתנית והמרעילה ועוד כוחות נחשלים נוספים מקרב האיברים המדולדלים שלנו שנמצאים בחו"ל.

בנוסף לכך, תחת המולת המלחמה, בג"ץ השלים את ההפיכה החוקתית שלו, ובמסגרתה הוא השיג עליונות (זמנית!) על פני הכרעתו של הציבור הרחב במדינה, וגזל מאיתנו את שלטון הרוב היהודי על מדינתנו האהובה.

אנו חווים גם התגברות של ירידה מהארץ, יש נתונים שלא כל כך מדברים עליהם... וכמובן, התגברות של שנאת ישראל ושנאת יהודים בכל העולם כולו.

ואם בכל אלו לא די, לצערנו הרב, גם חלק גדול מ"עולם התורה" יושב בין המשפתיים לשמוע שריקת עדרים, שזה גם דבר שצריך לעסוק בו, אבל מזווית אחרת קצת, ועוד חזון למועד, אי"ה.

עד כאן "תיקון חצות"... אלו הדברים העיקריים שאנשים מתמודדים איתם. זה כאב עצום, אם אתה לא כואב את הכאב הזה, אז כל מה שנגיד אחר כך אלו דיבורים מהאוויר.

השנה הזאת איננה שנה רגילה, היא שנה מיוחדת מאוד, ולכם, בחורים צעירים, ישנה זכות בשנה הקדושה הזאת לשבת בתוך בית המדרש, ב"אהלה של תורה". ישנם אנשים שאין להם את הזכות הזאת, הוציאו אותם מבית תלמודם ומחדר הורתם, ובעוד תלמודם בידם הם נשלחו לשדה הקרב, לבוא לעזרת ה' בגיבורים. אבל אתם עוד צעירים בימים ויכולים ב"ה ללמוד, ומתוך כך, אתם עוד יכולים להתבונן בכמה יסודות אמוניים שאודותם ברצוני להרחיב את הדיבור.

וכן התנהלותם של המוסדות הבינלאומיים האנטישמיים, כדוגמת ארגון האו"ם ובית המספח הבינלאומי בהאג ימ"ש, שעשו ככל אשר בידם לצרור אותנו ולמנוע בעדנו להיקהל ולעמוד על נפשנו.

4. ויחד עם זאת, ראינו אז ניסי ניסים, כיצד הקב"ה פרס עלינו "כיפת ברזל" רוחנית וגשמית וסוכם עלינו בסוכת שלומו, ואויבינו הביטו בהשתוממות כיצד אלוקי ישראל מגן על עמו האהוב, "וגנותי על העיר הזאת להושיעה".

“מלחמה גדולה בעולם”

כותב מרן הרב קוק זצ”ל ב”אורות” (המלחמה, א):

“כשיש מלחמה גדולה בעולם מתעורר כוח משיח. עת הזמיר הגיע, זמיר עריצים, הרשעים נכחדים מן העולם והעולם מתבסס, וקול התור נשמע בארצנו [...] ואחר כך, כתום המלחמה, מתחדש העולם ברוח חדש ורגלי משיח מתגלים ביותר, ולפי ערכה של גודל המלחמה בכמותה ואיכותה ככה תגדל הצפיה לרגלי משיח שבה”.

במידה ובעוד כ-150 שנה עדיין יהיו היסטוריונים בעולם, ולא יישארו במקצוע הזה רק רובוטים מבוססי בינה מלאכותית של “גוגל” שיכתבו את הכול ב”זיכרונותיהם”, אבל נניח שיהיו עדיין היסטוריונים בשר ודם בעוד כ-150 שנה, הם ככל הנראה יכתבו **שנת ה’תשפ”ד היא שנת המפנה שבה מדינת ישראל הפכה ממדינה מערבית, בעלת משטר הנתון להגמוניה חילונית (ואף פרוגרסיבית במידת מה...) למדינה יהודית, בעלת הגמוניה אמונית והכרה דתית. השנה הזאת היא שנת המפנה. ולענ”ה, היא השנה הכי חשובה מאז שקמה מדינת ישראל**, ובכדי לבסס את הדברים ארחיב קצת בנקודה זאת.

כמו כל דבר בצה”ל ובחיים, ניתן לחלק את תולדותיה של מדינת ישראל לשלושה חלקים, בהתאם למערכות הצבאיות המכוננות שעברנו:

א. מהקמת המדינה ועד מלחמת ששת הימים (תש”ה-תשכ”ז).

ב. בין מלחמת ששת הימים למלחמת יום הכיפורים (תשכ”ז-תשל”ד).

ג. ממלחמת יוה”כ ועד מלחמת חרבות ברזל (תשל”ד-תשפ”ד).

ולאחר מכן, ממלחמת חרבות ברזל והלאה, **מתחילה תקופה חדשה לגמרי בתולדותיה של המדינה.**

כל מה שאירע ב-19 שנים הראשונות של הקמת המדינה, אלו מבואות למלחמת ששת הימים. מלחמת ששת הימים היא מאורע תנכ”י בלב העידן המודרני⁵. זאת מלחמה שלמעשה מאז ועד היום, כל מה שאנחנו חווים ניתן לראות כסוג של ניסיונות להגיב למלחמת ששת הימים – לקבל או לדחות את הישגיה.

תקופת הזוהר של מדינת ישראל כמעצמה אזורית במידת מה, הייתה במשך רוב שנות שמיטה אחת (תשכ”ו-תשל”ג), כאשר ידינו הייתה תקיפה במידת מה על סביבותינו, ועמדנו בגבורה במערכה קשה של “מלחמת התשה” ארוכה על מנת לשמור על גבולותינו החדשים והרחבים.

5. למבט תורני על מלחמת ששת הימים ראה בספרנו: **“המחזיר שכינתו לציון”** – הוצאת תנועת המזרחי העולמי, תשע”ז (3 כרכים).

התודעה הציונית ותחושת החוזק הלאומי הייתה בשיא כוחה, ולראשונה בתולדותינו, עם ישראל שלט על הר-סיני, הר-הבית והר החרמון גם יחד. באותם ימים, חלק מגדולי ישראל אף סבר שישנה אפשרות להקריב כבר את קורבן הפסח, ולכן חששו להימצא בקרבת הר-הבית בערב פסח.

לאחר מכן, כשהמדינה הגיעה לשנת ההוי"ה שלה (י-ק-ו-ק (=26)), פרצה מלחמת יום הכיפורים, שהייתה מלחמה קשה מאוד, אך יצאנו ממנה כשידנו על העליונה. בעקבות מלחמה זו, החל תהליך של משבר עמוק ומשמעותי בתודעה הציונית-חילונית, ובמיוחד בקרב בני האליטה הממסדית שהקימה את המדינה, משבר שהביא אתו דפוס חוזר של נסיגות מחבלי מולדת, כניעה והתרפסות בפני שונאינו, ביחד עם ריחוק וניכור מסממני היהדות ומסמליה בקרב חלקים נרחבים בני אותה אליטה. אבל במקביל, החל תהליך איטי אך יסודי ומובהק של שיבת העם בכללותו, "מקהלות רבבות אלפי עמך בית ישראל", אל מקורותיו ואל שורשיו היהודיים, חרף מאמצי האליטה הזו להתעלם או לנסות לסכל אותו.

מהפכה רוחנית זו, בדמות הקמת תנועת "גוש-אמונים" ו"תנועות התשובה" החרדית והציונית כאחת, ומעל לכול נפילת שלטון מפלגת מפא"י ומעבר ההגמוניה השלטונית במדינה לציבור המסורתי-הלאומי והדתי, הגיעה לנקודת שיא בדיוק במלאת חמישים שנה למלחמת יום הכיפורים, עם נפילת גוש השמאל והערבים והקמת "ממשלת הימין המלא". ואז פורצת "מלחמת חרבות ברזל", שהיא בהרבה מאוד מובנים המשך הזעזוע הפנימי שהתחיל במלחמת יום הכיפורים, רק בעוצמה הרבה יותר חזקה.

בכדי לסבר את האוזן, נוסיף נקודה קטנה להתבוננות סביב משך הלחימה והשפעתו על הזעזוע והשינוי שצפוי בעקבותיו. מלחמת ששת הימים הניסית והפלאית ארכה שישה ימים בלבד. מלחמת יום הכיפורים ארכה כשלושה שבועות (שגם זהו פלא גדול של מעבר תוך זמן קצר כל כך מקריסה צבאית על סף התפוררות להדיפת הפולשים, ואחר כך הגעה עד לסף ההכרעה הצבאית של האויב), בעוד ש"מלחמת חרבות ברזל" נמשכת כבר כמעט עשרה חודשים. ועוד היד נטויה.

אחרי מלחמת ששת הימים, נפל "מסך-הברזל" הרוחני ואחר כך גם "מסך-הברזל" הגשמי. קולות השופר הבקיעו את חומות הכפירה, אבל ההתעוררות הדתית עוד לא נראתה בגלוי מעל פני השטח. לעומת זאת, אחרי מלחמת יום הכיפורים קמה "תנועת התשובה" ובני הקיבוצים החלו לשוב אל המקורות, וכך קם לו "מכון-מאיר" אחד. כמה

”מכוני-מאיר” לפי דעתכם צריכים לקום אחרי מלחמת ”חרבות ברזל”? אנו נזדקק להרבה יותר מאחד!

המעבר מ”יעקב” ל”ישראל”

כאשר יעקב אבינו חוזר לארץ ישראל, יש לו משפחה יפה וגדולה. יש לו נשים, ילדים, רכוש, יש לו כמה מחנות, לא חסר לו שום דבר, וכתוצאה מכך הוא מבקש לשבת בשלווה. אבל לפני שהוא יושב בשלווה, כשהוא עובר את מעבר יבק וחוזר חזרה לארץ ישראל, קורה שם משהו. מפגש עם שרו של עשו, שנאבק אתו. כתוצאה מהמאבק הזה, יעקב אבינו נשאר צולע על ירכו בקומת הגוף, אבל בקומת הייעוד הוא זוכה לשינוי שם, והופך מ”יעקב” ל”ישראל”. מכאן ואילך, יעקב אבינו איננו יותר רק אביה של משפחה, אלא הוא מהווה כבר אומה ייחודית. ועל כן, אומר המהר”ל ב”גור-אריה”, ביחס למעשיהם של בני יעקב עם אנשי עירו של שכם בן חמור, נהגו שם דיני מלחמה מיוחדים, לא דינים פרטיים, מכיוון שמהרגע שיעקב אבינו עבר את הירדן וחזר לארץ-ישראל עם משפחתו, מרגע זה נוספה לשמו מהות עליונה יותר, וכתוצאה מכך יש לנו מפגש עם ציבור ולא עם יחידים. ולכן התחייבו תושבי עירו של שכם הריגה על מעשהו של שכם בן חמור?

גם בחיי האדם הפרטיים מצאנו עניין דומה לכך. אם נסתכל בפרקי אבות, ”בן חמש למקרא, עשר למשנה, חמש עשרה לתלמוד”, נו, אז לפי זה בן עשרים היה צריך להמשיך ב”מסלול התורני”, בן עשרים לסיים רבנות, בן עשרים וחמש – לסיים דיינות, בן שלושים – ללמוד קבולה (=קבלה), ארבעים – ”לתפוס מלאכים ולהוציא דיבוקים”, לא? לא כתוב, נכון? אז זה לא ככה, פתאום בגיל חמש עשרה עוזבים את המסלול התורני, והנה הולכים להקים משפחה, ”בן שמונה עשרה לחופה”, בגיל עשרים רודפים אחר חומריות וביסוס החיים הגשמיים, ובגיל שלושים? ממשיכים לעשות עוד עסקים, אז לפי זה, מה נעשה בגיל ארבעים? נתחיל לגלגל כסף רב ונקנה דירות... אבל גם כאן, בגיל ארבעים, מופיע

7. ”אך קשה, אם שכם חטא כל העיר מה חטאו להרוג, ותירך הרמב”ם ובאמת דבר תימה הם אלו הדברים... ונראה דלא קשיא מידי, משום דלא דמי שני אומות, כגון בני ישראל וכנעניים, שהם שני אומות, כדכתיב (פסוק טו) ’והיינו לעם אחד’ – ומתחלה לא נחשבו לעם אחד, ולפיכך הותר להם ללחום כדין אומה שבא ללחום על אומה אחרת, שהתירה התורה. ואף על גב דאמרה התורה (דברים כ, י) ’כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום’, היינו היכי דלא עשו לישראל דבר, אבל היכי דעשו לישראל דבר, כגון זה שפרצו בהם לעשות להם נבלה, אף על גב דלא עשה רק אחד מהם – כיון דמכלל העם הוא, כיון שפרצו להם תחלה – מותרים ליקח נקמתם מהם. והכי נמי כל המלחמות שהם נמצאים כגון ’צרור את המדיינים’ וגו’ (במדבר כה, יז), אף על גב דהיו הרבה שלא עשו – אין זה חילוק, כיון שהיו באותה אומה שעשה רע להם – מותרין לבא עליהם למלחמה, וכן הם כל המלחמות” (גור-אריה, בראשית לה, ג).

"משבר", מגיעה הבינה. כאילו המשנה עושה כאן זיג-זג, נוסעת במקביל בשני נתיבים, אבל אין שום קשר ביניהם, נכון? הנתיב של הילדות זה נתיב של צמיחה רוחנית, בעוד שהנתיב של הבגרות הינו נתיב של התפתחות גשמית, ואז פתאום מגיע גיל ארבעים, ואנחנו עוזבים כביכול את נתיב ההתפתחות הגשמית, וחוזרים אחורה בזמן להתפתחות רוחנית, נכון? מגיעים אחר כך לבניה, עצה, זקנה, שיבה. כלומר, פתאום מתברר מה המשמעות של המעשה שלנו בשנות הבגרות, ובמשך כל החיים מכאן ואילך...

צדיקים. **מדינת ישראל בשבעים וחמש שנותיה עד כה, עשתה כל מה שמדינה רגילה יכולה לאחל לעצמה.** היא הגיעה לפסגות כבירות, שאין כדוגמתן, שלא היו כדוגמתן, וגם אפשר להגיד שגם לא יהיו כדוגמתן בשאר אומות העולם בטווח זמן כל כך קצר. כיצד יכול עם נרדף, אחרי אלפיים שנות גלות, להגיע תוך עשרים ושתיים שנה מאז משרפות אושוויץ ל"הרם קרן ישראל עמך", לחזור לירושלים, ולחזור להופיע על בימת ההיסטוריה כעם בין העמים לאחר תרדמה של כמעט אלפיים שנה?

ומאז ועד היום, הגענו למצב שמדינת ישראל נמצאת במקום הראשון בעולם במספר המהנדסים ובמספר הפטנטים הרשומים לנפש, מקום ראשון במספר "חברות הזנק" ("סטארט-אפ") ו"חד-קרן"⁸ לנפש, יותר מכל מקום אחר בעולם. ואגב, גם במקום הראשון בעולם בהברזות משיעורים במערכת החינוך... (אולי יש גם קשר בין הדברים!...)

מדינת ישראל נמצאת במקום הראשון בעולם בכמעט כל קריטריון שאתם רוצים. השקל הישראלי נחשב לאחד מהמטבעות החזקים בעולם, מדינת ישראל מייצאת במיליארדי דולרים למדינות שכבר קיימות על הגלובוס מאות שנים⁹, והשיא אולי, חודשיים לפני "מלחמת חרבות ברזל", ישראל הפצפונת, חותמת על עסקת רכש ביטחוני, הגדולה בתולדותיה, עם מי? עם "גרממיא של אדום" (מגילה ג, א). אנחנו מוכרים להם "חבילת הגנה אווירית", בסכום של מיליארדי דולרים¹⁰. רגע, לא הבנתי. גרמניה זו לא המעצמה שכבשה את העולם פעמיים ועשתה את כל... אנחנו, מוכרים לגרמניה, שרק לפני כמה

8. חברת חד קרן הוא מונח אשר נעשה בו שימוש בעיקר בעולמות ההייטק, סטארט-אפים ופיננסיים. הכוונה לחברה שההערכה שלה (Evaluation) היא מעל למיליארד דולר.

9. על פי ניתוח מנהל סחר חוץ במשרד הכלכלה והתעשייה, היצוא בשנת הכספים 22 חצה את רף ה-166 מיליארד דולר, שיא כל הזמנים ביצוא הישראלי! (הודעה לעיתונות, משרד הכלכלה והתעשייה, י"ט אדר ב', תשפ"ב).

10. הסכם מכירה היסטורי של מערכת "חץ 3" הישראלית לגרמניה. משרד הביטחון הישראלי, משרד ההגנה הגרמני והתעשייה האווירית חתמו על העסקה הביטחונית הגדולה בתולדות המדינה – 3.5 מיליארד דולר (כ-14 מיליארד ש"ח) (ידיעה מתאריך ל' אב תשפ"ג).

שנים נתנה לנו צוללות, שיש אומרים שיש להן יכולת תגובה גרעינית למכה שנייה, עם כל מיני דברים כאלה. אנחנו מוכרים להם ציוד הגנה צבאי?!

וגרמניה לא לבד, אנחנו מוכרים גם למדינת הענק – הודו, ציוד ביטחוני מתקדם. חבר'ה, כמה אנשים יש בהודו? מאז שהתחלתי לדבר ועד עכשיו, נולדו יותר מאלפיים הודים... כמה אנשים יש בהודו? זו תת-יבשת עם למעלה ממיליארד איש, וישראל הקטנטנה מוכרת להם ציוד ביטחוני רב¹¹. מדינת ישראל הגיעה "לשפיץ של השפיץ" של העוצמה הטכנולוגית, הצבאית, הכלכלית והחומרית.

אבל בדיוק בשלב הזה, מדינת ישראל שחלתה במשבר זהות מתמשך, מדינה שעייפה כבר ממלחמות, החלה להמציא כל מיני פטנטים כיצד להימנע מהן. לא צריך לנצח את האויבים, לא צריך להשמיד אותם, אפשר "להכיל אותם", אפשר להגיע איתם "להסדרה ארוכת טווח", אפשר "לשלול מהם יכולות התקפיות", אפשר "לפגוע במוטיבציה שלהם", אפשר להתמגן באמצעות "מערך הגנה רב-שכבתי". לא צריך לשלוט בפועל בשטח, אפשר לפתח מערך מצלמות וגדרות עם רובוטים וחיישנים, זה מאוד משוכלל, ועולה הרבה כסף, אבל ישנה רק בעיה אחת קטנה: בשבת בבוקר, יום שמחת תורה תשפ"ה, הביוב של עזה עולה על גדותיו, ואלפי מחבלים ימ"ש עם טנדרים וטוסטוסים עוברים את כל זה בשלוש דקות, שוחטים יותר מאלף יהודים, אונסים, בוזזים ושורפים כל מה שנקרה בדרכם.

מתגלה כאן ניגוד עצום בין מעצמת ההייטק, הלוויינים והחלל, שעל פי פרסומים זרים, יכולה למחוק חצי עולם אם רק תחליט שנמאס לה יותר לחיות, לבין מה שקורה בפועל, שהיא נותנת לחצי עולם למחוק אותה בשלבים, בלי להניד עפעף. היא אומרת, אתן לכם גם את הלחי השנייה. איך אפשר להסביר זאת?!

בכדי קצת להבין זאת, אשאל אתכם שאלה קטנה. היכן לדעתכם נמצא ניסיונות התאבדות רבים יותר – בסומליה או בשוודיה? מה אתם אומרים?! אגיד לכם מה שנראה לי. בסומליה אתה לא צריך לנסות להתאבד, אתה פשוט יוצא החוצה לרחוב. הסיכוי שלך לשרוד הוא לא מי יודע מה גדול, בגלל תנאי החיים הקשים¹². אבל בשוודיה, ארץ הסמים החוקיים, ללא מלחמות כבר מאות שנים, אין שום משמעות אמיתית לחיים,

11. "מדינת ישראל הפכה לספק הנשק העיקרי של הודו, לאחר שמכירות הנשק שלה עברו את מכירותיהן של ספקיות נשק גדולות כרוסיה וצרפת. העסקאות שדווח עליהן כללו מגוון סוגי נשק – החל בהספקת מטוסי ההתרעה האווירית מדגם פאלקון, עבור ללוויין ריגול, וכלה בהסכמים ענקיים למכירת מערכות הגנה אווירית".

12. תוחלת החיים בסומליה היא 55 שנים לגברים, ו-59 שנים לנשים (ויקיפדיה).

וממילא אין להם ערך, ואנשים שואלים את עצמם מה תכלית החיים שלהם – וכאשר הם אינם מצליחים להשיב על שאלה זו תשובה אמיתית, הם נכנסים לייאוש, חידלון ותהליך איטי אך בטוח של התפרקות המסגרת הלאומית.¹³

"מרידה רוחנית"

נתבונן בדבריו המופלאים של מרן הרב זצ"ל, שנכתבו ברוח קודשו עבור דורנו ("אורות- התחייה" מג):

"מקובלים אנו שמרידה רוחנית תהיה בארץ ישראל בפרק שהתחלת תחיית האומה תתעורר לבא¹⁴. השלוחה הגשמית שתבוא לחלק מהאומה, אשר ידמו גם כן שכבר באו למטרתם כולה, תקטין את הנשמה, ויבואו ימים אשר תאמר אין בהם חפץ. השאיפה לאידיאלים נישאים וקדושים כליל תחדל, וממילא ירד הרוח וישקע, עד אשר יבא סער ויהפך מהפכה, ויראה אז בעליל כי חוסן ישראל הוא בקודש עולמים, באור ד' ובתורתו, בחשק האורה הרוחנית, שהיא הגבורה הגמורה המנצחת את כל העולמים וכל כחותיהם."

אנו חווים את משבר "גיל ההתבגרות הלאומי". זה שלב המעבר מ"ציונות של חול ומקלט בטוח", (אשר למרבה הצער, לא מובטח שהוא תמיד יהיה בטוח...), לציונות של קודש וגאולה, ציונות של ייעוד רוחני עבור כל העולם כולו. "משיח בן יוסף" ו"משיח בן דוד" צריכים להתחבר¹⁵. אנו נקראים להגשים את חזון תחיית הקודש, לחזור להיות מי שאנחנו באמת, ולא להיות חיקוי חיוור של עמי העולם.

13. אגב, בשנים האחרונות, בעקבות ההגירה המוסלמית הגדולה ומדיניותה הפרוגרסיבית והמתאבדת של ממלכת שוודיה, היא הפכה למקום מסוכן ביותר גם עבור השוודים המסכנים והאומללים, המתקרבים לאסון משמעותי.

14. לא ברור אם זה יהיה בארץ ישראל כמקום פיזי שבו תתרחש המרידה, או שמדובר בערך של ארץ ישראל כמושא המרידה, שני הפירושים אפשריים.

15. "התאנה חנטה פגיה וכו' (שיר השירים ב, ג). התאנה פורחת כמה פעמים, וזה ענין הגאולה שנמצאת כמה פעמים בעולם, הכל ממקור אחד, והיינו גאולת מצרים וגאולה העתידה, ששניהם ממקור אחד, כמו שכתוב, 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות'. ואמר, 'התאנה חנטה פגיה', שהם תרין משיחין, וכמו שהפגים הם מתוקים, כך המשיחים עומדים למתק מידת הדין בכמה תיקונים שהם מתקנים, וכשנמתקת אז באה הגאולה. והנה קודם שיהיה נשלם המיתוק אין נראה הפרי של התיקונים, ונחשבים כאילו הם ח"ו לבטלה. אבל בתשלום הענין – 'הגפנים סמדר נתנו ריח' ועשו פעולתם. ואז – 'קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך'. ולפי שהיתה בשפל בגלות, נאמר בה, 'קומי'. ואחר כך מן הגלות הולכת אל מקום הקודש, דהיינו בית המקדש" (פירוש הרמח"ל על התורה – ספר שמות ו ח).

לקראת ערב ראש השנה שנת תשפ"ד, העם היהודי במדינת ישראל מנה כ-7,200,000 יהודים. מתי היה דבר כזה בהיסטוריה?! אף פעם. מה מפריד כעת בינינו לבין מצב שנקרא בלשון ההלכה "רוב יושביה עליה", או בלשון פנימיות התורה – "גאולה" (עיינו מהר"ל, נצח ישראל, פרק א)? בין חצי מיליון למיליון יהודים. היכן הם נמצאים? בגלות אמריקה, או בגלות צרפת, או בגלות בריטניה.

בואו נראה כעת מה יוכל היסטוריון אמוני לכתוב על מערכת חרבות ברזל בעוד כך וכך שנים. הוא יוכל לכתוב שזאת המלחמה שהטביעה את חותם הגאולה על תקומת ישראל בדורות האחרונים. זאת המלחמה שתביא לנו את המיליון השמיני והמכריע.

השנאה ליהודי העולם כתוצאה מ"מלחמת חרבות ברזל" מזרזת את הביורור הרוחני העמוק שמתרחש בקרב יהדות העולם, מלבה רגשי לאומיות כבויים, גחלים עוממות, וגלי עלייה גדולים של המיליון השמיני, שהוא המיליון של "רוב יושביה עליה", עומד אחר כותלנו ממש. בעודנו מדברים, חצי מיליון יהודי צרפת יושבים על מזוודות. צרפת נעשית ארץ שהיא לא ראויה למגורים יותר ליהודים. סכנת נפשות כפשוטו לצאת מהבית. בקנדה, שאליה חשבו יהודי צרפת לברוח בשנים האחרונות, היהודים הם הכי מאוימים. האנטישמיות בבריטניה ואירלנד מתעצמת בקצב מעורר דאגה. ואפילו בארה"ב, "מנהיגת הדמוקרטיה בעולם", יהודים מפחדים להסתובב עם סמנים יהודיים במקומות רבים. האנטישמיות גואה שם לא רק במסגדים, אלא גם באוניברסיטאות "הנאורות" והמובילות בעולם.

התהליך הזה יוביל למצב, שבו בין אם נרצה או לא, בעוד זמן קצר מאוד האחים שלנו מעבר-לים יתדפקו על דלתות שערי ארצנו. וכשהם יגיעו לכאן, אתם תצטרכו לברר עניינים של קליטה רוחנית של יהדות אמריקה וקנדה, ולעסוק בקליטה רוחנית של יהודי צרפת. איפה אנחנו ביחס לזה?!

"שש דפיקות"

באחד הימים הראשונים של המלחמה, כאשר הייתי מגויס תחת "צו שמונה", שוחחתי עם חבר למשמרת שרוחו הייתה שבורה לגמרי בעקבות מספר הנרצחים הרבים, שרק עלה ועלה ככל שחלפו הימים והחלו להתברר ממדיו של האסון הנורא. הרגשתי צורך לחזק את רוחו במקצת על ידי מתן פרספקטיבה מלאה יותר של האירוע, והמשלתי לו אז משל הומוריסטי בכדי להקל עליו את הצער הנורא.

16. בהשאלת דבריו המפורסמים של הגרי"ד סולובייצ'יק זצ"ל.

היה היה פעם נער שובב ורחפן שרצה לעשות קצת כיף בחיים. הלך לטייל ולחפש את דרכו, עד שהגיע למקום אחד שראה שם הרבה בריכות חמות, ושלט גדול קיבל את עיניו בכניסה: "קניבל-לנד". זה נשמע לו מאוד נחמד, הוא היה משוכנע שמדובר בחברה מסחרית שמשכירה ג'קוזי לפי שעה ומחלקת קרטיב בכניסה. מייד הוא נכנס לג'קוזי ונהנה מהחיים, שומע לו מוזיקה להנאתו, אלא שפתאום, בלי התרעה מוקדמת, המים בבת אחת נהיו רותחים והוא צרח בבהלה: איי! ובשנייה האחרונה הצליח לקפוץ החוצה מסיר הבישול. אומנם הוא נכווה במקצת, אך ניצל בנס מלהפוך לפריט בתפריט של המקומיים. עד כאן המשל.

חברים יקרים ואהובים, זה הנס הכואב שקרה לנו בבוקר שבת שמחת תורה. "קול דודי דופק" – יש גם דפיקות כואבות כשלא מתעוררים מקולות דפיקות ההשכמה המוקדמת.

"הדפיקה הראשונה" – הצלת המדינה

מדינת ישראל ניוטה עם הווייז' (waze) שלה בשנים האחרונות לתוך סיר בישול איטי של חבורת קניבלים חייתית ופראית, שחלומם היחיד הוא להשמיד אותנו. אולם כדי להסביר לעצמנו כמה נחמד לנו, השתעשענו בסיסמאות כדוגמת "שלום עכשיו", "שלום עושים עם אויבים" ובשאר ירקות, בכל מיני תפנוקים ותגמולים שקיבלנו מארצות המערב, על הנכונות שלנו להיכנס לסיר הבישול הזה לטובת האנושות כולה.

מה תכננו האויבים שלנו מאיראן לעשות, אתם יודעים? הם תכננו לסיים את מלאכתם של היטלר והמן ימ"ש, הם רצו לעשות "דה ז'ה וו" למגילת אסתר, "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים ביום אחד, מנער ועד זקן, ושללם לבוז". מתי? תשובה – כשהם יהיו מוכנים לכך.

על פי התוכנית הזאת, שהייתה מוכרת גם בישראל, ביום אחד, חבורת המרצחים מהצפון וגם מהדרום, באמת, מי הם אנחנו כבר ראינו, אז לא נכביר עליהם במילים, המפלצות מהדרום, המפלצות מהצפון, בשילוב מתקפת טילים ממדינת בעלת יכולת גרעינית, כי זה אמור להיות לאחר שאיראן כבר תהיה גרעינית, זה לא אמור לקחת עוד זמן רב, בשילוב של פוגרום אלים של "אזרחי ישראל" מלווה, רמלה, יפו, עכו וכו', בנוסף להסתערות של בני דודים שלנו מיהודה ושומרון על היישובים היהודיים ביו"ש, וכולם בבת אחת, בבוקר אחד, יתנפלו עלינו, יפגעו בכל התשתיות החיוניות ובמערך גיוס המילואים, ואח"כ פשוט יעברו ברחובות ויעשו ככל העולה על רוחם, וכך יכניעו את מדינת ישראל באופן סופי ומוחלט, זה מה שהם רצו לעשות.

מה עשה הקב"ה? הקדים תרופה למכה, הוא ניפח לסינוואר ימ"ש את בלוטות הג'יהאד¹⁷ והסית אותו לפתוח במלחמה לבדו לפני כולם, ובכך להרוס את כל התוכנית השטנית שלהם. הרשע הזה היה משוכנע שהצורך מהצפון יבוא לעזרתו באופן מלא, וכך החזית תתלהט ותיהפך בהדרגה למערכה רב-זירתית, אבל הקב"ה שיבש את תוכניתו, והוא הולך עכשיו להיות מפורק לחתיכות¹⁸. הקב"ה גרם לכך ש"חרבם תבוא בליבם וקשתותם תשברנה", מאוד פשוט.

המזימה שאיראן השקיעה בה עשורים שלמים ומיליארדים רבים של דולרים, בבניית וחימוש "ציר הרשע" שיקיף אותנו בטבעת אש, **הטבעת הזאת עולה עכשיו בעצמה באש**¹⁹. מה שאירע באותה שבת שמחת תורה ניתן לכנות במבט פנימי יותר בשם הופעת "חסד שבגבורה". המהלך עצמו הוא מצד מידת הדין, אבל הוא "ממותק" בחסד גדול, שגם עליו יש להודות לקב"ה. זה המשל שאמרתי לאותו חבר משמרת בצבא בראשית המלחמה, וזה מה שקצת החיה אותו. אבל עדיין, זה לא מלהיב להיות פריט בתפריט של קניבל.

"הדפיקה השנייה" – בתוך הבית פנימה

הייתה פה לפני שנה מדינה שברירית שעמדה להתפרק לחתיכות, כתוצאה משלוש שנות מלחמה פנימיות, והייתה על סוף מלחמת אזרחים פעילה. המדינה הזאת היא מדינתנו האהובה, והיא ככל הנראה שינתה כיוון בבת אחת ברגע האחרון, וניצלה מהגורל הזה. אנשים ניצים זה לזה, שהיו משני עברי המתרס בקפלן, הללו מפגינים כנגד והללו מפגינים בעד, הללו מפגינים כך והללו מפגינים אחרת, מוצאים את עצמם, מצוותים, "משובצ'קים", באותו צוות לחימה, באותו טנק, באותה פלוגה, באותה כיתה, באותה מחלקה, ופתאום מכירים מחדש. והלבבות נפתחים, ואל יהי זה דבר זה קל בעינינו.

"הדפיקה השלישית" – "זירוז לידה"

הכישלון המוחלט של האליטה הממסדית מעוטת הלשד להבין את המציאות שבה אנו חיים ולספק ביטחון קיומי לעם היושב בציון, יביא בהכרח למעבר מהיר וחלק יותר, לתפיסת חיים חדשה. לתפיסה אמונית, לתפיסה שורשית, תפיסה לאומית וציונית, בוטחת וגאה, לא פרוגרסיבית ולא מהססת, הן בהיבט הצבאי, הן בהיבט המדיני, והן בהיבט התורני-רוחני.

17. ביטוי המוצלח של המזרחן ד"ר מרדכי קידר.
18. ואכן, ביום חג הסוכות תשפ"ה, הקב"ה סיגר אויבנו בידינו באקראי ובהשגחה עליונה, ומחץ ראשו בירי צלף, והוא מובס מושפל ומושא ללעג וקלס, כן יאבדו כל אויבך ה' צבאות.
19. ובמיוחד עם ריסוקו של ארגון הטרור מלבנון, וקריסת שלטונו של הרוזן אסד ימ"ש בסוריה, ואין אנחנו מספיקין להודות לה' על רחמיו וחסדיו עמנו.

מלחמת יום הכיפורים, שבסמוך אליה נפטר דוד בן גוריון, סימלה את סופו של עידן. מפא"י ההיסטורית סיימה את שלטונה בחוזק יד על עם ישראל. לקח עוד כמה שנים ספורות עד "המהפך", עוד ארבע שנים, אבל זה כבר ברור שזה הולך לשם. אומנם, הם עברו מהמנגנונים העומדים לבחירת העם למנגנונים הפקידותיים ("דיפ סטייט" בלע"ז), אבל הזמן כבר קצוב. **המלחמה הזאת היא מלחמת יום הדין של כל התפיסות שדופות הקדים שרצות ריצת אמוק אחר אויבינו ושונאינו, ומבקשות להסגיר חבלי ארץ ישראל לגויים, על מנת שהם ימשיכו לצרור אותנו.** ומי שמבין זאת הכי הרבה, הוא דווקא אותם אנשים. רק כך אפשר להסביר את השנאה הפתולוגית של ראשי המסיתים לכל מה שריח ישראל נודף ממנו, לכל מה שריח של קדושה נודף ממנו. משום שהם יודעים היטב ששרי צבאות ישראל בעתיד יראו אחרת לגמרי, והעתיד הזה הוא לא רחוק, הוא יהיה הרבה יותר קרוב מאשר הזמן שאתם תגיעו לגיל שלי. בעוד עשר שנים, בעוד עשרים שנה, צבא ישראל ייראה אחרת, בית המשפט העליון ייראה אחרת. המערך הפקידותי הגבוה בכל משרדי הממשלה ייראה אחרת. ומי שיאיישו את המקומות הללו, אלו החבר'ה שיושבים פה והחברים שלהם שלא יושבים פה. מדוע? כי אנחנו כבר שמה. כל מי שיש לו עיניים בראשו, השכל, רואה את התהליך הזה מתרחש מול עינינו.

"הדפיקה הרביעית" - "האלילים כרות יכרתון"

הייתה בארץ "עבודת אלילים" מרובה בעשורים האחרונים, ובראשם - אלילי השלום, אלילי הזהב - אליל אוסלו, אליל ההתנתקות, אליל הברחה מלבנון. "והאלילים כרות יכרתון". זה אומנם עצוב מאוד, אבל **ביום שמחת תורת תשפ"ד כל האלילים הללו נכרתו ועברו מעולמנו במחיר דמים נוקב.** רבים מאלו שדגלו באלילים הללו ושסגדו להם נמצאים כעת בפני שוקת שבורה, ולחלקם יש תגובות זעם, תגובות זעם כלפי מי שהזהיר אותם שהאלילים הללו יכזיבו יום אחד. אבל לפי הפסיכולוגיה, זה רק בשלבים הראשונים. אחרי עבור הזעם יש איזו אדישות, אחר כך יש עצבות, אחר כך יש תהייה וחיפוש, בסוף יש השלמה והפנמה. ואז יש פתיחות להקשיב. גם הזמן הזה יגיע.

כרגע, כולם מחכים ל"יום שאחרי". מדוע? מה יעשו ב"יום שאחרי"? יעסקו בשאלה הכל כך חשובה שנקראת "מי אשם". אז בואו נחשוף אנחנו את השאלה הזאת. אומר הרב נריה במאמר שהוא כתב לפני 50 שנה, שנקרא "מלחמת ירח האיתנים", אומר הרב נריה: תראו, המשבר הוא כל כך קולוסאלי, הוא כל כך נוקב, כל כך אדיר, המחדל, "הקונספציה", שאי אפשר להגיד שזו אשמה של איש אחד, של שני אנשים או של שלושה, או של דרך הזאת או של דרך אחרת. **המחדל עצמו הוא עונש אלוקי.** כתוב בגמרא (ב"ק נב, א), כשהרועה כועס על הצאן, הוא הופך את העז המובילה להיות עז עיוורת, ואז כל הצאן הולך אחריה ומועד בדרכו. אבל, אומר הרב נריה, כשם שהמחדל הוא אלוקי, כך גם

ההצלחות שבאות אחר כך גם הן אלוקיות, וגם אותן אי אפשר להסביר כמעט בשום הסברה רציונלית בלבד, למעט ניסי הניסים שהיו, וכל מי שלחם במערכה הזאת יודע כמה ניסי ניסים כבר היו לנו, ולכמה עוד ניסים בעזרת ה' אנו זקוקים.

ועל כן, אנחנו צריכים להתכונן "ליום שאחרי", אבל באמת. היכן ההכנות שלנו ביחס לכל רבבות המילואימניקים, שביום שתיגמר המלחמה הם יעלו פה על ההר ליד ויעשו שביטת שבת ליד הכנסת וידרשו דרישות ויצפו ציפיות. **האם אנחנו נהיה מוכנים לקלוט את הרב רונצקי של הדור הבא, את אפי איתם של הדור הבא, את הרב דוב ביגון של הדור הבא!?** חבר'ה, הם יהיו פה לידכם, במרחק רחוב וחצי. הם יבואו אליכם, הם ישאלו אתכם, מדוע קמה מדינת ישראל? למה הם שונאים אותנו? מה עשינו להם? תסבירו לנו האם "לנצח נאכל חרב"?! הם ישאלו אתכם את השאלות האלה, ולא בעוד זמן רב.

השבר האדיר שמרגישים אנשי "מדינת כל אזרחיה" כלפי האסון הנורא שהיה בשמחת תורה, הוא שבר שיכול להיות עבורם גורם קטסטרופלי ממש, כי אין להם מזור בעגלה החלולה. בלי אמונה בנצח ישראל, בלי אמונה בגאולה, בלי אמונה בתורה, בלי אמונה בטוב האלוקי, בלי אמונה בריבוננו של עולם, אי אפשר להתמודד עם הייסורים של "חבלי משיח".

אז ישנם כאלה "צדיקים", הם רק מחכים שמשיח בן יוסף ימות, כדי שהם יוכלו לומר אחריו "קדיש". צדיקים מאוד גדולים... אבל אנחנו קיבלנו מרבותינו אחרת, **שמשיח בן יוסף לא ימות**²⁰, **כי משיח בן דוד ימסור את הנפש עליו, הוא יחיה אותו**²¹, **הוא יסביר לו לשם מה הוא חי**, לשם מה הוא צבר את העוצמה הכלכלית, לשם מה הוא פיתח את העוצמה הטכנולוגית, זה הכול בסיס לתחיית הקודש, "לדבר ה' מירושלים", "גאולה שלישית אין לה הפסק".

20. "כל הנביאים והצדיקים והחסידים שבעולם במשך כל הדורות התפללו על משיח בן יוסף שלא ייהרג, ובוודאי תפילותיהם לא ישובו ריקם ולא ייהרג משיח בן יוסף על ידי ארמילוס הרשע, כי יבטל הקב"ה את הגזירה ההיא" ("מחשוף הלבן" לרבי יעקב אבוחצירא פרשת זאת הברכה דף קז ע"ב ד"ה אפשר לרמוז על משיח בן יוסף). וראה ביאורי מרן הרב הנזיר לספר אמו"ד לרס"ג, דרך אמונה, כרך ד, עמ' קמב-קמג. ובחוג הראי"ה על אורות הקודש, כרך ד' עמ' רמז-רמט, ובמאמר הגאולה לרמח"ל.

21. עץ הדעת טוב למהרח"ו פרשת ויחי ד"ה "בן פורת יוסף" וראה "מגלה עמוקות – רנב אופנים" אופן רנב.

"הדפיקה החמישית" - ירושת הארץ

נדבר על היבט נוסף שנקרא ירושת הארץ. אחת הישועות הגדולות והישירות שזכינו להן כתוצאה מן המערכה הזאת היא סילוקה, אחת ולתמיד, של מחשבת האוון להקמת ישות פלשתינית צוררת על אדמת ארץ קודשנו. למרות עשורים שלמים של לחץ בלתי פוסק עלינו, עוצמת הרצחנות של מדינת הטרור העזתית היא כל כך חזקה, שאפילו המופקדים ביותר כבר מבינים שרעיון אווילי זה לא יקום ולא יהיה. כעת, התברר לנו למפרע, שהתחדש עלינו בדור הזה, חידוש שלא היה כמותו בדורות הקודמים: כפיית הר כגיגית, לא רק לגבי קיום התורה, אלא כפיית הר כגיגית על שלמותה של ארץ־ישראל.

המנהיגים שלנו אמרו: "ואת ארצי חילקו?!!" (יואל ד, ב), מה הבעיה? נחלק אותה בשמחה. נעשה שטחי A, נעשה שטחי B, נעשה שטחי C, מה אכפת לנו?! זה נדל"ן. "נכסים ביטחוניים". ואילו הקב"ה אומר לנו: "ביד חזקה ובזרוע נטויה ובחמה שפוכה אמלוך עליכם" (יחזקאל כ, לג). "היו לא תהיה" (שם לב), אמר הרב צבי יהודה לפני 42 שנה לגבי חבל ימית. אמר הרב משה צבי נריה לפני 42 שנה, "אנחנו עוד נחזור לימית", לימית חברים, לא רק לעזה, לימית. לא יעבור עוד הרבה זמן. אמר הרב דרוקמן זצ"ל ביום הגירוש מנצרים, "זאת פרידה זמנית", אנחנו נחזור לגוש קטיף. אמר הרב מרדכי אליהו בשנת תשס"ה "היה לא תהיה" – הדיבורים הללו, התפילות הללו, לא ישובו ריקם. נוסף עליהם ברוח התקופה הזאת – "איפה בקעת הלבנון שלנו? איפה נחלת נפתלי שלנו?"²² גם זה יגיע יום אחד.

דוד המלך ביקש בתהילים "מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ" (תהילים עב, ח), אבל אנחנו עדיין לא מספיק רוצים. אגב, גם את שטחי מלחמת ששת־הימים לא רצינו. לא רצינו את ארץ יהודה, לא רצינו את שומרון, לא רצינו את ירושלים. אבל הקב"ה רצה אחרת. מנהיגנו הנכשלים, חסרי העוז והגבורה, התחננו והתרפסו בפני אויבינו בכל מיני "ועידות שלום", רק קחו מאיתנו את הארץ תמורת דף נייר ללא משמעות. אבל ההשגחה האלוקית סיכלה את מחשבות הסכלות הללו, יש כפיית הר כגיגית על ארץ ישראל.

האם ישנו עכשיו מישהו בר דעת שמוכן להקים מדינת טרור ביו"ש, בין גדרה לחדרה, שתושבי נתניה, כפר סבא, רעננה, יצטרכו לקום בבוקר ולראות את חבורת הזבל שמה עורכת פוגרום אצלם בבית?! האם יש איזה בר דעת אחד שיסכים לדבר הזה?! זה נקרא "גדולה הסרת טבעת". אם אין ישראל עושים תשובה, אז יש הסרת טבעת. זה קשה, זה נוקב, זה כואב.

22. ומקצת החזון כבר החל להתגשם בהתפוררותה של מדינת סוריה, וקחתנו את מלוא רוחב הר־החרמון ושטחים נרחבים בדרומה של דמשק (תוספת בעת העלאת הדברים על הכתב).

אחרי כמה זמן זה קורה? כמה שנים יש בין תשס"ה לתשפ"ד? כמה שנים? 19 שנה, מזמור י"ט שלנו. אמר הרב שלום נתן רענן זצ"ל: 19 שנה, זה מחזור חיי לבנה. כנסת ישראל נמשלת ללבנה, 19 שנה זה מחזור שלה, חודשים, ימים, זמנים, שנות לבנה, שנות חמה. בימי ההמתנה שלפני מלחמת ששת הימים, עומד ראש ישיבת המקובלים "החיים והשלום" בירושלים, הרב מרדכי עטיה זצ"ל, לפני צאן מרעיתו, ודורש שהולכת להיות מלחמה מול הערבים, ואנחנו הולכים לנצח ולהשיב לעצמנו את ירושלים עיר הקודש. עוברים כמה ימים ומתגשמות התחזיות. מגיעים אליו אחוזי התפעלות, שואלים: רבנו, איך ידעת?! אמר להם: החייל הכי צעיר עכשיו שנכנס לשרת, הוא חייל שנולד אחרי הקמת המדינה. 19 שנה עברו, חיילים בני 18 פלוס, החייל הכי צעיר בצה"ל הוא חייל שנולד אחרי הקמת המדינה. אלו נשמות של גאולה, זה נשמות חדשות. ולכן היה לי ברור, שכשיגיעו הנשמות הללו לגיל שהן יהיו חיילים, ירושלים תחזור להם. זה מבט רוחני אמוני עמוק.

עכשיו שימו לב, לצערנו הרב, אנחנו חטאנו חטא כללי לפני 19 שנה. מאסנו בארץ חמדה, הפכנו חבל ארץ פורח, מלבלב, לנחלת מאורת צפעונים. חטאנו בחטא המרגלים, אנחנו והקב"ה **חיכה, חיכה. 19 שנה. כאשר החיילים הראשונים שמשרתים בצבא הסדיה, אלו חיילים שלא חטאו בחטא המרגלים הזה. הם לא היו כאן בפשע ההתנתקות, הם לא היו כאן בפשע הגירוש. הם יכולים להשיב את גבול ישראל עד עזה, הנשמות של הצדיקים הללו, שמוסרים את הנפש שלהם על עם ישראל, על ארץ ישראל, על נשמת ישראל, כל מקום שמגיעים פותחים בית כנסת, מכניסים ספר תורה, אומרים: אנחנו כאן שבים, גואלים, בונים, נבנים. וזה מכניס לחרדה עצומה. כל מיני אנשים שהם בגיל 75 פלוס, מדור המייסדים, אי שם בבתי-אבות, מכניס אותם לחרדה, מה יהיה? שבחסות המלחמה "המתנחלים" חוזרים לעזה. לכן, כמה שיותר מהר צריך לתת את עזה לערבים. יש בעיה אחת, אין שום ערבי שאפשר לתת לו את עזה, מה לעשות? בעיה. מה עושים? חייבים להמציא "פרטנר", חייבים למצוא שלטון ערבי כלשהו בכדי לתת לו את עזה ובנותיה, צריך עסקה עכשיו. חייבים הכול עכשיו. אחרת, מה יהיה!?**

בשנת תשס"ה, זכיתי לשרת בישוב נצרים בתור חייל בסדיה. כוח האבטחה הצה"לי על שער הכניסה לנצרים, לפני "הסכמי נורבגיה המפוארים", התבסס על מילואימניק עתיר מידות שישב בכיסאו ואכל מתוקים כל היום. היה שם חבל ששימש כשער, וכשהוא הוריד את החבל, היה אפשר להיכנס ליישוב. זו הייתה האבטחה הצה"לית על נצרים לפני

הסכמי אוסלו²³. למחרת ההסכמים האדירים הללו, "פרץ השלום", ועם הזמן דרישות האבטחה גדלו, עד שבשנת תשס"ה בשביל לאבטח את נצרים היה צורך בפלוגה שלמה של טנקים, מחלקת כלי הנדסה ובסיס גדודי שלם שישב בתוך היישוב²⁴ (גדוד שמשון של החטמ"ר הצפונית בחוף עזה).

זכיתי להיות בכוח השריון שעסק שם בביטחון שוטף, שהינו שם עד שלושה חודשים לפני הגירוש. מפקד הטנק שלי, יהודי יקר מקיבוץ גבעת ברנר, שהוא גם חובב פילוסופיה כללית, והיום הוא נמנה על ראשי הנלחמים במה שמכונה "כפייה דתית". היו לנו אז הרבה "חברותות" אל תוך הלילה. כמעט כל ערב היו יורים בקרבנותנו, ולנו אסור היה לירות בחזרה, כי אסור היה להרוס את ה"תהדיאה"²⁵, זה אסור. אם נשיב אש חזרה, זה עלול לקלקל ולחבל בביצוע ה"התנתקות". ההתנתקות זה הרי "גזירת הכתוב", אז עדיף שנמות ולא נחבל ב"התנתקות" הזאת. בשביל לשחרר פגז שלא בעת סכנת חיים מיידית, היה צורך באישור מח"ט כמדומני. אז היו יורים לעברנו, קצת פצמ"רים, קצת מרגמות. הייתי אומר לו: הקשב המפקד, תגיד לי, לא חבל שנמות הערב, אנחנו צעירים, יש לנו כאלה תוכניות יפות לחיים, לא חבל עלינו? הוא כעס עליי שאני מעורר בו מורך לב, ואמר לי: מה אתה רוצה ממני? ההתנתקות עברה בכנסת, זה עבר בג"ץ, זה חוקי. אמרתי לו: חוק זה אינו מוסרי והוא גם לא חוקי, וחופי מזה, חוקי או לא חוקי, אני לא מוכן למות בגללו, לא חבל שנמות פה הערב?

אחרי שלושה ימים של ויכוחים... יותר נכון שלושה לילות של ויכוחים, כי השמירה הייתה בלילות, אז הוא אומר לי: שי, בוא אגיד לך מה הבעיה שלך. אמרתי לו: תקשיב, יש לי הרבה בעיות, אבל אני מאוד אודה לך אם תגיד לי את הבעיה המרכזית שלי. אז הוא אומר: תקשיב, **הבעיה שלך היא שלך באמת, באמת, אכפת מה יהיה כאן בעוד 500 שנה.** אתם שומעים? זה מה שהוא אמר לי. אמרתי לו: תקשיב, אני מודה לך מאוד על

23. כפי שמסר לי את תיאורה נהג האוטובוס המשוריין היחיד שהיה מורשה להכניס מבקרים ליישוב בשנת תשס"ה.

24. "מאז הסכמי "אוסלו" החמיר מצבו הביטחוני של היישוב. עקב מסירת השטחים לרשות הפלסטינאית הפכה נצרים לנצורה, והמצב הביטחוני ביישוב החמיר. אל מולי גלי הטרור הערבי הרצחני, שמגמתו לגדוע את ההתיישבות, עומדים מתיישבי נצרים בעוז ובגבורה. "וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ", בראשית הסכמי אוסלו מנה הישוב 25 משפחות – ובאחריתו מנה היישוב קרוב ל-80 משפחות, שהן למעלה מ-500 נפש (אתר "קטיף-נט", עמוד היישוב נצרים, ה' אייר תשס"ו).

25. תהדיאה היא מונח בערבית אשר משמעו רגיעה, או הפסקת אש זמנית. המונח שכיח ושגור בשיח בין מערכת הביטחון הישראלית וארגוני הטרור, בבואם לנהל משא ומתן להשכנת שקט ורגיעה זמניים לאחר הסלמה ביטחונית, ולקראת ההסלמה הבאה. המילה "תהדיה" נגזרת מהמילה "הודנה", שמשמעותה הפוגה (ויקיפדיה).

היושר האינטלקטואלי, אבל בזה הרגע איבדת את היכולת שלך להחליט על ההווה, כי אתה ניתקת את ההווה מהעתיד, ואתה עכשיו דמות בלתי מוסרית בעליל. כי בעיני בשה, "אם תשקור לי ולניני ולנכדי" (בראשית כא, כג) – "עד כאן רחמי האב על הבן", גמרנו, עד ארבעה דורות. איך אמר ביהירותו אותו אחד שהיה אחראי לגירוש, ולקה באוטם שריר הלב, ואחר כך קיבל עוד משהו במוח לפני שיצא ל"נבצרות זמנית" שהפכה לקבועה: "אני מבטיח ארבעים שנות שקט...". בואו נגיד, שקצת פחות שנות שקט עברו... קצת פחות מארבעים שנות שקט... חצי שנה בלבד אחרי הגירוש, חמאס תפס את השלטון בעזה.

אז יש כאלה שמסתכלים על כל העסק אחרת מאיתנו. מה הם רוצים? שקט. אני רוצה לטוס לחו"ל בלי להיעצר, בלי שיהיה צו מעצר נגדי, אז אני לא יכול לכבוש את עזה. למה? כי העולם שונא יהודים מנצחים במלחמות. העולם אוהב שהיהודים הם מנוצחים, מושפלים, מובסים, כנועים וצייתנים, ואז הוא מאפשר להם כאות תודה לחיות בשפלותם. אבל יהודים זקופי קומה, תקיפים, זה לא יכול להיות, לפחות לא בגלגול הנוכחי של המוסדות הבינלאומיים. אז אם תהיה מנצח, לא תוכל לטייל בחו"ל.

הדפיקה השישית – "מלחמה נמי אתחלתא דגאולה"

לקראת סיום, אני רוצה לקרוא לכם דברים שאמר הרב גורן אחרי מלחמת יום הכיפורים, ומכאן לגזור גם לתפקידנו בעת הזאת.

"המשימה הקדושה והחיונית ביותר המוטלת עלינו ביום עצמאות זה, היא להחזיר את עוז הרוח שהיה נחלתנו מאז מלחמת השחרור, את היציבות הנפשית, הביטחון והשמחה בלב העם בציון ובקרבת העם היהודי בתפוצות. עלינו לעקור בכל מחיר את ניצני הדיכאון הנפשי שדבק בנו מאז מלחמת יום הכיפורים"²⁶.

"עלינו להמשיך להשריש בלבנו את האמונה ואת הבטחון, שני ערכים שהם חיוניים לכושר עמידתנו... אם נחזק את אמונת האומן שבלבנו שתקומתה של מדינת ישראל וכל המאורעות שהתרחשו בה ותופעות הלוואי שאירעו בה ובאזור הסמוך לה, הם לנו תהליך עליון להגשמת חזון נביא כלשהו, אין לנו אלא להמשיך להתקדם על גשר ברזל זה ולהיות בטוחים שתהליך הגאולים ימשך, ושדבר ה' יקום לעולם [...] אם בעטיה של הכרזתה והקמתה של מדינת ישראל [...] סיימנו את תקופת אלפי שנות הגלות ונכנסנו לתקופה ההיסטורית הבאה של העם היהודי שהיא תקופת הגאולה השלישית, יש לנו הוכחות מוסמכות וברורות מן התורה, מן הנביאים ומן הכתובים וממקורות חז"ל שאין חזרה מן התהליך הזה, ושהתהליך הזה ימשיך, יתקדם ויצלית, בעזרת השמיים.

26. ליל יום העצמאות תשל"ה, ספר משנת הגורן, עמ' 166, קובי דמבינסקי (עורך), משכל הוצאה לאור, ת"א, תשע"ו.

זוהי כל "תורת הציונות הדתית" בעלת החזון הנבואי, וזוהי השקפת עולמו של מרן הגראי"ה קוק זצ"ל, לראות בתחייה הלאומית שלב בגאולה השלישית. לפיכך ברור לנו שלאחר הנחת יסוד זו אין שום אפשרות שהתהליך ייפסק ולא יצליח, הוא חייב להצליח מאחר והוא חולייה בתוכנית המדינית האלהית.

המושג הזה של "אתחלתא דגאולה", השגור כל כך בפינו, הוא בלעדי למקום זה במסכת מגילה, ואיננו נמצא בשום מקום בתלמוד. ממנו למדים שמצב של מלחמות רצופות בארץ ישראל הוא הסימפטום של "אתחלתא דגאולה". ואם כן, הדבר ברור שהמלחמות שעברנו כאן בארץ, דיין כדי להוכיח את היותנו בתוך תוכה של "אתחלתא דגאולה" לפחות. ולא כפי שמנסים לתאר ש"אתחלתא דגאולה" יכולה הייתה להתהוות אם היה מצג שקט ושלוה באזור, מאות אלפי יהודים מכל קצווי תבל היו נוהרים לארץ, וכל אומות העולם היו כורתים אתנו ברית שלום. אומנם, מצג כזה גם הוא חזוי לנו וגם הוא יבוא בע"ה, כשלב בחזון הגאולה השלישית, אבל זה שלב מאוחר. השלבים הראשונים הם השלבים הקשים לעת עתה, הדורשים מסירות נפש, הקרבה עצמית ואורך רוח ודבקות במטרה, כפי שמצינו בתלמוד שאמרו "ייתי ולא אחמיניה"²⁷.

זה לא – איך יכול להיות שזוהי "אתחלתא דגאולה", יש כל כך הרבה מלחמות?! אחי לא הבנת, המלחמות הן ה"אתחלתא דגאולה". כל מלחמה יוצרת בעם ישראל קומה חדשה, מביאה אותנו למקום אחר. יש מלחמות שמביאות אותנו למחוזות גשמיים, יש מלחמות שמביאים אותנו למחוזות רוחניים, ויש מלחמות שמביאות אותנו לשניהם גם יחד, בחוברת.

ולכן היה חשוב לרב גורן, מייד אחרי מלחמת יום הכיפורים, לקבוע את ברכת ההלל על ההלל שנאמר ביום העצמאות²⁸. זה היה המניע והכוח הדוחף לכך, כדי לשוות את האמונה בגאולה הזאת, לתרגם אותה גם למבט הלכתי מפורש, שהאמונה הזאת שלנו היא אמונה חיה, קיימת, פועלת, ויש בכוחה לתת לעם ישראל את הכוח²⁹.

חברים יקרים ואהובים, "אל תאמר נער אנוכי" (ירמיהו א, ז). כל אחד ואחד מכם, כפי שפתחתי בהתחלה³⁰, אתם אנשי רוח. אתם אנשי יצירה. מהשיבה הזאת יצאו המון

27. ראיון לקראת חג הפסח לעיתון "הצופה" – ט' ניסן תשל"ח, מראיין: שבתי דניאל (שבתי דון-יחיא).

28. ראה על כך בספרנו "ונתנה תקף" עמ' 174-178.

29. וכמובן בהתבסס על נימוקים הלכתיים מכריעים.

30. "ישיר כוח גדול לכל הלומדים, לכל הנוכחים, לכל המארגנים. לא דבר פשוט בשנה כזאת, שהיא גם שנה מעוברת, שהיא גם שנת מלחמה, להגיע לישיבה בקיץ בימי החופש הגדול, ללמוד, להחכים, לעמול. ברוך ה'. נפתח בכבוד האכסניה כאן, אתם מזכים את עם ישראל בשנים האחרונות בשני

כוחות בעם ישראל, המון תנועות בעם ישראל, זה מקום חי ותוסס שיש בו בירור רוחני עמוק, אנחנו לא יכולים להפטיר כדאשתקד. **שנת תשפ"ד לא יכולה להסתיים כמו שנכנסנו אליה. כל אחד ואחד מאיתנו חייב לשאול את עצמו, חייב לתבוע מעצמו, להתגדל, לא להישאר במקום.**

בעוד זמן קצר מאוד יכול להיות שכל אחד ואחד מכם יצטרך למלא תפקיד חשוב מאוד, "להחיות לב נדכאים", להיות תמרור, להיות מגדלור של תורה, מגדלור של אור, להפיץ את האור, להאיר אור של אמונה, אור של תקווה, אור של גאולה, אור של אהבת ישראל, אור של אהבת ארץ ישראל, אהבת תורת ישראל.

לכל זאת אפשר לזכות בימי בין המצרים, "כל רודפיה השיגוה בין המצרים" (איכה א, ג), רודפי י-ה, מבקשי ה', מתוך השותפות הזאת בפעולה עם אל. ההבנה שאנחנו לא יושבים בין המשפתיים. **אנחנו נמצאים גם בשיבות וגם בחילות, גם בגבעות וגם בערים, בכל מקום אנו אומרים לקב"ה "הנני". הנני בענווה, הנני באמונה, בעזרת ה', הנני בגאולה השלמה.**

מפעלים חשובים, מעבר ללימוד התורה בישיבה, שזה כמובן ברור, עוד שני מפעלים. הראשון זה המפעל הנפלא שנקרא "דבר אלישע", להוצאת דברי מורנו ורבנו, הרב אלישע וישליצקי זצ"ל, והשני זה מפעל הניגונים והשירים, שאתם מובילים אותנו לעבודת ה' יתברך. זה אומר שיש כאן חבר'ה שהם "דורשי ייחודך", אנשים שיש להם אומד פנימי ונשמה של יוצרים. ולכן, נברר ביחד בירורים בעניינים שנמצאים על סדר היום הציבורי, מתוך רצון שאנשי הקודש יעסקו בדברים הללו ויבררו אותם. הדברים יהיו לעילוי נשמת מורי ורבי, הרב משה צודיאל זצ"ל, שהיום מלאו י"ב חודש לפטירתו".

”חרבות ברזל” כנגד שנאת חினם

להיאבק בשנאת חினם

אנחנו נמצאים בימים מורכבים מאוד מבחינה רוחנית. ימי בין המצרים, אלו ימים של שנאת חினם שהכריעה אותנו בבית ראשון, הכריעה אותנו גם בבית שני, והיא רודפת אחרינו גם בבית שלישי... שולטת בהם רעה¹ שנקראת ”קטב מרירי” – בתרגום של ימינו, ימים של קיטוב ומרירות.

כותב רבי דוד טביל ממינסק, מתלמידי רבי חיים מוולוז'ין, בספר דרשותיו שנקרא ”בית דוד” (דרוש ו), שדברי הגמרא (יומא סט, ב) שאומרת שאנשי כנסת הגדולה הצליחו לבטל את יצר עבודה זרה, הכוונה רק לנשמה של יצר עבודה זרה, אבל הגוף שלו חי, קיים ובוטל. הוא מסביר שיצר עבודה זרה שיש בימינו הוא היצר של שנאת חினם ופילוגים בעם ישראל, וזהו חטא של ”עבודה זרה כללית”, וכשם שאין פירוד באחדות האלוקית כך אסור שיהיה פירוד באומה הישראלית², ”אתה אחד ושמן אחד ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ”. הוא כתב את דבריו לפני כמעט 200 שנה.

ישראל – ראשי תיבות, יש שישים ריבוא אותיות לתורה (זוהר חדש, שיר השירים, תרס”א). אדם שנמצא ליד אדם מישראל כאשר הוא נפטר, על פי ההלכה חייב לקרוע את בגדיו, הגמרא (מועד קטן כה, א) מדמה זאת לאדם שרואה ספר תורה נשרף, שצריך לקרוע בגדיו.

* דברים שנאמרו בבית המדרש לנוער, ”תורה־נוער” בראשל”צ, לקראת תשעה באב תשפ”ד.

1. שו”ע או”ח, סי’ תקנ”א סי”ח, ע”פ מדרש איכה.

2. ”פירוד הלבבות הוא עצם הכפירה באחדותו יתברך, ושורש פנימי זה של יצרא דעבודה זרה לא הצליחו אנשי כנסת הגדולה לבטלו, והריהו קיים ופועל, הורס ומכלה עד היום הזה” (בית דוד, דרוש ו).

למעשה, אנחנו לא קורעים, מכל מיני סיבות מקלות³, אבל כך זה במהות. כל יהודי הוא אות בספר התורה.

ישנם יהודים שנראים לך ריקנים, אבל זכור כי "ריקנים שבך מלאים מצוות כרמון" (ברכות נז, ב). יש יהודים שנראים לא רק ריקנים, הם נראים בנוסף לכך גם "בוגדים". "וירח את ריח בגדיו" – אל תקרא בגדיו אלא בוגדיו (סנהדרין לו. ילקו"ש בראשית רמז קט"ו). כל יהודי ויהודי, גם אם הוא רחוק מאוד, יש משהו אמיתי שמחיה אותו, ואתה צריך לרדת לשורש הרוחני של מה שמחיה אותו ומשם להעלות אותו. זה יותר קשה, כי לצעוק, לחרף, לגדף זה הכי קל. אבל בואו לא נתחיל דווקא מהרחוקים ביותר, נתחיל דווקא מהקרובים.

אומר הנציב מוולוז'ין, רבו של הרב קוק (הקדמה לפירוש "העמק דבר" בתחילת חומש בראשית), אודות מה שנאמר בפרשת האזינו "הצור תמים פעלו, כי כל דרכיו משפט, אל אמונה ואין עול, צדיק וישר הוא", מה פשר השבח "צדיק וישר הוא"? הוא מסביר שהכוונה לשבח מיוחד לקב"ה על תקופת בית שני. בבית ראשון, היו עוונות רבים – עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים – אז מובן מדוע היה החורבן. אבל בבית שני, אומר הנצי"ב, שהיו גדולים בתורה והיה בהם חסד, מדוע הביא עליהם הקב"ה כזה אסון? על כך משיב הנצי"ב דבר מזעזע, שהרב צבי יהודה היה חוזר עליו שוב ושוב. בבית שני היה יצר הרע מיוחד של צדיקים, שמחמת קלקול המידות, כל מי שהתנהג קצת שונה מהם בענייני עבודת ה' קראו לו צדוקי ואפיקורס, ועל ידי כך היו מגיעים לשנאת חנם, ולכן מצדיקים את דינו של הקב"ה שהביא עליהם את הדין הזה של החורבן⁴. אם אני אומר כלפיך שכיוון שאינך סובר כמוני בענייני השקפה ואמונה, אז אינך מצטרף למניין – אזי אני כופר באחדותו של הבורא יתברך.

3. על כך ראה: שו"ת ציץ אליעזר ח"ג סי' לה סק"ד; שם, ח"ד סי' פד אות ו; שו"ת יביע אומר ח"ד חיו"ד סי' לח סק"ט.

4. "והעניין דנתבאר בשירת האזינו על הפסוק 'הצור תמים פעלו... צדיק וישר הוא' (דברים לב ד), דשבח 'ישר הוא' נאמר להצדיק דין הקדוש ברוך הוא בחורבן בית שני, שהיה 'דור עקש ופתלתל' (שם פסוק ה); ופירשנו שהיו צדיקים וחסידים ועמלי תורה, אך לא היו ישרים בהליכות עולמים. על כן, מפני שנאת חנם שבלבם זה אל זה, חשדו את מי שראו שנוהג שלא כדעתם ביראת ה' שהוא צדוקי ואפיקורס. ובאו על ידי זה לידי שפיכות דמים בדרך הפלגה, ולכל הרעות שבעולם, עד שחרב הבית. ועל זה היה צידוק הדין, שהקדוש ברוך הוא ישר הוא ואינו סובל צדיקים כאלו, אלא באופן שהולכים בדרך הישר גם בהליכות עולם, ולא בעקמימות אף-על-גב שהוא לשם שמים, דזה גורם חורבן הבריאה והריסות ישוב הארץ" (העמק דבר, שם).

ולכך חז"ל התכוונו בדבריהם (סנהדרין צו, ב) שבית המקדש לא נחרב ע"י טיטוס הרשע, אלא הוא היה בבחינת "קמח טחון" ו"היכל שרוף", הוא היה "מבנה בלי נשמה". בית המקדש הוא ליבם של ישראל, אם הלב מלא סתימות, אם כל העורקים סתומים, אז אין חיים, לא זורמת שם זרימת החיים. גם בית מדרש זה מקום שצריך לחבר את הלבבות, זה לא מקום שאמור להפריד בין יהודים. **איך יכול להיות שלצערנו הרב, אחד מהגורמים הגדולים ביותר למחלוקת בדורות האחרונים נעשה דווקא בשם בית המדרש, בשם הדת?** זה חילול השם גדול מאוד, אלו דברים שראוי להתבונן בהם לקראת שבת חזון.

ביום שישי היה יארצייט, יום השנה למרן האר"י ז"ל. תלמידיו חיברו סידורי כוונות בתפילה לאור שיטתו. שעות של כוונות עמוקות ביותר. אבל אדם פשוט כמוני לא יכול לכוון את כל הכוונות האלה כרגע, אבל ישנה כוונה פשוטה שגם אני יכול לכוון בקלות. בספר "שער הכוונות", בדרוש הראשון שלו, דרושי ברכות השחה, כותב תלמידו של האר"י, רבנו חיים ויטאל:

"קודם שהאדם יסדר תפילתו בבית הכנסת מפרשת העקידה ואילך, צריך שיקבל עליו מצות ואהבת לרעך כמוך ויכוין לאהוב כל אחד מבני ישראל כנפשו, כי על ידי זה תעלה תפילתו כלולה מכל תפילות ישראל ותוכל לעלות למעלה ולעשות פרי, ובפרט אהבת החברים העוסקים בתורה ביחד צריך כל אחד ואחד לכלול עצמו כאלו הוא אבר אחד מן החברים שלו, ובפרט אם יש להאדם ידיעה והשגה לדעת ולהכיר לחברו בבחינת הנשמה. ואם יש איזה חבר מהם בצרה צריכים כולם לשתף עצמם בצערו או מחמת חולי או מחמת בנים ח"ו, ויתפללו עליו וכן בכל תפילותיו וצרכיו ודבריו ישתף את חברו עמו, ומאוד הזהירני מורי ז"ל בעניין אהבת החברים שלנו של חברתנו" (שער הכוונות, דרושי ברכות השחה, בתחילתו)⁵.

אם אני רוצה להתפלל לפני הקב"ה, אבל אני שונא את בריותיו, כיצד אבוא לפניו? זאת תפילה פגומה.

יש אדם שלצערנו הוא אוכל טרף. האם הוא נקרא דתי? לא. אדם שמחלל שבת בפרהסיה, האם הוא נקרא דתי? לא. אבל אדם ששונא את חברו, אדם שמתגאה, אדם שכועס, האם הוא אדם דתי או לא? מה זה דתי? ריבון עולמים! מה זה דתי? מדוע יש לנו שבע מצוות מיוחדות שרק על פיהן אנו מגדירים מי נקרא דתי? אדם שמקבל לשון הרע על מגזר שלם, לצורך העניין, מאמין לתקשורת, הוא דתי?!

5. "קודם שיתחיל להתפלל כלל ועיקר בתפלת שחרית, צריך שיקבל עליו מצות ואהבת לרעך כמוך, ויכוין לאהוב כל איש ישראל כנפשו, כי על ידי זה תעלה תפלתו כלולה מכל ישראל, ותוכל לעלות ולעשות פרי ויצליח" (מהרה"ג, פרי עץ-חיים, שער עולם העשייה, פרק א).

אתם יודעים מה מפריע לי בזולת? מה שמפריע לו בי... שנמצאת אצלי רק חלק מן האמת. עלינו לדעת שכל אחד מאיתנו מבטא רק חלק אחד מן האמת הכוללת, ועלינו לחתור להופעת הכלליות של סך כל הערכים הללו.

“מדינה יהודית - על בסיס המוסר הטבעי”

למשל, בואו ניקח חלק אחד מן האמת – “אני רוצה מדינה יהודית”. נפלא. אבל מה זה מדינה יהודית? כשרות – נפלא, שבת – נפלא, אבל האם צדק חברתי נמצא שם?! האם נמצא שם גם את התחום שנקרא מוסר טבעי, או את עניין תיקון המידות?

מה זה מוסר טבעי? לעמוד בתור במכולת, לנהוג לפי חוקי התנועה, לא לבנות בנייה פיראטית... מוסר טבעי. יש בעיה עם מוסר אלוקי שלא מבוסס על מוסר טבעי. מוסר אלוקי בלי מוסר אנושי זה אותיות פורחות באוויר, ואז גם הגווילים נשרפים... בעברית זה נקרא “חיות הקודש”. האדם מתנהג כמו חיה, אבל הוא חושב שהוא מתנהל מתוך הקודש.

מאיך, אצל הזולת יש הרבה מוסר טבעי. הוא רוצה לדאוג לאקלים, הוא דואג לבעלי החיים שלא ייפגעו. זה נחמד... אבל מה הגבול?! מוסר אנושי בלי מוסר אלוקי יכול להוביל לעוולות נוראיות, ויכול בסופו של דבר להסתלף ולהפוך להיות רלטיבי⁶. בהפגנות מסוימות אוכפים את החוק כי אנחנו “מדינת חוק”, אבל בהפגנות אחרות לא אוכפים את החוק, כי אלו “אנשים אחרים” – מופע הזוי של צביעות, יש פה מדרון חלק שמוביל לאנרכיה. יוצא שבאמת כמעט ואין בינינו מחלוקת על עצם הערכים, אלא על המינון שלהם.

מה הבעיה? שכל השנה כולה אין לנו זמן לדבר אחד עם השני, אז בתשעה באב אומרים לנו: אסור לך ללמוד תורה היום. לימוד תורה משמח. איך אתה יכול לשמוח עכשיו כשעדיין קיימת שנאת חינום?! לך תקשיב לעם ישראל קצת, תקשיב לבעלי הפלוגתא שלך, מה מפריע להם, מה הם רוצים להגיד לך, תגיד את האמת. מותר לך גם להגיד ביקורת, זה חלק מהבירור. כתוב ברמב"ם שאם אדם עשה למישהו עוול, אסור לאדם לשתוק ולהחריש, תגיד לו: מדוע ככה עשית?

6. תפיסה לפיה ערכים מוסריים אינם משקפים אמת מוחלטת או אוניברסלית, אלא תלויות מקום, זמן, אדם, תרבות, הקשר ועוד.

כתב הרב צבי יהודה אחרי "פרשת אלטלנה": אל תחשוב כל מפלגה, כל סיעה, שרק אצלה נמצאת כל האמת. "את אחיי אנוכי מבקש", בכל המפלגות, בכל הארגונים, לא לקחת בעלות על האמת ולא לכפות אותה על שאר הסיעות⁷.

רב אחד שמשמש כפוסק ובורר בסכסוכים ממוניים, גילה פטנט לסיום סכסוכים מתמשכים. יש סכסוכים שנמשכים שנים. היה לו רעיון גאוני, הוא זימן אליו את שני הצדדים והודיע להם שהחליט שמה שלא יהיה הפסק ביניהם, את הכסף לא יקבל אחד מהצדדים, אלא יתרמו אותו לצדקה לגוף שלישי. למשל, ראובן ושמעון מסוכסכים על איזו מגבת, ראובן בעל מכבסה ושמעון נתן שם מגבת והיא נהרסה, הוא תובע את ראובן. כמה זמן אפשר לדון על מגבת בשווי עשרה שקלים? בערך 15 שנה... עקרוני פרינציפ. אבל ברגע ששמעו ראובן ושמעון שהכסף ילך ל"חסדי נעמי", מייד הסכימו לסיים את המשפט בהכרעה ברורה.

ברגע שנטרלנו את המשקעים האישיים – כבר אין שנאת הינם. כל הבלון הזה שנקרא "תקשורת המונים" הוא המלבה את האש, כי הוא צריך רייטינג בשביל להתקיים, והרייטינג זה כסף, וכסף זה ליבוי יצרים. כל תעשיית השנאה הזאת בנויה על כך שאנחנו נשנא

7. "את אחיי ואת אחיותיי, בכל חלקי עמנו, שבכל המפלגות ובכל הארגונים, הידועים ושאנם ידועים, הנגלים והנסתרים, ושאנם במפלגות ושאנם בארגונים – את כולם אני מבקש ומפיל תחנונים לפניהם. חוסו נא על נפשותיכם ועל נפש עמנו כולו. אל נא יתעלם מאתנו אף לשעה חומר האחריות, לעומת גודל החורבן וגודל הבניין של פרק זמן נורא ונשגב זה, ואל נגיע לידי חילול השם חלילה.

אל נא יחליט כל אחד מאתנו, כל מפלגה וארגון וחלק, אשר כולם הלא את טובת עמנו ותקוות ארצנו דורשים, כי רק אתו כל האמת וכל הצדק. אל יחפוץ ואל ידמה, במצבנו האיום הזה, להטיל את דעתו בכפיית ידיים על חברו; אל ישכח, מתוך ההתרגשות של האידיאליות הקדושה, כי הדעה לא תוטל ולא תתקיים בזה, אלא תעורבב ותרפה ותימוג. אל נא נעכיר את החופש הציבורי שלנו בדעות ובמחשבות, בשאיפות ובתוכניות, בבירוריהן ובטיפוליהן, על ידי העברת גבולות השימוש בכוח הידיים והשרשת השנאה והבוז שבלב. נזכור, כי 'המגביה ידו על חברו נקרא רשע' (סנהדרין נח א), וכי היחס השלילי מתכפל בהדדיותו לאין מעצור בין אדם לאדם ובין אח לאח. נצמצם את חילוקי דעותינו הציבוריות בוויכוח הדיבור והכתב ובהגשמתן הישרה, ואל נדלדל בגסות האגרוף ובארסה של השליליות. נזכור את כוונת הצדק והאידיאליות שבכל אחד מאתנו, ונמצא את הדרך הנכונה והמתאימה לסידור היחסים שבינינו ולתיקון מגמותינו המעשיות 'אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם, ואיש את רעת רעהו אל תחשבו בלבבכם' (זכריה ח). כפי הסתייגותנו מכפיית הידיים ומטיפוח הניגוד, כפי העדפתנו את המאחד והמשתף אותנו, שהוא מכריע ומרובה על המפריד והמפזר אותנו, כפי שימת לבנו וכיווננו מתוך כך את נתיבות פעולתנו הציבוריות, תרבה האפשרות של ההבנה ההדדית ושיתוף השפה בינינו, יגדל שלום בונינו, תגדל הצלחת בנינו ותפארת שמנו" (את אחי אנוכי מבקש, הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל, לנתיבות ישראל).

אנשים שנראים קצת אחרת מאיתנו – זה בלון נפוח שסופו להתפוצץ. היכן מפוצצים את הבלון הזה? בשירות הצבאי ובמילואים...

הנה, במערכות מלחמת "חרבות ברזל", כבר עשרה חודשים עם ישראל עורך הפרכה מוחלטת למצגי השווא של התקשורת. הוא מראה שמה שהתקשורת משדרת לנו, אין לו שום קשר למציאות. יושבים באותם טנקים, באותן יחידות – חובשי כיפות, מתנחלים "משיחיים" "פנאטים" ביחד עם שמאלנים, פציפיסטים יפי נפש, וביחד הם מביאים גאולה לעולם. האם זה אומר שהם מסכימים על הכול?! ממש לא, אבל עכשיו אפשר כבר לדבר. כי אם אתה שונא אותי – אני לא מוכן להקשיב לך, אבל אם אתה מוסר את הנפש שלך בשבילי, ואני מוסר את הנפש שלי בשבילך, אז בוא נדבר. מדוע כשאנחנו בלי מדים, אנחנו נעבור מדרכה בכדי לא לפגוש אחד את השני...

מצוות תוכחה, שממנה נובע החיוב להוכיח, יסודה אהבה ואכפתיות ולא שנאה או פריקת כעסים. אכפת לי ממך, אני מזדעזע מהפגיעה העצמית, איך אתה עושה את זה?! לא מתאים לך. אבל אי אפשר לשקר פה... אם אתה אוהב אותנו – המסר יעבור. אם אתה רוצה רק להפיק איזה רווח צדדי מכך, אז רק תגרורם ל"אנטי".

"נשמה אחת בגופים מחולקים"

אנחנו צריכים לשנות את התפיסה ולהבין שזה לא "אנחנו" ו"הם", או "הם" ו"אנחנו" – אלא יש כאן "נשמה אחת בגופים מחולקים" (ע"פ "תניא", חלק א, לב). אומר רבי ישראל סלנטר, בזמנו לפני כ-200 שנה, בירת ההתבוללות הייתה פריז, הוא חי בליטא ואמר: "אם יהודי אחד מתגלח בתער בפריז – אז אני עכשיו בליטא חצי מגולח בתער". אם בניהם ובנותיהם של אחינו בני ישראל – מגבעתיים, הרצליה או רמת השרון – עוזבים את הארץ, אני צריך להרגיש כאילו הילדים שלי עוזבים את הארץ. אם הילדים שלי היו עוזבים את הארץ, איך הייתי מגיב? מה הייתי עושה כדי להשאיר אותם פה? איך הייתי רוצה לחבר אותם לפה? איזה פעילות הייתי עושה לחבר אותם לפה? אבל אם אני אומר: "זו בעיה שלהם, לא אכפת לי..." אז פתאום אני רואה את האבות שלהם עולים על היישובים שלנו בחמת זעם עם דחפור D9...

אני רוצה לשאול דבר אחד: האם הם האחים שלך או לא?! זה כל מה שאני רוצה לדעת. אם הם אחים שלך, השאלה האם הם ישמעו לך או לא, היא כלל לא השאלה. השאלה היא עצם קיומו של רגש האחוה. הוא זה שיוליד גם את הנכונות לדבר איש אל רעהו. לא להיות תקוע בשבלונה של "הם" ו"אנחנו". אתה רוצה לחיות במדינה שאין בה מערכת משפט מתוקנת? אתה רוצה לחיות במדינה שאין בה זכויות אדם? ברור שלא, כולנו רוצים וצריכים מערכת משפט חזקה. אז מדוע בגלל שאני "מתנחל" אז באופן אוטומטי

אני נחשב לאויב ההומניזם, והוא בגלל שהוא "שמאלני" – נחשב לאדם שעומד מנגד ליישוב ארץ ישראל! אולי הוא בנה את כל הקיבוצים בגליל, אולי הוא בנה את הנוגב, אולי גם לי יש מה ללמוד ממנו משהו קל אודות אהבת ארץ ישראל! ואולי גם לו יש משהו ללמוד ממני על מערכת המשפט?

"ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה" (ישעיהו א, כז) – רוצים לפדות את ציון, רוצים לזכות ליישוב ארץ ישראל משמעותי, אם כך – בואו נבנה מערכת משפט ערכית, מערכת משפט אמיתית, שהערכים שלה היא ערכים יהודיים, לאומיים, לא ערכי גויים, לא ערכים בלתי מוסריים, שופכי דמיהם של חיילי ישראל בשם ערכים משובשים של גויים.

בואו נברר את הערכים שלנו. בואו ביחד נלמד מה זה משפט, מה התפקיד של מערכת משפט, נבנה מערכת משפט מתוקנת. **מדוע זו משימה שמאלנית! לתקן את מערכת המשפט זה אחד מהייעודים הגבוהים ביותר. גם אנחנו רוצים לתקן את מערכת המשפט.** אבל זה לא יקרה בלי הצד השני של המשוואה – "ושביה בצדקה" – אין משפט ללא צדקה! אין דין ללא שלום! **אם מערכת המשפט לא תראה בהגברת הצדקה והחסד את אחת ממטרותיה העיקריות, אזי היא מועלת בתפקידה ואין בכוחה להצליח להביא לתיקון החברה.** זוהי האמירה היהודית ביחס למשפט והצדק – שייכון רק ביחד עם החסד והצדקה, לפני משורת הדין.

ולכן, בערב תשעה באב, כשאנו חושבים על הציפייה לבניין המקדש והמשך תהליך הגאולה, אנחנו חייבים להיזכר שזהו ערב שבו בכינו לראשונה "בכייה של חינם". האמנו למרגלים, "אחינו המסו את לבבנו", קיבלנו לשון הרע על ארץ ישראל שהיא "ארץ אוכלת יושביה" – שתהליך הגאולה איננו מתקדם. הם שכנעו אותנו ש"אין סיכוי", הם אמרו לנו ש"זה לא ריאלי", הם אמרו לנו "אתם משיחיים"... הכול נובע מחוסר אמונה, ומכאן נמשך אחר כך גם תשעה באב של בית שני. תשעה באב של שנאת חינם, שאני לא יכול לראות שמישהו מתנהל קצת אחרת ממני בעבודת ה', ומתוך כך אני מגיע לשנאה גמורה.

אם אני לומד תורה בבית מדרש, והתורה שלי היא תורה פרטית – אז משהו יסודי מאוד חסר בה. אבל אם אני מבין שהזכות שלי לעסוק בתורה היא אך ורק מכוח "כלל ישראל", מכוח "אשר בחר בנו מכל העמים" ומתוך כך "נתן לנו את תורתו", אז כיצד אני יכול להתכחש לכלל הזה ולא לכוון בלימוד שלי – להצלחת החיילים ולסייעתא דשמיא למנהיגי העם בניהול המלחמה!...

ואם נלך לאידך גיסא, תארו לעצמכם שבערוצי התבהלה בישראל, למשל, ערוץ "וואי נט", כל בוקר יפתח את המהדורה המרכזית שלו בתיעוד מצולם מישיבה חרדית

שלומדים בה משניות להצלחת חיילי צה"ל. ככה יהיה כל בוקר במשך שבועיים. פתאום תראו שרף השנאה של "הטוקבקיסטים" בפורטל הזה כלפי הציבור החרדי ירד ב-50%. משום שכולם מבינים שבאמת הצבא, לפחות כפי שהוא כרגע, הוא לא תמיד המקום המתאים לכולם. אבל השאלה היא שאלת השייכות הנפשית. **האם אתה מבין שהחייל הזה נלחם בשבילך, וכשאתה לומד תורה, כשאתה עושה מצוות, אתה מקיים אותן גם עבור החייל? אתה מקיים מצוות "בשם כל ישראל", גם עבור החיילים.** לא רק באופן סגולי, אלא בכוונה הפעילה שלך בעת הלימוד. זו התחושה שאנחנו צריכים להתמלא בה. זו הבשורה הרוחנית שלנו למחנות השונים.

לצערנו הרב, אם תסתכלו ימינה או שמאלה, אתם תראו שהמסר הזה לא נשמע מספיק כיום. הציבור המרכזי שגדל על המסר הזה שהוא כל כך אמיתי, אבל כל כך נדוש כביכול, שנקרא "כלל ישראל", זה הציבור שלנו. אנחנו צריכים לקחת את זה בגאון! זאת לא חולשה. זאת לא חולשה לאהוב את מדינת ישראל! זאת לא חולשה לאהוב את צבא הגנה לישראל! זה פשוט שצריך לאהוב ממש את בחורי הישיבות – הגבורה הגדולה היא לחבר את כל שלוש האהבות כולן ולקיים: "האמת והשלום אהבו".

אנחנו צריכים לזכור כל הזמן שאנחנו נמצאים בתהליך גאולה. גאולה שלישית היא בלתי הפיכה. התהליך נמשך ומתקדם כל הזמן. אבל השאלה האם יהיו עיכובים ומשבירים ואסונות וצרות בדרך, או שאנחנו מתאחדים יחדיו, ומתוך כך – נגאלים. אנחנו צריכים לרומם את המבט שלנו, ובעזרת ה', ביחד – ננצח.

”קול מבשר, מבשר ואומר” - במלאת שנה למלחמה

משיח בן יוסף ומשיח בן דוד

אנחנו זוכים ללמוד הערב ב”צילא דמהימנותא”, בסוכה הקדושה, יום אושפיזין של דוד המלך. נלמד קצת על האושפיזין של היום, מתוך דברי רבי צדוק הכהן ב”פרי-צדיק” (סוכות, אות טז):

”וכבר אמרנו שקדושת האושפיזין היינו שבכל יום מימי הסוכות משפיע כל אחד מהשבעה רועים מקדושתו בכלל ישראל. וכשהוא אושפיזא של יוסף זוכין כל ישראל לתקן פגם זה... וזה הכנה להושענא רבה¹, שקודם יבוא משיח בן יוסף, שמברר ועמך כולם צדיקים, ועל ידו יהיה הניצוח באומות העולם², שכל הגלויות באין על פגם זה (זהר חדש פרשת וישב). ואחר כך יבוא משיח בן דוד, וזה הושענא רבה שכנגד דוד, ועל ידו יהיה הישועה הגדולה מיצר הרע – הושענא רבה, ושיזכו לנצח כל שורשי היצר הרע. וכן תלוי בזה הניצוח באומות העולם, שהם גם כן בשורש שבע אומות והכנעני כולל אותם, וכשכל אחד כלול מעשר הם שבעים קליפות האומות. וכשיושעו מכל קליפות היצר הרע הושענא רבה אז ממילא יושעו ואתה על במותימו תדרוך”.

* לימוד משותף בליל הושענא רבה תשפ”ד, בסוכת משפחת הירש ביישוב נריה.
1. הכוונה שביום הזה מתגברת המידה של אותו צדיק, שאנחנו יכולים לאחוז בה ולקבל דרכה השפעת שפע. ולכן, ביום השישי של סוכות שאותו סיימנו היום, הוא יומו של יוסף הצדיק שהוא תיקון של ענייני הברית, והוא הכנה להושענא רבה שבו תהיה הישועה הגדולה מיצה”ר ע”י דוד המלך, ובכלל זאת ניצחון על אומות העולם.
2. וכן כתב גם בפרי צדיק, כי תבוא אות טו.

לפי ר' צדוק, יש משהו מיוחד ביום הזה של הושענא רבה, או יותר נכון, בנקודת הזמן שבה אנו אנחנו נמצאים, המעבר ממשיח בן יוסף למשיח בן דוד. בגלל שאנחנו נמצאים בשנת מלחמה, נערוך קצת בירור סביב הדבר הזה.

הגמרא בסוכה (מת, ב) מביאה ויכוח בין שני מינים בשם ששון ושמחה, זו גמרא שתומה וחתומה. בספר "קול התור" מתלמידי הגר"א מובא שבדברי חז"ל הללו יש רמז למשיח בן יוסף ולמשיח בן דוד. הגר"א הרבה לעמול ולמצוא את הקשר בין ששון ושמחה לבין משיח בן יוסף ומשיח בן דוד³.

ביאור לדברים הללו נתן הרב הנזיר זצ"ל. בשני מקומות הוא מזכיר זאת: האחד, בשיחתו אחרי מלחמת ששת הימים (חוג הראי"ה אוה"ק, חכמת הקודש סדר ז, עמ' שיד), והשני, ביום של השקת ספרו "קול הנבואה" (קוה"ג, מהדורת תשפ"ב, עמ' תלו). הוא הסביר, וזה גם קשור קצת לתקופה שאנחנו נמצאים בה, שיש הבדל בין "ששון" ל"שמחה". ששון הכוונה לשמחה מהולה בעצב. למשל, בברית מילה. בברית מילה יש צער לתינוק, ועל כן לא אומרים בזימון בסעודת ברית מילה "שהשמחה במעונו", וזאת לעומת משתה חתן וכלה, שאנו כן אומרים "שהשמחה במעונו". בברית מילה אנו מזכירים את ברית הדמים, "ואומר לך בדמייך חיי, ואומר לך בדמייך חיי" – הברית הזאת כוללת מוכנות למסירות נפש.

בהתאם לכך אומר הרב הנזיר שאנחנו נמצאים בתקופת משיח בן יוסף. יש לנו ששון – שמחה שמהולה בעצב. עצב נופלי המלחמות. יש מלחמות ונהרגים בחורים, נהרגים חיילים. היום הודיעו על מות חייל קדוש בן 27 מתל אביב שנפל בקרב⁴. כל יום אנחנו שומעים דברים, מתבשרים בשורות, חלקן טובות מאוד, משמחות מאוד, על ההתקדמות בשדה הקרב. אבל הבשורות האלה הן "דמאי" – מעורבות בין שמחה לעצב. כל נשמה כזאת שעולה למרום, מצטרפת להרוגי מלכות ומכפרת על עם ישראל. שמחה שהיא מהולה בעצב. אלו המלחמות של דור התקומה, כנאמר על יוסף בברכת משה לשבטים

3. "ששון ושמחה – בפסוק: 'ופדויי ה' ישובון וכו' ששון ושמחה ישיגו' (ישעי' לה) **ששון ושמחה הם ב' המשיחין** ועיקרו של ששון הוא משיח בן יוסף שעליו נאמר בפסוק זה: ופדויי ה' ישובון (עפ"י רבנו בסוד האותיות חפ"ף בספר לקוטי הגר"א) **והוא עיקר כוונת הגמ' סוכה מ"ח על ענין ששון ושמחה**, ורבנו זכה להשיג כוונת הגמרא בזה בכל תכליתה, **ועל זאת אמר לנו רבנו שאילו לא נברא אלא כדי להשיג דבר זה כדאי הוא לו**" (קול התור, פרק ב, בחינה קמו מתוך קנו בחינות משיח בן יוסף).

4. רס"ר (במיל") סער אליעד נורסקי הי"ד, מתל אביב-יפו, לוחם בגדוד 508, עוצבת "אדירים" (7338), נפל בלחימה בצפון, בן 27 בנופלו. מאוחר יותר הותר לפרסום כי ביום זה נפלו גם רס"ן (במיל") **הרב אבירם חריב** הי"ד, רב אולפנת דולב, סגן מפקד גדוד 9308, חטיבת אלון (228), בקרב בדרום לבנון, בן 42 בנופלו. וכן, סמ"ר **ישי מן** הי"ד, ממצפה יריחו, לוחם בגדוד 50, חטיבת הנח"ל, נהרג בתאונת דרכים מבצעית בסמוך לרצועת עזה, בן 21 בנופלו.

(דברים לג, יז): "קרני ראם קרניו בהם עמים ינגח יחדיו אפסי ארץ", "רב תבואות בכוח שור" (משלי יד, ד) זה משיח בן יוסף, יש לו כוח שור, וגם קרני ראם והוא עורך מלחמות.

אבל, משיח בן דוד נאמר בו: "והכה ארץ בשבט פיו וברוח שפתיו ימית רשע" (ישעיהו יא, ד). הוא לא צריך להילחם בידיו, אלא באמצעות הדיבור שלו⁵, "האמונה אזור חלציו". "והרחיחו ביראת ה'". הוא לוחם מלחמות ה', הוא כופה את כל העמים, אבל זה לא נעשה בצורה הזאת, אלא בצורה שכל העמים באים לחוג את חג הסוכות בירושלים. "כי מציון תצא תורה, ודבר ה' מירושלים", זה משתלם להם. משיח בן יוסף כבר עשה את פעולת ההכנה הזאת, ומשיח בן דוד בא על גבי זה. כך מסביר הרב הנזיר את ההבדל בין "ששון" לבין "שמחה", ששמחה פירושה היא ואין בילתה.

שמעתי פעם מהרב אורי שרקי הסברה אטימולוגית לעניין. המילה ששון, שומעים שם עוד תנועה אל, כמו ההבדל בין המילה "שש" למילה "שבע". שש כמו שש. כאילו, יש לי תנועה אל. גם כאן, שש-שון. אני רץ אל השישה, עוד לא נמצא שם. לעומת זאת, במילה שבע אני כבר שָׁבַע. וכן הלאה – שמונה. כאן כבר יש עודף. תשע זה עוד יותר גבוה, תשועה. ועשר – זה התכלית – מצב אובייקטיבי של עשירות.

מה ההבדל בין שש לשבע? אנחנו יודעים שהמספר שש זה חומריות⁶, בשבע זה כבר קדושה שמופיעה בטבע, כמו יום השבת. בתקופת משיח בן יוסף, שהוא כנגד היום השישי, יש הרבה שפע חומרי. מסתכלים סביב, רואים כזה שפע חומרי, לא היה דור כזה מן עד באר שבע, שלא היו מסעדות בכל הארץ... דור של שפע, "שמנת, עבית, כסית", שלושה דורות לפני ביאת המשיח⁷. דור של שפע גשמי, דור של שפע כלכלי, דור של עוצמה גדולה, אבל הברור שלו הוא בסוגיית התכלית הרוחנית, היינו לשם מה יש לנו את כל אלה. הופיע כאן העושר הגדול ביותר, מקום ראשון במדד הפטנטים, במדד פרסי נובל לנפש, במדד הדברים הבלתי אפשריים שהוגשמו. אם בשנים הראשונות להקמת המדינה ארה"ב הייתה ארץ "האפשרויות הבלתי מוגבלות", וישראל הייתה ארץ "המגבלות הבלתי אפשריות" – אחרי 75 שנה זה כבר מתהפך. מדינת ישראל הופכת להיות ארץ החלומות שהתגשמו. העתיד מאוד מבטיח. אנחנו נמצאים אמנם במלחמה וקשה לנו לראות קדימה, אבל השנה הזאת היא שנה פלאית. **עם ישראל, שנמצא במלחמה, אוסף את עצמו ושואל: לשם מה אנחנו נלחמים? על מה אנחנו נלחמים?**

5. כבר רואים התחלה של דבר זה בימינו ע"י הטלת סנקציות של מנהיגים בינלאומיים שיכולים להביא לקריסתן של מדינות.

6. ע"פ מהר"ל וספר "יצירה". המספר שש מבטא את עולם החומר בעל שלושת הממדים – אורך, רוחב ונפח.

7. "ספרי" האזינו.

המלחמה מציפה מתוך התודעה פנימה את השאלות היותר קיומיות של האומה, כשם שהיה לאחר מלחמת יום כיפורים, וסביר מאוד להניח שבתום המלחמה הזאת אנחנו גם נמצא את עצמנו במצב דומה.

שוחחתי השבוע עם רב יקר מאזור המרכז, יהודי שעושה הרבה פעילות למען התורה והאמונה. אמרתי לו: אם מלחמת יום כיפור הצמיחה לנו "מכון-מאיר" אחד, אחרי המלחמה הזאת נצטרך 400 "מכוני מאיר", כי השבר הנפשי של אזרחי "מדינת כל אזרחיה" אחרי המלחמה הזאת יהיה עצום. השוק על ירך שהם הוכו, המדינה נכשלה במשימתה העיקרית – להגן עליהם. כל המדינה שהם הכירו, הכול התהפך מול העיניים וזה גורם לזעזועים גדולים. וכשם שהבירור במלחמת יום כיפור הביא לנו את אפי איתם, את הרב ביגון, הרב רונצקי ז"ל ועוד דמויות חשובות מאוד, כך גם המלחמה הזאת, אין ספק בדבר שהיא תביא אלינו המון נשמות כאלה שישאלו את עצמם: בשביל מה נלחמתי בחירוף נפש? בשביל עוד כוכב בדגל האמריקאי? בשביל עוד חברה בבית הדין בהאג? איך אמר אפי איתם, מה גרם לו לחזור בתשובה, הוא אמר: הייתי מפקד צעיר בצה"ל, שלחתי אנשים אל מותם. אחרי המלחמה, פתאום חשבתי רגע, בשם מה עשיתי את זה? כך התחיל אצלו תהליך של מחשבה על החיים, על העומק של החיים, להבין קצת את התקופה שאנחנו נמצאים בה, אין ספק שכך יהיה גם כעת. אמרתי לאותו רב: אתה רב באזור גוש דן, אתה חייב להתחיל להתכונן, לפתוח סוג כזה של מכון, שייתן לאנשים את האפשרות לצאת למסע הזה ולחפש תשובות במקורות הנצח של עמנו.

המעבר הזה מיום של משיח בן יוסף, המכוון כנגד יום שישי של סוכות, ליומו של דוד המלך, המכוון כנגד הושענא רבה, הוא מעבר קריטי, ובעקבותיו זוכים אחר כך לשמיני עצרת ושמחת תורה המכוון כנגד שלמה המלך, שבימיו קיימת כנסת ישראל בשלימותה.

ירושת הארץ וזכות ברית המילה

צריך פה לדייק קצת בעניין הזה. ר' צדוק מזכיר שמשיח בן יוסף קשור לעניין הברית. מה זה ברית? באדם הפרטי הכוונה לענייני קדושה במיוחד סביב איבר הברית, ואצל כלל ישראל הכוונה לארץ ישראל. הארץ כשהיא עצמה. מדוע ישמעאל זכה לחלק בארץ ישראל? כיוון שהוא מל את בשרו. כתוב בזוהר הקדוש⁸, שהיות וישמעאל היה בנו של

8. "ידו בכל ויד כל בו (טז, יב)'. הכלל, בעוונותינו הרבים גדולת ישמעאל מחמת המילה, וכן מבואר בזוהר הקדוש (ח"ב, פרשת וארא דף לב, א). והנה ברית נקרא 'כל' כמבואר בשערי אורה (שער השני). וזהו 'ידו' לשון ממשלה 'בכל'. 'יד כל בו', כי באמת הישמעאלים הם בלא פריעה, אבל אנו זרע ישראל במילה ופריעה, והנה במילה יש שני עניינים, החיתוך בכלל, ופריעה ביד, וזהו הרמז 'יד כל

אברהם, ואברהם מל עצמו בגיל 99, וישמעאל מל בגיל 13 – על כן בניו קיבלו 1,300 שנה⁹ של שליטה בארץ ישראל כאשר היא שוממה וריקנית, כשם שברית המילה של ישמעאל הייתה שוממה וריקנית משום שהוא מל ולא פרע¹⁰, "מל ולא פרע את המילה כאילו לא מל" (משנה, שבת, יט, ו). **ויש כאן התאמה מופלאה, ישמעאל כביכול קורא בשם ה', אבל הקריאה שלו היא בלי משמעות אמיתית של קריאה בשם ה'**.¹¹ העיקר חסר מן הספר, משום שתכלית המילה אינה רק הסרת העורלה, אלא הפריעה, גילוי הברית. אך כאן, אין ברית. היא ריקנית ואלימה, "דין מוחמד בסייף", הקב"ה לא בחר בברית הזאת. מבחינת הג'יהאדיסטים האסלמו-נאצים הם נאבקים נגד ציוויליזציה של הכופרים, נגד תרבות המערב בתה החורגת של הנצרות, שהיא דת של כופרים, ונגד היהודים שהם "בני קופים וחזירים"¹². אולם הברית שלהם לא רצויה בעיני האל, והמדינות המוסלמיות מתפרקות בשנים האחרונות אחת אחרי השנייה.

דיברתי לאחרונה עם רב צבאי חשוב, שנלחם כבר כמעט שנה בעזה, והוא חידד אצלי נקודה מסוימת. האידיאולוגיה של החמאס בנויה על כך שכשעם ישראל עושה את רצון ה', אז הם לא יכולים להצליח מולם. אבל לדעתם, היהודים האלה ("הישראלים") הם כופרים, היהודים האלה הם מערביים לכל דבר, הם לא יהודים אדוקים בדת... הם לא "ערליאך יידין" (יהודים כשרים), "צדיקים", הם בסה"כ "ארחי פרחי", לא אתרוגים אלא "ערבות", ולכן, לפי שיטתם הם יכולים לנצח את ישראל¹³.

וכן הסביר לי הרב את נקודת החולשה שלהם: הם לא מצליחים להבין איך זה יכול להיות שאפיקורסים כאלו מנצחים את לוחמי הג'יהאד... יש להם "הסתרה שבתוך

בו', הם זרע ישראל שהם בפריעה ביד, וזהו יד 'כל' הרומז על הברית כנ"ל, 'בו' ימשול בישמעאל" (רבי לוי יצחק מברדיטשב, קדושת לוי, בראשית, פרשת לך לך).

9. 13 כפול 100 שנות שליטה בארץ ישראל.

10. כלומר, לא קרע את העור וגילה את העטרה.

11. וכפי שמובא בספר הקדוש "אדיר במרום" לרבנו הרמח"ל זי"ע, שמילתו של ישמעאל בלא פריעה היא ניאוך כלפי שמיא (עמ' יח מהדורת הרב מקובר). הסברם של דברים אלו מאת הרב מרדכי שריק, ראש מכון רמח"ל בירושלים – שאע"פ שחכמי האיסלאם היו פילוסופים גדולים מבחינת ידיעת האל באופן שכללני, בכל זאת, בכל מה שקשור לייחוד ההנהגה, שרק הוא ואין בלתו מנהיג את העולם הם לא השכילו להבין יסוד זה היטב ובוודאי שלא ראו את תכלית ההנהגה בהפיכת הרע לטוב (שווהי תמצית משנת הייחוד לרמח"ל), אלא לדידם, דברים רבים בהנהגת העולם מקורם הוא השטן, עפר לפיהם, ולא מאת האל ב"ה. וזהו ניאוך כלפי שמיא.

12. ראה במאמרו של המזרחן וחוקר האסלאם, ד"ר אפרים הררה: "היסודות הברבריים של האסלאם", אתר "מידה".

13. כך סבר מייסד החמאס, המחבל אחמד יאסין ימ"ש.

ההסתרה", הם לא מצליחים להתמודד עם זה. הם לא מבינים מה זאת סגולת ישראל, הם לא מבינים מהי ה"ערבה". כמו שהרב קוק זצ"ל מסביר¹⁴ שהאפיקורסות הישראלית יותר מלאה אמונה מכל האמונות של כל הגויים. צריך להסביר את הדבר הזה. הם לא למדו מספיק אמונה... הם לא למדו "כוזרי", מהר"ל ורב קוק, הם למדו רק קוראן וסורות... הם לא למדו "נסתר". לא למדו על סגולת ישראל. בהמשך נחזור לנקודה הזאת ונסבירה קצת יותר.

הרב יהודה אשכנזי ("מניטו"), דיבר על עניין נוסף הקשור לכך. הבאנו את הדברים בספרינו¹⁵. הוא אומר שזה לא בכדי שלקחנו את ארץ ישראל דווקא מהאנגלים ולא מהטורקים, משום שלנוצרים באמת אין זכות בארץ ישראל, אז היה יותר קל להוציא אותה מידיהם. אבל לאחר מלחמת ששת הימים, הציונות החילונית לא הספיקה בשביל ליישב את הארץ, משום שהיה צריך לקרוא בשם ה'. על מנת לגאול את ארץ-ישראל מהערבים, כבר לא מספיקה הקריאה הלאומית הפשוטה של הציונות החילונית, משום שהערבים הם אומה שבנויה על דבקות דתית. ולכן צריך שתופיע רמה יותר גבוהה של אמונה וגילוי של דבקות בארץ ישראל, וזאת הייתה הדבקות של "גוש אמונים".

יובל שנים ל"גוש אמונים"

השנה אנחנו מציינים יובל לבניין הארץ ע"י גוש אמונים. ב"ה, יש הצלחות גדולות, אנחנו ערב ריבונות, השנה תהיה בעזרת ה' שנת ריבונות¹⁶. אבל עכשיו, מראים לנו עם

14. "האמונה האלהית הגדולה אשר בלב ישראל, אין לה ערך ולא דוגמא ולא משל. ואפילו האפיקורסות הישראלית, היא מלאה אמונה וקדושה, הרבה יותר מכל האמונות של כל הגויים כולם, ואע"פ שהיא מבטאת דברים של קלות ראש ושל כפירה, בתוכיות הנשמה יש אור אלהים של דבקות ושל צמאון לאלהים חיים, אל אלהי ישראל, עד לכדי מסירות נפש. וירח את ריח בגדיו, אל תקרא בגדיו אלא בוגדיו, כגון יקום איש צרורות ויוסי משיטא, שהראו את הצפון בלבבם במסירות נפש נפלאה. ומה שנהיה בסוף היה ג"כ בתחילה, אלא שכסה אותו הזוהמא החיצונה, שבאה מהשפעתה המסואבה של הגויים אשר לא ידעו את ד' ובשמו לא קראו, אשר אכל את יעקב ואת נוהו השמו. לא כאלה חלק יעקב כי יוצר הכל הוא, וישראל שבט נחלתו, ד' צבאות שמו" (שמונה קבצים, קובץ ג, פסקה שלב).

15. "המחזיר שכניתו לציון", כרך ג' עמ' 321, "ונתנה תקף", עמ' 127.

16. ואכן, שנת תשפ"ה הייתה שנה שבה הריבונות הישראלית התחילה לצאת אל הפועל בשלל מהלכים ממשלתיים וציבוריים. מהם הצהרתיים (כדוגמת החלטת מליאת הכנסת המובאת להלן) ומהם מעשיים (כגון סלילת כבישים מרכזיים ביו"ש במיליארדי שקלים, עריכת שינוי יסודי במנהל האזרחי לקראת עידן הריבונות, מתן סמל ליישובים רבים בהתיישבות הצעירה והוותיקה והסדרתם החוקית, שיבה מעשית לצפון השומרון ובניית היישובים שהורחבו ב"התנתקות", החלטה לבנות את אזור E1 בין מעלה אדומים לירושלים ולמנוע

כל הדיון הזה על המהפכה המשפטית, שבסופו של דבר, הארץ היא אומנם התשתית הבסיסית של הקיום, אבל על גבי הארץ צריכה להופיע מלכות ישראל מתוקנת. צריכה להופיע קומת המדינה הישראלית האידיאלית שהיא "יסוד כיסא ה' בעולם". הארץ היא הגוף הלאומי, כנגד יוסף הצדיק, ועל גביה ישנן קומות נוספות שצריכות להופיע. בניין המלכות, המקדש, הנבואה ועוד¹⁷, "דוד מלך ישראל חי וקיים".

הקמת ישות פלשתינאית ע"י כך), המתנה לעת כושר מדינית לממש את הריבונות בפועל ואי"ה, אנו ממשיכים להתפלל שזוכה לכך בקרוב ממש.

להלן פירוט אודות ההצהרה הקוראת להחלת הריבונות:

מליאת הכנסת הצביעה בעד הצהרה הקוראת להחיל ריבונות ביהודה ושומרון ובבקעת הירדן,

ההצעה עברה ברוב של 71 חברי כנסת (כ"ו תמוז תשפ"ה). להלן נוסח ההצהרה:

"יהודה, שומרון ובקעת הירדן הם חלק בלתי נפרד מארץ ישראל – מולדתו ההיסטורית, התרבותית והרוחנית של העם היהודי. מאות ואלפי שנים טרם הקמת המדינה, חיו ופעלו באזורים אלו אבות האומה ונביאיה, ונקבעו בהם יסודות התרבות והאמונה היהודית. ערים כמו חברון, שכם, שילה ובית אל אינן רק אתרים היסטוריים – הן ביטוי חי לרציפות הקיום היהודי בארץ.

ריבונות ביהודה ושומרון היא חלק בלתי נפרד מהגשמת הציונות והחזון הלאומי של העם היהודי ששב למולדתו. טבח שמיני עצרת, השבעה באוקטובר 2023, הוכיח כי הקמת מדינה פלסטינית היא סכנה קיומית לישראל, לאזרחיה ולאזור כולו.

הכנסת, בהחלטתה מיום י"ב בתמוז תשפ"ד 18.7.2024, קבעה כי היא מתנגדת להקמת מדינה פלסטינית מערבית לירדן, ושהקמת מדינה שכזו תהווה סכנה קיומית למדינת ישראל ולאזרחיה, תנציח את הסכסוך הישראלי-פלסטיני ותערער את היציבות באזור. בכך הסירה הכנסת את רעיון המדינה הפלסטינית מסדר היום.

הכנסת קובעת כי למדינת ישראל הזכות הטבעית, ההיסטורית והחוקית על כלל שטחי ארץ ישראל, מולדתו ההיסטורית של העם היהודי. הכנסת קוראת לממשלת ישראל לפעול בהקדם להחלת הריבונות – המשפט, השיפוט והמנהל הישראלי על כלל מרחבי ההתיישבות היהודית על שלל צורותיה ביהודה, שומרון ובקעת הירדן.

פעולה זו תחזק את מדינת ישראל ואת ביטחונה ותמנע כל ערעור על זכותו הבסיסית של העם היהודי לשלום ולביטחון במולדתו. בשם העם העברי היושב בציון, אנו קוראים לידידינו בעולם להתייצב לצד שיבת ציון וחזון הנביאים ולתמוך במדינת ישראל, בזכות הטבעית, ההיסטורית והחוקית על ארץ ישראל ובהחלת הריבונות" (אתר הכנסת, חדשות הכנסת, כ"ו תמוז תשפ"ה, שעה 17:20).

17. [...] וצריכה ארץ ישראל להיות בנויה, וכל ישראל יושבים עליה, מסודרים בכל סדריהם, מקדש ומלכות, כהונה ונבואה, שופטים ושוטרים וכל תכסיסיהם, אז חיה היא תורה שבעל פה בכל זיו תפארתה, פורחת ומעלה ניצה, ומתחברת לתורה שבכתב בכל שיעור קומתה [...] (מתוך אורות התחיה, פסקה ג).

יוסף הוא הצדיק, הגדור בערווה ובזכותו יורשים את הארץ, "ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי". יוסף מברר לנו את האחיזה שלנו בארץ, את מסירות הנפש שלנו בארץ ישראל, שגאולה תהיה בדבקות שלנו לארץ, בכיסופים שלנו לארץ, בהתמדה שלנו בבניין הארץ, מתוך צניעות וענווה. אבל אנחנו רואים כעת שבלי הרובד הנוסף של התורה, היציבות של מעשי יוסף נמצאת בסכנה. המוסדות הלאומיים, שהוקמו במסירות כה גדולה לפני כמאה שנה, חלו בחולי זהותי חמור והחלו לפעול כנגד האומה עצמה, כגולם הקם על יוצרו. "מקום המשפט שמה הרשע ומקום הצדק שמה הרשע" (קהלת ג, טז), "ויקו למשפט והנה משפח לצדקה והנה צעקה" (ישעיהו ה, ז). אנו רואים גופים לאומיים שהוקמו כדי לבסס את האחיזה של הלאום שלנו בארץ ישראל, הם העוסקים בהשמדה עצמית. למשל, "מנהל מקרקעי ישראל" מונע היום יהודים מלהתיישב בגליל כי זה לא שוויוני, צריך לתת במכרזים גם לערבים...¹⁸. איך רשות לאומית יכולה לפעול באופן כל כך מהופך מכוונת מייסדיה?

זה מה שהתכוונו חכמי הפנימיות, שמשיח בן יוסף צריך חיים ממשיח בן דוד. זאת אומרת, התהליך של התחייה הלאומית, בלי להיות מחובר אל הנצח, עלול להיקלע לקשיים גדולים. הקמנו מדינה משגשגת, אך לשם מה? מה הייעוד שלה? וכן, בנינו את ירושלים. אבל מה התכלית של העיר הזאת? להיות חיקוי של שיקגו? להיות חיקוי של בירה מערבית כלשהי?! זה העניין של ירושלים!?

ב"ה, יש היום תהליך גדול של התפתחות בירושלים, של הפיכתה למטרופולין, ל"רבתי-עם", אבל עיקר העניין של ירושלים אינם מרחבי ה"הייטק" בהר חוצבים, או רבי קומות בכניסה לעיר. זה גם חשוב, ודאי, אבל היא צריכה להיות בראש ובראשונה "מקדש מלך עיר מלוכה", ויחד עם זה "גיא חיזיון", חייבת להופיע קומה של תחיית הקודש. תחיית החול היא הבסיס שמאפשר את תחיית הקודש, וזה המעבר המתבקש, בדיוק בתקופה שאנחנו נמצאים בה.

שנת תשפ"ד ומעלתה

אם בעוד מאתיים שנה עדיין יהיו היסטוריונים בני אנוש, והם לא יחלפו כולם ע"י רובוטים מבוססי בינה מלאכותית, אם עוד יהיו היסטוריונים שיעסקו בכתיבת ההיסטוריה של מדינת ישראל, הם יכתבו ששנת ה'תשפ"ד הייתה השנה שבה מדינת ישראל התחילה את הצעד המשמעותי ביותר שלה לעבר היותה "יסוד כיסא ה' בעולם", להיות מדינה

18. ראה: "כך ממשלת ישראל הופכת את הגליל לערבי", אליהו גליל, שבועון עולם קטן, 862, כ"ט באב תשפ"ב, עמ' 10-12.

יהודית בעלת ייעוד אמוני וזהות תורנית-לאומית. זה הפתח והמבואה, מה שהיה הוא לא מה שיהיה. ההיסטוריה של מדינת ישראל תתחלק באופן של 76 שנה הראשונות ואילך. 76 שנה הראשונות, יובל ועוד כ"ו (שם הוי"ה), או שלוש פעמים כ"ה עם הכולל, שלמות של קומת הגוף במילואה, כל זה היה תחת ההגמוניה של בניין החול, של מפא"י, ואח"כ של הליברלים והמסורתיים. כל אלו תהליכים והבשלות, הכנות לקראת "עורי, עורי, לבשי עוזך ציון" (ישעיהו נב, א).

אנחנו עומדים כעת מרחק קצר מהגעה לעידן "רוב יושביה עליה" בשנים הקרובות ממש. גם המלחמה הזאת תהיה רזו לכך, כיון שיש אנטישמיות גדולה בעולם שגורמת ליהודים בצרפת, כחצי מיליון יהודים, ובבריטניה, שם יש 300,000 יהודים, בקנדה שם גם יש מאות אלפי יהודים. ודאי שגם בארה"ב המצב מאוד הפכפך – היהודים היום בעולם מרגישים שכל הלוחות הטקטוניים רועדים בעוצמה. אנחנו הולכים להיכנס בשנים הקרובות ל"רוב יושביה עליה", זאת מלחמה שהולכת ליצור שינויים מאוד משמעותיים מבחינת ההגמוניה התרבותית השלטת.

כשם שמלחמת יום הכיפורים הייתה אקורד הסיום של עידן שלטון מפלגות הפועלים, והבינו שמה שכשל כאן, מה שנקרא "הקונספציה", איננה נקודתית, אלא היא עצמה שיקוף של החולשה הזהותית של האליטה השלטת – כך גם קורה היום. שהרי מה הכוונה "קונספציה"? מדוע אני חושב ש"החמאס מורתע"? כי אני מפרש את העובדות על פי המבנה הנפשי שלי, אני עצמי "מורתע", אני בנפשי לא רוצה "מלחמה". אז מבחינתי, די לי בגדר ההפרדה, אני לא צריך דרומית מגדרה שום דבר ולא צפונית מחדרה שום דבר, ובוודאי לא מזרחית לנתניה שום דבר. די לי במקלט בטוח, אפילו חצי מקלט שהוא יותר בטוח ממקלט שלם שהוא פחות בטוח, די לי בדבר זה. אז לכן אני נוטה להבנות את האירועים על פי המודל המחשבתי המצומצם שלי, זה נקרא "קונספציה".

שואלים בעלי המוסר לגבי אחי יוסף, כיצד הם לא זיהו שהמשנה למלך מצרים הוא אחיהם יוסף. הרי הוא מושיב אותם "הבכור בכבודו והצעיר כצעירותו", הוא מכיר את כל שיחת הילדים שלהם מגיל שלוש ואילך. נו, תעשו אחד ועוד אחד?! הגמרא אומרת משום שלא היה לו זקן, אמת. אבל מצופה ממי שנכנסו למצרים בעשרה שיערים שונים, בכדי שכל אחד מהם יחפש אותו במקום אחר, מצופה מהם להכין סוג של קלסטרון עדכני של יוסף המזוקן עם "פוטושופ"... אומרים בעלי המוסר: "הם לא זיהו אותו כמשנה למלך – כי לא הייתה להם הוה אמינא"... הם חשבו שהוא יהיה עבד, זאת הייתה הקונספציה שלהם. אתה רואה את כול הפרטים מול העיניים, אבל לא מצליח לעשות אחד ועוד אחד.

כתוצאה מעיוורון זהותי מתרחש עיוורון מציאותי. מרחב הדמיון שלי הוא מוגבל בהתאם למה שאני מגדיר לעצמי. אם ראשי הצבא לא מלאים בתודעה לאומית, ציונית, פטריוטית, אם אינם מדברים על כיבוש שטח, הכרעה והבסת האויב, אלא מדברים רק על "שלילת יכולות התקפיות", "פגיעה במוטיבציה שלו וסיכול פעילים", ושאר מיני ביטויים מוזרים... אז ברור שהם לא יכולים לנצח את המלחמה! משום שיש רף מסוים של הישגים צבאיים, שעד לשם בלבד הם יכולים להביא אותנו.

עם ישראל ראה בעבר את מגבלות המנהיגות שלו, והבין שכאשר תתחלף ההנהגה תצמח מתוך המציאות האפשרות לעשות דברים שנראים בהווה לא אפשריים. יש מנהיגות שיכולה להוציא אותנו ממצרים, אבל מנועה מלהכניס אותנו לארץ ישראל. יש מנהיגות שיכולה להעביר אותנו את הירדן, אבל עדיין לא יכולה לייסד מלוכה. יש מנהיגות שיכולה לבסס מלכות, אבל לא יכולה לבנות את בית המקדש. כל שלב במציאות לוקח לו זמן עד שהוא בשל להופיע, ואתו תופיע המנהיגות שתאפשר את התרחשותו. כל תפיסה, כל השקפת עולם, כל אידיאולוגיה, יש לה איזה מבוא עיר מסוים שעד אליו היא יכולה להביא אותנו, ועורמת ההיסטוריה, שנתקלים לפתע בגל תלול של מציאות שמהווה את הרף העליון שעד אליו יכולה להביא אותה השקפת עולם.

השנה החולפת הוכיחה את מסוכנותה של תפיסת האבדון של האליטה ה"לשעברית" של הממסד הבטחוני הישראלי, שהוביל אותנו לאוויליות האוסלואידית, לבריחה המחפירה מלבנון ולפשעי הגירוש וההתנתקות, זה "תייסרך רעתך ומשבותיך תוכיחך" (ירמיה ב, יט). אותם אלו שביקשו לטשטש את הייחוד הלאומי ונשאר ללא ציונות וללא יהדות, נשארה להם רק חסידות שוטה ואדוקה ב"דת הדמוקרטיה", וזאת במודל הפונדמנטליסטי והפרוגרסיבי שלה, כפי שמוסמך לפרשו רק נשיא בית המשפט העליון, ירום הודו, אשר מלוא כל הארץ כבודו ומשפטו.

זה גם היה, בעומק העניין, התכנון מאחורי התהליך של הסכמי אוסלו. מרד בזהות היהודית של מדינת ישראל¹⁹, בבניית ה"מזרח תיכון חדש". אנו כנעניים המשתלבים במרחב, מצניעים את העניין של היהדות, מצניעים את העניין הלאומי – כל זה שייך לחטא ההתכחשות לעצמיות, לשאלת ה"איכה"²⁰. ועל כן, כל מה שקרה פה מאז שמיני עצרת היווה טלטלה חזקה מאוד לתפיסת העולם הזאת²¹, שהיא, ביחד עם השינויים

19. ראה בספרו של ד"ר אלון דהן, "מדריך ליונה עיוורת", הוצאת ירון גולן, ישראל, תשס"ג.

20. ראה אוה"ק ח"ג, מוסר הקודש, יסוד הכללות, פסקה צו, "בקשת האני העצמי".

21. ראה במאמר "עתידי של עיתון ליברלי שכבר אינו קיים" מאת ד"ר גידי טאוב, אתר מידה, ג' אדר תשפ"ה.

הדמוגרפיים שמתרחשים פה, תיצור בקרוב את ההבקעה הנדרשת בכדי שהאלטרנטיבה האמונית – המושפלת עד שאול תחיתה – תוכל ליטול הובלה על המציאות. ועל כן, רמזתי שהאליטה הזאת היא שתסבול ממשבר גדל והולך.

מוסר מלחמה מכוח התורה

יחד עם זאת, אחרי כל הביקורת הגדולה שנאמרה, צריכה להיות לנו הרבה מאוד הכרת הטוב לאותה אליטה, שבזכות האוכלוסייה הזאת שנושאת בנטל של הכלכלה, הטכנולוגיה והרבה דברים נוספים, כולנו מצליחים להילחם באויבנו. אבל יש איזו נקודה מסוימת, שמוקדה נעוץ בסוגיית מוסר המלחמה, ששם האליטה הזאת מגלה שהיא לא יכולה להילחם יותר, ואז נעשה העניין "פיקוח נפש ציבורי" להחליף את האנשים שנמצאים במוקדי הכוח הללו.

זה מה שדוד המלך מברר כאשר שאול המלך לא יכול להכות את גִּלְיָת. גִּלְיָת מחרף ומגדף מערכות אלוקים חיים, ושאול, כאשר הוא מנותק משמואל, כאשר הוא עובר על דבר הנביא, כאשר הוא עושה דברים מתוך לחץ ציבורי, "כי יראתי את העם", להיות פופולארי, רוצה ללכת אחר דברים מיידיים, לא מסוגל למחות את עמלק עד הסוף, חוטא בחטא החמלה, מרחם על אכזריים. פתאום, העסק הזה לא עובד, הוא מפחד, יש לו פחד פנימי. משום שבשביל לנצח את גִּלְיָת, אתה צריך להיות חדור באמונה אדירה שאתה נושא עכשיו את דבר ה', ושהפלישתי הזה מחרף ומגדף לא רק את עם ישראל, אלא את מערכות אלוקים חיים. זכינו היום, וישנם לוחמים, קצינים, מפקדים, וישנם אנשים בכירים מאוד, שזהו "אומר חייהם", מתוך כך הם נלחמים. הגיבורים שמסרו נפשם על ייחוד ה' ובמותם ציוו לנו ניצחון. ראינו לפני שנה, בעת הזאת, איך עם ישראל קם כלביא, כארי התנשא.

ישנם כאלה שקמו מכוח "הקם להורגך השכם להורגו". קמו בעקבות "השולחן-ערוך" (אורח-חיים שכט), "נוכרים שצרו על ישראל", הצלה, יהודים בסכנה, הם רוצים להרוג אותנו – זה או אנחנו או הם. בחודשים הראשונים למלחמה, זה היה מאוד מאוד חזק, כי כאשר ברור שזה "או אנחנו או הם" – אז אנחנו. אבל אחר כך, כשעם ישראל נפגש עם הסוגייה המוסרית – חטופים, חטופות, "הומניטרי", כל מיני דברים שעוררו את השאלה האם זה עדיין "או אנחנו או הם"? הם כבר עוד שנייה בים... אנחנו רוצים לשוב לעזה?! האם יש לנו משהו עם העיר עזה, עם חבל הארץ שנקרא "רצועת עזה", או שאנחנו רק רוצים להרחיק מאיתנו את המטורפים האלה עד הפעם הבאה? הרבה אנשים התחילו לשאול את עצמם: "למה זה אנוכי?" מדוע להמשיך להילחם? וכאן יש ההבדל בין המפקדים הנועזים, בעלי האמונה בצדקת הדרך, המבינים שעם ישראל לא יכול להיות

כובש בארצו, לבין השיבולים שדופות הקדים, מהפיקוד הבכיר בצה"ל שחיכו כל הזמן רק ל"נקודת יציאה", ל"הגעה להסדר", ל"יום שאחרי". הוויכוח הערכי חידד מאוד את ההבדלים האלה, בין הנלחם במלחמת "אין ברירה" לבין היודע שהמלחמה תיגמר רק לאחר הניצחון המוחלט. הטלטלה הזאת שאנחנו עוברים, היא טלטלה יסודית.

לעניות דעתי, מיום זה ואילך, יהיה ברור שצבא הגנה לישראל בלי יהדות בריש גלי, בלי אמונה – אינו יכול להילחם, לא יכול לנצח בקרב. הוכח שהפרדיגמה האנטי-ציונית, הפרוגרסיבית, המערבית, שניווה את צה"ל בשנים האחרונות²², הגיעה עד רמה כזאת של סכנה קיומית למדינה. וחלק מהמסקנות, כפי שאומר גיבור ישראל, יהודי בן שמונים, תא"ל במיל' אביגדור קהלני: חבר'ה, תבינו, הולכת להיות פה מהפכה, "תהיה מהפכה ערכית, הצבא ישנה את הדיסקט שלו"²³.

באופן ציורי, אפשר לומר שתלישת הפאצ'ים של "משיח" ע"י הרמטכ"ל ממדי לוחמים, היא כמו קריעת כנף המעייל של שמואל ע"י שאול, שהיה סימן לקריעת המלוכה ממנו. אומנם, הוא אמר לחייל שנייח את זה קרוב ללב ולא על המדים, אבל יש כאן מעשה ציבורי בעייתי, משום שאם אין הלימה בין מה שנמצא קרוב ללב לבין מה שנמצא על המדים מבחוץ, אנחנו בבעיה של יכולת נפשית להילחם. "ממלכתיות" ישראלית מנותקת מזהות ומסמלים יהודיים לא תוכל לנצח בשדה הקרב. "ממלכתיות" שנחרדת עד עמקי נשמתה מהמילה "משיח", משירת "אני מאמין בביאת המשיח", היא ממלכתיות מזויפת שלא תוכל לנצח את אויביה, משום שהניצחון בשדה הקרב בא מכוח האמונה בנצח ישראל, שביטויה המסורתי הוא האמונה בביאת המשיח.

יש "עבירות משמעת" שלפעמים אין ברירה ו"המערכת" צריכה לדעת להכיל, ודאי בעת מלחמה. מי ששולח לוחמים בעזה למחוק גרפיטי של מגן-דוד מקירות בתים, לא מבין ברוח לחימה וגם לא מבין ב"טוהר הנשק". בעלות הברית, לאחר ניצחונן על גרמניה הנאצית, הכריחו את התושבים הגרמנים לקבור במו ידיהם גופות של יהודים שהיו פוזרות בסביבת הכפרים שלהם, וכן הכריחו אותם גם לארח בבתיהם את יהודי המחנות ששוחררו בקרבם, גם במחיר של סילוק התושבים הגרמנים מבתם. המעשה המוסרי הנכון הוא לתת ללוחמים לבטא את רוח הלחימה והקרב שלהם, אחרת הם לא יילחמו, ואז יוצא שמי שביקש להרוויח פרוטות יפסיד את עצם חייו.

22. לדוגמה ראה בחוברת: "אג'נדה צבאית: כיצד תפיסת המגדר חודרת אל תוך צבא העם", הרב יגאל לוינשטיין, הוצאת בואי הרוח.

23. ראה ראיון עמו ל"מקור-ראשון", ט' תשרי תשפ"ה.

יש כאן צורך בהרבה אורך רוח. כי למרות דברי הביקורת הנוקבים הללו, אנחנו צריכים להאמין ולהבין שגם מי שנלחם מלחמת הגנה למען עם ישראל על מנת שהוא יוכל לגדל את ילדיו בתל אביב, גם הוא בעומק העניין נלחם למען המקדש, גם הוא בעומק העניין נלחם למען ביאת המשיח, משום שהעניין הלאומי והגשמי הפשוט בעם ישראל, הוא עניין רוחני-משיחי, בניית הגשמיית של ארץ ישראל היא עצמה בניית הרוחניות שלה. זו החידה שהערבים לא יכולים להבין. כפי שהזכרנו כאן מקודם, מדוע יש כל-כך הרבה "סייעתא דשמיא" לפלמ"חניקים האלה? איך הם מצליחים לנצח את המוסלמים ה"מאמינים"? התשובה היא עמוקה מאוד, כפי שכותב ה"תניא קדישא"²⁴, שכל יהודי, אפילו קל שבקלים, אפילו "פושע ישראל", מוכן ברגע אחד למסור את הנפש שלו על קידוש השם.

אני רוצה לברר את הסוגייה הזאת שבאמת, בעומק העניין, המלחמה שלנו היא מלחמה דתית ורוחנית ולא רק לאומית²⁵. רה"מ נתניהו אמר נכון, שזו מלחמה של בני האור ובני החושך. אנחנו נאבקים למען המוסר, למען האחוה, למען השלום, והם נאבקים למען הרצח. "עם הנצח מול עם הרצח", אבל, זה לא מספיק, כי אין כאן עדיין קריאה בשם ה', כי זה נשאר הומני ואנושי מדי. אנחנו חייבים לחבר לכך את האמונה בקב"ה, ואת ההכרה לאן כל זה לוקח אותנו.

אמרנו שהמוקד של הבריר במערכה הנוכחית הוא "מוסר מלחמה". אמר הרמטכ"ל בישיבת הקבינט האחרונה, ש"כל מטרה צריכה הפללה". אי אפשר סתם לירות, אחרת זה יכול להיות פשע מלחמה. צריך להפליל הכול. הכול נרשם עם תיעוד משפטי, כדי שאחר כך, בעתיד, נוכל להציג את התיעוד. צריך להבין שיש בדבריו נקודה עקרונית אמיתית, אבל כשהיא משתלטת על כל המכלול הנפשי, היא לא מאפשרת לנצח בשדה הקרב²⁶.

הנקודה האמיתית, כפי שאביגיל עוזרת לדוד המלך לברר לנו את הסוגייה הזאת של "כי מלחמות ה' אדוני נלחם" (שמואל א' כה, כח). בעת שהיה לו את הניסיון עם נבל הכרמלי, היא מבררת לו ע"פ חז"ל (מגילה י"א) שעדיין אין לו סמכות של מלך, ועל כן ההרג של נבל אינו יכול להיות מדין מורד במלכות, ואם הוא יהרוג אותנו, אנשים יגידו שהוא ליסטים, ראש כנופיה. אתה צריך למצוא דרך אחרת. צריך "טוהר הנשק". ודוד משיב לה: "וּבְרוּךְ טַעֲמָךְ וּבְרוּכָה אֶתְּ אֲשֶׁר כָּלַתְנִי הַיּוֹם מִבּוֹא בְּדָמַי וְהִשַׁע יְדֵי לִי"

24. ליקוטי אמרים, פרק יח.

25. ראה בספר ידיו אמונה: מתורת ישיבות ההסדר בעת מלחמה, מאמר מו"ד הרב יעקב אריאל, האם מלחמת שמיני עצרת היא מלחמת מצוה, עמ' 173-185.

26. עמד על כך ד"ר יגיל הנקין במאמרו: "לדבר על מלחמה במושגים של 'אתיקה' זה דבר מנותק ומסוכן", מקור ראשון, כ"א בניסן תשפ"ה.

(שמואל א' כה, לג). יש איזה בירור מסוים אצל דוד, האם הוא יכול לבנות את בית המקדש, "כי דמים רבים שפכת לפניי"²⁷, אע"פ שדוד היה חייב לשפוך את הדמים אשר שפך במלחמה ובקרבות.

יש סוגייה מאוד מהותית שהיא בפתחנו ממש, והיא: כיצד אתה מדבר עם האנשים האלה? כלומר, הם באים אליך בשם ערך "טוהר הנשק" כשהוא מסולף ומעוות, אך בעיניהם זוהי אחיזה אותנטית בזהות היהודית שלהם. אתה יכול להגיד להם: תקשיבו חברים, "טוהר הנשק" זה לא כתוב בתורה, זה השפעה נוצרית, להתראות. אפשר לעשות את זה. הרב ד"ר אליהו זיני שליט"א מחיפה עושה זאת הרבה מאוד בסוגיות של מוסר מלחמה²⁸, הוא מוכיח כל הזמן את קלונם, את הריקנות של העגלה הריקה. כיצד כל המוסריות התועלתנית הזו בנויה על תורת המוסר הנוצרי המעוות, או בניסוחו הסרקסטי של הרב שרקי: "המדינה היחידה בעולם שנלחמת על פי המוסר הנוצרי היא המדינה היהודית". הבירור הזה חשוב ברובד העקרוני, אבל הוא יוצר ריחוק ושנאה, ועלינו להיות חכמים ולא רק צודקים. עלינו למצוא את האחיזה של הקלקול הזה בתוך המבנה של הנפש היהודית, ומשם לרומם את הבנת המושגים.

כשאברהם אבינו שב ממלחמת העולם הראשונה, מלחמת ארבעת המלכים נגד החמישה, הוא היה ירא שמא שפך דם נקי. גם יעקב אבינו, כשבא אליו עשיו עם כל ארבע מאות הליסטים שלו, כתוב בו: "וירא יעקב מאוד ויצר לו". יעקב חושש שאולי יש אחד ביניהם שהוא לא חייב מיתה, והוא יהרגו בחינם. גם משה רבנו, כאשר ראה איש מצרי מכה איש עברי, "וייפן כה וכה, וירא כי אין איש ויך את המצרי ויטמנהו בחול", רק אחרי שראה משה שאף אחד מזרעו של המצרי לא יתגייר לעולם, הרגו. כלומר, **אנחנו רואים שהיסוד של הרתיעה משפיכת דמים לחינם, הוא אחד הביטויים לסגולת ישראל אצל אבות האומה**, זו נקודה חשובה. ולכן, כשהם רואים כל מיני תופעות בציבור שלנו, שהם לא יכולים ליישב אותן עם העולם המוסרי שלהם, הם יוצאים כלפינו בשצף קצף של שנאה עזה, כאילו כביכול אנחנו, "המתנחלים", שופכי דמים ובלתי מוסריים. יש כאן באמת בירור מה האחיזה שלנו בסגולת ישראל, במה אנחנו יהודים.

"ונברכו בך כל משפחות האדמה"

ופה אני רוצה להגיד, דווקא כאן בסוכה, "בצילא דמהימנותא", שבאמת, אם נזכה שיקומו לנו אנשי רוח גדולים היכולים לרומם את אורח המחשבה של אחינו הטועים, אז נוכל

27. עיין "משיב מלחמה" לגר"ש גורן וצ"ל, חלק א, סימן א, שדן באריכות בעניין זה.

28. למשל בחוברת: "בין פרט לכלל": הדרך לשחרור החטופים היא על ידי שימוש בכוח צבאי, הרב ד"ר אליהו זיני, הוצאת חותם, תשפ"ד.

להחזיר אותם בתשובה. כי אם אנחנו אומרים להם כל הזמן: אתם כולכם "משובטי וקסנר" וכולכם כאלה וכאלה... יכול להיות שמבחינה מעשית, אין ברירה עכשיו וצריך להעביר את כולם מתפקידם בהקדם. איך אמר פעם רב אחד: אם תקעו בך סכין, אתה עכשיו צריך לטפל בסכין, אתה לא עושה סימפוזיון על דרכי מניעת היפגעות מחפץ חד... אתה מטפל בסכין שתקועה בך. יש עכשיו סכנה, יש פה מלחמת קיום גדולה. אבל עזבו רגע את הטיפול המידי של מה עושים בשל המלחמה, נדבר מצד מה צריך להיות הטיפול הרוחני העמוק, מה המסר של המכונים "תלמידי הראי"ה קוק", אנשי תורת ארץ ישראל, לאחינו-בשרנו המשרתים איתנו כתף אל כתף, מה אנחנו רוצים להגיד להם אחרי המלחמה, זאת האוכלוסייה שעושה מילואים. מה אנחנו רוצים להגיד להם?

צריך לברר כאן באופן עמוק שהרצון שלנו לשלוט בכל מרחבי ארץ ישראל, נובע גם הוא מעומק ההטבה שלנו לכל משפחות האדמה, ונברכו בך כל משפחות האדמה (בראשית יב, ג). אם עם ישראל הוא "לב האיברים" ("כוזרי", ב, לו), אז אם במקום הלב תהיה ציפורן – הגוף ימות, כי אין לו לב... הלב צריך לעשות את התפקיד שלו. לנו פה, בארץ ישראל, יש תפקיד, מוטלת עלינו חובה לאומית ודתית, החובה שלנו היא ליישב את ארץ ישראל כולה, להוריש את ארץ ישראל ממחבלים ותומכיהם, לבנות כאן מדינה שתהיה "אור לגויים", שכל הגויים יראו איך עם שלם עובד את אלוהיו, שאין סתירה בין ההישמעות לדבר ה' לבין היכולת לנהל מדינה מתוקנת, מפותחת, בקדמת העמים, טכנולוגית וכלכלית. כל המודלים של מדינות כוהני הדת למיניהן – אפגניסטן, סעודיה, איראן, הוותיקן, גם צפון קוריאה היא מדינה "דתית" כזאת, אך אתאיסטית לגמרי, אף אחת מהן היא לא מקום שמישהו רוצה לחיות שם. כל התרבות האירופאית המודרנית בנויה על הפרדת דת ממדינה, בעוד שכל מהותה של היהדות היא הלאומיות הישראלית, התורה הציבורית, "ממלכת כהנים וגוי קדוש" (שמות יט, ו). "ויהי בישראל מלך, בהתאסף ראשי עם, יחד שבטי ישראל" (דברים לג, ה), "ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום" (דברים ד, ד). דבקות ציבורית-ממלכתית ברבש"ע, זה היעוד שלנו. שהמדינה עצמה תהיה מדינה קדושה, מדינה יהודית, המתנהלת לאור התורה וההלכה ועל פי חכמיה ומנהיגיה – הדתיים והאזרחיים.

דבר זה גם מתבטא בלחימה וברוח לחימה. כיצד מדינה יהודית נלחמת? מה היא עושה ומה היא לא עושה? אז הנה, אנחנו רואים שמדינה יהודית נלחמת, וזה חשוב מאוד, כי מדינות מערביות כבר לא נלחמות. הן מחניפות לרשע, מחפות על הרשע וגורמות לרשע להתגבר עד שהוא יכלה אותן. בעוד שהמוסר היהודי ברור ואומר: "נותן לרשע רע כרשעתו" (פיוט 'גדל'), צריך לתת לרשע רע כרשעתו, אבל צריך להיזהר מהפיכתו לתכלית. התכלית היא עשיית הטוב, ההליכה בדרכי ה' שמתאפשרת עקב סולם ברור

של גמול. כשאתה שר את השיר, הניגון, "וכל קרני רשעים אגדע, תרוממנה קרנות צדיק" (תהילים עה, יא), מה העיקר? איפה שמת את "ההתלהבות" בניגון? ב"וכל קרני רשעים אגדע" או ב"תרוממנה קרנות צדיק"? כאן המבחן, נראה לי שזה מה שמפריע לאחינו "השמאלנים לדבר ה'" שאנחנו נמצאים בעיקר ב"וכל קרני רשעים אגדע", ולא ב"תרוממנה קרנות צדיק".

נוסיף דבר מזעזע, שאני מתקשה אפילו להגיד אותו, אבל הוא מפורש בתהילים של דוד המלך. במזמור פ"ג בתהילים, "שיר מזמור לאסף" ... "על עמך יערימו סוד, ויתיעצו על צפוניך, אמרו לכו ונכחידם מגוי ולא ייזכר שם ישראל עוד". מפורטים כל העמים הרוצים להשמיד את עם ישראל, "אהלי אדום וישמעאלים, מואב, והגרים, גבל ועמון ועמלק, פלשת עם יושבי צור, גם אשור נלווה עמם..." ואנחנו מתפללים על תבוסתם: "אלהי, שיתמו כגלגל, כקש לפני רוח, כאש תבער יער, וכלהבה תלהט הרים, כן תרדפם בסערך ובסופתך תבהלם". אבל כיצד מסתיים המזמור? "מלא פניהם קלון ויבקשו שמך ה', וידעו כי אתה שמך ה' לבדך, עליון על כל הארץ". כלומר, אנו מתפללים שכל הרשעים האלה בסופו של דבר יהיו "מבקשי שמך ה'".

בתפילת הימים הנוראים אנו מתפללים: "ויגידו באיים צדקך וישמעו רחוקים ויבואו..." זה כולל גם את סין, צפון קוריאה, ואת כל מנהיגי העולם, מהסולטן הרשע ארדואן עד אדון פוטיין, כולם צריכים, בלי יוצא מן הכלל, להגיע יום אחד להבנה של "ה' אלוקי ישראל מלך, ומלכותו בכל משלה". לומר, אנחנו רוצים לעלות לירושלים בחג הסוכות, לא רק ל"יד ושם" לקראת יום השואה הבינלאומי, לשמוע שיחה של הרב ישראל מאיר לאו איך לא להרוס את העולם באמצעות נשק גרעיני ולדאוג לעניים, זה נחמד. אנחנו רוצים לשמוע את בני הנביאים, מה יש לזקן העמים, שהיה אלפיים שנה בגלות, להגיד לאנושות שמתמודדת עם שאלות מוסריות קשות מאוד ועם סכנה של הכחדה עצמית כתוצאה מתרבות שפע, של טכנולוגיה ומדע שיוצאת משליטה. וכפי שסיפר הרב שמואל אליהו²⁹ אודות שיחתו עם נציגי ממשלת איטליה, כל יבשת אירופה נעלמת, הציוויליזציה הזאת נעלמת, אין ילודה, אין משפחה, אין אהבה, מה אנחנו יכולים להגיד להם!?

אם אחינו המצטופפים בפרוורי גדרה-חדרה ישמעו בעקבות המלחמה אמירה יהודית כזאת, שתוכל לתת להם לפחות קריאות כיוון באפילה אודות המסר הערכי והיהודי במדינת ישראל המתחדשת שהם יוכלו להזהות אתו, אז חלק גדול מייסורי חבלי משיח יהיה כבר מאחורינו.

29. ב"מכון מאיר", ביישוב נריה ובמספר מקומות נוספים בשנת תשפ"ד.

לחדש את המלוכה

ובכוונה אמרתי ייחודי, משום שיש גם מסר יהודי אך לא ייחודי. למשל, הגותו של רב חשוב וזכרונו לברכה, שהיה אדם גדול מאוד והוגה דעות יהודי מפורסם ביותר בעולם, שהרבה אנשים אינטלקטואליים קוראים את ספריו החשובים. אבל הוא דיבר "יהודית בפומבדיתא", הוא הסביר מה המסר האוניברסלי של "הדת" היהודית לאדם המודרני, לעומת זרמי הכפירה והחילון. זה מסר חשוב, אבל אי אפשר לבנות עם זה מדינה יהודית. אנחנו, פה בארץ חמדת אבות, במקום לגנוז את תורתו של הרב קוק ולנופף במשניות רוחניות-פרטיות "אלטרנטיביות" למיניהן, הצצות כפטריות אחרי הגשם תחת ההרים והגבעות ביו"ש, צריכים לחזור אל תורתו של הרואה הגדול, לחדש את המלוכה! צריך לחזור ללמוד בישיבות את "אורות הקודש"³⁰, צריך לצפות להתחדשות הרוחנית הציבורית בכלל ישראל, להגברת רוח הקודש, ויחד עם זה ללמוד הלכות מדינה וחברה ולהגות גם ב"אורות האומות"³¹.

בפעם הראשונה מזה כאלפיים שנה, העם היהודי כיום הוא ראש החץ של הציוויליזציה היותר מפותחת בהתמודדות שלה מול רוע עולמי. זה מהפך שלא היה כמותו אלפי שנים, והוא ממצב אותנו במרכז ההתעניינות העולמי.

מה המודל של רה"מ בנימין נתניהו? להיות "צ'רצ'יל היהודי"³²... כבודו במקומו מונח, אך לא די בכך. נתניהו הוא אדם גדול הפועל מתוך אמונה בנצח ישראל³³, אבל משימת

30. ובכלל זאת את ספריו של אחד מגדולי תלמידיו, הרב הנזיר זצ"ל, "קול הנבואה".

31. מושג ששמעתי לראשונה מפי הרב אורי שרקי. נציין שבכתביו של הראי"ה קוק ישנו הרבה חומר בנושא ישראל ואומות העולם, המצפה לגאולתו.

32. בספרו האוטוביוגרפי מספר נתניהו כי גיבור נעוריו הוא צ'רצ'יל, והוא אף הזכירו בנאומו בפני הקונגרס האמריקאי ביום י"ח תמוז תשפ"ד.

33. "עיני כל ישראל נשואות אל זקיפת קומתך האמיתית, לשיברון עול הגויים מעל צווארנו, לניצחוננו על אויבנו במלחמת תקומתנו זאת, ולהופעת קומת הקודש מתוך ועל גבי התבססות לאומיות מדינתנו ולהרמת קרן ישראל בהחלטיות שוב ד' את שיבת ציון במלוא חירותנו השלמה [...] אנחנו כולנו אשר רואים בעינינו את פועל ד' בצמיחת קרן ישועה, הננו חייבים להחזיק טובה לך, גבר מורם מעם, אשר על ידך נותן ד' ישועה לישראל" (מתוך מכתב הרבנים עמיאל שטרנברג והרב צבי" טאו לנתניהו במלאת לו יובל 75 שנה, כ"ח תשרי תשפ"ה).

בדברים מופלאים שנשא רה"מ נתניהו במסיבת העיתונאים שקיים לאחר התקיפה האמריקאית בפורדו נתן ביטוי להופעת רוח ה' בחיי מנהיג ישראל ברגעי רוממות כלל-ישראליים, וכך סיפר:

"אזרחי ישראל היקרים, כשנבחרתי לראשונה לראשות הממשלה, השתתפתי במצעד החיים באושוויץ. הרגשתי פתאום צורך עז להתעטף בטלית, התעטפתי ואמרתי: שמע ישראל, ה' אלוהינו ה' אחד.

חיינו איננה תחיית הקודש. הוא נוהג לצטט פסוקים ומזכיר שם שמיים תדיה, וזה חשוב מאוד, אבל עיקר פעולותיו הן בענייני מדינאות וכלכלה, טכנולוגיה וביטחון, עוצמה צבאית שמתורגמת לעוצמה כלכלית ומבטיחה את השרידות שלנו כאן. אך ללא הקומה הרוחנית והזהותית המתאימה, עלולה כל העוצמה הזאת לקרוס, כשם שקרסה בבוקר שמחת תורה.

צריך להתרומם לגודל השעה, כדי להצמיח כאן את המדינה המתקנת הזאת, שהיא תקדש שם שמיים בגלוי. וכשהיא תעשה זאת, אז מדינת סעודיה תרדוף אחרינו על מנת שנסכים לחתום איתם על הסכם שלום, תמורת העתקת המבנה המתומן שנמצב במרכז הר־הבית על חשבונם למכה, וכך בבוא היום, והוא כבר לא רחוק בכלל, נוכל לבנות עבור כל האנושות את בית המקדש השלישי אשר יהיה בית תפילה לכל העמים. וכפי שאמר נציג ממשלת איטליה לרב שמואל אליהו, ממשלת איטליה תוכל לתת לכם בחזרה את כלי המקדש. אבל האם אתם יכולים להעניק לאנושות הכוונה רוחנית? האם אתם יכולים לדאוג שיהיו פה נביאים? אתם מוכנים לקחת את התפקיד הזה בחזרה?!

המלחמה הזאת צריכה להביא אותנו למצב הזה, שאנשי האמונה יבינו שזה התפקיד שמוטל עליהם. אנחנו לא יכולים להסתפק בכך שמדינת ישראל תהיה על המפה העולמית על תקן שורדת ניסיונות השמדה קולקטיביים סדרתיים, אלא מדינת ישראל תהיה על המפה, אם היא תהיה חזקה פיזית זה נכון, אבל בעיקר אם המסר הרוחני שלה יהיה חד וברור לאור חזון הנביאים.

”לפני עשרה ימים, שעות אחדות לפני היציאה למבצע ההיסטורי נגד משטר הרשע של איראן, ביקרתי בכותל המערבי, וגם שם הרגשתי צורך עז להתעטף בטלית. נשאתי תפילה להצלחת טייסיו הגיבורים, חיילינו ומפקדינו המעולים, ביטחון מדינתנו ושלום עמנו, וכתבתי אז בפתק שהנחתי בין אבני הכותל: ‘הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא’. עם כלביא, זה השם למבצע. ‘אחרי עשרה ימים חזרתי לכותל, יחד עם רעייתי, שוב התעטפתי בטלית ונשאתי תפילה הודיה ובקשה להמשך ההצלחה. הודיה על מעשי הגבורה פורצי הדמיון של צה”ל והמוסד. הודיה על גבורת עמנו, הגבורה שלכם אזרחי ישראל, בעורף... בפתק שהנחתי היום בין אבני הכותל כתבתי: עם כלביא קם. עם ישראל חי. אמרתי במקום המקודש לנו שנמשיך לעשות הכול, הכול כדי להבטיח את נצח ישראל”.

את דבריו באותה מסיבת עיתונאים חתם בדברים שעליהם חזר ושוב בעוד ועוד הזדמנויות בתקופה האחרונה: “אמרתי, לא בבדיחות הדעת, אמרתי את זה מעומק ליבי ואמונתי, שהסיעה הכי חשובה בכנסת ישראל היא סיעתא דשמיא... הייתה לנו כאן גבורה אדירה של לוחמינו, של אזרחינו, עזרה אדירה של ידידנו, אבל הייתה לנו כאן סיעתא דשמיא של הקדוש ברוך הוא, ועל כך אני מודה בשם דורות של יהודים שחיכו להקים את מדינתנו, ציפו שאנו נגן על עתידינו. כך אנו עושים”.

היום שבו אנחנו מזככים את המסדר הזה, הוא יום הושענא רבה, הקשור לבירור הרוחני של מלחמת גוג ומגוג, "והתגדלתי והתקדשתי לעיני עמים רבים" (יחזקאל לח, כג). וכתוצאה מהניצחון הזה של עם ישראל, שהוא ניצחון גם ברובד הטבעי, הפיזי, הגשמי, אבל גם, ובעיקר, ברובד הרוחני העליון, אנחנו זוכים להגיע ליום שמחת תורה, שהוא יום מיוחד של בניין עם ישראל בארצו, ברמה גבוהה מאוד, שמביא ברכה לכל גויי הארץ. בעזרת ה'. חזק חזק ונתחזק.

בס"ד ערב שבת קודש פרשת וישלח, תשפ"ה

לתושבי הגולן היקרים – שאו ברכה ושלו

השבוע התרחש אירוע תקדימי בקנה מידה היסטורי, כשצבא של מדינת אויב הושמד ללא מלחמה. ההתרחשות מזכירה את אשר אירע בימי חזקיהו כשצבא אשור שצר על ירושלים הושמד בן-לילה, אלא שהפעם מלאך ה' הופיע בדמותם של מטוסי חיל האוויר וספינות חיל הים. סוללות הארטילריה הרבות שלו ומטוסיי החדישים, שאיימו על יישובינו, הושמדו. מוצביו נפלו ללא קרב בידי חיילינו, שהשתלטו על אזור החיץ ומבטיחים את שלום תושבי הגולן. לנגד עינינו המשתאות התגשמו פסוקי תהלים: "אֱלֹהֵי שֵׁיטְמוּ כַגְּלָגֶל כְּקֶשֶׁל לְפָנַי רוּחַ: כְּאֵשׁ תִּבְעַר יַעַר וּכְלֵהְבָה תִּלְהַט הָרִים: כִּן תִּדְרָפֶם בְּסַעֲרָךְ וּבְסוּפְתָךְ תִּבְהַלֵּם". משזכינו לחסד ה' זה, עלינו להודות ולהלל לבורא עולם על הישועה שעשה לעמו. חובה זו מוטלת במיוחד עלינו תושבי הגולן, הסמוכים למערכים הסורים שאיימו על יישובנו בתצפית ובאש, שסבלו בעת מן העתים מתגרת ידו של צבא האויב, וזוכרים בכל עת את הקרבות הקשים שהתנהלו בגולן במלחמת יום הכיפורים. חובת ההודאה הזו קיימת אף שאיננו יודעים מה יילד יום, בעקבות השתלטות ארגוני המורדים על חלקים מסוריה, מפני שההלכה קובעת ש"ביום טובה ראה בטוב", וכי יש להודות לה על כך.

לפיכך אנו מבקשים לומר בשבת הקרובה, לפני הוצאת ספר התורה, פרקי הודיה מתוך ההלל, פרקים שמביעים את עוצמת רגשותינו בימים אלו:

תהילים קיז – "הללו את ה' כל גי'ים", הפסוקים מביעים את חסד ה' עלינו, עד שכל האומות מוכים בתדהמה מהמתרחש.

תהילים קיח – "הודו לה' כי טוב": בפרק מופיעה קריאה לעם ישראל להודות לה' על חסדו, שהוציא אותנו מן המצר אל המרחב, על האויבים שסבבונו מכל עבר כדבורים, והם כלו במלחמה שהם יזמו, כמו אש שמצאה קוצים, שלזמן מועט היא מתלהבת ואולם עד מהרה היא מכלה את קוציה ושוקעת, הקריאה להמשך ישועת ה' והצלחתנו, ולבסוף הברכה לה' וההודאה לו המסיימת את הפרק.

יחד עם פרקי ההודיה על הפלאים שהקב"ה עושה עמנו, איננו מתעלמים מהעובדה שעדיין יש מלחמה בעזה ובלבנון, וכי החטופים עדיין מתענים בעזה. לפיכך נמשיך לשאת תפילות לשלום חיילינו והחטופים, בכל קהילה כמנהגה.

בצפייה ובתפילה להמשכה של הארת הפנים

רבני היישובים במועצה האזורית בגולן

”היסוד הכללי” בחבלי משיח

המאבק בייאוש

בשנה וחצי האחרונות, אנחנו נמצאים בעיצומו של מהלך אלוקי שקשה לנו עדיין להבין לאן הוא לוקח אותנו, אבל מה שברור הוא שהמהלך הזה לא משאיר אותנו אדישים. הוא לוקח כל אחד ואחד מאיתנו, וכל אחת ואחת מאיתנו, למחוזות שלא בטוח שהיינו יכולים להגיע לשם בעצמנו.

יכול להיות לפעמים שאדם, כתוצאה מהאירועים הקשים שאנחנו עדים אליהם, ובמיוחד אם הוא צופה בערוצי התבהלה וההשמדה העצמית בטלוויזיה (11-12-13) – אז הוא מתמלא בדיכאון, ייאוש, קטרוג ובפסיביות. שם הוא מקבל את ”הוודאות” לכך שהכול אבוד ושאין סיכוי לכלום. ועד כדי כך שזה אפילו ”מדעי”, משום ש”פרשנו לענייני אין סיכוי” בכבודו ובעצמו מסביר מדוע הפעם באמת אין סיכוי. הוא עושה זאת עם גרפים, מציג זאת עם סרטונים ומצגת, ואז אתה משתכנע שאכן ”אין סיכוי” ו”אין סיכוי”...

והנה, עוברים עוד כמה ימים, ומתברר שבניגוד לדעת הפרשן המלומד, התברר ש”יש סיכוי”. איך זה יכול להיות?! ואז היה ניתן לחשוב שאולי סוף סוף לקראת העניין הבא שיתעורר, הפרשן המלומד יפיק לקחים ויגיד בענווה: ”באמת, אין לי מושג מה יהיה”, כי אולי ”יש סיכוי”. אבל זה לא קורה, הוא יושב באותו אולפן עם אותה עניבה, ובאותה ארשת פנים חמורת סבר מסביר לך עוד פעם ש”אין סיכוי”. ושוב, עוברים עוד כמה ימים, ומה קורה? – יש סיכוי. טוב. איך זה יכול להיות?! זה נורא קשה, יש לנו ניסיונות של חבלי משיח. ניסיונות קשים מאוד.

* שיחה לנוער הדתי בראשל”צ, במסגרת בית המדרש ”תורה-נוער”, מוצש”ק פרשת משפטים, כ”ד שבט תשפ”ה, שיחה לקראת ראש חודש אדר וימי הפורים.

אנחנו מתקרבים לראש חודש אדר, שבו אנו אנחנו מצווים לזכור במיוחד את מעשה עמלק. מה העניין של עמלק בדברי חז"ל? חז"ל דימו את העניין הזה, כולם מכירים את המשל שמובא ברש"י (דברים כה, יח) ובכמה מקומות (תנחומא, כ"תצא, סימן ט), על כך שעם ישראל כשיצא ממצרים היה דומה לסוג של "אמבטיה רותחת". כמו תגידו היום, ג'קוזי מפואר ויפה שהוכן לכבוד ביקור אח"ם חשוב בפנינת נוף טבעי, ואף אחד לא מעז להתקרב, עד שמגיע הטיפש הראשון וקופץ לתוכו קפיצת ראש. מה קורה לו?! שובר את הראש. זה מה שקרה לכל חבורת הזבל שהתנפלה עלינו בשמחת תורה. הם מתו במיתה משונה, רבים מהם חטפו כדור בראש עוד באותו יום, ומי שעדיין לא, יחטוף בקרוב. תגידו אמן. אמן, בעזרת ה'.

אבל, עצם זה שהיה כבר עם אחד שהעז לקפוץ פנימה, זה נקרא "קרך בדרך", "קרך" מלשון – קור. קרירות (רש"י שם). אם לפני כן היית בטוח באמונה בתהליך הגאולה, שאנחנו נמצאים בתוך תהליך גאולה, שאנחנו מתקדמים, פתאום אנשים אומרים לעצמם: "מי אמר שזאת היא אכן הגאולה?". הוא מתחיל להכניס בקרבנו ספק. "עמלק" בגימטרייה "ספק". מתחיל להכניס לנו ספקות בלב. "אולי, חס וחלילה, תהליך הגאולה לא יתקדם יותר? אולי, חס וחלילה, הרשעים האלה ינצחו?"

וישנם גם כל מיני "נחשלים אחרין" שמסייעים לעמלק בתעמולת ההחלשה. מי הם "הנחשלים אחרין"? הפרשנים באולפנים ודומיהם... הם גם נחשלים וגם נכשלים, היות והם "מאותגרים אמונית", מסכנים, עצובים, אין להם אמונה חזקה, יש להם שכל בלי אמונה. מה אפשר לעשות עם שכל בלי אמונה? אולי אפשר להיות פרשן באולפן, אבל אי אפשר לשנות את המציאות. אי אפשר להוביל, להנהיג. אז כל הזמן, מה הם עושים? הם מחלישים ומחלישים.

ומה הנס שלנו? שהקדוש ברוך שלח לנו חיילים גיבורים. נתן לנו חיילים מלאי עוצמה, ש"אף על פי" ו"למרות" כל אותם "פרשנינו לענייני ערבים" ו"פרשנינו לענייני ביטחון" ו"כתבנו המדיני", הם בכל זאת אומרים תמיד: "הנני". אתם אומרים את "פרשת העקדה" בבוקר לפני התפילה? הם אומרים בכל יום "הנני". הם שומעים את ההיענות של אברהם אבינו לדבר ה', ובזאת הם נותנים לנו את התשובה הכי טובה לשאלה כיצד מתמודדים עם תקופה ממושכת של חוסר וודאות.

שהרי, מה גורם לאנשים, לאט לאט, לקרוס מבחינה נפשית? החרדה מפני העתיד. הם לא יודעים מה ילד יום, לא יודעים מה יהיה. אולי מחר תהיה מלחמה עם מצרים, עם טורקיה, עם ירדן, עם כולן ביחד?! אף אחד לא יודע... מה יהיה עם ההוא? מה יהיה עם זה? וכיון שלא נוח לאנשים לחיות לאורך זמן במצב כזה, לכן יש אנשים שמנסים להרגיע את עצמם על ידי בריחה מהמציאות וניסיון להחליש את המתח הקיומי. הם

כל הזמן אומרים: אין לנו סיכוי, ואין טעם במלחמה, ומסבירים לך באותות ומופתים מדוע כדאי לדעתם להיכנע כל הזמן. כניעה ועוד כניעה. אבל הם לא יכולים להגיד את המילה "כניעה" במפורש, כי הם יודעים שזה לא עובר מסך, אז הם עוטפים זאת בכל מיני מילים יפות: "הסדרה", "פתרון", "אופק מדיני".

אבל למה זה בא בעומק העניין? כי הם לא רוצים יותר להילחם. למה הם לא רוצים להילחם? כי מתי אתה מוכן להילחם על משהו עד הסוף? רק כאשר אתה משוכנע בצדקת הדרך שלך. אני משוכנע שארץ ישראל היא שלנו מאת הקב"ה. אני משוכנע שאנחנו צודקים. אני משוכנע שאנחנו הטובים ושהם הרשעים. אבל אדם שלא משוכנע שחבל עזה הוא חלק מארץ ישראל ושהם הרשעים, אלא הוא מלא ספקות, הוא אומר: תשמע, אי אפשר לנצח את הטרור באופן מוחלט, בגלל שכך וכך קרה. האם הוא יכול להילחם לאורך זמן ולנצח?! מי שלא מחובר לנצח ישראל, מי שלא מחובר לתורה הקדושה, מי שלא מחובר ל"לזרעך אתן את הארץ הזאת", מי שלא מחובר ל"ראשון לציון הנה הנם ולירושלים מבשר אתן", האם הוא יוכל להתמיד במערכה?! אם אתה לא יודע מה הקשר בין ראשון לציון לבין ירושלים, אז גם על ראשון לציון אתה לא תהיה מוכן להילחם.

"הצדיקים הטהורים"

לכן, התרופה אמיתית לייאוש, כתב הרב קוק במשפט נפלא: **"...הצדיקים הטהורים אינם קובלים על הבערות אלא מוסיפים חכמה"** (שמונה-קבצים, ב, צט). ישנה הרבה בערות בעולם, וכתוצאה מכך, אדם יכול להיכנס למצב של קטרוג ופסיביות. הוא כל הזמן אומר: תשמע, אני הייתי מאוד שמח לפעול ולשנות, אבל לצערי "אין סיכוי" להצליח. למה? כי הם שולטים בתקשורת, הם שולטים בבג"ץ, הם שולטים בהסתדרות, הם שולטים בכלכלה, הם שולטים בחברות הייטק, הם שולטים בחיל האוויר, הם שולטים ביחידת 8200. ולכן – "אין סיכוי". אומר לו הרב קוק: "הצדיקים הטהורים אינם קובלים על הבערות". אתה צריך לשאול את עצמך, מה התפקיד שלך כשאתה רואה בערות? אתה תוסיף חוכמה.

וכן, כשאתה רואה כפירה. יש כפירה, יש אנשים שקשה להם להזכיר שם שמיים. הקב"ה עשה לעם ישראל נס גדול ביום חמישי בלילה! חמישה מטעני חבלה, שכל אחד מהם יכול היה להרים אוטובוס לשמיים, כולל כל הנוסעים שלו, הם מתפוצצים בטעות בזמן הלא נכון, טעות בכיוון של הטיימר, בתשע בערב במקום בתשע בבוקר. איך המחבלים

1. פיגוע המטענים באוטובוסים בבת ים ובחולון – בחסדי שמיים נכשל אירוע טרור רב-זירתית במוצאי כ' אדר תשפ"ה.

טעו בכך? מי גרם להם את הטעות הזאת? כיצד הנוסעת בבתים בדיוק שמה לב לכך שיש מטען באוטובוס, אמרה לנהג: תשמע, יש פה מטען, כולם ירדו. הוא החנה את האוטובוס, שנייה אחרי זה, ט-ר-א-ח, כל האוטובוס עולה לשמיים. אז יש אנשים שאומרים: איזה צירוף מקרים מדהים. הרבה מזל היה לעם ישראל, אז זה לא מזל. זה לא צירוף מקרים. זו השגחה, זה נס, תגיד: ריבוננו של עולם, תודה. תודה לך על הנס הזה.

עכשיו, מה אתה עושה עם הנס הזה? לאן אתה לוקח אותו? יש אנשים שחולים במחלת הכפירה, "מצופה מבית ומחוץ בכופר", והם מכחשים בחסדי שמיים. מה עושים כנגדם "הצדיקים הטהורים"? במקום לחרף את הכופרים – תוסיף אמונה. זה לא שווה את זה, את האנרגיות, את הכעסים, המשקעים. מה אתה תעשה? **אתה תוסיף אמונה**. תבוא לשיעור "תורה-נוער" בראשון לציון במוצאי שבת. תדבר עם עוד חבר שיבוא ל"תורה-נוער" בראשון לציון. עד שבית-הכנסת הזה יהיה קטן מלהכיל, ובמקום בית הקפה פה ליד, יהיה כאן אולם גדול ל"תורה-נוער". ככה, לאט-לאט. אתה צריך להאמין בזה, בעזרת ה'. יהיו גם שיעורים למבוגרים יותר, יבואו גם בוגרי צבא וכו'.

"הצדיקים הטהורים אינם קובלים על הרשעה, אלא מוסיפים צדק". הצדיקים הטהורים הם אנשי אמת ואמונה, הם זכו להתגבר על הכעס, ועל כן יש להם ענווה (אגרת הרמב"ן), וכיוון שיש להם ענווה, הם יודעים לקחת את כל הנעשה בפרופורציות הנכונות. לעומת זאת, כשמישהו מלא גאווה, מלא בתחושה של "כוחי ועוצם ידי", אין לו סבלנות כלפי תהליכים שמתרחשים במציאות. אין לו סבלנות לאנשים. אז הוא מתחיל לקלל: "כל השמאלנים האלה, זה וזה, זה וזה..." **"חבר'ה, למה זה יוביל אותנו? לאן זה ייקח אותנו? אתה תגיד לו ככה, הוא יגיד לך ככה, אתה תקלל, הוא יקלל, ומי יהיה מרוצה מזה? רק ישמעאל. אין מזה שום דבר לקב"ה, שום נחת בשמיים זה לא גורם.**

אז מה צריך לעשות? אתה צריך להבין מה כואב להם. מה כואב לו שם? אם אתה תיתן מענה רוחני אמיתי למה שכואב לו, אתה תראה שהוא יפסיק להיות עוין ומריר כלפיך ויתחיל להתנהג איתך באופן אחר לגמרי.

"היסוד הכללי"

כתב הרב קוק בפסקה מיוחדת שיכולה לשנות חיים של אדם, כדאי להקשיב לה, היא נקראת: "היסוד הכללי" (אוה"ק ח"ג, סדר שישי, קא²).

2. "האדם צריך להיחלץ תמיד ממסגרותיו הפרטיות, הממלאות את כל מהותו, עד שכל רעיונותיו טובים תמיד רק על דבר גורלו הפרטי, שזהו מוריד את האדם לעומק הקטנות, ואין קץ לייסורים גשמיים ורוחניים המסובבים מזה. אבל צריך שתהיה מחשבתו ורצונו, ויסוד רעיונותיו נתונים

"האדם צריך להיחלץ תמיד ממסגרותיו הפרטיות הממלאות את כל מהותו, עד שכל רעיונותיו סובבים תמיד רק על דבר גורלו הפרטי". אנשים רבים קמים בבוקר, מה מעסיק אותם? מה מטריד אותם? התשובה פשוטה, קוראים למילה הזאת "א-נ-י". אחלה מילה. מילה שאנחנו מאוד מאוהבים בה, אבל לפעמים המילה הזאת יכולה להפיל אותנו. משום שאם אני מרוכז רק ב"אני" שלי, והוא כל כך צר, כמו נמלה, אז כל מה שטיפטיפה לא מתיישב איתי, לא בא לי בטוב, מייד גורם לי לכעוס, להיות מתוסכל, ואחר כך לעצבות ולייאוש ופסיביות.

אתם יודעים מהי המחלה הנפוצה ביותר בתרבות המערבית היום? דיכאון. כשאתה מלא בגאווה, אתה מרגיש בודד, מנוכר לסביבתך, ואז נוצר כר פורה להתפרצות הדיכאון. כשאתה מלא בגאווה, אתה לא מוכן לקבל הערת משוב אפילו מסביבתך הקרובה ביותר, כי "מי אתה בכלל שתגיד לי מה לעשות?! ולכן, אם אדם מרוכז רק במסגרת הפרטית שלו, צופה על הכול רק מהנישה המצומצמת שלו, אומר על כך הרב קוק **"שזה מוריד את האדם לעומק הקטנות, ואין קץ לייסורים גשמיים והרוחניים המסובבים מזה"**.

חז"ל המשילו משל נפלא בהקשר לכך³. אדם יושב לו בספינה, לכל אחד מנוסעים בספינה יש תא, יש לו חדר משלו. כיוון שהוא בחור רציני שיועד לעבוד, הוא הצטייד מבעוד מועד במקדחת "קונגו" חזקה, וכך הוא יושב בחדר שלו בספינה בדד, מוציא את הקונגו ומתחיל לקדוח. הוא אומר: חברים יקרים, חופש הפרט. יש לי כרטיס, אני שכרתי את החדר הזה וזכותי המלאה לחפור בו. אם אני אמשיך לחפור, נראה לאן נגיע. טוב.

להכללות, לכללות הכול, לכללות העולם, לאדם, לכללות ישראל, לכל היקום. ומוזה תתבסס אצלו גם הפרטיות שלו בצורה הראויה. וכל מה שהתפיסה הכללית היא יותר חזקה אצלו ככה תגדל שמחתו, וככה יזכה יותר להארת האור האלהי, כי שם מלא חל על עולם מלא, ולית שכינתא שריא באתר חסיר, וכיון דבאתר חסיר או פגים לא שריא, איך תשרה באתר שהכל נטול וחסר, ואין שם כי אם נקודה דלה מצערה ואפסית, שהיא הפרטיות האנכית לבדה. והתביעה הזאת להיות תמיד נתון ביסוד הכללי, בצרורא דלעילא דביה חיי כולא, הוא יסוד נשמת הצדיקים, המתהלכים לפני האלהים, ומתענגים על ד'. והם צריכים להתחזק לדעת את עצמות רצונם, ושלא לעזבו משום מניעה שבעולם, רק תמיד יגדלוהו יקדשוהו ויפארוהו, ויזכו לברכת ד', מיסוד בכל מכל כל" (שם). וכיו"ב כתב תלמידו הגדול מרן הגרי"מ חרל"פ זצ"ל: "כל החטאים באים רק לרגל שכחת הכלל, ואינם מרגישים רק את הפרטים. לכן צריכה התשובה להיות ע"י שכחת הפרטים ולהרגיש רק את הכלל, וכאשר תתגלה בחינת הכלל, יהיה מקום גם לפרט. וזאת היא התשובה הגדולה שתהיה אחרי גאולת הכלל. ולזאת עיקר העבודה בזמן האחרון, בעקבתא דמשיחא, הוא לעבוד על כל שדה הכשרת הקניינים הכלליים, ולגלות בישראל את הצורה הלאומית והעממית שלהם, והייתי לכם לאלוקים – ואתם תהיו לי לעם" (מיי-מרום, כרך ג, מעייני הישועה, עמ' שפט').

3. ויקרא רבה, פרשה ד, דרשה ג, ילקוט שמעוני, ירמיהו, רמז שלד.

באים אליו החברים היקרים והאהובים, אומרים לו: חבר יקר ולא חביב, תשמע רגע, כל הברגים שלך במקום! אתה רואה מה אתה עושה? הוא משיב: "ולא בשלי אני קודח? ולא בשלי אני חופר?" מה אתם רוצים ממני? זה ב"רשות הפרט", אין כפייה דתית. אומרים לו: "אבל אתה מטביע עלינו את הספינה". שימו לב לתשובה שהם עונים לו, החכמים האלה. מה הבעיה שאתה קודח? שאתה מטביע עלינו את הספינה!

היה מדייק מורי ורבי, הרב אלישע וישליצקי זצ"ל, כי זו בדיוק הטעות שלנו. מה הם אומרים לו? **תשמע, באמת, לא אכפת לנו ממך. הבעיה שלנו היא רק שאתה מטביע אותנו!** אבל לא אכפת לנו ממך! אנחנו יושבים לנו למעלה בסיפון, נהנים, שומעים מוזיקה, מסתכלים על הנוף, ואתה בדיכאון בחדר ואף אחד לא מסתכל עליך, אף אחד לא שואל מה שלומך, אף אחד לא שואל מה אתה צריך. אז מה נותר לו לעשות? רק לקדוח... הבנתם?

אם החברים למעלה בסיפון היו אנשי אמונה, אם הם היו אנשים כלליים, מה הם היו אומרים? "אחינו, מה קרה? הכול טוב איתך? למה אתה עצוב? למה להיות בודד? למה להיות אומלל? בוא, תצטרף אלינו. יש למעלה אויר טוב, יש למעלה אוכל משובח, יש למעלה שירים ופיוטים. למה אתה יושב למטה?"

אנחנו הציבור הדתי. ברוך ה', יש לנו זוג הורים, אחד מהם קוראים לו אבא, אחד מהם קוראים לו אימא. איזה יופי. אין לנו "הורה אחד", "הורה שניים". אין לנו אידיאולוגיה שאומרת: תתחתן בגיל 50, תסתפק בילד וכלב או כלב וילד, "תכנון ילודה", תגדל את מיצי החתול ועוד איזה נחש מחמד ותסתפק בכך. אתם יודעים שיש היום מקצוע חדש באזור גוש־דן, קוראים לו "סנייקי־סיטר". הכוונה לשומר הנחשים. כשבעלי הבית נוסעים לחו"ל, מישהו צריך להאכיל את הנחש־מחמד, צריך לזרוק לו עכברים וזה... אז יש "סנייקי־סיטר", איזה יופי, זה חמוד.

יכולים להיות שני תושבים שגרים בראשל"צ דלת מול דלת. לאחד מהם יש שני ילדים: אחד לא נשוי, וגם השני עדיין לא נשוי. הוא כבר בן שישים, אין עדיין נכדים. אחד מילדיו רוצה לחיות בארץ, והאחר הוא, איך זה נקרא לו, "נייד", כל הזמן – פעם בחו"ל, פעם פה, פעם שם. והוא רואה שהשכן הדתי שלו, שצער ממנו בעשר שנים, ב"ה, יש לו כבר חמישה ילדים, שלושה מתוכם נשואים באושה, ויש לו כבר שמונה נכדים, שחלקם גרים בהתנחלויות, והוא שומע בשבת בבוקר מהבית של השכן הדתי שירי שבת, "כי אשמרה שבת", איי, איי, איי... איזה טוב ה'. כך אצל השכן שלו, אבל אצלו בבית, בשבת בבוקר שומעים רק את "פרשנו לענייני דיכאון", כי הוא עובד 24/7... והשכן הדתי הזה אף פעם לא מזמין אותו להיות אצלו בסעודת שבת, ליהנות קצת מהתבלין הזה ששמו שבת קודש. אז הוא כועס ומקנא ואומר: אני אראה לדוס הזה... הולך להביא את "הקונגו"

שלו ואומר: "יש לי רעיון גאוני, קוראים לו "התנתקות". בואו ניקח חבל ארץ שלם של יישובים פורחים, ופשוט נשמיד אותם". למה? ככה. איזה רעיון גאוני? זה אומנם לא יביא שלום, אבל זה "יחנך" את המתנחלים. זה יראה להם מי בעל הבית על המדינה הזאת.

והנה, עוברות להן כ-19 שנה, ולצערנו הרב, יישובים רבים בעוטף עזה נחרבים עד היסוד בהיעדר שכפ"ץ. כי מי שמר עליהם? יישובי גוש קטיף, שהיו השכפ"ץ של עוטף עזה וכבר אינם. היום מוצאי כ"ב שבט, "יום גוש קטיף במערכת החינוך". כל בר דעת מבין שאם גוש קטיף היה במקומו, לא היינו חווים כך את האסון שפתח את מלחמת שמחת התורה⁴.

לכאוב את הכאב של אחיך

אז מה נעשה? נכעס עליהם? נצעק בכל מקום: "לא נשכח, לא נסלח", "מידכם הייתה זאת לכם", אתם אשמים?! **אח יקר. אתה רוצה לתקן או להיות צודק?! מה אתה רוצה?! אם אתה רוצה לתקן, אז אתה צריך לכאוב גם את הכאב של אחיך.** מה הכאב שלו? הכאב שלו מאוד פשוט.

הם מסתכלים קדימה שלושים שנה, ורואים דבר מאוד פשוט. בעוד 30 שנה, צבא ההגנה לישראל זה צבא ה' לישראל. רוב המפקדים בצה"ל, בכל הדרגות, יהיו אנשים עם כיפות כאלה ואחרות. שחורות וסרוגות, כיפות פונפון, כיפות ברסלב, כיפות ש"ס, עם גוזמבות ובלי גוזמבות. מה שברור להם זה שהצבא בעוד 20-30 שנה יהיה צבא שיונהג על ידי אנשי אמונה. אבל זה לא ייעצר רק בצבא. זה ימשיך גם למה שנקרא "הדרג הפקידותי הבכיר" שמנהל את המדינה ("דיפ-סטייט" בלע"ז).

כבר היום, חברים, אחד מכל שני ילדים יהודים בכיתה א' לומד או בחינוך דתי או בחינוך חרדי. והם רואים את זה, ומבינים שמדינת ישראל הולכת, איך קוראים לזה ב"ווייז", לשבור ימינה חזק? לא בקיטועים, פשוט "ימינה חזק". אז זה מפחיד אותם. הם רוצים "לפרסס", הם רוצים שמאלה חזק, לחזור בחזרה לשנות החמישים! אבל משהו לא מתניע להם שמה. כי אתה צריך ילודה. בשביל ילודה, מה אתה צריך? **ערכי משפחה חזקים.** אם אין לך ערכי משפחה, אם אין לך אבא ואימא, אלא יש לך "הורה אחד" ו"הורה שניים", מה יכול לצמוח שם? לא יכול לצמוח שום דבר. בשביל לפרות ולרבות, בכמות ובאיכות, צריך משפחה וערכי משפחה, אבא, אימא, ילדים! נפלא מאוד.

4. **מפקד ההתנתקות: עקירת גוש קטיף יצרה את התנאים למתקפת השבעה באוקטובר.** האלוף במיל' גרשון הכהן, הקצין שפיקד אז על העקירה, הצהיר כי אם ההתנתקות לא הייתה יוצאת לפועל, הטבח בשמחת תורה לא היה קורה (ערוץ 7, כ"ג בתמוז תשפ"ה).

החברה הדתית והמסורתית, היא תומכת גם בערכי משפחה והיא תומכת גם בערכים שנקרא להם לאומיים. היא אומרת, "ציונים לציון". אנחנו רוצים שהציונים, "בני ציון היקרים", היהודים, יבואו לציון וייבנו את ארץ ישראל, "אב הרחמים הטיבה ברצונך את ציון, תבנה חומות ירושלים". מה זה "חומות ירושלים"? מי הן "חומות ירושלים"? באופן הכי פשוט, הכוונה לפסגת זאב, גבעת זאב, בית אל, שילה, עלי, רמות, מעלה אדומים, גבעת שאול, הר חומה. אלו הן "חומות ירושלים"! יש ציבור שהוא כולו חי בכדי לבנות את "חומות ירושלים"! ויש ציבור שזה נחמד אם ייבנו מידי פעם משהו בירושלים (המערבית), אבל עבורו יותר חשוב שיהיה לו "גרין קארד" ל-United States of America. חשוב, כי כך אפשר לעשות כסף בצורה מהירה יותר.

אז עכשיו אתה צריך לבחור את המוקד של הזהות שלך, אומר הרב קוק, תבחר את מסלול חייך, איפה אתה? אם אתה תהיה כל הזמן מרוכז בעצמך, תהיה עסוק בלכעוס, בלהאשים, בלהיעלב, בלהיפגע, ב"לא נשכח ולא נסלח" ו"כולכם כאלה וכולכם כאלה", אבל מה זה יעזור?!

אומר הירושלמי משל נפלא⁵, יש טבח, מישהו עובד באטליז, בסדר? עכשיו הגיע בשך גולמי, צריך לקחת את הפטיש של השניצל ולהכות בום, בום, בום, והנה יד ימין לקחה את הפטיש ובטעות הורידה על יד שמאל את הפטיש, גרמה לחתך, דם יורד. מה תעשה יד שמאל עכשיו, תיקח את הפטיש חזרה ותוריד על יד ימין?!

אם אתה מסתכל על עם ישראל כגוף אחד חי, אתה יכול לראות איך חורבן ימית היה תאונה של כלל-ישראל, חורבן גוש קטיף היה תאונה, אוסלו היה תאונה, עשינו תאונות רבות. זה לא ש"הם עשו לנו" אלא "עם ישראל כולו עבר תאונה". למה? יש הרבה סיבות לכך, אבל כעת נתמקד במה שקשור אלינו. אנחנו היינו בספינה למעלה, עם היישובים שלנו, עם הילדים שלנו, עם השמחת תורה שלנו, עם האהבה שלנו, ולא שמנו מספיק לב שיש למטה בירכתי הספינה, יש כמה חדרים, ובחדרים האלה יש אנשים עצובים. לא שאלנו את עצמנו, למה הם עצובים? בסדר, הם הביאו על עצמם את העיצבון הזה, אבל האחריות שלנו, חברים יקרים ואהובים, היא לשנות זאת. אין גאולה בלי אמונה, אין גאולה בלי כלל-ישראל. רק אנשי אמונה יכולים לקחת אחריות, ולחיות "ציונות ללא תולעים", כמו בגוש-קטיף, כי האמונה נותנת לאדם כוח, "מאמין וזורע".

5. ירושלמי, נדרים פ"ט ה"ד.

6. ובספה"ק "קול-התור" הם נקראים "אנשי אמונה".

"משלוח מנות איש לרעהו"

על כן, מה אנחנו צריכים לעשות כעת? אומר הרב קוק, יש עצה טובה. "צריך שתהיה מחשבתו של האדם ורצונותיו ורעיונותיו נתונים להכללות". מה הכוונה "להכללות"?

אם אתה דואג רק ל"כלל מתפללי בית הכנסת הזה", זה נחמד. אם אתה דואג רק ל"כלל הציבור הדתי בעיר", זה עוד יותר נחמד. אבל אם אתה מבין שכשאתה גר בראשון לציון, יש לך אחריות רחבה יותר, יש לך גם שכן שגר בבניין ממול.

בואו ניקח דוגמה פשוטה. יש איזה משחק קהילתי כזה בפורים, בסגנון "חבילה עוברת", קוראים לזה "משלוח מנות". אתה מכין משלוח מנות, ואז אתה מצמיד לו חיישן, איזה GPS, אתה אומר, נראה לאן זה יגיע.. בסוף, לאחר שהמשלוח החליף הרבה ידיים, מה ששרד ממנו מגיע למכירת חמץ... אבל בדרך הוא עובר בשכונה, אצל כל החבר'ה, מטייל, נכון? איציק נותן לדני, דני נותן למשה, ומשה מחזיר לאיציק, בסוף כל החבר'ה קיבלו את אותו סך כולל של משלוחים, פלוס מינוס.

אז הפעם, אולי במקום לשחק במשחק הזה, אנחנו נעשה השנה הפתעה. מהי הפתעה? היה אומר הרב אלישע וישליצקי זצ"ל, **אתה תיתן את המשלוח מנות דווקא למי שאתה לא בדיוק חבר שלו**. למי שאתה פחות בקשר אתו. אתה בכלל זוכר מדוע אתה "ברוגז" אתו? עבר אומנם הרבה זמן מאז, אבל כשהיית בגן רינה, הייתה מסיבת יום הולדת לאיציק, וחילקו לכם וופלים. והוא קיבל ארבעה וופלים, ואתה קיבלת וופל וחצי, ומאז אתה לא בקשר אתו... עשר שנים כבר חלפו מאז, אבל מאז אתה לא סובל אותו. הקב"ה נתן לך הזדמנות פז, קוראים לה: "משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים". מי הוא רעהו? החבר שלך, הרב שלך. בסדר, תיתן גם להם. אבל מה **הסגולה של משלוח המנות? להפוך מישהו שאינו "רעהו" להיות "רעהו"**, דבר יותר גדול. במקום לתת לרב הקהילה עוגה של תשע קומות, או משקאות חריפים שהוא לא צריך כלל, חשוב רגע: מי הוא זה שאם יקבל ממני משלוח מנות, עשיתי לו את הפורים? מי זה יכול להיות?

אם יורשה אולי להציע הצעה. יש בראשון לציון משפחות שכולות שאיבדו את הילדים שלהם, איבדו את היקרים שלהם. אפשר עכשיו, היום, שבוע לפני ראש חודש אדר, להתקשר ל"יד-לבנים" ראשון-לציון ולבקש רשימה שמית של משפחות חללים ונפגעי טרור, ולחלק בין תנועות הנוער הדתי בעיר.

והצעה נוספת, אבל בשבילה הנוער הדתי יצטרך לצאת קצת ממרחב הנוחות שלו, יצטרך להתגבר קצת, לשתות "מיץ-אומץ", לדפוק בדלת של סניף מפלגת מרצ והעבודה זיכרון לברכה. ידפוק אצלן בדלת, ויאמר: חברים יקרים, אנשי "גוש-השינוי", באנו להגיד לכם דבר מאוד חשוב, **באנו לומר לכם שלמרות שאתם אומרים שאתם לא אחים שלנו,**

אנחנו אחים שלכם. הבאנו לכם משהו לפורים, זאת מתנה מהסניף שלנו, מתנה מהנוער הדתי בראשון לציון, שתדעו שאנחנו עם אחד, וביחד ננצח, ועם ישראל יתגבר. זהו. ואתם תראו, שאם תעשו את זה בפורים, פתאום אתם תראו שחודש בדיוק אחרי פורים, קוראים לזה "ליל-הסדר". פתאום בליל הסדר, הרבה אנשים בראשון לציון, שכבר 20 שנה לא היו בליל הסדר, הם יגיעו לכל מיני בתי כנסת באמצעות כל מיני מכרים וחברים מהעבודה ומהמשמר האזרחי, ויבקשו: אפשר לעשות אצלך ליל הסדר? איך זה יקרה? זה הכוח הגדול של התורה והמצוות, שהן מאחדות את עם ישראל, שהן נותנות לנו את היכולת להתאחד בעשייתן.

כיוון נוסף שאפשר להציע לגבי משלוח מנות השנה, נעוץ באופייה הייחודי של העיר כקולטת עלייה. "משלוח מנות איש לרעהו", את המשלוח לחברנו הטוב נכין קצת יותר צנוע. גם ירקות זה בסדר. אבל ללובה, איגור, נטשה ובוריס, להם אתה תיתן משלוח מנות "מדוגם". אבל לפני כן, תקיש "בגוגל טרנסלייט" (תרגום) או אפילו תשאל את "GPT": "תגיד לי בבקשה, איך אומרים ברוסית 'ליהודים הייתה אורה ושמחה וששון ויקר'?" איך כותבים את זה ברוסית? "תדפיס בתרגום לרוסית. אם יש לך אח קטן, תגיד לו שיכין ציון, תכניס הכול לשקית יפה ותדפוק בדלת של גברת לובה. היא תפתח ואתה תאמר: זה מתנה לפורים, "משלוח מנות". היא מסתכלת, חושבת שיש כאן טעות בזיהוי, ומראה לך עם האצבע שלה שמשפחת מצליח גרה שם, לא כאן. ואתה עונה: לא, זה לא בשביל משפחת מצליח, זה בשביל שאת תצליחי גברת לובה. אני מעריך אותך מאוד, אתם באתם לפה מארץ רחוקה, אתם גרים איתנו בראשון לציון, איזו זכות לנו שאנחנו שכנים שלך. הבנתם? זה יקרה בפורים. ואז, לקראת פסח, גברת לובה תדפוק אצלכם בדלת ותשאל אם אפשר לבוא לליל הסדר, ואתם תענו שתשמחו מאוד.

איך אפשר לחגוג את ליל הסדר בלי גברת לובה ובעלה איגור?! אתה תשב מדושן עונג ותשיר לך בניגון מסולסל: "ממצרים גאלתנו" ותתעלם מהם?! אתה יודע שגברת לובה ואיגור – גם הם יצאו ממצרים, אבל לא לפני אלפיים שנה! לפני שלושים שנה בלבד! אכפת לך מזה? אתה חייב לראות את עצמך כאילו יצאת ממצרים ביחד איתם. להקל עליהם?

7. זכיתי להיוולד ולגדול בפתח תקווה. גם בפתח תקווה, כמו בראשל"צ, ישנו ציבור דתי גדול ביחד עם יוצאי מדינות בריה"מ לשעבר. לפני קצת יותר מ-30 שנה, בשנים תשנ"א-תשנ"ה וצפונה, הגיעו אלינו "מארץ צפון", מרוסיה הרחוקה, כמיליון יהודים, ועוד כמאתיים אלף לצערנו שמעורבבים. זה קיבוץ גלויות, תמיד כשיש קיבוץ גלויות יש גם משפחות מעורבות. בפתח תקווה עשו מיזם שכל משפחה דתית מאמצת משפחה של עולים חדשים. גם הוריי היקרים, ה' יאריך ימיהם בטוב ושנותיהם בנעימים, אימצו משפחה של עולים חדשים. זו לא בדיוק משפחה ישראלית

כאן במערב העיר, בשכונת רמת אליהו, יש קהילות שלמות של יהודי אתיופיה, גם הם עלו לארץ לפני 30 שנה. אתה דואג להם? אכפת לך מהם? אתה הולך לראות מה הם צריכים? זה נקרא "כאילו הוא יצא ממצרים"! זה נקרא "לך כנוס את כל היהודים". ואם אנחנו עושים את זה ומגדילים את הערבות ההדדית שלנו, אנחנו מבינים שעם ישראל הוא עם אחד, כולל כל החבר'ה מקפלן שמפגינים פה ברחובות ראשון לציון כול מוצאי שבת עם הסרטים הצהובים, גם הם! בלעדיהם לא היינו נגאלים, בלעדיהם לא היינו יוצאים ממצרים, כי הקב"ה לא עושה נס לשבט אחד, הקב"ה עושה נס רק לכלל ישראל, לכל עם ישראל ביחד.

ועל תפיסה זאת כתב הרב קוק:

"כל מה שהתפיסה הכללית של האדם יותר חזקה אצלו, ככה תגדל שמחתו, וככה יזכה יותר להארת האור האלוהי. והתביעה הזאת להיות נתון תמיד ביסוד הכללי, הוא יסוד נשמת הצדיקים המתהלכים לפני האלוהים, ומתענגים על ה', והם צריכים להתחזק, לדעת את עצמות רצונם".

ישנם אנשים מסכנים שאומרים לנו בהתרסה: אתם הכיפות הסרוגות, איזה פראיירים אתם, אתם "ילדי-כאפות", לא סופרים אתכם, תראו איך מפחדים מהחרדים, תראו איך מפחדים מהשמאלנים, ורק אתם בשר תותחים...

אנחנו בשר תותחים?! על רבי יהודה הלוי שמעת פעם?! חיבר את "ציון הלא תשאליו" וספר "הכוזרי". מה היה נותן רבי יהודה הלוי בשביל לזכות לראות 7,200,000 יהודים בארץ ישראל תחת שלטון יהודי? מה היה נותן ריה"ל עבור הזכות להשתתף במערכה ולהכרית את הרשעים שקמו כנגדנו? **אנחנו לא הולכים לצבא כדי לשפר את המצב שלנו באזרחות. מי שמשרת בצבא כדי לשפר את האג'נדה שלו באזרחות, הוא חי חיים פרטיים...** הוא חושב שלהיות טייס זה מימוש עצמי. לא מעניין. אבל אם אתה זכית להפנים את "יסוד הכללות", אתה משליך את הכול הצידה, וכולך מסור לכלל ישראל, לכנסת ישראל.

רגילה, כי אין שם רק אבא אימא וילדים, יש גם סבתא, ודודה, ועוד. הוריי אימצו אותם, עזרו להם להסתדר עם דירה וריהוט, עזרו להם קצת למצוא עבודה ובדברים נוספים, אלו היו ממש עולים חדשים שהגיעו לארץ בלי כלום, בריה"מ קרסה ולא יכלו לעשות שום דבר לגבי הרכוש שלהם. והנה, הגיע ליל הסדר, זכינו להזמין אותם לליל הסדר הראשון בחייהם בארץ ישראל. הערב הזה הוא אחד מזיכרונות הילדות החזקים שלי, בו זכינו להיות שותפים לקיום הנבואה: "לְכֹן הִנֵּה יָמִים בָּאִים, נְאֻם ה'; וְלֹא יֵאמְרוּ עוֹד חַי ה', אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. כִּי אִם חַי ה', אֲשֶׁר הֶעֱלָה וְאֲשֶׁר הֵבִיא אֶת זֶרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צִפּוֹנָה, וּמִכָּל הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדְחִיתִם שָׁם; וַיָּשְׁבוּ עַל אַדְמַתְּם (ירמיהו כג, ז-ח).

על גבורתו של לוחם סירת הנח"ל, **ענר שפירא** הי"ד, שמעתם?! במיגונית בעוטף עזה בשמחת תורה, כביש 232, המחבלים ימ"ש זרקו שמונה רימונים על המיגונית. הוא יוצא החוצה, חצי חשוף, תופס את הרימון וזורק אותו חזרה. תופס את הרימון, זורק חזרה. ככה שמונה פעמים! בפעם התשיעית, המחבלים ירו עליו RPG שממנו הוא נהרג, אך הציל בגבורתו את יושבי המיגונית שאח"כ נחטפו לעזה. הוא אמר "הנני", המשימה שלי זה היא להגן ואותה אני עושה על הצד הטוב ביותר.

על גבורתו של הקדוש **יוסי הרשקוביץ** הי"ד, שעלה על מטען בפיר ממולכד בבית-חאנון, שמעתם?! על **אלישע מדרן** ה' ירפאהו ויחייהו, שנשאר קטוע רגליים מאותו המטען, שמעתם?!

שלושתם בני הציונות הדתית. הם לא שאלו מה יצא לנו מזה... הם לא שאלו מה נרוויח, הם הלכו בשם "כלל-ישראל" במסירות נפש על ייחוד ה' וערכו מלחמה, ואת דרכם אנחנו מצווים להמשיך.

"הנני"

מסירות הנפש הזאת, בעקבותיו של אברהם אבינו, לומר תמיד "הנני", היא מטבע מיוחדת של עם ישראל, וכל מי שהוא יותר קרוב לקדושה, כל מי שהוא יותר קרוב לתורה, הוא יותר מחויב בה.

בפרשת אחרי-מות אנחנו קוראים בתורה: "אשר יעשה אותם האדם וחי בהם", ולמדונו חז"ל (יומא פה, ב) – "ולא שימות בהם". האם האידיאל לפי זה הוא לחיות או למות בעבור המצוות? תשובה: אם אין ערך שבעבורו אתה מוכן למסור את חיך, אזי אין לחיך ערך. ועל כן, בשלוש המצוות החמורות: עבודה זרה, גילוי עריות, שפיכות דמים, אתה מצווה למסור את חיך (סנהדרין עה, ב), וזאת אף על פי שבכל התורה כולה נאמר "וחי בהם", בשלושת אלו לא נאמר "וחי בהם" – משום שהן נותנות למפרע משמעות לעצם החיים, ובהן אדם חי חיי נצח.

"מלחמה להרחיב את גבול ישראל", אומר הרב הרצוג, שהיה הרב הראשי לישראל הראשון, "היא גם כן בבחינת מלחמה לייחד את ה'" (היכל-יצחק, אורח-חיים סימן לז). זה סניף של הלכות ייחוד ה'. חייל יהודי שיוצא להילחם, כותב את זה גם הרב שאול ישראלי, שהיה ראש ישיבת "מרכז-הרב", מלחמה של כלל ישראל בארץ ישראל מול אויבינו הטורודיסטים היא נגזרת מהלכות קידוש השם (למשל, חוות בנימין, ח"א, סימן יז).

על מה אנחנו נלחמים? אנחנו נלחמים כדי שנוכל לטוס לחו"ל?! כדי שנוכל לנגב חומוס בדמשק?! על מה אנחנו נלחמים?! אנחנו נלחמים בשביל קיומה של מדינת ישראל, בעבור

היותנו "ממלכת כהנים וגוי קדוש", אנחנו נלחמים להגשמת הייעוד "אתה אחד ושמן אחד, ומי כעמך ישראל, גוי אחד בארץ!" "אל תתן נחלתך לחרפה, למשול בם גוים" (יואל ב, יז). כאשר גויים מושלים בנו, זה נקרא חרפה! "ומה תעשה לשמך הגדול?!". כשאנחנו משחררים את עצמנו מהשעבוד של הגויים, זה קידוש השם.

ועל כן, כשחייל יהודי יוצא להילחם, הוא נלחם על קידוש השם, בין אם יש לו כיפה על הראש, ובין אם אין לו כיפה על הראש. זה בכלל לא משנה מה הוא חושב ומה הוא מכיר ומה הוא מאמין. אם הוא יוצא להילחם, הוא כבר בקדושה. הוא מוסר נפש. החיילים לא שואלים את עצמם: מה יוצא לי מזה? מה אני ארוויח מזה? מי ששואל את עצמו מה יוצא לי מזה ומה ארוויח מזה, לא יוצא להילחם. הוא נשאר בבית.

כעת, בגיל שלכם, כל אחד ואחת מכם צריכים לבחור לעצמם מסלול בחיים, איך אני הולך לחיות את החיים שלי. האם אני הולך לחיות את החיים שלי כשאני שם את ה"אני" שלי במרכז, ואז מובטחת לכם תקופת זוהר קצרה שאחריה בוודאי תבוא נפילה, משום שה"אני" הוא מוגבל, ה"אני" הוא תמיד מצומצם, ובסופו של דבר, ה"אני" הזה עלול לקרוס בקול רעש גדול.

לעומת זאת, תוכל לבחור לחיות חיים של אמירת "הנני!" הנני – פירוש, זה לא "אני", זה "הנה אני!" כלומר, אני לוקח את ה"אני" שלי, את הדבר הכי יקר לי, ואני אומר לרבש"ע: הנה הוא! קח אותו! אחרת, אתה אומר, למה לי חיים? אומרת שרה לאברהם: "כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני יצחק", למה לי חיים? בשביל מה אני חיה? בשביל יצחק! אבל אם ישמעאל מקלקל את יצחק, אני לא רוצה לחיות! אז אברהם מבין שאין לו ברירה, הוא צריך לשמוע בקול שרה.

אנחנו נהיה מוכנים להגיד לעם ישראל, הנני! אנחנו לא מרגישים פראיירים! שירות בצה"ל אינו נטל! זה לא עול! זו זכות עצומה! זו מצווה ששקולה ככל המצוות! זה דבר גדול מאוד! זכות פלאית! שגדולי ישראל, צדיקי ישראל, יודעים להעריך את הזכות הזאת!⁸

8. נספר שני סיפורים קצרים על בבא סאלי זי"ע. סיפור ראשון שסיפר רבי אברהם מוגרבי הי"ו, שהוא מקורב מאוד לבבא סאלי וחיבר אודותיו מספר ספרים. הוא סיפר שבזמן מלחמת לבנון הראשונה, בשנת תשמ"א, בבא סאלי היה אז בגיל למעלה מ-90. לא יהודי צעיר וגם לא יהודי בריא. מרוב תעניות וסיגופים, מרוב עמל דקדושה, הוא חולה וחלוש. בוקר אחד, הוא מספר, הוא נכנס לבבא סאלי והוא רואה את הבבא סאלי מתאמץ ועושה תנועות כאלה משוננות עם הידיים. הוא אומר לו, "הרב! מה זה? מה הרב עושה?" הבבא סאלי משיב: "מה, אתה לא רואה מה אני עושה?" הוא אומר לרב: "הרב, אני לא רואה מה שהרב רואה, אני לא רואה מה אתה עושה". אומר לו הבבא סאלי: "ישנה עכשיו מלחמה, זורקים פצצות על החיילים שלנו... אני עוצר את הפצצות וזורק אותן בחזרה על האויבים".

לסיכום:

"היסוד הכללי" מופיע דרך כלל ישראל, הוא מורכב מכל ה"עשרה יוחסיין", מאלף ועד תיו. אם כל ציבור בישראל יהיה קצת יותר עסוק בהקשבה פנימית לערכים של הציבור השני, ולא ינסה לדרוס אותו, להוריד ידיים ולכופף אותו בכוח, נזכה כולנו למרות שמבחינה חיצונית הוא נראה "מפוזר ומפורד" – להתאחד להיות "עם אחד", ובזכות הזאת לבדה, נזכה להיגאל במהרה בימינו, אמן.

אז אם הבבא סאלי יכול לעשות את זה בגיל 90 מבחינה רוחנית, אז גם אנחנו יכולים לעשות את זה בגיל 20 באופן הגשמי.

סיפור שני, סיפר מו"ר הרב אלישע וישליצקי זצ"ל. גם הוא התרחש בעת מלחמת לבנון הראשונה. הגיע למוצב שלו חייל אחד, שהיה צריך לעבור איזה ניתוח קל. שחררו אותו מהצבא, על מנת שיעשה ניתוח ויחזור. משהו קצר. פתאום רואים שהוא חוזר בבוקר במקום בערב. אומר לו המפקד שלו, הקצין: תגיד, מה קרה איתך? לא היית אמור לעשות ניתוח? הוא אומר: תקשיב, הלכתי לאיזה צדיק, קוראים לו בבא סאלי, הוא גר בנתיבות, הוא בירך אותי. באתי לבית חולים, לא צריך ניתוח. אז באתי מוקדם. והוא כנראה לא שמע על בבא סאלי ולא יודע מה ולא כלום, התחיל לצחוק עליו, התחיל לקלל, התחיל לחרף, מה בבא סאלי? מה פה? מה שם? מה זה? עיפר אותו בעפר. זהו, טוב. עברו כמה שעות, פתאום, המפקד העוין הזה, מחפש את החייל הזה שהגיע מבבא סאלי. אומר לו: תקשיב, אתה חייב לעזור לי. מאז שדיברתי איתך בבוקר, אין לי מנוחה. אני רואה כל הזמן מול העיניים שלי איזה זקן, שהוא מסתכל עליי והוא כועס עליי ואני לא יכול לתפקד, אני מושבת. כאילו לקח לי את הג'ויסטיק של המוח, כל היום מסתכל עליי, פרצוף כועס, אני... מה אני עושה עם זה? הוא אומר לו: תקשיב, אחינו, אין לך ברירה, אתה צריך ללכת לבבא סאלי ולבקש שליחה, זהו, אם לא תעשה את זה, זהו, אתה... גמרנו, כדאי לך, אתה עוד יכול לתפקד, יכול להיות שזה יחריף, כדאי לך להתקדם. טוב, הוא לא מבין מה רוצים ממנו, אבל הוא מבין שאין לו ברירה, הוא לא מבין בדברים האלה, זה דברים של דתיים, הוא לא מבין בזה. לוקח את הג'יפ, מלבנון של אז להגיע לנתיבות, זה שמונה שעות, תשע שעות, לא יודע, הוא נוסע, ונוסע, ועוד נוסע. עד שמגיע לבבא סאלי. איך שהוא מגיע לבבא סאלי, העוזר של בבא סאלי יוצא החוצה לקהל ואומר: מי זה הקצין שהגיע עכשיו מלבנון? מי זה הקצין? (אז עוד לא היה ווטסאפ, לא היה "אס אמ אס", לא היה לקבוע תור ב-Google Docs, כלום!) העוזר ניגש ואומר לו: "בבא סאלי אמר להגיד לך שהוא סולח לך, הוא מבקש ממך לא לדבר יותר על רבנים ואתה יכול לחזור חזרה". אז הקצין הזה, שעבר כבר איזו טלטלה, אומר: "תקשיב, אם כבר הגעתי עד לפה, אני יכול להיכנס לבבא סאלי לקבל ברכה?" ענה לו העוזר: "בבא סאלי הוסיף שאם תבקש להיכנס לקבל ברכה, להגיד לך שעכשיו זה לא זמן לברכות, עכשיו אתה צריך לחזור כמה שיותר מהר לחזית ולהילחם, אחר כך תבוא לקבל ברכה". הבנתם?

לסמוך גאולה לגאולה - גאולת פורים, פסח וגאולת דורנו

"משנכנס אדר מרבין בשמחה". בשמחה – אותיות "מחשבה". יש כמה סוגים של שמחה. יש שמחת הלב, יש שמחה בבשר ויין, "כל אחד כדאית ליה", אבל תלמידי חכמים שמחים בדברי תורה, זו גם שמחה, ואין בזה "בל תוסיף", אפשר לשמוח תמיד בדברי תורה, אז נלמד ביחד קצת ר' צדוק.

"פרי צדיק", ראש חודש אדר אות א. הוא מתחיל בגמרא, בתענית דף כ"ט. מה המקור למימרא הכי מפורסמת בעולם, כל ילד וילדה מדן ועד באר שבע יודעים שמשנכנס אדר מרבין בשמחה. ואם נשאל אותם, "זו מגיין לכם", מה המקור לכך? אז זה כבר למתקדמים. זה מופיע בגמרא תענית (כט, א), מימרא בגמרא של אמורא חשוב: "א"ר יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב: כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה, כך משנכנס אדר מרבין בשמחה".

על פניו, זו אמרה תמוהה מאוד. אמנם, ההקשר הכללי הוא שהגמרא בתענית עוסקת בדיני תשעת הימים, דיני בין המצרים, אז יש דינים מה מותר ומה אסור, ומתוך כך מגיעים גם לדין מעשי, שאדם שיש לו דין עם נוכרי, שיעביר אותו מאב לאדר. אבל לכאורה קשה מאוד, מה פשר ההקבלה המוזרה הזאת?

יש כאן משהו שהוא מאוד תמוה. תגיד: "תרבו בשמחה בחודש אדר", וזהו. תגיד: "יש להרבות בשמחה", כמו תקנון פורים בישיבות. תעשו משהו שעומד ברשות עצמו... מה פשר הדבר הזה? מדוע צריך כל הזמן להקביל בין אבל לשמחה? למה צריך לפני יום הפורים את תענית אסתר? למה צריך את יום הזיכרון לפני יום העצמאות? פשוט תשמחו

* שיחה בפני בני-נוער בשוב נריה לקראת פורים. אדר תשפ"ה.

כבר? וכן, צריך לברר מהי כף הדמיון הזאת – "כשם שמשנכנס אב ממעטים בשמחה, כך משנכנס אדר מרבין בשמחה". מה ההקשר בין הדברים, ומדוע יש להרבות דווקא בעקבותיו? אלו הן שתי שאלות שונות.

"עין טובה"

פירש רש"י ז"ל (שם): "ימי ניסים היו לישראל, פורים ופסח". אז על מה אנחנו שמחים, לפי רש"י? על הניסים, על הגאולה של עם ישראל. ומה פשר ההקבלה לאב? מסביר ר' צדוק דבר נפלא מאוד. כמו שבחודש אב, היה רק יום אחד שרובו אבל ובכי, ובכל זאת "ממעטים בשמחה מראש חודש" ואח"כ בכל החודש כולו. כמו שלמדו בגמרא שכתוב באיכה "חודשה". בפסוק כתוב חודשה. "וכן באדר, שיהיה בו יום שמחה אחד, השמחה היא מראש חודש וכל החודש". וכן נזכר גם הפסוק, "והחודש אשר נהפך להם מיגון לשמחה". אז זה לימוד גדול מאוד.

הפרשנים באולפני הטלוויזיה לא מכירים את הלימוד הזה. אצלם זה לא עובד ככה. למה? כי נכון, מתי אנחנו נשמע את הפרשנים באולפנים? מתי נשמע? נשמע אותם כשיש תקלה, נכון? יש משהו, יש איזו בעיה. אז אנחנו נראה שכל המציאות כבר צבועה בצבע של הבעיה. אבל כשמהו אחד הוא טוב, אז זה נקודתי בלבד. זאת לא הצלחה כללית. כשאני עצוב, אז אני רואה את הכול כך, נכון? אז זה שבחודש אב היה יום אחד שהיה בו משהו לא טוב, אז צובעים את כל החודש בצבע שחור, זה פשיטא. אבל זה גם להפך, אם משהו אחד הצליח, צריך לשמוח כל החודש. הרי יודעים שהצבא לא בסדר, הממשלה לא בסדר, וזה לא בסדר וההוא לא בסדר, כי המציאות לא רוקדת תמיד לפי החליל שלי, יש עוד כמה שחקנים במציאות הזאת. אז כשהאדם בעצב, הוא רואה את זה בחוש, אבל כשהוא בשמחה הוא לא רואה את זה. בעת שמחתו הוא נוטה לייחס את השמחה ל"מקרה", "התפלך" לנו הפעם, הצלחנו ב"נס". זאת לא באמת המציאות, באמת המצב "על הפנים", תמיד הוא "על הפנים", רק שבמקרה, הפעם הייתה כזו הצלחה. כמו המשפט הנפוץ: "להצלחה יש הרבה אבות, והכישלון הוא יתום". אם האוכל לא יצא מוצלח, צריך לשאול: מי בישל? אבל אם האוכל יצא נהדר, כולם לוקחים אחריות ומשתבחים, אני הבאתי את זה ואני עשיתי כך וכך. אז קודם כל אומרים לך: אחינו, תירגע, כשם שכשיש מציאות רעה, כך גם יש מציאות טובה. אם כן, קודם כול יש כאן קנייה של מידה מוסרית פשוטה בנפש.

שמחה ונתינה

עכשיו צריך להתקדם קצת יותר בעומק וקצת להבין את הסיפור הזה. מה זו שמחה? יש אנשים שנוהגים ביום העצמאות ללכת ברחובות עם ספריי קצף ופטיש גומי ולהשמיע

קולות משונים, וזה שמחתם. האם זאת היא השמחה הרצויה? אולי יש כאן שחוק והוללות, אבל אין זו שמחה. נשאל, מי יותר שמח ביום עצמאות? עזרא יכין הי"ו, איש הלח"י שנלחם בבריטים ושילם מחיר אישי קשה בגלל זה, או אותו "חוגג" עם ספריי השלג והפטיש גומי... וכי יש בכלל מה להשוות ביניהם!?

מה זו שמחה? יש את הפעולה הפיזית של איברי הגוף. אתה יכול להצחיק מישהו, מצחיק אותו, אז זה שמחה?! שמחה בעומק העניין היא תכונה טבעית של הנפש כאשר היא מתנהלת באופן הנכון והטוב, "ולישרי לב - שמחה".

שאלתי את הבן שלי בכיתה א' בשבת האחרונה: מה יותר משמח אותך? שתקבל מאבא סוכריה, או שניתן את הסוכריה לילד אחר שאין לו סוכריה? הוא ידע מה הוא צריך להגיד לי, אז הוא ענה: לתת לילד אחר שאין לו סוכריה. ודאי, פשיטא. **מה יותר משמח אותנו? מה יותר משמח, לשמוח או לשמח אחרים? שאלה קשה.**

נעשה זאת עוד יותר קשה. לגביי, סוכריה זאת לא חכמה, זה "בקטנה". אם הייתי שואל נער מתבגר: מה יותר משמח אותך, שאתן לך 500 שקל או שאתן 500 שקל עבורך לעני? מה יותר משמח? זה הרבה יותר קשה. **וזהו ההבדל בין משלוח מנות לבין מתנות לאביונים**, כי ברירת המחדל שלנו, מה הבעיה? משלוח מנות? סבבה, קונים עוגה תשע קומות. זה גם כיף וגם טעים, זה זורם, אבל לתת כסף לאביון זה השקעה בלי "תשואה"... אין פק"ם, אין ריבית... זה לכאורה סתם, היה לך כסף ואיננו. אז מה שהרמב"ם אומר (הל' מגילה וחנוכה פרק ב הל' יז¹), בפורים הפוך, הופכים את הפירמידה. קודם כול, מתנות לאביונים, אחר כך משלוח מנות.

נעמיק עוד קומה. אומר הרב קוק ב"אורות הקודש" (ח"ג, עמ' רחצ'), מה התכונה הכי עמוקה אצל האדם? באופן פשוט היינו אומרים: לחיות, הדחף לחיות. האינסטינקט הקיומי. אומר הרב קוק: לא נכון. יש משהו עוד יותר עמוק מזה. קוראים לזה הרצון "להחיות", להעניק חיים, בעניין של קדושת הברית? הדחף של האדם "להחיות".

בשואה הנוראה, הורים מסרו את החיים שלהם בשביל להציל את ילדיהם. רואים זאת אפילו אצל בעלי חיים. ישנם בעלי חיים מסוימים שכתוצאה מתהליך הרבייה הם

1. "מוטב לאדם להרבות במתנות אביונים מלהרבות בסעודתו ובשלוח מנות לרעיו. שאין שם שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות וגרים. שהמשמח לב האמללים האלו דומה לשכינה, שנאמר להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים".

2. "יצרא דעריות יוכל ללפף את האדם יותר עמוק מהשורש של קישור החיים שלו עצמו, מפני שהוא נעוץ בנטיית המשך החיים של הדורות כולם. ולעומת זה בקדושה יכולים לעלות על ידי קדושת הברית למדרגת דוגמא של צדיק בכל הדורות..."

בעצמם מתים, או שמגינים על הצאצאים שלהם גם במחיר חייהם. אז רואים שאף על פי שהרצון והאינסטינקט לחיות הוא כל כך מוטבע באדם, בכל זאת הקב"ה הטביע בנפש של האדם משהו עוד יותר עמוק ממנו, וזה הרצון להחיות. **אפשר גם לקרוא לחילוק הזה בשפה פשוטה – "לקיחה" לעומת "נתינה". זה הציר. כשאדם עסוק בלקחת, הוא עצוב. כשאדם עסוק בלתת, הוא שמח.**

אם נחזור רגע למה שפתחנו בו, למדנו מכאן קודם כול קצת פרופורציות בחיים. נקודה טובה אחת יכולה להשפיע לטובה על כל היום. יש הרחבה על כך בזרם הפסיכולוגיה החיובית היום, כיצד לגרום לאנשים להצליח להתמודד עם קשיי החיים. התרבות מערבית היא תרבות חולה, והמחלה הכי נפוצה בקרבה היא הדיכאון הנפשי. אז איך מתמודדים? אומרים לאדם: תכתוב על פתק כל יום שלושה דברים טובים שהיו לך. תחשוב ותכתוב.

תלמידיי בישיבה התיכונית כעסו פעם על מורה מסוים. גמרו עליו את ההלל לשלילה. אמרו: הוא ככה וככה, מלאים טענות כרימון. אמרתי להם: בואו נעשה תרגיל. כל אחד מכם יגיד דבר טוב אחד שהוא מוצא במורה הזה. אם אתם רוצים שנמשיך לדבר, תגידו לי בבקשה דבר טוב. אז הם מצאו דבר טוב במורה. אחר כך, השיחה כבר התנהלה באופן אחר לגמרי. זאת תמצית תורת "אזמרה" של רבי נחמן מברסלב (ליקוטי מוהר"ן, ח"א, רפ"ב), "מעט טוב". למצוא את מעט טוב שיש ב"רשע", שבאותו המעט אינו רשע, ועל ידי שמוצא בו מעט טוב, ודן אותו לכף זכות, ע"י זה מעלה אותו באמת לכף זכות ויכול להחזירו בתשובה. אז זה המבט המיוחד של הפרופורציות.

"יתרון האור מן החושך"

דבר שני, אם היו אומרים לי "משנכנס אדר מרבין בשמחה", כיצד הייתי יודע אם הכוונה לשמחת כרסו, לשמחת בשר ויין או שמחה של מצווה? הרי לא כתוב לאיזה שמחה הכוונה. לכן, אומרים לך: אחי, תקשיב טוב. אדר זה כמו אב. על מה היית עצוב בחודש אב? על מה היית עצוב? על כך שלא יכולת לטוס לחו"ל בגלל תשעת הימים? על שלא אכלת בשר? על מה היית עצוב?! **היית עצוב על חורבן המקדש, על גלות עם ישראל, על גלות השכינה... אז על מה אתה צריך לשמוח בחודש אדר? על כל צעד קטן לקראת גאולתם של ישראל, לקראת שיבתם לארצם, לקראת בניין בית המקדש. כלומר, ההקבלה באה להסביר לך שבאמת, בעומק העניין, אתה לא יכול לדעת על מה יש לשמוח אם לפני כן לא היית עצוב בגלל העדרו. על מה ראוי להיות עצוב? "אז ימלא שחוק פינו ולשונו רינה" – אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה". זה העניין, ש"ממכה עצמה מתקן רטייה"!**

אז הבנו דבר מאוד עמוק. שמחה היא תמיד ביחס לעצב שקדם להופעתה. כתוב במגילת קהלת (ב, יג): "וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך". שואל הזוה"ק: וכי אנחנו לא יודעים שהחכם יש לו יתרון מן הסכל?! וכי אנחנו לא יודעים שיש יתרון לאור מן החושך?! בשביל כך צריך פסוק של החכם מכל אדם בספר קהלת! אלא מסביר הזוה"ק (תצוה קפד, א) דבר מופלא מאוד. הוא אומר שהפסוק לא בא לדבר כלל אודות יתרון האור מן החושך, הוא מדבר על יתרון האור שזורח מתוך חושך, על פני אור רגיל.

ניתן דוגמא נוספת: מי יודע להעריך מה זה להיות בן חורין? אנחנו או נתן שרנסקי? ברור ששרנסקי. אנחנו לא היינו במאסר שנים ארוכות במדינה עוינת – הוא היה. גם אחינו יהונתן פולארד, הם יודעים מדוע יום עצמאות הוא יום חג, הם יודעים על מה אנחנו שמחים, הם מבינים את המדרגה הזאת שנקראת "חירות", של "עבדיי הם" – ולא "עבדי אחשוורוש" – עבדים לעבדים, של להיות "עם חופשי בארצנו" עוד לפני "עם קודשי בארצנו".

גם בלשונות הגאולה, קודם כל "הוצאתי, הצלתי", אח"כ "גאלתי, לקחתי והבאתי", ישנן מדרגות בהופעת הישועה והגאולה. גם בפיוט "דיינו" מופיעות המדרגות הללו, מתחילים ב"אילו הוציאנו ממצרים". אבל אם אתה כל כולך בקטרוג, אם אין לנו (כבר) בית מקדש (עכשיו), אז שום דבר לא שווה, אז יציאת מצרים – לא שווה, ומתן תורה – לא שווה, והכניסה לארץ ישראל – לא שווה. ואם עדיין לא זכינו ל"ניצחון המוחלט" – אז שום דבר לא שווה, והכול זה "רק רע" והכול זה רק קטרוג, כמנהגם של הפרשנים באולפנים, זה המקצוע שלהם, "בלעם מודרני", אבל זה לא מה שאנחנו צריכים לעשות.

בחודש אדר אנו לומדים על מה יש לשמוח באמת, לומדים להעריך את האור שנובע מתוך החושך. את גאולתם של ישראל "קמעא קמעא", שמחת חודש אדר מתוך חודש אב. כשם שבחודש אב היית בצער בגלל השכינה, כך בחודש אדר אתה שמח בשמחת השכינה, בשמחת הגאולה, בעד "חצי המלכות" שכבר קיימת, למרות שעוד אין לנו מלכות שלמה, למרות ששם ה' לא מוזכר במגילה, למרות הגורל הטראגי של אסתר המלכה, אנחנו שמחים על "ניצח ישראל שלא ישקר ולא ינחם", וזה מביא אותנו אחר כך בליל הסדר להכרה העמוקה, שאע"פ שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו – הקב"ה מצילנו מידם.

"לסמוך גאולה לגאולה"

נאמר זאת בלשון אחרת קצת. שואל ר' צדוק בפסקה הבאה, בהמשך פה, אם חודש אדר הוא כל כולו שמחה, איך זה יכול להיות שאומרים בו "תחנון"? בחודש ניסן אנחנו לא

אומרים תחנון, נכון? בניסן, חנוכת המשכן, איזו שמחה. עד י"ב בחודש, ואח"כ "גשר" ב-י"ג, וכבר מגיע ערב פסח וחוה"מ, ואח"כ כיוון שרוב החודש לא אמרנו, אז כבר לא אומרים עד סופו. יש מנהג של חסידים שלא אומרים תחנון גם כל חודש אייה, כל ספירת העומר. כנראה הם ידעו שיהיה פעם יום העצמאות ויום ירושלים, ולא רצו להיכנס למחלוקת, אז לכן כל החודש הם לא אומרים. מן הסתם זו הסברה שלהם. בכל מקרה, בניסן לא אומרים תחנון ווידוי, אז שואל ר' צדוק (שם אות ב) מה עם אדר? אם אדר זה קודם שמחה, הדבר הבסיסי שהיינו מצפים זה לא לומר וידוי.

הוא מתרץ על פי דרך החסידות, חילוק בין בחינות שונות, תורה שבכתב לעומת תורה שבע"פ, עניינים שבנסתר³, אבל נגיד משהו שהרב צבי יהודה הסביר בשיחות והעיקרון הוא די דומה. נאמר זאת בלשון שלנו. **כשאדם נמצא בחודש ניסן, ברור לו שזו גאולה. אי אפשר להכחיש זאת. בחודש האביב, יד ה' גלויה, במכות מצרים – הכול גלוי. ברור לו שזה נקרא גאולה, אבל כשאדם עומד בחודש אדר, והוא רואה את ה"פריץ הזה", עם כל ההפקרות שיש שם, 180 יום משתה... רואה איזו רמת נהנתנות ופוחזות הייתה שמה.. רואה את אחשוורוש, השותה והשוטה, הוא מנהל את העולם! הכסיל הזה, הזקן האדומי הזה שאפילו לא זוכר איך קוראים לו, שכותבים לו על פתק מה להגיד בכדי שלא יתבלבל, הוא יגיד לנו כיצד להילחם עם אויבינו?! הוא יקבע מה מוסרי ומה לא? מה הולך פה?**

בחודש אדר, אפילו אחרי הנס, התמונה עדיין עגומה. מה הנס? איזה נס היה שם? "אכתי עבדי אחשוורוש אנן". מה היה הנס בפורים? שהיהודים נקהלו ועמדו על נפשם. איזה "מופת". הם הצליחו להקים את "הליגה להגנה יהודית" ולא היו יותר ב"גיא ההריגה".

3. "הענין דגלות ניסן היה מצד השם יתברך כמו שנאמר והוצאתי אתכם וגו', ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים, וכן היו כל הנסים מצד השם יתברך שהכה בפרעה ובכל מצרים בעשר מכות והיו גוף למצרים ורפוא לישראל על דרך שנדרש בזה הקדוש (בא לו א) שבכל מכה הוציא השם יתברך את ישראל ממדה אחת דקליפה והכניסה בזה לעומת זה במדה אחת בקדושה (כמו שנתבאר כמה פעמים) וכמו שנאמר גוי מקרב גוי ונדרש (ויקרא רבה פ' כג) אלו ואלו ערלים וכו', לא היתה נותנת מדת הדין לישראל שיגאלו וכו', רק השם יתברך הוציאם מהם אף שהיו משוקעים כעובר במעי אמו וכן בקריעת ים סוף כתיב ה' ילחם לכם ואתם תחרישון הכל מצד השם יתברך. מה שאין כן חודש אדר שנוצר באות ק' כמו שאמרו בספר יצירה ואות ק' איתא בגמרא (שבת קה, א) קוף קדוש מרמז לקדושה מצד ישראל וכן נעשה אז מחיית עמלק על ידי ישראל וכן נעשה הנס על ידי מרדכי ואסתר והיהודים הרגו בשושן הצוררים ועשרת בני המן ובשאר מדינות המלך ע"ה אלף הכל היו מעמלקים. וכן היה אז קבלת תורה שבעל פה..." (ספר פרי צדיק לראש חודש אדר – אות א, ע"ש המשך המהלך כולו).

הקימו משמר אזרחי בברוקלין אז הפסיקו להציק, החבר'ה מהארלם⁴, "איזה מופת". הם קבעו פורים לדורות, ק"ו (מגילה יד, א) ומה מ"עבדות לחירות" אומרים הלל, "ממוות לחיים" לא כל שכן?! ומהם למדו כ-200 קהילות בישראל לאורך הדורות לעשות יו"ט על נס הצלה. אתה אומר: כן, אבל רגע, אבל העיקר חסר פה מן הספר. מה אתם עושים בברוקלין? יש מקום יותר טוב. לארץ ישראל, רבותיי. היה איזה פרופסור אחד מבלבל-מבולבל שלא היה חוגג את פורים. הוא טען שזה חג של גלות. היה נוסע ביום של כרכים לפרזים, וביום של פרזים למוקפים. הרב צבי יהודה היה קורא לו "אפיקורס מקיים מצוות", אבל את המצווה הזאת כנראה הוא כבר לא יכול היה לקיים, לא הצליח להבין מה יש פה כל כך נפלא במצווה הזאת. את סוד נצח ישראל הגנוז במגילה הוא לא הבין.

ננסה לקרב זאת להבנתנו באמצעות דוגמה מימינו אנו. מתי אתה רואה את השגחתו של הקב"ה יותר בבירור, אם אפשר להגיד ככה? כשאתה טייס במטוס F-35 ומפציץ בלבנון את "זכר עמלק", לקיים האמור: "הלבנון באדיר ייפול", מטוס האדיר, F-35. בום, ואתה מתחמק מלוחמה אלקטרונית סורית, וסוללות נ"ט רוסיות, או אדם שנמצא בממ"ד בכפר עזה 20 שעות, תחת התקפת מחבלים, ומצליח לצאת משם בחיים. מתי אתה רואה את יד ה' יותר?

הטייס כשהוא חוזר מגיחת ההפצה בלבנון, חוזר ואומר: תשמע, היה לי נווט טוב, היה לי מחשב טוב, הייתה לי פצצה מדויקת. אחרי הכול, אני גם טייס מוכשר, אחרי הכול, התאמנתי לזה ברצינות. נכון? אבל משפחה ששרדה את הטבח בכפר עזה, שהייתה בממ"ד תחת התקפת המחבלים, ברור לה שחייה ניצלו בניסי ניסים. תראו כיצד אחינו החטופים שחוזרים משם, אחד-אחד, חוזרים "אדמו"רים", כל אחד ואחת מהם הגיעו למדרגות אמונה גבוהות ביותר בקב"ה.

בארץ ישראל – הכול טבעי, הניצחונות, הגבורה, ללא ניסים מחוץ לגדר הטבע. הכול טבעי. זה שאנחנו מנצחים את האויבים שלנו, זה טבעי, ההצלחה רודפת אחרינו כשאנחנו מקיימים את מצוות ה' – זו ברירת המחדל. אבל בגלות, "בבוקר תאמר מי ייתן ערב, ובערב תאמר מי ייתן בוקר", אנו במצור ובמצוק בדרך קבע. וגדול הרועה שמציל את הכבשה משבעים הזאבים שרוצים לטרוף אותה.

כאשר ישנה שנה מעוברת, אדר ראשון ואדר שני, הגמרא במגילה (ו, ב) דנה מתי קוראים את המגילה, באדר ראשון או באדר שני. ומה שנפסק להלכה הוא באדר שני, בגלל הסיבה "מסמך גאולה לגאולה עדיף", **לסמוך את גאולת אדר לגאולת ניסן. אבל רגע אחד, גאולת אדר וגאולת ניסן, אלו שתי גאולות שונות לגמרי.** לכאורה, על גאולת אדר נאמר

4. שכונת מצוקה בניו-יורק.

"עוד גאולה כזאת ואבדנו", וגאולת ניסן היא גאולה פלאית, נכון? וכשאתה סומך גאולה לגאולה, אתה בעצם אומר שהקב"ה נמצא עם כלל ישראל בכל מצב. וגם בגלותנו הקב"ה לא עזבנו, ובכך אתה ממשיך את גאולת מצרים עד גאולת ימינו, גאולה שלישית.

יש שני סוגים של לוחמים בצה"ל. אחד נלחם באויב כי זה "או אנחנו או הם", והאחר נלחם באויב כדי לנצח ולהשמיד את הרוע. האם זה טוב או לא טוב להילחם ככה? תשובה – בשלב הראשוני זה נפלא. מה הבעיה? שזה נגמר יום אחד, כי אולי כבר "יש ברירה", אולי כבר היכינו בהם מספיק. כשנקהלו היהודים "ועמוד על נפשם" – זה "או אנחנו או הם". אין לנו ברירה, למרות שאנחנו בדרך כלל בדלנים ולא מעורבים בענייני הפוליטיקה העולמית, אין לנו ברירה, אנחנו צריכים לעשות פעולת הגנה עצמית מובהקת, להיקהל ולעמוד על נפשנו. זה "או אנחנו או הם". אבל ההיקהלות הזאת מוגבלת ל"עד חצי המלכות בלבד". אולי תבקש אסתר מהמלך אחשוורוש לבנות את בית הבחירה, לבטל את כתב השטנה של צוררי יהודה? לא, אי אפשר עדיין לדבר על זה. זה בכלל לא במושגים שמדברים עליהם. בשביל זה אתה צריך את גאולת ניסן. "מקדש ה' כוננו ידך", "הוצאתי, הצלתי, גאלתי, לקחתי, הבאתי". מעבר מציונות של "אין ברירה" (מקלט בטוח) לציונות של גאולה מתוך תורה.

האם המלחמה שלנו היום היא מלחמת "יש ברירה" או מלחמת "אין ברירה"? כאן בדיוק השסע בעם ישראל היום. ומה איתנו? האם אנו יודעים כיצד סומכים גאולה לגאולה? יש כאלה שהגאולה הראשונה של אדר מספיקה להם. הם אומרים: אנחנו כאן, הם שם, חומות בינינו, מי שעובר את הגדר "כדור בראש" ושלוש על ישראל. נקרא לזה "ציונות של גורל", "מקלט בטוח" – אבל זה לא מספיק. צריך להתקדם לכיוון הייעוד שלנו. יש לנו ייעוד רוחני, להקים "ממלכת כהנים וגוי קדוש", להשפיע על כל העמים, ולשם כך יש לנו מצוות ירושת הארץ, כיבוש הארץ, יישוב הארץ, להעמיד שלטון יהודי תחת ריבונותנו הלאומית. צריך לדעת לנצל את כושר היסטורית, ברישיון האומות, ולעודד הגירה. ב"פסיביות" של לשמור על החיים שלנו אין די. משום שיש איזה תוכן לאומי שחל על גביו, ומעליו תוכן כלל אנושי, תוכן אלוקי יותר, שהוא חייב להופיע. יש לנו חיוב, יש לנו אחריות. אנו חייבים ליישב את ארץ ישראל כולה, גם את העיר עזה, בתחבולות מדיניות וצבאיות. וזה "לסמוך גאולה לגאולה".

את היסוד הרוחני שמאפשר לסמוך גאולות כל כך שונות אחת לשנייה, הסביר הרב צבי יהודה בשיחות (מתוך התורה הגואלת, ח"א, מקדש ישראל והזמנים, פורים). יש פתגם ביידיש: "פורים הוא לא יום טוב, וקדחת (חום) זה לא מחלה". הכוונה היא שבכל אחד מהחגים מדאורייתא יש איזה תוכן אלוקי פנימי שמופיע בו מידי שנה. "זמן שמחתנו", "זמן מתן תורתנו" וכו'. אבל לכאורה, מה מופיע בפורים? מה יש בו? אין בו איזה "יעלה ויבוא".

יש רק "על הניסים", אבל אין "יעלה ויבוא". אז הוא רוצה לתרץ את זה. צריך להבין את הביטוי הזה. ועל כן הוא אומר, אותו הדבר גם לגבי חום. אדם שחולה במחלה בגופו, לא עלינו, אז היא ניכרת. אבל כשלאדם יש חום, מה יש לו? אין לו כלום, יש לו רק חום... אתם יודעים שאנשי הרפואה הטבעית או האלטרנטיבית, איך שנקרא להם, הם לא לוקחים כדורים בכדי להוריד חום, כי הם מבינים שהחום הוא רק סימפטום למשהו אחר יותר עמוק. אם אתה מוריד את החום, ואתה לא מטפל בשורש של הבעיה, אז זה יבוא ממקום אחר ביותר עוצמה. אז זה מה שמסביר הרב צבי יהודה, "פורים הוא לא יום טוב". הוא הרבה למעלה מיום טוב רגיל. למה? כי פורים הוא אור כללי, זה לא אור של גילוי פרטי, שעכשיו מופיע רק עניין כזה או אחר. **יש פה עניין כללי של נצח ישראל בכל התקופות והמצבים. יש מפגש עם "מגילת אסתר" – הגילוי של הנסתה. מה שנראה לך בגלוי שהעולם נמכר ביד רשע שהשעה משחקת לו, שנמכרנו להשמיד להרוג ולאבד. אבל בפועל, מה עושה הקדוש ברוך הוא, כמו שהסביר הרמח"ל במקומות רבים, יש פה גילוי ייחודו של הקב"ה, ואדרבא, עוד לפני שהייתה המכה, הקב"ה תיקן את הרטייה, העלה את אסתר למלכות, גרם שמרדכי יציל את המלך אחשוורוש וכבר הכול מוכן לגאולה.** "יבוא המלך והמן היום" (ר"ת י-ק-ו-ק). שם ה' לא מוזכר במגילה בגלוי, אבל הוא מוזכר בנסתה, האדמו"ר מקאמרנא מביא עוד כמה מקומות במגילה⁵ ששם ה' נזכר, לפעמים למפרע, בכדי לבטא את ההשגחה האלוקית על עם ישראל, גם כשבא עמלק ו"קרך בדרך", גם כשהוא מזנב אחר הנחשלים אחריו, יש כאן גילוי אלוקי שממנו אפשר ללמוד ציווי לדורות.

אמרתי זאת לפני קצת יותר משנה, דברים חריפים, אבל צריך להגיד אותם גם כעת. יש פה לימוד, שאם השטן בכבודו ובעצמו לא מבחין בין אברכים חרדים בנתיבות ואופקים ושדרות שרוקדים עם ספרי תורה, לבין נוער מסוים שחוגג באופן מסוים נורא ואיום במסיבת טבע⁶, ולמרות זאת, עמלק לא מבחין ביניהם, כנראה שגם לנו אסור להבחין ביניהם. "עד דלא ידע" – "ברוכים כל ישראל", זו הארה של פורים, זו לא הארה של

5. ראה הרחבה על כך בהקדמה שנייה לספרו "כתם אופיר" על מגילת אסתר, והדברים מבוססים על דרושי רבנו האר"י ז"ל בשער הכוונות.

6. וכמה נוקבים ומזעזעים דברי רבינו יהונתן אייבשיץ זצ"ל אודות עניין זה בזמנו: "לכה איעצך אשר יעשה העם הזה לעמך באחרית הימים" (במדבר כה, יד), והיינו אחרית יו"ט שהוא שמחת תורה, שאז בעוונותינו הרבים, השטן שולט ונעשית כמעט עצת בלעם בעו"ה, שיש בו תערובות אנשים ונשים, בחורים ובתולות ירקדו כאילים ושעירים, ושועלים ירקדו שם, ונעשית בעו"ה פירצה גדולה, מאבדים כל טובה שזכו בימים נוראים כאלה, ווי היא עצת בלעם לעשות באחרית הימים" (יערות דבש, חלק א, דרוש ה).

תורת הנגלה, זו לא הארה של כל השנה, זו לא הנהגת המשפט של שכר ועונש, זו הנהגת הייחוד (ע"פ רמח"ל דעת תבונות").

אם עמלק היה מגיע לעיר תורה וחסידות כזאת או אחרת בלבד, אז היו אומרים שזה בגלל שמדברים בבית כנסת דיבורי חול, או בגלל שעשו מחלוקת עם הרבנים, או בגלל שאכלו כשרות כזאת ולא כשרות אחרת, ואז היו הופכים את הכול לפנקסנות. אבל אם עמלק הולך דווקא לנוער הזה, שבנגלה אין להם כלום, אין להם כבר שום דבר בתורה ובמצוות, זרקו הכול, **ועמלק אומר: אני לא יכול לחיות בשקט כי יש פה נער ונערה יהודייה בארץ ישראל, זה אומר שיש כאן משהו עצמי של סגולת ישראל, של קדושת ישראל, שהוא מאיר בהם, וכוחות הטומאה לא יכולים לעמוד נגדו.** וזו הקדושה האמיתית של פורים, שהיא מופיעה אפילו מבלי דעת, אפילו בשכרות, אפילו בתחפושת, אפילו בריחוק. נתפלל שיזכנו הקב"ה לאור הגדול, לאור הגנוז הזה של נצח ישראל שמאיר את ימי הפורים, ומתוך כך נזכה לסמוך גאולה לגאולה עד הגאולה האחרונה והשלמה, במהרה בימינו אמן סלה.

”הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא” - מבצע ”עם כלביא”

”יודו לה’ חסדו”

”יודו לה’ חסדו ונפלאותיו לבני אדם” (תהילים קז, ח), אנחנו מודים לקב”ה על כל ניסיו ונפלאותיו שעשה עמנו במערכה המופלאה הזאת. ממש היינו כחולמים. ”מי ימלל גבורות ה’ ישמיע כל תהלתו” (שם קו, ב). כאן המקום להזכיר דברי ”בעל השאלות” המפורסמים (שאלתא כו), **בדבר חובת ההודיה על נס של כלל ישראל:**

”דמיחייבין דבית ישראל לאודווי ולשבוחי קמי שמיא בעידנא דמתרחיש להו ניסא. דכתיב: ”הללו את ה’ כל גויים שבחוהו כל האומים כי גבר עלינו חסדו”, אטו משום דגבר עלינו חסדו הללו את ה’ כל גויים, אלא הכי קאמה, הללו את ה’ כל גויים מה דעביד עימכון, וכל שכן אנן, דגבר עלינו חסדו.”

מסופר¹ על רבם של ישראל, ה”אור שמח”, שאמר בדרך הלצה אחרי הצהרת בלפור, שכעת חברי ”האגודה” (”אגודת ישראל”) בדווינסק חייבים לחברי ”המזרחי” – ”קידוש” חגיגי אחרי התפילה בשבת... המציאות מבררת למפרע את ראיית המהלך האלוקי ואת ההשלכות הנובעות ממנו.

את סעודת ההודיה הראשונה המופיעה בתורה אנו מוצאים באברהם. ”ויעש אברהם משתה גדול ביום היגמל את יצחק”. מדוע אברהם היה זקוק לעשיית ”משתה גדול”,

* מבוסס על דברים שנאמרו בקידוש הודיה חגיגי על ניסי המערכה בשוב נריה ביום שבת קודש פרשת קרח תשפ”ה.

1. מובא אצל ר’ זאב אריה רבינר, בספר: מרן רבינו שמחה כהן זצ”ל.

ומה טיבה של אותה סעודה? מובא בדברי חז"ל² (ילקוט שמעוני, כא, ז) שהיו גם אז "ליצני הדור", מן הסתם אם היו נכתבים דברים אלו היום, היו קוראים להם "עיתונאים" או "פרשנים", אותם "ליצני הדור" אמרו שיש כאן תרמית. שאברהם ושרה אספו ילד זר מן השוק לביתם, ושרה לא ילדה תינוק. כת אחרת של "ליצני הדור" טענה בתוקף: "מאבימלך נתעברה שרה" – על כן, אברהם אבינו כינס את כל ה"מי ומי" למשתה גדול ובו התרחש נס לשרה, והיא הניקה את תינוקות הנוכחים, וכן נס נוסף הפך את קלסתר פני יצחק לדומה לקלסתר פני אברהם.

ניתן לראות מכאן יסוד אמוני חשוב מאוד. **ההודיה לקב"ה אינה רק עניין מוסרי של הכרת הטוב, אלא היא פעולה רוחנית ראשונה במעלה, ובכוחה לשנות את המצב ולמשוך שפע גם כלפי העתיד.** ההודיה היא ההמשך הישיר של מעשה הנס ודרכה מופיעה נדבך נוסף ביצועה עצמה.

בשנת תשט"ו, כתב ראש ישיבת המקובלים "החיים והשלום" בירושלים, **הרב מרדכי עטיה**, אודות המשמעות הרוחנית של הודיה על ניסי כלל ישראל, ושיש בכוחה להביא להשלמת הישועה גם ביחס לעתיד:

"ולו היה לנו לב לדעת ולהבין את הנס הגדול שנעשה לנו בשנת תש"ח שה' הצילנו מידי מרעים שכל מלכי ערב חשבו לבולענו חיים... ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם 'וגרשתמו מן הארץ' היינו מקבלים את הייסורים באהבה ובשמחה, ואז המתחיל במצוה אומרים לו גמור, פירוש, שה' היה גומר את הגאולה בשלימות, וכל הערבים אשר סביבותינו היה מתקיים בהם הפסוק 'ויהי חתת אלוקים על ההרים אשר סביבותיהם'... **אם כן לו עשינו כולנו כזאת ששמחנו בנס שעשה לנו ה' בשנת תש"ח שהצילנו מיד מרעים, והיינו מזמרים ומשבחים ומשוררים לה' על זאת, כי אז בוודאי הייתה הגאולה נגמרת, ואפילו שאין בידינו מעשים טובים שבזכותם ננצל ונגאל, היה ה' עושה לנו הגאולה בהלוואה, על סמך המעשים שנעשה אחר כך**" (ספרו מחסה ועוז, עמ' מג, דפוס הרב הרשקוביץ, ירושלים, תשט"ו).

2. "תנא: אותו היום שגמל אברהם אבינו את יצחק בנו עשה משתה גדול, והיו אומות העולם אומרים: ראיתם זקן וזקנה שהביאו אסופי מן השוק ואומרים בננו הוא? ולא עוד, אלא שעשו משתה גדול כדי להעמיד דבריהם. מה עשה אברהם אבינו? עמד וזימן כל גדולי הדור, ואף שרה אמנו זימנה את נשותיהם, וכל אחת ואחת הביאה את בנה ולא הביאה מניקתה, נעשה נס ונתפתחו דדיה כשני מעינות והניקה את כולן. ועדיין אומרים: שרה בת תשעים שנה תלד, אברהם בן מאה שנה יוליד? מיד נהפך קלסתר פנים של יצחק ונדמה לאברהם. באותה שעה אמרו: 'אברהם הוליד את יצחק':" (ילקוט שמעוני, שם).

הגאון הרב מאיר מאזוז זצ"ל, שנפטר לפני תקופה קצרה, אמר פעם באחת מדרשותיו ליום ירושלים³ שאדם שמודה לקב"ה מקבל עוד ועוד ניסים, והסביר זאת בדרך רמז שמהמילוי של המילה "נס" יוצא עוד נס, באופן הזה: האות נ' במילוי היא – נו"ן וא"ו נו"ן, אז הנ' הראשונה הולידה עוד נו"ן בעקבותיה, וגם האות ס', שהיא שווה לשישים בגימטרייה, נכתבת במילוי – "סמ"ך" – יש שם פעמיים שישים, "ס" ועוד "מך", אם כן, נס מוליד נס ועוד נס.

חזקיהו מלך יהודה לא אמר הלל ושירה על השמדת צבא אשור שצר על ירושלים. מרן הרב קוק זצ"ל מסביר בהקדמה לספרו "חבש פאר" שלגודל מדרגתו הרוחנית האישית, הגשמיות לא תפסה אצלו מקום כלל, וממילא לא הרגיש צורך להודות עליה, אבל **גשמיות של כללי-ישראל בארץ ישראל היא רוחניות**, ועל כן, משיח – אי אפשר להיות כן, כי תפקידו של המשיח הוא "להרים" גם את הגשמיות של ארץ-ישראל.

והנה, אם נתבונן על מצב האומה בימי חזקיהו, נבין שלכאורה היו לו סיבות טובות שלא לומר הלל אלא להסתפק בתפילה, תשובה וצדקה. שהרי בימיו ממלכת ישראל הוחרבה ותושביה הוגלו, וגם כל הערים הבצורות ביהודה נכבשו, ורק ירושלים נותרה לפליטה. ובכל זאת, מצאנו תביעה כלפיו מצד שמיא ומצד חז"ל על כך שלא הודה לקב"ה כראוי על ניסי ההצלה והגאולה שהתרחשו למרות מצב שפל זה.

ומה נאמר אנו, שזכינו לניסים כל כך מפוארים ומיוחדים, שספק אם בהיסטוריה הצבאית של עמנו מאז חתימת התנ"ך ראינו כאלו ניסים. כמדומני, שבכל ספר התנ"ך לא מצאנו מלחמה צבאית ישירה בין עם ישראל לבין מלכי פרס. זהו מאורע היסטורי לכל דבר, ומכוון לדבריהם הקדושים של בעלי התוס' בש"ס (ע"ז ב, ב): "עתידה מלכות פרס ליפול לפני ביאת המשיח". "רבים ביד מעטים", "רשעים ביד צדיקים". עם ישראל המונה מיליונים ספורים, תוקף ומביס אומה הגדולה ממנו פי כמה וכמה. הרי זה ממש ימות המשיח, שנופל פחד עם ישראל על הגויים ומתקדש על ידינו שם שמיים.

ראוי להזכיר כאן דבריו של צדיק יסוד עולם, רבנו הרב יעקב משה חרל"פ זצ"ל, שכתב ימים ספורים לפני הקמת המדינה:

"ומי ייתן והיה כי לכל הפחות כל אלו המתיימרים באמונה טהורה יודו ויאמרו כי פקד ה' את עמו, ואל יזלזלו בנפלאות האלה ובזה ימשיכו את שפע אורות הגאולה, והיה זה באמת לפקידה, ולזכרון נבואת זכריה – 'ובמרחקים יזכרוני' (זכריה י, ט). הדחיה של מטה דוחה גם את הלמעלה ומי יתן ויפקחו עיני עוורים לעקוב באמונת אומן את כל הנעשה על ידי קורא הדורות מראש, וכולם יידעו אותו. הציפיה לישועה היא היא הישועה –

3. הבאנו דבריו בספרנו: המחזיר שכינתו לציון, חלק ב, עמ' 581.

מהציפיה היא באה וממנה היא נעשית – 'אשרי כל חוכי לו' (אמרות טהורות: מאמרים לשעה ולדור, עמ' רנה)⁴.

מצאנו בדברי קדמונים הדרכה חשובה לענייני הודיה. לאה אמנו הודתה לקב"ה על לידת ארבעה בנים, ולבנה הרביעי אף קראה בשם "יהודה", אולם מייד נאמר עליה: "ותעמוד מלדת". מדוע נפסק השפע לאחר ההודיה? והסבירו זאת הראשונים⁵ משום שביחד עם ההודיה על העבר צריכה לבוא גם בקשה על העתיד, ועל כן גם אנו נוסף ונבקש על העתיד: "יהי ה' אלוקינו עמנו, אל יעזבנו ואל יטשנו" (מלכים א' ת, נז).

"הן עם כלביא יקום"

מדינת ישראל התכוננה למלחמה עם איראן כשלושים שנה תמימות. שלושים שנה של מסירות נפש, ועמל אין סופי של כלל זרועות הביטחון ומנהיגות המדינה, ומן הסתם התקיים בנו בזכות זאת הנאמר: "את עוניי ואת יגיע כפי ראה אלוקים ויוכח אמש" (בראשית לא, מב).

ריבוי הניסים שראינו בעינינו בימים האחרונים, לא פחות בכלל מניסי מלחמת ששת הימים – ואף נראה שיותר מהם בלי שום ספק. שמעתי מאיש מודיעין בכיר ביחידת "שלדג" של חיל האוויר, שרוב חייליה "חובשי כיפות שמיים" ובעלי השקפת עולם חילונית למהדרין, שאין חייל אחד ביחידה שלו שלא משוכנע שהפעם מדובר בסיוע ממרום. ככל שאדם חשוף יותר לפרטים של התכנון, מלווה את תהליכי הביצוע ומודע למה שהתרחש בזמן אמת – כך הוא מבין עד כמה גורמים נסיבתיים, או שלא ניתנים

4. "ישראל ראויים לגאולה, גם זה בכלל הציפיה לישועה, להכיר ולהאמין כי ראויים המה ישראל להיגאל בכל שעה ושעה, שאף אם רבים הם הליקויים מצד החוץ, טהורים ונקיים הם מצד הפנים, כדברי התקוני זוהר תקון ס' על דרא דעקבתא דמשיחא 'טב מלגאו ולבושא דיליה ביש דא איהו עני ורוכב על חמור'. שאם לא מכירים בזה אי אפשר לצפות לגאולה באותה שעה. לכן יש להעמיק בקדושתם של ישראל ועומק זכותם שהם ראויים תמיד לגאולה. ואם עברה השעה ולא נגאלו, אין זה אלא מכבשי דרחמנא, ואין לך רשות להרהר בזה" (הרב חרל"פ, מי מרום, ממעיני הישועה ג, פרק א').

5. "ודבר גדול מצינו בדברי החוזה הקדוש מלובלין על הכתוב (בראשית כ"ט ל"ה) 'ותאמר הפעם אודה את ה' על כן קראה שמו יהודה ותעמוד מלדת'. דכיון שנתנה לאה הודיה על העבר (הפעם אודה את ה') ולא ביקשה על העתיד, הפסיקה בכך את ירידת השפע ותעמוד מלדת, וכבר קדמו האבן עזרא שם וז"ל 'כאומר אודה את השם שנתן לי כל זה ויספיק לי, על כן עמדה מלדת'. וכ"כ בפירוש הטור על התורה שם 'הנותן הודאה למקום שנתן לה כל חלקה ולא בקשה על יותר ועל כן עמדה מלדת', הרי לך שכיון לדעת הראשונים ביסוד חשוב זה" (הרב אשר וייס, מנחת-אשר, וילך, "עם זו יצרתי לי תהילתי יספרו").

לחזויו, משפיעים על מהלך העניינים, והוא יכול להכיר באמת את יד ה' הנעלמת והגלויה גם יחד. דברים אלו באו לידי ביטוי בדברי רה"מ, מר בנימין נתניהו, עם סיום המערכה:
"יחד עשינו את הבלתי נתפס. עם כלביא קם. עם ישראל חי. ובעזרת ה' – עם הנצח יבטיח את נצח ישראל".

נמנה חלק מניסי המערכה כפי שסוכם ברשת⁶ במאמר בשם: "יד השם בהתגלות: מחקר מקיף על ניסים והשגחה אלוקית במבצע 'עם כלביא'":

חיסול כל שרשרת הפיקוד בצבא האיראני ומשמרות המהפכה במכה אחת ב"מבצע עריפה", במקביל למכת הפתיחה, חוסלו תשעה מדעני גרעין איראנים בכירים בבתייהם הפרטיים ברחבי טהרן, השמדת כל סוללות ה-S-300 האיראניות, יירוט 100% מהכטב"מים במתקפה הראשונה, סיכול תוכנית מתקפת הטילים המסיבית של איראן, פגיעה מדויקת במטה משמרות המהפכה בטהרן, חיסול רמטכ"ל המלחמה השני תוך ימים, ההגעה לשליטה אווירית מוחלטת בשמי טהרן, העובדה המדהימה שאף טייס או חייל לא נפגע במערכה למרות הסיכונים הרבים, השמדת חיל האוויר האיראני על הקרקע, הבריחה ההמונית והפאניקה בטהרן, התערבות אמריקנית מתוזמנת באופן מושלם ופגיעה אנושה בכל מתקני הגרעין הבולטים באיראן, פער מדהים בין איום פוטנציאלי לנזק בפועל – מערכות ההגנה האווירית של ישראל, בסיוע אמריקני, רשמו אחוזי יירוט פנומנליים של מעל 99% מהכטב"מים ומעל 90% מהטילים הבליסטיים. גם במקרים המעטים של חדירה, רוב הטילים נפלו בשטחים פתוחים או גרמו נזק מינימלי יחסית. מתוך מאות טילים בליסטיים וקטלניים ששוגרו, נהרגו בישראל 24 אזרחים.

כל אחד מהניסים הללו זוקק הודאה נפרדת וייחודית, והוא מבטא חסד עצום שאין כמותו. על אחת כמה וכמה כשכל הניסים הללו מתלכדים יחדיו ומופיעים בזה אחר זה, בתקופה כליכך קצרה של 12 ימים בלבד.

מו"ר הגר"א שפירא זצ"ל הסביר את האמור בפיוט "דיינו" שנאמר בהגדה של פסח⁸ – שאין הכוונה שהיינו מסתפקים בדבר הזה בלבד, אלא שיש חיוב הודאה מיוחד לקב"ה על כל פרט ופרט. דהיינו – להודות אפילו על יציאת מצרים בלי קבלת התורה, ועל קבלת התורה עוד טרם שנכנסנו לארץ ישראל, ועל הכניסה לארץ ישראל עוד לפני שנבנה המקדש. וראייתו לדבריו מנוסח תפילת ההודיה על ירידת הגשמים שמופיעה בתלמוד (תענית ו, ב) "מודים אנחנו לפניך... על כל טיפה וטיפה שהורדת לנו".

6. בנאום מיוחד לאומה, ביום שלישי כ"ח סיון תשפ"ה.

7. נמצא בכתובת: <https://robust-snake-rkc7tep.gamma.site>

8. הגדה של פסח "היושבת בגנים", הוצאת ישיבת "מרכז הרב".

כך גם עלינו להודות לקב"ה על כל נס ונס מניסי ההצלה והישועה, אע"פ שהמערכה עוד לא נשלמה וטרם יצאנו עם כל מבוקשנו בידינו. גם אם נכפתה עלינו, בלחץ אמריקאי כבד, עצירת ההתקפה והמומנטום, גם אם הניסיון לגרום לקריסת שלטון הרשע באיראן טרם הצליח, וגם אם "ראש הנחש" ימ"ש, טרם חוסל – בכל זאת עלינו להודות לקב"ה על כך שהצורך הזה הושפל קשות, נאמניו הקרובים ביותר חוסלו, הוא עצמו הוברח לבונקר סודי כאחרון שפני הסלע, חזה בכל מפעל חייו השטני הופך למאכולת אש ואת בני עמו שוחקים ומלגלים על כישלונותיו. כן מהרה יתקיים בקרוב גם בצורך הזה האמור במגילת אסתר: "אם מזרע היהודים מרדכי אשר החלוֹת לנפל לפניו, לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו" (אסתר ג, יג).

במבט מעמיק יותר על הפיוט "דיינו", ניתן לראות את הקשר הסיבתי בין האירועים שעליהם אנו מודים – יציאת מצרים, מתן תורה, ירושת הארץ, בניין המקדש. כך גם כעת, עם סיום מבצע "עם כלביא" – מתברר הקשר הסיבתי בין כל מאורעות "מלחמת שמיני עצרת" כולם וכיצד התקיים בנו: "הפכת מספדי למחול לי" (תהילים ל, יב) "וממכה עצמה מתקן רטייה" (פיוט סליחות ליום ג'), **והאסון הגדול של טבח יום שמחת תורה יצר את טבעת האש שכילתה את תכנית ההשמדה השטנית שטוו אויבנו. כגל של אגוזים, חזית אחר חזית, עם ישראל השמיד את אויביו ומבקשי רעתו, באופן שאף אסטרטג או מומחה צבאי לא היה מעלה על דעתו לפני כשנתיים שבדרך זו – יוסרו האיזמים הקיומיים על מדינת ישראל. ההכאה באויבנו – החמאס בעזה, החיזבאללה – בלבנון, הרש"פ – ביו"ש, קריסת משטר הרשע בסוריה, המתקפות כנגד החות'ים, וכעת, מעמד "הסיום" – בהשפלת שלטון הרשע הפחדני בטהרן. כל אלו נגרמו עקב הטבח הנפשע ופתיחת המלחמה מוגת הלב של מנהיגי החמאס, שהביאו ביהירותם ובטיפשותם ל"נכבה" נוספת על בני עמם, וחובתנו לדאוג שרישומה יהיה ניכר ומהדהד למשך דורות רבים.**

אנו מקווים שבסוף המלחמה, רצועת עזה כולה תחזור לבעלותו של עם ישראל, והמהגרים העזתים שהגיעו הנה בזמן המנדט הבריטי ישוּבו בדרך זו או אחרת לארצות ערב ולארצות המערב גם יחד. מלחמה זו, שהחלה בחילול השם נורא ואיום, תסתיים באמור בפרשת "וזאת הברכה", הנקראת ביום שמחת תורה: "ואתה על במותימו תדרוך" (דברים לג, כט). מלחמה זו עוד תיקרא בספרי דברי הימים: "מלחמת רוב יושביה עליה" והיא תהיה גם קו פרשת המים הרוחני של מדינת ישראל⁹.

9. הרחבה בעניין זה ראה לעיל בשיחה הראשונה בספר זה: "משיב הרוח".

לאחרונה, התפרסם חשבון מדהים בשם הגר"א אודות "עת מלחמה ועת שלום"¹⁰, מבלי להיכנס לגופם של דברים, נסיים בכך שאנו מייחלים ומתפללים ש"עת המלחמה" הזאת – תהפוך במהרה ל"עת שלום". עת השלום האמיתי, עת של "המלך שהשלום שלו", ונזכה כולנו ל"וישם לך שלום", במהרה בימינו, אמן.

10. חישוב עתים מאת הרב אליקים לבנון, הרב אורי שרקי והרב ברוך רוזנבלום, לפיו יום י"ז תמוז תשפ"ה, יום תחילת מבצע "עם כלביא", הוא יום המעבר "מעט מלחמה" ל"עת שלום" ע"פ חישוב העיתים שבספר קהלת. כידוע, שלמה המלך מנה 28 עיתים בקהלת, כגון: "עת ללדת". אם כן, 6,000 שנות עולם חלקי 28 שווה 214.285 שנה לכל עת. השבר 0.285 נתרגם אותו לימים: $0.285 \times 355 = 253$ ימים מתחילת השנה, שהובילו בדיוק ל"ז בסיוון – היום שבו החל מבצע "עם כלביא".

יסוד הדברים נמצא בספרו של הקדוש רבי שלמה מולכו "חית קנה", והובאו דבריו גם ב"מגלה עמוקות" פרשת ויצא, וכן הובאה מסורת דומה בשם הגר"א ע"י המשגיח הרב אליהו לופיאן זצ"ל בספרו "לב אליהו".

עם פרסום הדברים היו שערערו על ההתאמה לשנת תשפ"ה או לתאריך י"ז בתמוז הנ"ל, אבל ברור שיסוד הדברים מתאמת עם תקופתנו בכללותה, מעבר מתקופת מלחמות משיח בן יוסף לשלום עולמי בימי משיח בן דוד, כפי שהובאו הדברים לעיל בשיחה "קול מבשר, מבשר ואומר" במלאת שנה למלחמה.

**בואו שעריו בתודה
חצרותיו בתהילה**

לאור הנסים הגלויים שאירעו במלחמת "עם כלביא", ומתוך תחושת תודה עמוקה ושבח לה' יתברך על חסדיו המרובים ונפלאותיו הגדולות, הרבנות הראשית לישראל והקרן למורשת הכותל המערבי יקיימו תפילת ראש חודש חגיגית, בשילוב אמירת פרקי הודיה והלל

יום שישי | ראש חודש תמוז תשפ"ה | 27.06.2025
בשעה 08:00
ברחבת הכותל המערבי

בהשתתפות ובמעמד הרבנים הראשיים לישראל:

נשיא בית הדין הרבני הגדול - הראשון לציון הגאון רבי דוד יוסף שליט"א
נשיא מועצת הרבנות הראשית - הגאון רבי קלמן מאיר בר שליט"א
רב הכותל המערבי והמקומות הקדושים - הגאון רבי שמואל רבינוביץ שליט"א
חברי מועצת הרבנות הראשית לישראל, ראשי ישיבות, רבני ערים, דיינים ורבנים

הציבור מוזמן לבוא ולהשתתף בתפילת ההודיה ולהתאחד יחד ברנע של אמונה, אחדות והכרת הטוב

המעמד יועבר בשידור חי באתר הקרן למורשת הכותל המערבי

קריאה לתפילת הודיה חגיגית על ניסי "מלחמת עם כלביא" בהשתתפות הרבנים הראשיים לישראל (הקרן למורשת הכותל המערבי)

701

יודו לה' חסדו
ונפלאותיו לבני אדם
תהלים קו ח

ישיבת ההסדר
רמת-גן

עם כלביא

בהודיה על הניסים והנפלאות שזכינו להם,
ובתפילה להמשך ישועות, הציבור הרחב מוזמן

**תפילת הודיה חגיגית
עם הלל שלם
ומזמורי הודיה**

עפי" הדרכת מו"ר הרה"ג הרב יעקב אריאל שליט"א
בעניין הברכה - בני עדות המזרח ישמעו אשכנזי שמברך

**יום שישי הקרוב! (27.6) ר"ח תמוז
בישיבת רמת-גן // אצ"ל 39
07:30 תחילת התפילה**

עזרת נשים פתוחה

קריאה לאמירת הלל שלם בברכה ביום ראש חודש תמוז תשפ"ה לאור ניסי מלחמת "עם כלביא"

"מחר, יום שישי, ר"ח תמוז, יש לומר הלל שלם ברוב עם כהודאה על הצלת ישראל... על הנסים ועל הגבורות ועל התשועות ועל המלחמות שעשית לנו כהודאה לה' על ניסיו ונפלאותיו – אנו ממליצים לבתי הכנסת לקרוא את ההלל ביום שישי, ב' דר"ח תמוז – ברוב עם ובחגיגות מיוחדת על הצלתנו ועל פדות נפשנו. ראוי לומר הלל שלם. ולמנהג האשכנזים שמברכים על ההלל – יכוונו זאת גם בברכה. אחרי קריאת ההלל – קבלת עול מלכות שמיים. כדאי להזמין את כל הציבור לתפילת הודאה זו" (מתוך כרוז ובו קריאת רבני תורת הארץ הטובה, יום חמישי, ל' סיון תשפ"ה).

הרב יעקב אריאל ציין בראיון עמו שהמקור לכך – הוא הנהגתו של הרב בצלאל זולטי לאחר מלחמת ששת הימים – לומר הלל שלם בברכה בראש חודש סיון כהודאה על ניסי המלחמה.

רבנים רבים, ובהם: הרב שמואל אליהו והרב יוסף צבי רימון, הורו לציבור הרחב לברך את ברכת "הטוב והמטיב" בשם ומלכות בעקבות הפצצת מתקני הגרעין האירניים בפורדו, והרב אליהו אף הורה להימנע מאמירת תחנון ולהוסיף את פרק ק' בתהילים, "מזמור לתודה". גם בארגון רבני צהר קראו לציבור להוסיף את פרק "מזמור לתודה" בסוף התפילה, לברך את ברכת "הטוב והמטיב" ולא לומר תחנון בתפילה. "איגוד רבני המערב בא"י" אף קרא לציבור הרחב לקבוע את שבת פרשת קרח, השבת הסמוכה לסיום המערכה, בה מתכנס הציבור לבתי הכנסת, כיום הודיה ולגמור את ההלל בברכה וברוב עם (הודאה על נס הצלת ישראל במבצע 'עם כלביא', א' בתמוז התשפ"ה).

נספחים

שאלות ותשובות בני נוער ותלמידי ישיבות צעירים

אין סיכוי לשנות את המצב במדינה

(שאלה מתלמידי "ישיבה לצעירים בירושלים" (ישל"צ), כיתות ט'-י"ב, תמוז תשפ"ד)

שאלה: איך המלחמה הזאת תהיה נקודת תפנית רוחנית בתולדות המדינה? הרי לא משנה מה רוב העם רוצה, בסוף מי ששולט במדינה אלו אותם אנשים שעשו את מרד הסרבנות לפני המלחמה, ואין לנו סיכוי לשינוי. אין לנו גם שליטה על מינוי בכירים במשפט או בכירים בביטחון.

תשובה:

כשהעם יהיה מספיק נחוש בהבנה שמה שהיה בעבר – לא יכול יותר להיות, אז יתרחש השינוי. כולם יודעים שמהו מבעבע כאן, השאלה הגדולה מתי הוא יתפרץ. התקשורת מנסה לייאש אותנו, להגיד לנו שאין סיכוי, אבל האמת היא שזה הפוך, הם מנהלים קרב נסיגה. אנחנו חושבים שאין לנו סיכוי, והם יודעים בתת ההכרה שלהם שכבר ניצחנו, וכעת הם נאבקים על הזכות להפסיד בכבוד, בבקשת "יבנה וחכמיה" – להבדיל, כמובן – "בג"ץ וחכמיו".

ייקח עוד חמש שנים, ייקח עוד עשר שנים. אם יש אפי איתם אחד, עופר וינטר אחד, אתה יכול לחסום אותם, אבל אם מדרג מח"ט ומעלה כולם יהיו "וינטרים", מה תעשה? תקים "צבא חליפני", "הצבא של קפלן", כמו באיראן, יהיה צבא רגיל ויהיה צבא עילית – "משמרות הנאורות", מה הם יעשו?! כבר היום, רוב חטיבות החי"ר המתמרנות בעלות בריאות נפשית יהודית, בעוד שבחיל האוויר וביחידות מודיעין 8,200 יש צורך בתוכניות הבראה, שתתרחשנה עם הזמן.

אם יש לנו "הרב שמואל אליהו" אחד, אתה יכול להשתיק אותו. אבל אם יש מאתיים "הרב שמואל אליהו", אתה לא יכול להשתיק אותם, נכון?! המציאות היא כזאת שעם ישראל עולה קומה ורוצה לחיות חיים שיש בהם יראת שמיים. מי שמזהה את זה וזה מפריע לו, אז הוא יכול לעכב, אבל הוא לא יכול למנוע.

שאלה: האם אתה צריך תמיד ללכת עם כל האמת שלך, או שאתה צריך סוג של לבלף במיונים ליחידות מובחרות בשביל להתקדם ולהעלות בדרגה בצבא?

תשובה: אתה צריך להיות איש אמת. אתה לא יכול לשקר. אם כתוצאה מזה תיחסם – אז הקב"ה יפתח לך אפיקים אחרים ששם אתה תוכל להועיל לעם ישראל. אבל גם פה צריך להיות חכם, לא צריך לנפנף מולם ולהתגרות ולמשוך תשומת לב יתירה, אלא להיות איש אמת ולפעול בצניעות וענווה.

שאלו את הרב גורן בזמנו את השאלה הזאת, וגם הוא לא התיר לשקר, אלא יש להיות חכם ולהשיב בשאלה דומה. למשל, בחור ששואלים אותו במיונים האם הוא יסרב לפנות יישובים, יענה שיסרב להרוס את בג"ץ או שיסרב לפקודה בלתי חוקית בעליל. אבל צריך לדעת שהיום אנחנו צריכים להיות בימים אחרים. הימים הללו של משטרת המחשבות חלפו מן העולם ביחד עם הטבח של שמחת תורה. שהרי גם אם תענה שתפנה יישובים, הם לא יאמינו לך. לכן אין שום עניין לעשות מזה נושא לדיון. אחרי הטבח של שמחת תורה זה באמת לא משנה עכשיו – זו מציאות היפותטית, המציאות הביטחונית לקחה אותנו למחוזות אחרים לגמרי, מחוזות של יישוב ארץ-ישראל ולא חלילה של החרבתה.

באשר למינוי בכירים. תראה מה היה בעבר בסוגייה זאת. מי שלא רצה את יואב גלנט כרמטכ"ל, קיבל אותו במשרד ביטחון. מי שלא רצה את אפי איתם כאלוף בצה"ל, קיבל אותו כחבר קבינט. אמנם הרב אליהו רצה שהוא יהיה שר ביטחון, אבל זה כבר היה יותר מדי קשה למפד"ל לדרוש בזמנו. גם כאן, מי שלא רצה את עופר וינטר כאלוף, יקבל אותו מעל הראש שלו באופן זה או אחר.

במשך כל השנים, השמאל טען שהחייל הדתי נאמן לרב ולא נאמן למדינה, אבל התקופה שלפני המלחמה הזאת הוכיחה שדווקא השמאל – נאמן יותר לאג'נדה שלו מאשר

1. "באשר לשאלה ב', איך יענו החיילים שנשאלים בסדרות חינוך, אם יבצעו את הפקודות לפנות יישובים יהודים, תשובתי היא שעליהם לשתוק ולא לענות על שאלות אלו, כי אסור להם לשקר ולומר שהם יצייתו לפקודה, כי 'מדבר שקר תרחק', ולענות שהם יפרו את הפקודה גם כן אינם צריכים, כדי לא לעורר נגדם שנאה, לכן מוטב שישתקו ולא יענו עליה כלל, ויקיימו את מאמר חז"ל: 'מלה בסלע שתיקה בשני סלעים' (נדפס ב"פניני הלכה", כרך העם והארץ, תשובות הרב גורן, סימן ה').

למדינה. לכן זה תם ונשלם, נגמר הסיפור. כל הזמן השמאל טען שהוא "ממלכתי", בעוד שהמציאות הראתה שהם היו מוכנים להקריב את ביטחון המדינה על מזבח השנאה האישית לנתניהו.

השקר שמלומדי השמאל העלילו במשך שנים על החיילים בני התורה, שהם לא נאמנים למדינה – התהפך על אומרו. כעת, התברר שאותם מלומדים נאמנים למדינה רק אם הם בשלטון, ורק אם הם על ההגה, אבל לקבל על עצמם את רצון העם, שמאס במשטר הדיכוי המשפטי ורוצה להחזיר את הכוח אליו – את זה הם לא מוכנים לקבל. לכן עכשיו לכל הפחות, זה נקרא בלמדנות ישיבתית, חסר ב"כוח הטענה". "כוח הטענה" שלהם ירד, ולכן אפשר להשיב עכשיו לשאלות אלו: כשם שאתה תבצע פקודה צבאית רק אם בג"צ יאשר לך, כך גם אני אקיים פקודה כל עוד היא לא נוגדת את ההלכה, וממילא הדבר משחרר אותנו מהצורך להתפלפל על כך בינינו.

השאלה האם יהיה שינוי אמיתי בעקבות המלחמה הזאת או לא – תלויה בנו. אם הרב דרוקמן והרב חנן פורת היו יושבים רגל על רגל אחרי מלחמת יום-הכיפורים ומחכים לראות מה יקרה, אז אולי לא היינו זוכים לראות את הופעת תנועת "גוש-אמונים", אבל הם הבינו שהתפקיד שלהם זה לעשות. אז הם עשו וזכו לסייעתא דשמיא. חזק ונתחזק.

עסקת החטופים הראשונה

(שאלה שנשאלה בישיבת ההסדר "אורות יעקב" ברחובות, כסלו תשפ"ד)

שאלה: מה דעת הרב לגבי הפסקת האש?

תשובה: זה נושא שאינו צבאי³. לצבא כידוע יש רק תכלית אחת, **לנצח במלחמה**. מי שיכול לעסוק בכך, אלו רק האזרחים שחושבים שזה מה שצריך לעשות או שאסור לעשות. אבל אין ספק שמבחינת הכוחות המתמרנים זה מאוד קשה, אתה באמצע תמרון והכול נעצר. גם ללוחמים עצמם קשה עם חוסר הוודאות, אבל הצבא מבצע מה שהדרג המדיני מחליט. הצבא הוא לא גורם שמחווה דעתו על ההחלטות הללו.

גם ההלכה היהודית מאפשרת לנו איזשהו מרווח תמרון מסוים, שצריך להיוועץ עם הרבנות הראשית לישראל, עם פוסקי ההלכה, ואם אחר כך הממשלה מחליטה מה שהחליטה – החלטתה תקפה ע"פ ההלכה. בסופו של דבר, הדבר הזה נועד בכדי לשחרר חטופים, שזה בפירוש חלק ממטרות הלחימה, אז הצבא יודע מה לעשות בינתיים, והתוכניות להמשך כבר מוכנות.

אמרתי לכם כבר במהלך השיחה, כתוב: "ארדוף אויבי ואשיגם ולא אשוב עד כלותם" (תהילים יח, לח) – **הפסקת האש היא רק "בכלותם", ועכשיו זו לא הפסקת האש, זה שיפור טקטי בשביל להשיג הישגים אסטרטגים, "שיפור לאחור"**. אנחנו בינתיים עורכים תחקירים, מאשרים תוכניות להמשך, מוציאים את הלוחמים לרענונים, הם היו חמישים יום בפנים, עכשיו הם מתרעננים.

אשתי סיפרה לי שאתמול הגיע ליישוב שלנו בן היישוב, המשרת בחטיבת "הקומנדו", שלא היה בביתו מאז שמחת תורה. אתמול הוא הגיע הביתה בפעם ראשונה. גם דברים כאלו הפסקת האש עושה.

2. עסקת שחרור החטופים (המכונה גם: עסקת החטופים הראשונה) בין מדינת ישראל לארגון הטרור חמאס, במהלך מלחמת חרבות ברזל, התקיימה בין י"א בכסלו תשפ"ד לבין י"ח בכסלו באותה שנה, והושגה בתיווך קטר. ההסכם כלל הפוגה הדדית בלחימה ברצועת עזה במלחמת חרבות ברזל, שחרור אסירים ביטחוניים תמורת שחרור חטופים ישראלים זורים, בעיקר נשים וילדים, והכנסת דלק וסיוע הומניטרי לרצועת עזה.

ביצוע ההסכם החל בהפוגה הדדית בלחימה ביום שישי י"א כסלו תשפ"ד בשעה 7:00 בבוקר. ההסכם הוארך פעמיים ביומיים, בהם שוחררו 40 חטופים נוספים. בפועל ההפוגה בלחימה נמשכה שבע יממות ושחררו במסגרתה 80 ישראלים תמורת שחרור 240 אסירים. בנוסף, שוחררו שלא במסגרת ההסכם ישראלים אחד בעל אזרחות רוסית, ו-24 בעלי אזרחות זרה (23 תאילנדים ופיליפיני אחד) שנחטפו מישראל (ויקיפדיה).

3. בהיותו על מדים בעת שנשאלה השאלה, מצאתי לנכון לא להתבטא לגופו של עניין.

אז הכול תלוי בנו. אם הפסקת האש המובן שלה הוא לחדול הכול, אני חושב שזה יכול להשאיר טעם מר מאוד אצל הלוחמים ולסכן את קיום המדינה. אבל אם הפסקת האש המובן שלה הוא לעשות מה שאפשר בכדי להחזיר הביתה את הבנים והבנות שלנו, ולאחר מכן להמשיך ביתר שאת, אז זה סיפור אחר.

אומנם מבחינה הלכתית, יש דעות בפוסקים לכאן ולכאן⁴. ולענ"ד, זאת לא שאלה קלאסית בהלכות פדיון שבויים כפי שהיה בעבר, זו שאלה בהלכות מלחמה⁵ וכאן צריך פסיקה ציבורית. הכתובת לשאלות הללו היא הרבנות הראשית לישראל.

בזמנו, לפני שממשלת רבין יצאה למבצע אנטבה, הלך ראש הממשלה לראשל"צ, הרב עובדיה יוסף זצ"ל, ושאל אותו מה עמדת ההלכה בנידון. זה היה ביום שישי, במוצאי שבת יצא לדרך המבצע, והרב עובדיה יוסף כתב תשובה הלכתית ב"יביע אומר", סימן ארוך מאוד על שחרור החטופים בהלכה⁶. גם הרב שאול ישראל⁷ והרב שלמה גורן

4. ראה את דעת הראשל"צ הרב יצחק יוסף (תמוז תשפ"ד) שהיות ומדובר בפיקוח נפש מידי הוא דוחה סכנה עתידית שעלולה להיגרם ע"י המחבלים המשוחררים ולא אומרים בכה"ג "אין פודים את השבויים ביותר מכדי דמיהם", ושכן פסק אביו הגר"ע יוסף זצ"ל בתשובתו בעניין מבצע אנטבה (מכתב לוי"ד תנועת ש"ס, מערש"ק פרשת שמות, י"ח טבת תשפ"ה), ולעומתו דעת הרב שמואל אליהו שכתב: "קראתי פסקי הלכה שהתירו שחרור מחבלים בעסקת ג'יבריל, ושיבחו את עסקת שחרורו של גלעד שליט. הסברה שלהם היא, שמה שחשוב זו הסכנה של השבוי שנמצאת מול עיננו, ולא החשש העתידי שמתו בעתיד ימותו אנשים אחרים על ידי המחבלים המשוחררים. כך הם התירו גם את שחרור המחבלים גם היום, בלי לקחת בחשבון את הסיכון העתידי. הסברה הזו מנוגדת לאיסור התורה לשחרר רוצח ולא משנה מה התמורה שתקבל בעדו. התורה אומרת כי בכך אתה מחניף את הארץ ומעודד רוצחים עתידיים. (במדבר לה ל-לג) הסברה הזו, היא נגד מה שכתוב בגמרא ונפסק בשו"ע שלא משחררים שבויים יתר על כדי דמיהם (שו"ע יו"ד רנב ד). בגלל שבשחרור הזה אתה מעודד את החוטפים לחטוף יהודים בעתיד. הדרך הנכונה היא להילחם במחבלים כמו ששחרר אברהם אבינו בקרב את השבויים מארבעת המלכים. כך שחררו עם ישראל את השבי בערד, כך שחרר דוד את השבויים בצקלג. וכך עשינו במבצע אנטבה ששבר את זרועם של הרשעים מסוף העולם ועד סופו. (עי' יבי"א י חו"מ ו) (הלכה יומית, הרב שמואל אליהו, ט' כסלו תשפ"ד).

5. ראה בהרחבה בדברי הרב אליהו רחמים זייני בחוברת "בין כלל לפרט", מבט תורני עכשווי על מצות פדיון שבויים, חותם, אדר תשפ"ד.

6. שו"ת יביע אומר חלק י – חושן משפט סימן ו'.

7. ראה בספרו: חוות בנימין, חלק א, עמ' קכט, סימן יז, ירושלים, תשנ"ב.

כתבו על כך מאמרים מנומקים⁸, הרבה פוסקים כתבו על כך מאז⁹, זו סוגיה הלכתית לכל דבר ועניין.

תמצית העניין הוא שההלכה, בסופו של דבר, נותנת את הסמכות ההלכתית למנהיג המדיני לקבל את ההחלטה הכי נכונה בתנאים הנוכחיים, ועל כן אין להקיש ממקרה אחד למשנהו, ואתה צריך ללמוד טוב את העקרונות בכדי ליישם במציאות המשתנית. בשם ה' נעשה ונצליח.

8. ראה בספרו: תורת המדינה, עמוד 424-436, ירושלים, תשנ"ו. וראה בספר: לשעה ולדורות, למו"ד הגר"מ צוריאל זצ"ל, ח"א עמ' 154-155, בני-ברק, תשע"ב, מה שהוכיח ביחס לסיום המאמר הנדפס בתורת המדינה בעניין זה, לעומת דעתו העקרונית של הגר"ש גורן זצ"ל.

9. ראה: "יחסם של גדולי ישראל לשחרור מחבלים להצלת חטופי אנטבה", הרב אוריאל בנה, המעין, גיליון 218, תמוז תשע"ו [נג, ד] עמ' 23-35.

הרב בנר הרחיב בסוגיה זו בספרו: "מנשרים קלו": בירורי הלכה ומאמרים נוספים סביב 'מבצע אנטבה, שדרות, תשפ"א.

הסכם ישראל-חמאס

(שו"ת בני נוער, "ישיבה לצעירים חרשה", כיתות ט'-י"ב, שבט תשפ"ה – מסע לדרום הארץ בעקבות הגבורה)

יחס להסכם ישראל-חמאס – תשובה בנושא היחס לשלב א' של עסקת שחרור החטופים תמורת שחרור המחבלים ונסיגה מציר נצרים ופילדלפי¹⁰ (י"ט טבת תשפ"ה).

שאלה: איך אפשר לשאת את ההפקרות של העסקה הזאת? כל הישגי המלחמה יורדים לטמיון וכל הדם של החללים והפצועים נשפך לשווא!?

תשובה: כשאנשים יוצאים להילחם, כל אחד מגדיר לעצמו את מטרת המלחמה באופן שונה. כשהחברים שלנו, היקרים והאהובים, יצאו להילחם, אני בטוח שהם הגדירו לעצמם מטרה פנימית. המטרה שלנו הייתה להכות באויב מכה קשה, להשמיד אותו, לשחרר מחדש את חבלי ארץ ישראל שניתנו לאויב ולהחזיר את כבוד ישראל. אלו אבני בניין שמתוכן, בוגרי בתי המדרש של הציונות הדתית על כל אגפיה, מ"הגוש" ועד "הר המור", מ"הקיבוץ הדתי" ועד "יצהר" – "חרדלי"ם ו"לייטי"ם, שמרנים וליברליים – יחדיו, כולם יצאו להילחם כדי להשמיד את האויב, לכבוש את ארץ ישראל ולהרים את כבוד עם ישראל בעולם שכבודו כבוד שמיים, ועל ייחוד ה' ערכו מלחמה.

אבל חלק גדול מאחינו בני ישראל יצאו להילחם מתוך כורח דיעבדי של מלחמת "אין ברירה", שאמר אומנם בתחילת הקרבות – "או אנחנו או הם", אבל לאחר שעבר פרק זמן משמעותי של לחימה, ומבחינתם האויב כבר הוכה מכה קשה, ולדעתם הוא אינו מסוגל יותר בטווח הנראה לעין לחזור על פעולת הטבח – משום כך, בתוך פרק זמן קצר מאוד, מוקד המלחמה שלהם עבר אך ורק בכדי להחזיר את החטופים. וזאת בשילוב קמפיין תקשורתי חזק מאוד, שלא הותיר שום סיכוי למי שלא שולט באמצעי המדיה ובמוסדות האליטה העמוקים – אקדמיה, משפט, תקשורת, ראשי הצבא, ושם הכוח של השמאל חזק מאוד. למעשה, זה קרב אבוד מראש בניסיון להטות את התודעה הציבורית

10. הסכם חמאס-ישראל (מכונה גם עסקת שחרור החטופים השנייה) נחתם בין ארגון הטרור חמאס למדינת ישראל במהלך מלחמת חרבות ברזל. הוסכם כי הלחימה ברצועת עזה תיפסק; חמאס ישחרר חטופים ישראלים שנחטפו לרצועת עזה במהלך טבח שבעה באוקטובר; ישראל תשחרר אסירים ביטחוניים פלסטינים, בהם מורשעים ברצח במסגרת פיגועי טרור, תכניס לרצועת עזה סיוע הומניטרי מוגבר, וצה"ל ייסוג מרוב שטח הרצועה. לעסקה זאת קדמה עסקת שחרור חטופים והפסקת אש שהתקיימה בכסלו תשפ"ד. ההסכם נכנס לתוקף ביט' טבת תשפ"ה. השלב הראשון בביצוע העסקה, שבו שוחררו מספרים מוסכמים מראש של חטופים, תוכנן להימשך 42 ימים שבמהלכם יידונו תנאי השלב השני שיחל בסיום השלב הראשון ככל שיגיעו להסכמות. הפסקת האש הסתיימה ביח' אדר תשפ"ה, כשצה"ל פתח במבצע "עוז וחבר" (ויקיפדיה).

הכללית. כך נוצר מצב שבמידה והציבור שלנו היה מתעקש על כך שמטרת המלחמה שלנו כוללת שחרור חבלי ארץ ישראל ויישובם מחדש, היינו עלולים להישאר לבדנו בקרב.

אנסח זאת יותר בחדות. כמובן שאני לא צריך להגיד לכם, שאנוכי הקטן ברמה האישית מתנגד לעסקת החטופים כפי שהתגבשה באופן הזה, ורואה בה חילול כבוד שמיים וחילול כבוד ישראל, אבל כידוע, בכל דבר רע שבעולם יש יסוד אחד שמחיה אותו. כנראה שהקב"ה, כך אמר מורי ורבי, הרב בני אייזנר זצ"ל, בכמה הזדמנויות, הקב"ה לא מוותר על אף יהודי, ובכלל זאת הוא גם לא מוותר על אחינו השמאלנים לדבר ה'...

אתם עוד חבר'ה צעירים, אני לא יודע אם אתם תבינו מה אני מתכוון להגיד, אבל לא בטוח בכלל שעיקר המלחמה אחרינו. יכול מאוד להיות שנכונו לנו ימים מאוד מאתגרים ברמה הלאומית. כיוון שאחינו החרדים לדבר ה', לצערנו הרב, לא נושאים בנועם עול השירות בצה"ל, שזה נתפס כחילול השם בפני עצמו¹¹. יוצא שרוב האנשים שנושאים בפועל באחריות הביטחונית על מדינת ישראל, שייכים כרגע לקו החשיבה שסובר שאנחנו יצאנו למלחמה בעיקר בכדי להחזיר את החטופים. ועל כן, בכדי שנוכל להמשיך להילחם בעתיד הקרוב במידת הצורך, בין אם זה יהיה עם מצרים, בין אם זה יהיה ירדן, בין אם זה יהיה טורקיה, בין אם זה יהיה ערביי יו"ש, בין אם זה יהיה ערביי ישראל הקטנה, אנחנו חייבים שכל הציבורים המשרתים היום בצה"ל ימשיכו להגיע למילואים.

מבחינת הציבור שנגדיר אותו השמאל הציוני בישראל, הנושא של החטופים הוא הנושא שעליו הם ימסרו את הנפש, וילכו אתו רחוק מאוד, חלקים מסוימים ממנו מוכנים אפילו להרוס את המדינה וגם את הצבא לשם השגת היעד הזה. לצערנו, הם הוכיחו בשנתיים האחרונות שהם יודעים להרוס את המדינה יותר טוב מאיתנו. ועל כן, נוצר כאן סוג של פיקוח נפש כללי של מדינת ישראל, שההנהגה שלנו הבינה כנראה שאין בנמצא חלופה אחרת שתאפשר להשיג את מטרת המלחמה הראשית והמשך המלחמה עד הניצחון המוחלט, ללא העצירה הזאת של תנופת הלחימה לצורך השבת החטופים, בכדי ללכד מחדש את כלל הציבורים המשרתים בצה"ל סביב הלחימה בעזה.

זו מסוג ההחלטות הקשות ביותר, כשם שהרב צבי יהודה והרב חרל"פ בעת קבלת תכנית החלוקה בשנת תש"ח בכו יחדיו וזעקו: "ואת ארצי חילקו!" (יואל ד, ב), אך עוד באותו הלילה, יצאו החוצה ורקדו בכיכר ציון עם המוני עמך בית ישראל באומרים: "מאת ה' היתה זאת היא נפלאת בעינינו" (תהילים קיח, ג). ישנם דברים שאודותם היה אומר הרב צבי יהודה: "הבדיעבד שלנו הוא הלכתחילה של הקב"ה".

11. ראה להלן בקצרה ראשי פרקים בעניין זה בתשובה מספר 5.

הם אומרים דבר מאוד פשוט. להציל את החטופים זה פיקוח נפש מידי, אם לא עכשיו, לעולם לא תוכל להציל אותם. אני מסביר לך מה הם אומרים, אתה יכול להגיד שאתה חולק על זה. הם אומרים דבר מאוד פשוט. לכבוש את עזה, לשטח אותה, להפוך אותה לאבק, לעשות מה שאתם רוצים, כל זה אפשר לעשות גם בעוד חודשיים. כרגע, אנחנו צריכים להחזיר מאתיים אנשים הביתה... אתה לא חייב להסכים איתם, אבל לפחות תבין את ההיגיון שמניע אותם.

ומה אנחנו יכולים לקחת מכאן לעבודת ה'?" **צריך לקחת מכאן מסירות נפש שלא לוותר על אף יהודי. ואם ככה זה בגשמיות, "קל וחומר" שכך צריך להיות גם ברוחניות.** תלמד מהם שכשם שהם לא מוכנים לוותר על אף יהודי בגשמיות, כך גם אתה אל תוותר על אף יהודי ברוחניות. חזק חזק ונתחזק.

צה"ל נלחם לא לפי ההלכה ונגרם עקב כך מוות מיותר של חיילים

(שו"ת בני נוער, ישיבה לצעירים חרשה, כיתות ט'-י"ב, שבט תשפ"ה – מסע לדרום הארץ בעקבות הגבורה)

שאלה: איך אני יכול להתגייס לצה"ל? אני יודע שבסוף יתנו לי פקודה שמנוגדת לתורה, והפקודה הזאת תגרום למוות מיותר של חיילים. במקום לְשַׁטֵּחַ מקומות מסוכנים מהאוויר – מסכנים חיילים סתם בכניסה קרקעית. וכן עקב דאגה לאזרחי האויב, שחלקם מחבלים ממש, מכניסים חיילים שלנו לסכנה מיותרת.

תשובה: לפני שאתייחס נקודתית, רק אעיר לפרוטוקול שההיסטוריה חוזרת על עצמה, וזה מעניין שאנשים לא לומדים מההיסטוריה. כשבועיים לאחר קום מדינת ישראל, ותוך כדי הקרבות של מלחמת העצמאות, התקבלה החלטה ממשלתית על הקמת צה"ל, שכללה גם את הפירוק של כל המחטרות מנשקן. כמובן שמי ששלט במנגנון ההקמה של צה"ל הייתה "ההגנה", ובפני אנשי האצ"ל ולח"י עמדה ברירה מאוד לא נעימה: הם היו צריכים להתפרק מנשקם ולקבל עליהם למעשה את הפיקוד הבכיר של תנועת העבודה והשמאל, שהם סבלו ממנו כל כך בעבר. אותו פיקוד שמסר אותם לבריטים ורדף אחריהם בתקופת הסזון רק שלוש שנים קודם לכן. ובאמת, הייתה קבוצה קטנה של אנשי אצ"ל שלא עמדה בזה ואמרה: אנחנו לא נלחמנו בבריטים 30 שנה בשביל דוד בן גוריון... עד שלבסוף, חלקם גם ירדו מהארץ. בזאת, כמובן, הם לא פטרו את הבעיות של עם ישראל, אלא הם רק העמיקו את השליטה של בן גוריון במערכות הביטחוניות. זו ידיעה היסטורית שכדאי לדעת, אם אתה רוצה לחזור על הטעות שלהם בתש"ח ולהגביר את השליטה של השמאל הקיצוני בצה"ל – אז אל תתגייס, אבל אל תצפה שמשוהו אחר יקרה. זה קודם כל ברמה הפרקטית-פוליטית.

לגבי הבחינה המהותית. עם כל הכבוד לאחינו בני "הכיפות הסרוגות", "הכיפות הסרוגות" הן אולי כיום עד 40% אחוז מקציני החי"ר¹², שזה אומנם כמעט פי שניים מחלקם באוכלוסייה, אבל כידוע 40% זה לא רוב מובהק ואפילו לא רוב רגיל, יש עוד אנשים בעולם וגם להם יש אידיאולוגיה והשקפת עולם.

אם הייתי עורך מפגש עם בני נוער בגילכם, הגרים בין הוד השרון לרמת השרון, חלקם היו שואלים אותי בדיוק את אותה השאלה שאתם שאלתם, רק בכיוון ההפוך: למה אני צריך לשרת בצבא הכיבוש של "המשיחיים" ולהסתכן עבור מתנחלים "אנטי-ממלכתיים". והתשובה הייתה: **זו המשמעות של צבא אחד לעם אחד, המורכב מציבורים שונים ומגוונים. אחת המשמעויות לכך היא שאת העמדה האישית שלך אתה מניח בצד,**

12. בשנת תשע"ה כ-37.6% ממסיימי קורס קציני חי"ר היו בוגרי החינוך הממלכתי-דתי (ויקיפדיה).

ואתה מבצע את הפקודה שאתה מקבל מהמפקד. אם אתה לא מסוגל לעשות את זה, אז אתה רשאי לסרב פקודה, להיכנס לבית הסוהר ולשלם מחיר אישי. אבל חייל חייב לקיים את פקודת מפקדיו, אחרת המשמעות היא שאין מדינה – ואת ההשלכות של מצב כאוטי כזה ראינו בטבח שמחת תורה. יחד עם זאת, **לנו כאנשים דתיים יש גבול מאוד ברור לציות לפקודה, והוא – לעבור על איסורים או על דברי תורה, במקום שבו אין היתר הלכתי לעבור עליהם.**

אז אם כן, הבנו שגם אם איננו מרוצים מן הפקודות, עלינו לבצען, או לחלופין להגיע לעמדה כזאת שבמסגרתה אנחנו ניתן את הפקודות. זה יקרה אי"ה, לא בעוד שנים רבות, ובינתיים צריך לדעת **שעל פי ההלכה גם פקודה שגויה יש לה תוקף, ובלבד שהשיקול הוא מבצעי ולא נובע מזלזול בחיי החיילים.**

על הפסוק: "האלף לך שלמה, ומאתים לנוטרים את פרו" (שיר-השירים, ה, יב), אומרת הגמרא (שבועות לה, ב) שמלכות ש"קטלה חד משיתא – לא מיענשה". כלומר, אם השלטון, הפיקוד הבכיר, בוחר בדרך מלחמתית שגויה וגורם בכך להרג של עד שישית מכמות הלוחמים בקרב – אין זה בכלל התרשלות, והוא יכול להמשיך בתפקידו¹³. אומר הרב גורף¹⁴, זו ראייה גדולה מאוד שלא מתחשבים במלחמת מצוה בעניין "פיקוח נפש", אלא מצוות מלחמה דוחה אותו, שהרי מדובר בגמרא על יציאה למלחמת רשות (ע"פ תוס'). הרי שעניין פיקוח נפש לא דוחה אפילו מלחמת רשות, והמלכות רשאית להוציא את העם למלחמה אע"פ שייהרגו הרבה חיילים, וק"ו למלחמת מצוה שבה אין הגבלה על האבדות, אלא רק צריך שיהיה סיכוי עקרוני לנצח על מנת שהחלטה להילחם תהיה בעלת תוקף.

לאור מה שהסברנו, כתב לי מורי ורבי, הגאון הרב משה צוריאלי זצ"ל, במכתב ברכה לספר "אוור ישראל בגבורה" שזכינו להוציא לאור ועוסק בבירור ערכו של השירות בצה"ל, שאף על פי שיש לו טענות קשות כלפי מנהיגי צה"ל של היום שמסכנים חיילים לשווא, אבל אף על פי כן, החייל שמשרת בצבא מקיים מצווה גדולה, ורבה זכותו של החייל. נזכה אי"ה למנהיגות טובה, להחלטות נכונות, והכי חשוב – לסייעתא דשמיא.

13. זו שיטת תוס' שם (ד"ה דקטלא), ויש אומרים (חזו"א ע"פ המהרש"א) שכוונת הגמרא היא לשישית מאוכלוסיית האויב שאיננה לוחמת.

14. בספרו: "תורת השבת והמועד", עמ' 85, 341, 451, ירושלים, תשמ"ב.

בעניין גיוס בחורי הישיבות החרדיות

שאלה: מה דעת הרב לגבי גיוס בחורי הישיבות החרדיות בעת הזאת?

תשובה: לענ"ד, לימוד תורה אמיתי הוא לימוד תורה שמביא לידי מעשה. אם אדם לומד בתורה אודות כיבוד הורים, אך הוא עצמו לא מכבד את הוריו – משהו פגום בלימוד שלו. "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה" (קידושין מ, ב). אם אדם לומד תורה ולא מוכן לצאת להילחם עבור עם ישראל בעת מלחמת מצוה¹⁵, משהו יכול להיות פגום בלימוד שלו. אבל גם כאן יש חילוקים והבדלים בין לומדי התורה השונים. אם אדם לומד תורה יומם ולילה, כמו חייל, 24/7, ישן עם נעליים, לא הולך לישון בצהריים, לא מתעסק בחופשה של "בין-הזמנים", "קורע" את עצמו על הלימוד ומקדיש את כל הלימוד כולו לעם ישראל, זה משהו אחר. אבל אם אדם יש לו גם עניינים מסביב שהוא מרשה לעצמו, אז זה פחות טוב, ובמיוחד האנשים המכונים: "לא לומדים".

הבעיה שנוצרה כאן כעת היא שנוצר רושם בציבור הרחב שככל שאדם מקפיד יותר על מצוות שבין אדם למקום, כך הוא פוטר עצמו יותר מקיום מצוות שבין אדם לעמו, לארצו ולמדינתו, ומתוך כך רבים מתרחקים מלומדי התורה ונעשים שונאים לכל דבר שבקדושה. אצל רבים מאוד "מעמך ישראל" השירות בצה"ל הוא חובה מוסרית-אנושית פשוטה, שיסודה הדרך ארץ שקדמה לתורה – והפער הזה בתפיסת השירות בצבא יוצר חילול השם גדול.

הבעיה מחריפה שבעתיים הואיל ועקב אופיו החילוני של צה"ל כיום, ובמיוחד בשל אימוץ ערכים זרים לבית ישראל ע"י הקצונה הבכירה, הפתרון לא יכול להיות שילוב החרדים בצה"ל הגדול, כי המשמעות היא חילון מאסיבי. לצערנו הרב, חלק מראשי הצבא, הדוגלים ברעיונות אוויליים ובחיקוי אורחות הגויים, חושבים שתפקידם הוא לגאול את החרדים מ"בורותם" ולהעביר אותם תהליכי "ישראליוציה", היינו חילון. ועל כן, ראשית הפתרון נעוצה בשינוי הגישה הצה"לית ביחס לחרדים וביצירת מסגרות ייחודיות לציבור החרדי, שתאפשרנה לו לשרת בצבא ויחד עם זאת לשמור על אורחות חיו.

לגבי קווים עקרוניים לפתרון הבעיה החברתית, נראה לי שניתן להניח באופן סביר שאם **הציבור החרדי היה מאפשר לבחורים או לאברכים שאינם לומדים, אותם אלו "שתורתם אינה אומנותם" בלשון המעטה, להתגייס ולשרת במסגרות מיוחדות שמותאמות לציבור החרדי לגונוני** (כאמור, איני בעד שהם ישרתו בצבא הגדול, כי זה עלול להיות הרסני מבחינה רוחנית), אז הציבור החילוני היה מקבל באהבה גמורה את זה שיש לומדי תורה שהם רשאים

15. וראה בספרנו "אזור ישראל בגבורה", מובאות מגדולי דורנו שסברו שאכן לפנינו מלחמת מצוה ממש.

ללמוד ולא לשרת במשך שנים רבות. כשם שהציבור החילוני מבין שיש מדענים, רופאים ומהנדסים, שלא לוקחים אותם בגיל 18 לקפוץ על הג'בלאות, משום שצריך ללמוד ולעמול 12 שנה בכדי להיות רופא טוב, וכשתהיה רופא, תשרת בצה"ל בתור רופא. "מסלול עתודה". כך בקל וחומר שעם ישראל צריך גם "עתודה רוחנית". כשתהיה תלמיד חכם גדול, תוכל להוביל את עם ישראל, תוכל להסביר לו מה הוא עושה כאן, תוכל לתת לו כוח לנצח את האויבים שלנו.

דרך נוספת שאפשר להציע לפרנסי הציבור החרדי. כעת, בנסיבות הקיימות, אתם לא יכולים לתת בחורים צעירים בני 18 עד 25 – מובן לגמרי, אבל מה לגבי אנשים מיושבים בדעתם בני 30 עד 45, שהם כבר לא ב"כולל" כל היום, הם כבר עובדים, הקימו משפחה. תעשו עבורם מסלול שירות שבו הם יוכלו ליטול חלק במצות "עזרת ישראל מיד צר" ולהגן על בני משפחותיהם, ויחד עם זאת להישאר נאמנים לבית גידולם. צריך לחשוב ביצירתיות ובענווה מתוך גישה כלל-ישראלית, ואפשר למצוא הסדר ייחודי לציבור החרדי לגווינו, לפחות כהסדר ביניים עד שהמצב יתייצב.

דרכים נוספות שהוצעו הן: שירות ביטחוני שאינו צבאי, כגון במשמר הלאומי או בכיתות כוננות בערים וביישובים, וכן לימוד תורה על מדים במסגרת "כוללים" במחנות הצבא, וישנם עוד רעיונות שונים ומעניינים שצריך לבחון. **אבל כמושכל יסוד, נראה לי דבר פשוט שכשם שאנו מבינים בדעת שאין לכפות על אדם "חילוני" קיום מצוות "דתיות", כך אין לכפות על אדם "חרדי" קיום מצוות "לאומיות".**

הכול מתחיל בחינוך. הציבור החרדי, לאט לאט, מפנים את ערכי הלאומיות מתוך התורה. **ככל ש"תורת ארץ ישראל" תופיעה במציאות בשלמותה, כך גם הציבור החרדי יוכל לעבור שינויים מופלגים שנראים כרגע בלתי אפשריים.** צריך להמשיך ולהקים ישיבות הסדר, מכינות קדם צבאיות ומסגרות נוספות המיועדות לציבור החרדי, בדגש על שירות בקבוצות גדולות ושילוב סדר יום עם עיסוק משמעותי בלימוד תורה, וכן לערוך שינוי יסודי באווירה הציבורית בצה"ל שתהיה מותאמת יותר ויותר למשרתים העתידיים בו, שחלק גדול מהם יהיו מסורתיים, דתיים וחרדים באחוזים שטרם נראו בעבר.

מטכ"ל רב"ץ 672
 מחלקת הרבנות
 ענף ההלכה
 ראש הענף
 סימוכין הלכה 094
 כי"ג בתשרי תשפ"ד
 08 באוקטובר 2023

הנחיות הלכתיות - "חרבות ברזל"

- א. מדינת ישראל נמצאת במלחמה בזירה הדרומית, ובדריכות גבוהה מאוד גם בזירות אחרות.
- ב. במצב דברים זה, העיקרון ההלכתי המרכזי הוא "עד רדתה" – מצוה וחובה לעשות כל פעולה שתתרום למאמץ המלחמתי, ותוביל להכרעת האויב, ובלשונו של הריב"ש (שו"ת, ק"א): "ומחלין את השבת לכל צרכי המצור, ואפילו שלא מפני הסכנה".
- ג. עיקרון יסודי זה בא לידי ביטוי במגוון תחומים הלכתיים, ובעיקר שניים:
1. **רציפות תפקודית בשבת כבחול**, ועשיית כל הדרוש לצורכי המלחמה גם במהלך השבת – כרגיל ובלא שינוי.
 בכלל זה, לא רק פעילות מבצעית, אלא גם המעטפת הנדרשת לפעילות במפקדות, בחמ"לים ובשאר המערכים תומכי הלחימה.
 כמו כן, ניתן לבצע בשבת את כל הדרוש לצורך שליטה ובקרה בכח אדם.
 2. העוסק בפעילות מבצעית נחשב "עוסק במצוה – הפטור מן המצוה", והדבר משמעותי לחיובו להתפלל (במניין, ובכלל; בהתאם לזמן הפנוי העומד לרשותו) ולחיובו בשאר מצוות. כל העוסק במלחמה נדרש להפנות את מירב מאמציו לביצוע תפקידו המבצעי על הצד הטוב ביותר, ולהימנע מכל פעולה המסיחה את דעתו מן המשימה.
 - ד. על אף האמור, מטבע הדברים עשויות להתעורר שאלות הלכתיות שונות, הנוגעות לנושאים שאין להם משמעות מבצעית ישירה או עקיפה, ולגביהם יש להיועץ בסגלי הרבנות הצבאית בכל מקרה לגופו.
 - ה. בכל שאלה או ספק ניתן לפנות גם לקו הפתוח של הרבנות הצבאית הזמין 24/7, ומספרו: 0529-414-414.

חזק ונתחזק בעד עמנו ובעד ערי א-להינו,

אל"ם הרב חיים ויסברג
 ראש מחלקת הרבנות

סא"ל הרב אחי שורץ
 ראש ענף ההלכה

מסמך ההנחיות של ענף ההלכה ברבנות הצבאית בפתיחת המלחמה - המבוסס על דין "עד רדתה" - כפי פסיקתו של מו"ר הגר"ש גורן זצ"ל

פרקים אישיים וכלליישראלים

201	• הקדמה
203	• מספיקי הפרט
210	• מעברים – ארבעה עולמות בשעתיים וחצי
212	• "מלא מחדש" – מקבץ קצר של דברי תורה צבאיים
225	• "אמבולנס רוחני"

הקדמה

בבוקר שמחת תורה תשפ"ד, סמוך לשעה שבע בבוקר, בעלותי לתפילת שחרית במקום מגוריי ביישוב נריה אשר בהר אפרים, סיפר לי אחד מתושבי היישוב כי במהלך הבוקר אירעו חדירות ליישובים וירי מאסיבי של טילים לערי ישראל ושהמשלה הכריזה על מלחמה. מייד כששמעתי זאת, התנגן בראשי הפסוק: "וגנותי על העיר הזאת להושיעה..." (ישעיהו לו, לה), ובטחתי בחסד הקב"ה שגרם לאויבינו לטעות ולצאת למלחמה דווקא ביום שמיני עצרת ושמחת תורה, שבו הדוד והרעייה מאוחדים בייחוד גמור. כמובן שלא ידעתי באותה השעה את ההיקף הבלתי נתפס של האירועים, ובוודאי שלא הבנתי במה מדובר, אחרת הייתי עוזב הכול ועולה על מדים באופן מידי, כפי שנעשה ביישובי העוטף וכן ע"י רבים מבין אלו שהבינו את המצב לאשורו.

במהלך תפילת שחרית, הוכרז בבית הכנסת ע"י הגבאים, לאחר התייעצות עם מרא דאתרא, כי כל מי שיכול להיות מזומן למילואים או למערך חיוני אחר, נדרש ללכת לביתו ולשאת עליו את הפלאפון. עקב כך, חזרתי לביתי ולקחתי את הפלאפון, ואכן, מייד עם סיום ההקפות ובפתח הוצאת ספר תורה, צלצל החייגן בטלפון שלי, "ויהי בנסוע הארון..." נסענו גם אננו.

עוצבת "חֲצִי האש" (551) היא חטיבת קומנדו במילואים, שהייתה לי הזכות לכהן בה בקודש במהלך המלחמה. החטיבה פעלה בשנתיים אלו תחת מספר אוגדות מתמרנות במהלך המלחמה, מצפון ועד דרום, במזרח ובמערב.

בראשית המערכה בחזית הדרום, עם אוגדה 252 ("עוצבת סיני"), או כפי שכינינו אותה בעגה רבנית "אוגדה בה"ב" (252 בגימטרייה) בפרברי בית חנוך, לאחר מכן עם אוגדה 162 ("עוצבת הפלדה") בבית־להיא ובג'באליה.

במהלך החודשים אדר ב'-סיוון תשפ"ד גדודי החטיבה ניהלו קרב הגנה ברכס רמים, במטולה ומשגב עם בחזית הצפון כחלק מהמערכה לשמירת יישובי הצפון, ולאחר כשנה, בקיץ תשפ"ה, החטיבה חזרה בשנית לגזרת רכס־רמים במציאות מבצעית שונה לגמרי עם אוגדה 91 ("עוצבת הגליל").

בין לבין, החטיבה תפסה קו משמעותי ב"פרוזדור נצרים" תחת אוגדה 99 ("עוצבת הבזק"), הייתה שותפה ל"נוהל קרב" בחזית הצפון עם אוגדת האם שלנו, אוגדה 98 ("עוצבת האש"), שתמכה בנו לאורך כל המלחמה, אולם בסופו של דבר לא הופעלה במבצע "חיצו הצפון" כנגד חיזבאללה. לעומת זאת, החטיבה הוקפצה ב"צו שמונה" לילי במהלך מבצע "עם כלביא" כנגד איראן לפעילות בעמק יזרעאל, והייתה שותפה בכך להקמתה של אוגדת הבקעה החדשה, אוגדה 96 ("עוצבת הגלעד") בחזית המזרחית.

במקביל לפעילות הצבאית, זכיתי ללמד תורה ב"ישיבה לצעירים חרשה" שבגוש טלמונים ולחנך נערי ישראל לתורה ולתעודה בשנתיים סוערות וגדושות אלו. טעימה משנתיים מיוחדות אלו, בדפים שלפניכם.

מספיקי הפרט / יהושע אודרברג

והוא כֵּהֵן,
מוֹשֶׁה לְמַלְחָמָה,
מְדַבֵּק פֶּרֶט לְכָלֵל.

בְּהִתְהַלְכְּכֵם תִּנְחָה אוֹתוֹ,
בְּקָרֵב מִחֲנֹה יָבִיא אֹתוֹ.
הַשֹּׁפָר מִנְחָה,
לְהָרִים קָרְנָם,
וְחֵבֶר יָבִיא חֶבֶר,
בְּבִרְפַת כְּהָנִים,
יִסְמְךָ אוֹתָם.

בְּשֵׁם ה' תַּעֲשׂוּ וְתִצְלִיחוּ,
כָּל אֶחָד וְכָנֵס בְּשֹׁפָר,
וַיִּדְיֵהֶם עָלָיו, לְמַעַן יִחְזְקוּ,
קָרְבִים וּבָאִים יוֹתֵה,
כְּשֶׁעָלִיָּהֶם הַפֶּתֶר.

(*יד* ה' הויה במקניהם,

מר חשוון תשפ"ד)

* שם השיר מהווה משחק מילים של המחבר סביב המונח הצה"לי של חיל המשא"ן (שלישות):
"תספיקי הפרט" – המבטא דאגה למילוי ציוד אישי וצרכיו הנפשיים של כל חייל וחייל.
הרחבה על מעמד ברכת הכוהנים המתואר כאן – ראה לעיל בשיחה "משיב הרוח" – תחת
הכותרת "ויהי בנסוע הארון".
הרב יהושע אודרברג, רב קהילה, מחנך ומשורר, שירת בגדס"ר 6551 של עוצבת חיצי אש 551,
כמש"ק רבנות בתחילת המערכה.

י"ד חשון תשפ"ד, גדס"ר 6551 מעמד ברכת כוהנים לפני יציאה להתקפה קרקעית בבית חאנון

”ויהי בנסוע הארון” - ספר התורה בדרך לחיילי ישראל “בכל מקום שהם”

קריאה בתורה בשטח עם חיילי גדוד 7008 (כ”ז תשרי תשפ”ד - חמישה ימים לאחר פרוץ המלחמה)

"המבדיל בין אור לחושך... בין ישראל לעמים" - הבדלה
בקדמית חטיבת "חיצי האש" (551), מוצאי שבת קודש
פרשת נח (וי חשון תשפ"ד) צילום: אריאל תורג'מן

חייל מניח תפילין בעמדת רבנות החטיבה בעת ריענון יציאה מעזה - כפר הנופש באשקלון
(י"ד בכסלו תשפ"ד)

רבנות חטיבה 551

בס"ד

הנחיות הלכתיות לצום עשרה בטבת – מלחמת חרבות ברזל

1. תיקנו חכמינו ז"ל לצום ביום עשרה בטבת, לזכר תחילת המצור על ירושלים בדור חורבן בית-המקדש. לאחר קום המדינה, קבעה הרבנות הראשית לישראל יום זה כיום הזיכרון לנרצחי השואה שיום פטירתם לא נודע - "יום הקדיש הכללי".
2. השנה, הצום חל ביום שישי. הצום מתחיל בעלות השחר - בשעה 4:59, ומסתיים בצאת הכוכבים – בשעה 17:04. הצום כולל איסור אכילה ושתייה.
3. חיילים העסוקים בלחימה או בפעילות פיזית המסייעת ללחימה, או שעשויים להיות מוקפצים למשימות אלה כך שלא יספיקו לאכול ולהיות כשירים למשימתם, מחויבים לאכול ולשתות. בכלל זה, כל חייל ששואה מעבר לגב"ל בכל משימה שהיא.
4. חיילים השוהים בעורף – בבסיסים ובשטחי הכינוס, ומבצעים משימות שמאפשרות להם לצום – יתחילו את הצום. אם במהלך היום ירגישו צורך לאכול לצורך משימתם – יאכלו וישתו כל צרכם, ואין צריכים להמשיך בצום, וראוי להימנע מאכילת תענוג.
5. הצום מסתיים בליל שבת, ויש לשמוע קידוש לפני שאוכלים ושותים.
6. לכל שאלה והתלבטות ניתן לפנות לרבנות החטיבה.

רב החטיבה

רס"ן הרב שי הירש

הנחיות הלכתיות לקראת צום עשרה בטבת תשפ"ה

תפילה במניין באוהל בית הכנסת בקדמת 551 (כסלו תשפ"ד)

מפגש רבני חטיבת "חצי האש" (551) עם הרב מיכה הלוי שליט"א במחנה ליפקין (כ"א טבת תשפ"ד)

מעברים - ארבעה עולמות בשעתיים וחצי...

(על בסיס דברים ב"יום עיבוד" בסיום הקפה א' בלחימה בפני חבריי במפקדת החטיבה - טבת תשפ"ד, בתוספת נוף בעת העלאת הדברים על הכתב)

...לא קל לי המעמד הזה, בתור רב המופקד על המערך שאחראי בין השאר על הטיפול בחללים, יש מן הסתם הרבה דברים שמתרחשים. אודות חלק אפשר לדבר, ועל חלק אי אפשר לדבר. רק קצת להסביר לכם טיפה מה המורכבות של תפקיד "רב צבאי", אגע באיזשהו סיפור שמבחינתי הוא כלול בתפקיד וגם ברמה האישית מהווה רגע שיא מקצועי במלחמה עבורי, וזה מה שהיה לנו בנרדראשון של חנוכה.

היה לנו מאוד חשוב להיכנס פנימה להדליק נרות עם הלוחמים ברצועה, ולא להישאר בקדמית החטיבה במחנה. במשך מספר ימים ערכנו הכנות לכך, מבחינת תיאום ואישורים מתאימים ותכנון הכניסה פנימה. קיבלתי גם משימה שלישותית מהמפקדה, להביא שבצ"ק¹ עדכני של חפ"ק המח"ט שנמצא בעזה. כשיצאתי מהמפקדה לנסיעה פנימה, ובידיי נשק אישי, שכפ"ץ וקסדה, ראה אותי אחד החברים מתא הרפואה במפקדה ושאל אותי בפליאה: מדוע אני מסתכן בכניסה לעזה בשביל הדלקת נר חנוכה, הרי יש לי אישה וילדים? עניתי לו שלשם כך בדיוק התגייסתי לצה"ל. למשמע דבריי הוא התרגש מאוד, שינה טעמו ונפרדנו זה מזה לשלום.

תוך כדי הנסיעה מ"יד-מרדכי" למחסום ארוז, קיבלתי טלפונים מכל העולם על שני חללים בגדוד 699 (כמובן שטרם ידענו את זהותם). תא הרבנות עבד חזק בקדמית החטיבה, הסגן שלי והמש"קים של הרבנות כבר ביצעו את רוב עבודת התיאום ביחס לפינוי שלהם לשטחונן, אז יכולתי להמשיך ולבצע משימה חשובה בתחום חיזוק רוח לחימה. אומנם, היו לי הרבה התלבטויות עם עצמי - לחזור חזרה לבסיס או להמשיך ולהיכנס פנימה - בסופו של דבר, החלטנו להמשיך, והצלחנו להיכנס פנימה והגענו למקום שהלוחמים נמצאים. התברר שאלוף פיקוד דרום נמצא שם גם כן, והתקיימה הערכת מצב עם המח"ט שלנו, הייתה גם שיחה חשובה של האלוף עם המג"דים בגזרה, עלו שם דברים מאוד אישיים, דברים מיוחדים בין אנשים גדולים שנמצאים בלחימה עצימה, ולאחר מכן, בסיום הערכת המצב, הייתה הדלקת נר ראשון של חנוכה. אני ביקשתי מאלוף הפיקוד שהוא ידליק. הוא אמר שאני אדליק, **אמרתי לו: לא. חשוב שהאלוף ידליק, כי אתה המפקד. הוא מדליק בשביל כל עם ישראל.** באמת, טוב שהיה האירוע הזה בקול רעש גדול, עם נציגות של דו"צ שצילמו

1. שבצ"ק - שיבוץ קרבי. רשימת שמות החיילים המשתתפים בפעולה כלשהי. תנאי לשליטה בכוח האדם ולהפעלתו.

את האירוע. החטיבה הייתה במשבר מורלי, שני חללים מאותו גדוד באותו יום, ואף נדחתה הדלקת נרות חגיגית במעמד משפחות הנופלים שתוכננה להתקיים באותו ערב במפקדת החטיבה. אחר כך הוציאו אותי בחזרה מחוץ לרצועה, ובטרם הספקתי לעכל את מה שעברתי בפנים, זכורני שבדרך חזרה בין מחסום ארז לבסיס שלנו ברחובות, פתחתי את הרדיו ושמעתי בחדשות את השמות של שני החללים שלנו, איל מאיר ברקוביץ' וגל אייזנקוט הי"ד, ונכנסתי להלם. פתאום אני מבין את המשמעות, בן של רמטכ"ל לשעבר, חבר כנסת, חבר קבינט המלחמה, נופל בקרב ואתו המורל של עם ישראל – ואנחנו באותו ערב מדליקים נרות חנוכה עם הלוחמים שלנו בעזה, ובכל אתרי האינטרנט הגדולים הכתבה הראשית באתר – אלוף פיקוד דרום מדליק נרות עם חטיבה 551 בתוך עזה, וזה מרים בחזרה את רוח העם ורוח הלוחמים – שתבינו מה המעשים הקטנים שלנו עושים.

המעבר הזה היה לי מאוד חד, הגעתי לבסיס ברחובות והייתי חייב לרוץ מיד להדלקת נר חנוכה עם הגדס"ר (אחד מגדודי החטיבה), עם הלוחמים ועם מחלקת החימוש של הגדס"ר. הזמינו אותי לשם בבוקר להדליק איתם נרות בערב, ותוך כדי ההדלקה קיבלתי עדכון מרב האוגדה שלנו, שהרב של גדוד 699 הוציא החוצה פריטים מסוימים ששייכים לאחד החללים שנפלו באותו יום, ויש צורך להעביר אותם לבסיס הרבנות במחנה שורה לקראת ההלוויה. קצינת השלישות החטיבתית ביחד עם הסגן שלי, שאיננו כוהן, נסעו לשורה להעביר את חפצי החייל הקדוש לקבורה, וסיכמנו בינינו מראש שאצא הביתה לאחר הדלקת נר ראשון (ובתא הרבנות נשאר המש"ק והסגן שלי שחזר לאחר כשעתיים). ואתה שואל את עצמך ביציאה מהבסיס, מה אתה עושה עכשיו, והנה בדרך הביתה צריך להתפלל ערבית, עצרתי בעיר חרדית שנמצאת בדרך לביתי, התפללתי שמה על מדים והמשכתי לתלמידים שלי בישיבה, שהיו בדיוק בסיומה של מסיבת חנוכה, ושמה כבר התפרקתי בבכי מאירועי היום, **זה קשה מאוד. המעברים הללו, ארבעה עולמות. מי יאמין לך שהיית בעזה? מי יאמין לך שהדלקת נרות בבסיס? מי יאמין לך שעצרת בדרך לערבית על מדים בעיר החרדית, לתמיהתם של הנוכחים, והגעת בסוף לתלמידים שלך שהבטחת להיות איתם, אם תצליח, במסיבת חנוכה, והכול בתוך שעותיים וחצי! שיתוף קטן במעברים בחיים. תודה.**

”מלא מחדש” - מקבץ קצר של דברי תורה צבאיים

לפרשת וירא

פרשת וירא היא הפרשה הרביעית בחומש בראשית, המספרת את תולדותיהם של האבות והאימהות של עם ישראל, והיא מוקדשת להמשך קורותיו של אברהם אבינו. הפרשה פותחת בסיפור הכנסת האורחים של אברהם אבינו. אורחים אלו, המתגלים כמלאכי השרת, הם המבשרים לאברהם על הולדת בנו, ולאחר מכן הם המשחיתים את סדום ובנותיה תוך כדי הצלה פלאית של לוט, אחיינו של אברהם, ושתי בנותיו.

זוהי הפעם השנייה בה חייו של לוט ניצלו בזכותו של אברהם אבינו. אולם בעוד שבפרשה הקודמת, פרשת ”לך-לך”, אברהם מציל את לוט באמצעות פעולה מלחמתית הכרוכה בהתגייסות עצמית וחירוף נפש על מנת להצילו מידי שוביו, הרי שבפרשת וירא, זכותו האישית, המוסרית והערכית של אברהם אבינו היא העומדת לו ללוט, ובזכותה הוא ניצל באורח נסי בידי ההשגחה העליונה מגורלה הנורא של סדום. מכאן ניתן ללמוד שדרך ההשפעה של אנשי המעלה על סביבתם מסוגלת להועיל באופנים שונים לחברה האנושית.

גם אתם, משרתי החטיבה יקרים, הנכם אנשי מעלה, היוצאים ממסגרתכם הפרטית ומוכנים להתמסר למען ביטחון העם והמדינה, וזאת תוך כדי לחימה פיזית ומתוך התגייסות מוסרית וערכית כאחת. בזאת, הנכם ממשיכי דרכו של אברהם אבינו, שתבע מעצמו פעולה בשני המישורים הללו יחדיו, בכדי להיטיב לעולם כולו, ולקרוא בשם ה' אל עולם. חזק ונתחזק – עד הניצחון!

בברכת כוהנים באהבה רבה,

רס"ן הרב שי הירש,

רב עוצבת ”חיצי־אש”

הכנסת ספר־תורה מהודר שנתרם ע״י קהילה חשובה בצפון ת״א - למוצב צה״ל בציר נצרים (חשון תשפ״ה)

עירובין במוצב צה״ל בציר נצרים (חשון תשפ״ה)

פרשת השבוע

"מלא מחדש - ערכים וזהות בפרשת השבוע"

פרשת חיי שרה

לאחר פטירתה של שרה אמנו, אברהם מזדרז להשיא אישה לבנו יצחק. אברהם לא מעוניין ביצירת קרבה משפחתית לבנות כנען המקולקלות במידותיהן ועל כן הוא מורה לעבדו הנאמן אליעזר ללכת לחרן ולחפש אישה לבנו מקרב בנות משפחתו.

אליעזר, ביודעו את החשיבות העצומה שאברהם מחשיב את מידת החסד, עורך מבחן לנערה המיועדת בתחום הנכונות להתאמץ בשביל להיטיב לזולת. ואכן רבקה, היא זו העומדת במבחן ומציעה מיוזמתה להשקות מנדה לא רק את אליעזר אלא גם לשאוב מים עבור כל גמליו.

גם אנחנו נדרשים לעיתים לעמוד במבחנים קשים בתחום עשיית חסד וההתבה לזולת. ישנם מעגלים שונים של חסד, אך האידיאל הוא לקנות את החסד כתכונת נפש ולא רק כמעשה יוצא מגדר הרגיל.

שירות המילואים יש בו הרבה מן החסד והוא מהווה הזדמנות להעמיק בקרבנו את אהבת החסד והכרת הטוב לכל אלו אשר נחלצים ממסגרתם הפרטית ומיטיבים לאומה כולה.

שבת שלום ומבורך

בברכת נהנים באהבה רבה,

רס"ן הרב שי הירש, רב עוצבת "חיצי-אש"

לפרשת תולדות (תשפ"ה)

פרשת תולדות עוסקת בדמותם של יעקב ועשיו. שני תאומים זהים, אך כל כך שונים. האחד איש ערכי ובעל אמירה מוסרית, והשני איש מוכשר מבחינה מעשית, אך מקולקל מאוד מבחינה מידותית. יצחק אבינו רוצה להפוך את עשיו למוביל בענייני המעשה, מתוך כוונה שהיא יבנה תשתית חומרית תקינה שתאפשר ליעקב להוביל את הקו הרוחני. אך רבקה, בחוכמת הנשים שבקרבה, מבינה כי המהלך הזה עתיד להיכשל, ועל כן, יעקב יאלץ לקבל על עצמו את שני התפקידים – המעשי והרוחני כאחד, גם אם הדבר עלול לגרום לעיכוב מסוים במהלך הדרך.

לאחר קבלת הברכות מאת אביו, יעקב נושא בקרבו שתי מהויות. "קומת יעקב" – שעניינה תיקון העולם המעשי שבאה בעקבות העשייה הכבירה של עשיו, ו"קומת ישראל" – שתפקידה לתקן את העולם מבחינה ערכית ורוחנית. זהו מפתח חשוב להבנת המתרחש בחציו השני של ספר בראשית.

אנו נמצאים בעולם הצבאי, שהינו עולם המעשה, אולם מאפיין מובהק של צבא ישראל הינו שהעשייה הצבאית יונקת את צידוקה הערכי מתוך עולם המוסר והרוח. אנו באים בשם הצדק והמוסר ובשם הקריאה האמיתית בשם ה'. בעוד שאויבינו מזייפים את דבר האל ובאים לקרב מתוך תאוות רצח ושנאה, או מתוך עולם מוסרי מעוות ההופך טוב לרע ורע לטוב. נמשיך בדרך האמת וננצח!

שבת שלום,

רס"ן הרב שי הירש,

רב עוצבת "חיצי האש"

לפרשת ויצא (תשפ"ד)

השבת אנו קוראים בתורה את פרשת ויצא. הפרשה השביעית בחומש בראשית, המוקדש לתולדות חיייהם של האבות והאימהות של עם ישראל. במוקד הפרשה – סיפור בריחתו של יעקב אבינו אל חרן מפני עשיו אחיו אשר רוצה להורגו, חתונתו עם רחל ולאה, בנותיו של לבן הארמי, הולדת בניו – שבטי ישראל, ומאורעותיו בבית חותנו, ועד החלטתו לשוב בחזרה אל ארץ ישראל בעקבות הציווי האלוקי. יעקב אבינו נאלץ להתמודד עם שנאה קשה ורדיפה מצד אחיו עשיו, וגם עם תכנותו ועורמתו הבלתי פוסקת של חותנו, לבן. למרות זאת, הוא לא נשבר, הוא לא הופך לאדם מריה, אינו עוסק בחיפוש אשמים ולא שוקע בעצבות. יעקב שואל את עצמו כל הזמן: מה תפקידי כעת, כיצד אוכל לעשותו באופן הטוב ביותר, ואינו מרפה מהאמת האלוקית כפי שהיא פועמת בקרבו. עקב כך, יעקב מצליח לשמור על יושר פנימי, ריכוז, דייקנות, מסירות ודבקות במטרה, הוא רועה את צאן לבן באופן מעורר התפעלות, ובראש מעייניו נמצאת דאגתו המתמדת לשלום משפחתו, נשיו וילדיו. לקראת סוף הפרשה, הציווי האלוקי אל יעקב מורה לו לחזור בחזרה לארץ ישראל, משום שרק בה הוא יצליח להגשים את ייעודו, ולחיות חיים שלמים ומליאים.

"מעשה אבות – סימן לבנים" – כאז – כן עתה. גם אנו, חיילי, מפקדי ולוחמי חטיבת "חיצי האש", נמצאים מזה כחודש וחצי במערכה כבדה על חירות עמנו. מערכה שהחלה מתוך שנאה ורשע של אויבינו אשר קמו לכלותנו, ותסתיים בניצחון מוחץ ובהכרעת האויב. נדבק במידותיו ובדרכו של יעקב אבינו, נדבק באמת שלנו, וננצח. בעזרת ה' ובעזרתכם.

בהצדעה.

סרן שי הירש,

רב חטיבת חיצי האש 551.

”אהיה אשר אהיה” - ”לפרשת וארא”

(דבר תורה בבית הכנסת בישוב נריה עם סיום ”הקפה א” במילואים - ערש”ק וארא, ב’ בשבט תשפ”ד)

שבת שלום, ברשות הרב,

בסוף פרשת שמות - נדמה שהפקידה האלוקית נקלעת למבוי סתום ומתממשת הסכנה הגדולה ביותר, התרופפות האמונה אצל הגואל עצמו בבשורת הגאולה שבפיו, באומרו: ”למה זה שלחתיני”.

התרופה לכך - היא ההעמקה בתוכנית הגאולה, אשר נרמזת בגילוי השם האלוקי המהווה את המעטפת הרוחנית להופעת התהליך הארצי כולו. ומתוך כך מבשילה ההבנה שמהותו של תהליך הגאולה עצמו הינו גילוי וכיסוי, וחוזר חלילה. ”אין בן דוד בא עד שיתייאשו מן הגאולה” (סנהדרין זז), וזאת בכדי לברר את הממד המוחלט של הגאולה, שאיננה מעשה ידי אדם, כי אם מעשהו של רבש”ע.

לכל שלב בתוכנית הגאולה ישנו ”סתר המדרגה” הראוי להופעתו. ”והוצאתי” ”והצלתי” ”וגאלתי” ”ולקחתי” ”והבאתי” - כל לשון מופיעה בעת הראוי לה, ובאופן המיוחד להגשמתה בחיי האומה הישראלית. דבר מן ההבטחה אלוקית לאבות לא ייפול ארצה ולא ישוב ריקם, אבל העניינים יגיעו בעת הראויה להם.

נקודת האמונה של ישראל נעוצה ביכולתם להתגבר על ”קוצר הרוח” הנובע מן ”העבודה הקשה”, ונקודת האמונה של משה נעוצה ביכולתו להאמין ביכולתם של ישראל לעשות זאת.

כאז - כן עתה, מופיעים קשיים רבים בתהליך הגאולה. קשיים מבית וקשיים מחוץ, שהינם חלק מהותי מן הגאולה עצמה. ”המיואשים בעם” אינם מאמינים שביכולתנו להתגבר על הקשיים הרבים, ובשל כך הם פוטרם עצמם מן המאמץ לסייע להתגבר על קוצר הרוח דהאידינא. לעומת זאת, מעמיקי הדעת, החדורים באמונתם בצור ישראל וגואל, ”אהיה אשר אהיה”, יודעים שכך הוא סדרם של דברים, ”אורות מאופל אמר ויהי”.

ההבדל בין המיואשים לבין מעמיקי הדעת נעוץ במידת האמונה בוודאותו של התהליך האלוקי שבדורנו. עלינו לקרוא לאחינו המיואשים ולחזק את ליבם, ”ההוא אָמַר וְלֹא יַעֲשֶׂה וְדָבָר וְלֹא יִקְמָנָה”.

המערכה הקשה שאנו נתונים בה יכולה להיות הזדמנות מופלאה להעמקה בתהליך הגאולה שאנו נמצאים בתוכו, ולסייע לנו להתייחס גם אל שגרת חיינו הרגילה כנס אלוקי מתמיד ונמשך, בדמות הגנה על הכבשה מאת שבעים הזאבים החורשים רעתה. ומתוך כך, נזכה גם לראות במדרגה גבוהה יותר עין בעין בגמול האלוקי לכל חורשי

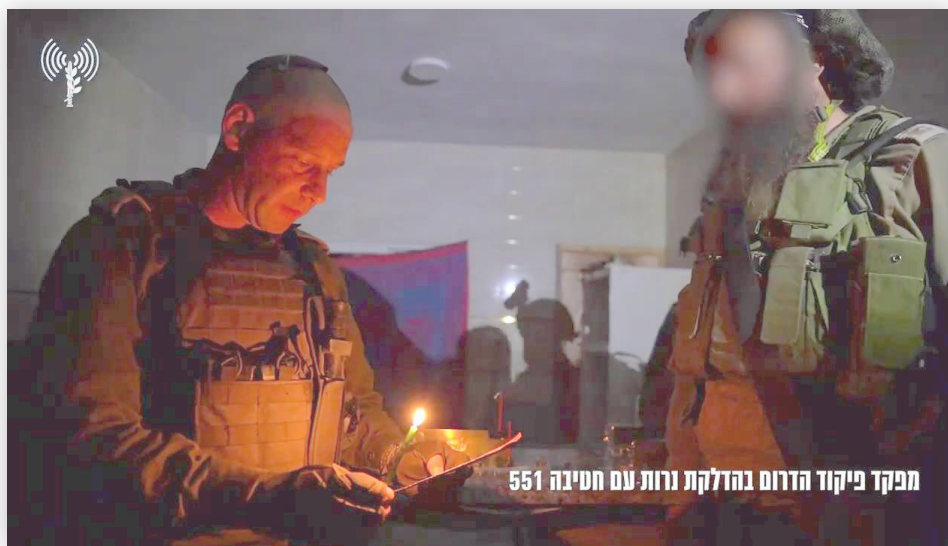
רעתנו ואויבינו הקמים עלינו, עקב כך ששם ה' נקרא עלינו. ויתקיימו בנו דברי הנביא שנקרא בהפטרות השבת (יחזקאל כה, כה-כו):

”כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים בְּקִבְצֵי אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל מִן הָעַמִּים אֲשֶׁר נִפְצְוּ בָם וְנִקְדַּשְׁתִּי בָם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם וְיָשְׁבוּ עַל אַדְמַתָּם אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדֵי לְיַעֲקֹב. וְיָשְׁבוּ עָלֶיהָ לְבָטַח וּבְנוּ בָתַיִם וְנִטְעוּ כְרָמִים וְיָשְׁבוּ לְבָטַח בְּעִשׂוֹתַי שְׂפָטִים בְּכָל הַשָּׂאטִים אֲתֶם מְסֻבִּיבוֹתֶם וְיִדְעוּ כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיהֶם”.

במהרה בימינו אמן. שבת שלום ומבורך.

חנוכייה חטיבתית במחנה ליפקין (חנוכה תשפ"ד) (בנתה ע"י ר' אלעזר מורי הי"ו)

הדלקת נר ראשון של חנוכה תשפ"ד עם אלוף פיקוד דרום ברצועת עזה (צילום דו"צ)

דור הדור

לחיילי, לוחמי ומפקדי חטיבת חיצו האש 551.
אחיי ורעיי,

נמצאים אנו בעיצומה של מלחמה חזיתית, בין מקדשי המוות והרצח, לבין מקדשי החיים, הטהרה, והיושר. ההתנגשות הפיזית בין הצבאות, משקפת נאמנה את ההתנגשות התרבותית בין שתי האידיאות המנוגדות. מסירות הנפש, הדביקות במטרה והאמונה בצדקת הדרך שלכם. היא הערובה לניצחוננו הקרב ובא. גם בימי החשמונאים, היו בני עמינו, מעטים מול רבים, והם אלו שיצאו להיאבק מול עמי תבל על רוחו המיוחדת של עם ישראל, שאותה לא יכלו שונאינו, מאז ועד היום להכחיד, חרף מאמציהם הרבים.

אורם של נרות החנוכה, אור קטן הוא, שלהבת קטנה ולוחשת בתוך חשיכה גדולה ועלטה, אולם, "מעט מן האור דנחה הרבה מן החושך", אור קטן זה, הופך על ידיכם וכתוצאה ממעשיכם, לאור איתן, לאור של עם מיוחד, שעתיך להאיר לעולם כולו. אתם ממשיכים את גבורתם ועוז רוחם של מגיני עמינו בצבאות החשמונאים, "בימים ההם בזמן הזה". גם עליכם עוברים קרבות קשים ומפרכים, אולם בזכות עמידתכם האיתנה אנו משוכנעים ובטוחים כי גם מלחמה זו, תסתיים בניצחון מוחץ ועם ישראל ישכון לבטח בארצו, כימי עולם וכשנים קדמוניות. בברכת נצח ישראל ובשם ה' תעשו ותצליחו.

סרן הרב שי הירש, רבנות החטיבה

חנוכיית הקסאמים על גג ישיבת שדרות

עמדת הדלקת נרות חנוכה בחדר אוכל בקדמית 551 (חנוכה תשפ"ה)

בית הכנסת במוצב צה"ל בציר נצרים בקרבת הישוב נצרים יובב"א

”אל תחת גפן ואל תחת תאנה” (זכריה ג, י) - מוצב בציר נצרים

חוף הים הנושק למוצב צה”ל בציר נצרים - ”עוד אבנך ונבנית”

חוף רפיח תובב"א - "לְאַחַז בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ וַיִּנְעֲרוּ רְשָׁעִים מִמֶּנֶּה" (איוב לח, יג)

"צורת הפתח" לעירוב שבת בשג אחורי במוצב צה"ל בפרוזדור נצרים

”אמבולנס רוחני”

סיפור קצר משלהי תקופת מילואים רביעית במספר... הייתי צריך לסגור שבת באיזה בסיס. התחושה האישית לא הייתה טובה, משום שהיה זה כבר זמן של סוף תעסוקה מבצעית, ואנשים בקושי היו בבסיס, ובדיוק באותו הזמן הייתה ”שבת ישיבה” בישיבה שבה לימדתי. כך שהיה לי מאוד קשה להיות שמח במשימה הזאת של סגירת השבת בבסיס, ובראשי התרוצצו כל הזמן מחשבות שונות של ”אם רק הייתי עכשיו בישיבה עם התלמידים”, או בבית עם המשפחה... וכאן, מה יש כבר לעשות? אין אווירת שבת, אין אפילו למי להעביר שיעורים... ובדיוק באותו זמן, הקב”ה שלח לי סיפור מחזק.

היה יהודי יקר מאוד, הרב דן מרצבך ז”ל, תלמיד חכם יקר שגר בעתניאל בדרום הר חברון. לצערנו הרב, הוא נהרג בתקרית מאוד מצערת. השכם בבוקר אחד, הוא נסע לתפילת ותיקין מעתניאל למערת המכפלה. היתה התרעה חמה של מחבל על הציה, חיילים ירדו מהפילבוקס להקים מחסום ואחד מהם ירה ברכבו של הרב מרצבך והרגו עקב טעות בזיהוי, זכר צדיק לברכה.

הצדיק הזה היה נוסע להעביר שיעורים לקיבוצים באזור באר-שבע. היה נוסע כשלושת רבעי שעה לכל צד, ולשיעורים היו מגיעים שניים-שלושה אנשים. שאלו אותו: לא חבל על הזמן? בזמן הזה אתה יכול לשבת ללמוד, מדוע אתה מיטלטל בדרכים בשביל שלושה אנשים?! השיב להם: תגידו לי, בשביל כמה אנשים שולחים אמבולנס מהתחנה? אדם אחד מספיק! אני ”אמבולנס רוחני”, בשביל יהודי אחד שצריך אותי, אני מוכן להגיע.

זה אדם גדול, אדם כללי, שהפנים את דברי הרב קוק בנוגע ל”יסוד הכללות”. באותו השבוע, כשהייתי קצת מדוכדך מעניין סגירת שבת בבסיס, הקב”ה דאג שאשמע את הסיפור הזה על הרב מרצבך. אמרתי לעצמי: מה שהתאים לרב מרצבך ז”ל, יכול להתאים גם לך. קדימה! סע לבסיס, סגור שבת, שיהיה לך בהצלחה.

הגיעה השבת, הקב”ה עזר, הצלחנו לארגן מניין לקבלת שבת, תפילה יפה, כ-15 אנשים, נחמד. לאחר מכן מגיע זמן סעודת שבת, ניגשים לערוך קידוש. 13 אנשים... אוהל חדר אוכל ענק, מלא בשולחנות ריקים, וסביב השולחן יושבים 13 אנשים. שרים ”שלוש עליכם”, ”אשת חיל”, נרות שבת דלוקים, לוקח את הגביע, מתחיל לקדש. ”ויכולו השמים”, מסיים את הקידוש. פתאום, רואה יהודי אחד מולי, אומר לי: ”חזק וברוך כבוד הרב”. הוא לא בדיוק אחד שנראה ממחוזות ה”חזק וברוך”, טיפוס, נקרא לזה, מורכב מבחינה רוחנית. יש לו כיפת כותל על הראש, מסתכל עליו ואומר לו: מה קרה?

1. דאה לעיל בשיחה ”היסוד הכללי” בחבלי משיח”.

הוא אומר, **"אתה לא יודע מה עשית לי"**. "מה עשיתי לך?" לא יודע. הוא אומר: **"כבר הרבה זמן לא שמעתי קידוש"**. מה זה הרבה זמן? מסתכל עליי, יהודי לא צעיר, ואומר לי בהתרגשות: **"חמש־עשרה שנה לא שמעתי קידוש!"**

אתה יכול לחיות שבועיים בלי לשמוע קידוש?! איך יהודי יכול לחיות רוחנית בלי לשמוע קידוש! איפה היית חמש עשרה שנה? ניגשתי אליו, הנחתי את ידי על ראשו. אמרתי לו: אני מברך אותך שמעכשיו ואילך כל שבוע תשמע קידוש, ושיהיה לך נחת מהילדים, ולאחר מכן הלכתי ליטול ידיים. עברו בערך עשר דקות, מגיעים לשלב של לקיחת האוכל מעמדת ההגשה. פתאום, אני רואה אותו נכנס לאוהל חדר אוכל מבחוץ עם דמעות בעיניים, כל העיניים שלו אדומות, כמו פרוז'קטורים. הוא אומר לי: "הרב, אתה לא יודע מה עשית לי!" ניגשתי אליו ואמרתי לו: **"אחי, זה לא אני עשיתי לך!"** **"זו הנשמה שלך! הנשמה שלך צועקת הצילו! היא מדברת אליך! הקב"ה נותן לך הארה פנימית!"**

חמש עשרה שנה הבן אדם לא שמע קידוש, והנה הוא זכה להארה של הנשמה שלו. איפה? בצב"ל, בישיבה של הרב אלון... צבא ה' לישראל. הוא זכה לשמוע קידוש, הוא זכה להתחזק. הוא יצא מהפרטיות שלו, הוא הגיע לעם ישראל, הוא אמר: "אני מוכן בענווה לשרת את עם ישראל", ועל כן זכה לכך. כל אחד ואחת מאיתנו יכול להיות **"אמבולנס רוחני"** אם רק נהיה מודעים לרובד הזה שקיים בנו.

עמדת הדלקת נרות שבת קודש בחדר אוכל בקדמית 551 (חסון תשפ"ה)

אוהל חדר אוכל בקדמית 551 - לקראת שבת קודש (חסון תשפ"ה)

בס"ד
יום א', טז' חשוון כסלו תשפ"ה 17 נובמבר 2024

עוצבת חיצי האש 551 משרד רב החטיבה

הנדון: מכתב תודה והערכה

לכבוד מר איתי גוטמן וכל צוות הלוגיסטיקה בקדמית החטיבה.
ברצוני להביע את תודתי וההערכתי הגדולה על האופן שבו נערכתם לקראת השבת הראשונה במבצע "חיצי הבזק" בקדמית החטיבה.
ניכר מאוד המאמץ לשוות לחדר האוכל מעטה חגיגי ומכובד כיאה לכבוד יום השבת.
ובמיוחד ההקפדה על דיני ישראל ופקודות הצבא בכל הקשור לחימום המזון והגשתו.
בזכותכם, החיילים זכו לתחושה ביתית שנתנה כוח לעמוד במשימות ביתר שאת.
על כן, כאמור ברצוני להודות לכם ולברככם בהמשך עשייה פורייה ומבורכת למען חיילי החטיבה.

בברכה ובהערכה

רס"ן, הרב שי הירש

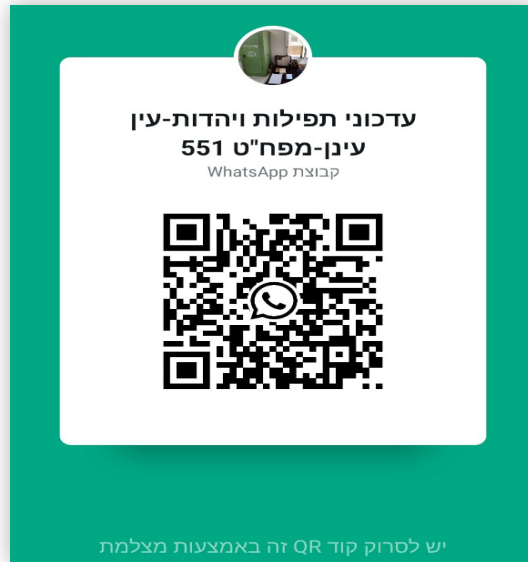
רב עוצבת חיצי האש

מבצע פסח תשפ"ה - הכשרת המטבח וחדר האוכל במפקדת חטיבת "כפיר"

נהר הירדן וגדר הגבול המזרחית בתצפית מאחד ממוצבי "קו המים" המשוקמים בבקעת הירדן (סיוון תשפ"ה)

קבוצת הווצאפ שדרכה נשלחו עדכונים וזמני תפילות במהלך התעסוקה המבצעית ברכס רמים בצפון הארץ (קיץ תשפ"ה)

עם ישראל חי - בכניסה למגרש המכוניות השרופות בכביש 232 (עוטף עזה)

לעילוי נשמת חללי "עוצבת חצי האש" (חטיבה 551) במלחמת שמיני עצרת

רס"ר (במיל') עילי אליהו כהן הי"ד	רס"ר (במיל') אביחי אמסלם הי"ד
רס"ר (במיל') צביקה לביא הי"ד	רס"ר (במיל') גל מאיר איזנקוט הי"ד
רס"ר (במיל') דן קמחגי הי"ד	רס"ר (במיל') דניאל יעקב בן הרוש הי"ד
רס"ר (במיל') נחמן נתן הרץ הי"ד	רס"ל (במיל') דוד שורץ הי"ד
רס"ר (במיל') מתן מאיר הי"ד	רס"ל (במיל') יקיר הכסטר הי"ד
רס"ר (במיל') סרגיי שמרקין הי"ד	רס"ם (במיל') יוסף חיים (יוסי) הרשקוביץ הי"ד
רס"ל (במיל') לידור יוסף קרואני הי"ד	רס"ן (במיל') משה ידידיה לייטר הי"ד
סרן (במיל') יובל הליבני הי"ד	רס"ר (במיל') איל מאיר ברקוביץ' הי"ד
רס"ן (במיל') איתן מנחם נאמן הי"ד	סמ"ד (במיל') חנן דרורי הי"ד
סרן (במיל') הראל שרביט הי"ד	רס"ר (במיל') אליהו בנימין אלמקייס הי"ד
סרן (במיל') עמית לוי הי"ד	רס"ר (במיל') יוסף אבנר דורן הי"ד
	רס"ר (במיל') מעוז פניגשטיין הי"ד

מועצה אזורית מטה בנימין

לעילוי נשמת ולזכר חללי מועצה אזורית מטה בנימין במלחמת שמיני עצרת

(השמות נלקחו מאתר האינטרנט של המועצה)

סמ"ר ישי מן הי"ד	סמל יוסף יהודה חיראק הי"ד
רס"ן אבירם חריב הי"ד	סמל שמעון טובול הי"ד
רס"ר צבי מתתיהו מרנץ הי"ד	רס"ב אילן יום טוב הי"ד
סרן הראל אטינגר הי"ד	סרן איתן שכנוזי הי"ד
סמ"ר דוד משה בן שטרית הי"ד	רס"ל הלל דינר הי"ד
רס"מ מרדכי בן שועם הי"ד	סרן אברהם בן פנחס הי"ד
רס"ל סעדיה יעקב דרעי הי"ד	רס"ן זאב (ז'אבו) ארליך הי"ד
רס"ב אילון וייס הי"ד	רס"ל עמר גאלדור הי"ד
סמל יאיר לוין הי"ד	סגן עברי דיקשטיין הי"ד
סמל אלמוג שלום הי"ד	סמ"ר אביב גלבווע הי"ד
אלירן מזרחי הי"ד	רס"ר ידידיה בלוך הי"ד
סמ"ר אליה הלל הי"ד	רס"ר שלמה אביעד ניימן הי"ד

סרן רועי בית יעקב הי"ד

רס"ר דן קמחגי הי"ד

רס"מ ליפז צדוק הי"ד

רס"ן עמישר בן דוד הי"ד

סמ"ר מעוז מורל הי"ד

סרן גבריאל שני הי"ד

סרן הראל שרביט הי"ד

סמל לביא גיהסי הי"ד

רס"ל מעוז פניגשטיין הי"ד

רס"ר דניאל יעקב בן הרוש הי"ד

אל"מ יצחק בן בשט הי"ד

רס"ר צביקה לביא הי"ד

רס"ם גדעון אילני הי"ד

סרן לירון שניר הי"ד

רס"ן משה ידידיה לייטר הי"ד

סמ"ר גלעד ניצן הי"ד

רס"ר אוריה מש הי"ד

סמ"ר עדי ליאון הי"ד

סמל אברהם נריה כהן הי"ד

סרן דוד מאיר הי"ד

רס"ר ישראל עמיחי ויצן הי"ד

רס"ר משה ידידיה רוזיאל (רוזנברג) הי"ד

טוראי נריה אהרון נגארי הי"ד

סמל אריאל אליהו הי"ד

סרן שילה הר אבן הי"ד

סמ"ר ישי פיטוסי הי"ד

סמ"ר הלל שמואל סעדון הי"ד

סגן שילה ראוכברגר הי"ד

רב"ט בעז מנשה יוגב הי"ד

פקד אברהם הנקין הי"ד

רס"ל יונתן סביצקי הי"ד

דוד ליבי הי"ד

אוריה הרטום הי"ד

ר' יצחק צייגר הי"ד

ליאל איטח הי"ד

ר' לוי יצחק פש הי"ד

תת־גונדר אילן יום טוב ז"ל

רס"ר אפי (יונה אפרים) פלדבאום הי"ד

לעילוי נשמת רבנו ותלמידיהוון אדירי המעש לבניין עם ישראל בארצו על פי תורתו

(לפי סדר פטירתם)

הרב **משה** (מרדכי) **ארנרייך**

(תש"ו-תשפ"ה)

הרב **מאיר** (נסים) **מאזוז**

(תש"ה-תשפ"ה)

הרב **אברהם יצחק הלוי כלאב**

(תרצ"ט-תשפ"ה)

הרב **מנחם הכהן**

(תרצ"ב-תשפ"ה)

הרב **משה** (חיים) **דימנטמן**

(תרצ"א-תשפ"ה)

לעילוי נשמת סמל **שלום מנחם** הי"ד –

עלה השמימה ביום ט' בסיון תשפ"ד

הרב **גדעון פרל**

(תש"א-תשפ"ב)

הרב **שמחה הכהן קוק**

(תר"צ-תשפ"ב)

מורי ורבי, הרב **זאב נוימן**

(תשי"ד-תשפ"ד)

הרב **נפתלי בר אילן**

(תש"ג-תשפ"ד)

הרב **יוסף** (מאיר) **גליקסברג**

(תרצ"ג-תשפ"ה)

הרב (עקיבא יוסף) **יוסי שריד**

(תרצ"ט-תשפ"ה)

מוקדש לזכות

הרב **ידידיה שחור שליט"א**

נוות ביתו, **שני שתחיה, וילדיהם נ"י**

לבריאות איתנה ואריכות ימים

והצלחה ברוחניות ובגשמיות

ולהצלחת כלל ישראל, לגאולה שלימה ברחמים במהרה